

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Bavaria Sancta Maximiliani Sereniss. Principis Imperii,
Comitis Palatini Rheni, Vtrivsq. Bav. Dvcis Avspiciis**

Rader, Matthäus

Monachii, 1615

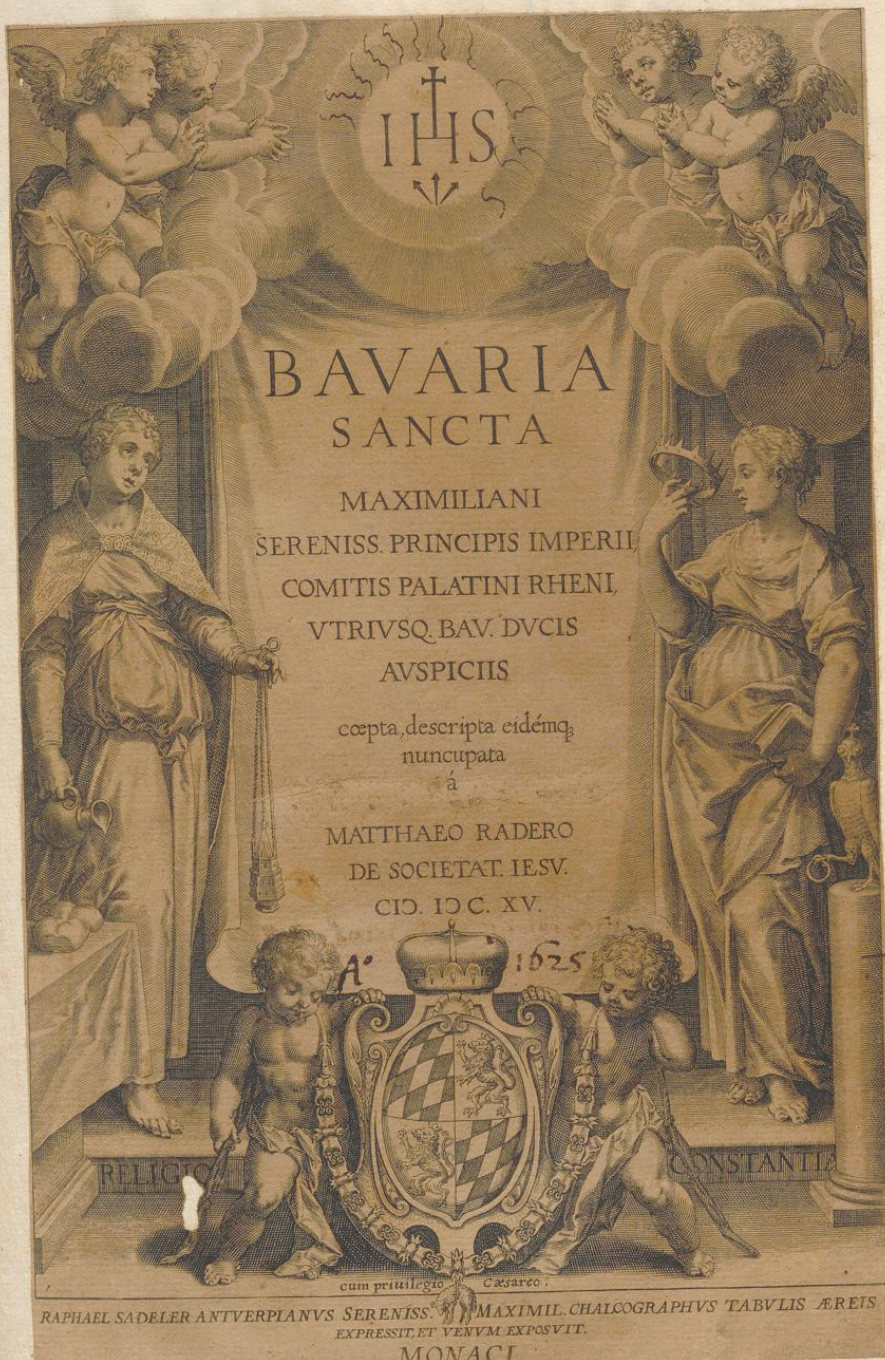
[urn:nbn:de:hbz:466:1-79686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79686)

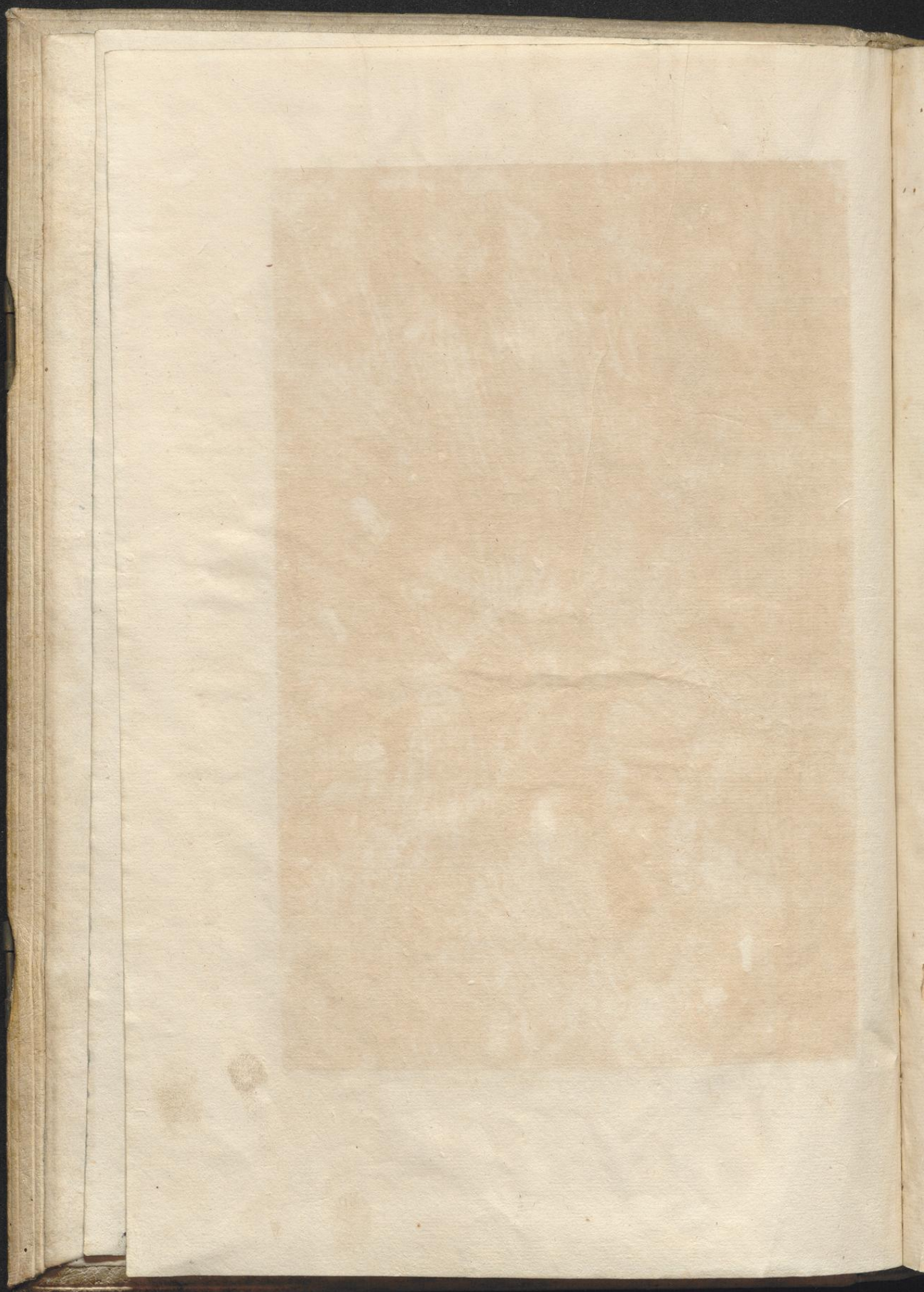
M. 945a.

K
V
13

Collegii S. J. Paderbornæ 1747

SERENISSIMO PRINCIPI
MAXIMILIANO,
COMITI PALATINO RHENI,
MAGNO PRINCIPI BOIORVM,

MATTHÆVS RADERVS

E SOCIETATE IESV

Salutem, felicitatem, & multos annos.

RItè & ordine facis, MAXIMILIA-
NE PRINCEPS, cùm popularium
SANCTORVM, qui olim in terrâ
Boicâ vel nati sunt, vel in eadêm
versati, vel ibidem denati, curam suscipis, vt
ipsi vicissim tui, tuèq; gentis tutelam gerant;
nunquam enim gratis coli se patiuntur SAN-
CTI. Et sanè si rem ad veras rationes exigere
velimus, omnium imperiorum felicitatem à
sanctissimis religionibus pēdere ex omni an-
tiquitatis sacrâ & ciuili memoriâ deprehen-
demus. Semper enim armorum potentiâ,
virtus potior fuit & religio. Ita tres maximi
nominis Christiani Principes, gentiumque
victores, Constantinus, Theodosius, Caro-
lus Magnus nos docuere, qui non solum suis
A 2 religi-

EPISTOLA AD SERENISS.

religionibus supremum numen sanctissimè adorauerunt; sed eos etiam, qui pro testando Christi nomine & numine sanguinem per omnia vltima supplicia expēderunt, religiosissimè coluerunt. Constantinus certè Eusebio Cæsareæ Palæstinæ antistiti negotium dedit, vt ex omni orbe purpuratorum Christi testium dicta, facta, vitæque & mortes in litteras mitteret, & omni posteritati legēdas consecraret. Idem ferunt à Theodosio curatum. De Carolo Magno nulla dubitatio est, Vsuardum religiosissimum & doctissimum virum ad fastos Martyrum, vt illos Tertullianus appellat, componendos impellente.

Iam Romana Ecclesia omnium gentium Magistra, reliquis omnibus exemplo præiuit, cū, auctore Clemente, septem Principes Diaconi, heroum Christianorum res gestas, per distributas vrbis regiones collegere, & in acta Martyrum misere. Quorum studio excitatæ singulæ populorum Ecclesiæ suos conquirere sanctos, & per Calendas & annum digerere instituerunt. Hinc nati tot libri Natalium Sanctorum, tot Græcorum MENÆA, MENOLOGIA, TRIODIA, HOROLOGIA, quibus

quibus docetur, quo quisq; die menséque celebrandus & colendus sit. Hinc omnes Christianæ prouinciæ, regna, Episcopia, parœciæ PROVINCIALES SANCTOS in tabulas retulêre. Hinc singulæ prope vrbes certos quosdam & peculiare Diuos magno Reipub. bono venerantur. Iam religiosæ familiæ SS. Benedicti, Dominici, Francisci, aliorumque suos quoque domesticos ex suo corpore sanctius defunctos annotauêre, publicisque tabulis edidêre. Poterant his & debebant orbis totius Christiani documentis etiam illi moueri, qui hodie bellum impium Sanctis indixêre, horum cineres & manes, ritu canum eruêre, & vel igni, vel vndis damnauêre, ipsos etiam Diuos crematuri vel mersuri, si copia illorum foret,

Quod genus hoc hominum, quæue hunc tam barbara morem

Permittit patria? hospitio prohibemur arenâ.

Bella cient, primâque vetant consistere terrâ.

Si genus humanum & mortalia temnitis arma,

At sperate Deum memorem fandi atque nefandi.

Sanè etiam gigantum more, theomachi in cælum ituri, si per ipsos sit, vt inde Georgios, Catharinas, Christophoros, Hippolytos deturbent, atq; ex rerum naturâ deletos omnino tollant, aboleântque.

EPISTOLA AD SERENIS.

Vellos Diui, Diuagomnes

----- *Sed præstat motos componere fluctus.*

Nos, quo infestius illi in superos feruntur,
hoc maiore veneratione eosdem more maio-
rum prosequamur; Audirent nobiscum san-
ctissimum & doctiss: Ambrosium: HONORO,
inquit, IN CARNE MARTYRIS, EXCEPTAS PRO
CHRISTI NOMINE CICATRICES: HONORO PER
CONFESSIONEM DOMINI, SACRATOS CINERES:
HONORO IN CINERIBVS, SEMINA ÆTERNITA-
TIS: HONORO CORPVS, QVOD MIHI DOMINVM
MEVM OSTENDIT DILIGERE; QVOD ME PRO-
PTER DOMINVM, MORTEM DOCVIT NON TI-
MERE: HONORO CORPVS, QVOD CHRISTVS
HONORAVIT IN GLADIO; QVOD CVM CHRI-
STO REGNABIT IN CÆLO. Adirent nobiscum
ductore Chrysostomo, Sanctorum tumulos,
eosdemque contrectarent, summâque fide &
religione complecterentur, vt aliquem inde
spiritum pietatis haurirent. ὧν ἡ παρὶς, ait Gre-
gorius ille cælestium literarum interpres co-
gnomento Theologus, αἱματος μόνον, ἡ μικρὰ σύμβο-
λα πάλαι, ἵσα δὲ ὧσι τοῖς σώμασι, ἡ σώματα ἵσα ταῖς αἰσάσι ψυχαῖς.
Quorum vel exiguae sanguinis stillæ, vel modica necis indicia idem possunt, quod
corpora; corpora, quod sanctæ ipsorum animæ. Sanctè facis, opti-
me Principum, quando ad sanctæ antiquita-
tis exemplum non solum receptas cælo San-
ctorum mentes veneraris, sed exuias etiam
corpo-

corporum Sanctorum in terris vndique con-
 quiris, annales vitæ discis, rerum gestarum
 memorias eruis, & in lucem profers, non con-
 tentus notissimis tantum, & celebratissimi
 nominis Sanctis Bauariæ, RVPERTIS, BONI-
 FACIIS, EMMERAMMIS, SEVERINIS, VALEN-
 TINIS, CORBINIANIS, HENRICIS, CVNE-
 GVNDIS, OTHONIBVS, ELISABETHIS, HED-
 VVIGIS, colendis, & ante hac semper cultis:
 omnes etiam alios populares sanctos in vul-
 gus minùs notos celebrare studes, dum sin-
 gulos tam accuratè curiosèque inuestigari,
 tam studiosè conscribi, tam eleganter cæla-
 ricurasti, ac si id vnum in omni vitâ ageres &
 cogitares: Ipsi superi tibi sine dubitatione
 hanc mentem iniecerunt, qui suum tibi pa-
 trocinium, tot beneficijs prouocati nūquam
 negabunt. Nec vllus dubito, quin omnes ad
 tui, patriæque custodiam properent, tuæq;
 salutis, à quâ publica nunc pendet, curam vl-
 tro suscipiant & profiteantur. quid enim est
 aliud RELIGIO PRINCIPVM, quàm TVTELA
 REGNORVM?

Quòd frontem libri, titulo BAVARIÆ
 SANCTÆ insignitam vides, facilè pro tua

A 4 sapien-

sapientiâ cognoscis ex re natam esse appellationem. Nam vt omnes Boicæ terræ partes circumspicias, nullum ferè locum inuenies, vbi non illustria sanctitatis religionisque vestigia deprehendas; vrbes, oppida, fora, pagi, vici, agri, siluæ, montes, valles, Catholicam & priscam religionē in Bauariâ spirant & ostendunt. Plena omnia sacris ædibus, amplis Coenobijs, nouis Collegijs, augustissimis Templis, innumeris passim ædiculis, religiosissimis sacrarijs, suburbanis cippis, peregrinorum xenodochijs, ægrorum nosocomijs, miserorum Adelpho-geronto-orphanotrophijs. Tot ditia antistitum Episcopia; tot ample Pontificum sedes; tot sacri Canonico-
rum coetus & cathedræ; tot vbiq; per omnem prouinciam nobiles parœciæ; tot religiosi sacrorum hominum ordines; tot religiosorum asceteria; tot sacrarum virginum contubernia & parthenones, tot sacra sepul-
torum passim ossaria, tot publica vrbium cœmeteria, tot pia conditoria, sanctęq; cryptæ. Magnam denique in Boicâ, terræ partem sacra obtinent, vt labor sit singulorum nume-
rum inire, cum tota regio, nil nisi religio, &
vnum

vnum quoddam commune gentis templum videatur..

Quid de religiosissimis ædibus, prodigiorum, & votorum, anathematúmque miraculis inclitis dicam? Ascendamus Andecensem montem, qui à sanctitate nomen accepit, & est quodammodo commune Cælitum Mausolæum; tot ibi Beatorum seruantur cineres, tot pignora sanctitatis custodiuntur, quæ à frequentissimistàm aduenis, quàm indigenis adeuntur, qui noua quotidie beneficia, DEO Diuisque gratulantur.. Descendamus ad multas & religiosissimas Saluatoris nostri sedes, vbi sacratissimus illius sanguis, & sanctissimum ipsius corpus miraculo cognitum, quatuor aut quinque templis adoratur. Iam magna DEI Mater, & Cæli imperatrix, augustissimáque Virgo, quot locis consecratis colitur, vbi quotidie miseris auxilia, quæ naturæ vim excedunt, mortalibus porriguntur..

Celebratur notissima & nobilissima, antiquissimáque; sedes Oetingana; visitur frequenter Virgo Ætalenfis; colitur assiduè Duntenhufiana, Aufkirchensis, Bobergiana, Allerstorffensis, Beisenbergiana, & in regiâ Boiorum

rum, ad cryptam Monacensis; alibi que passimaliæ non paucae. Habent & Diui sua nobilissima templorum domicilia, ubi supplicantibus succurrunt, & mille morborum genera pellunt, mille corporum vitia emendant. D. SEBASTIANVS Eberspergæ, QVIRINVS Tegorij, BENNO Monachij, LEONARDVS, NANTVINVS, RATHO seu RASSO, suisque, aliique complures, templo honorati; & quasi commune omnium domicilium Andexij, qui locus est omnium ægrorum & miserorum, publicum quodammodo atrium & asylum. Sed hæc omnia velut auctarium accessere nominis BAVARIÆ SANCÆ indigetandi. Mihi Diui ipsi titulum suggererunt, qui vel in Boicâ sunt nati, vel ibidem, vt supra monui, extincti, vel in eadem aliquamdiu morati, eandem præclaris factis illustrarunt; quos tua, magne Princeps, auctoritate scribendos jam olim suscepi. Quantum ergo tibi jam omnis Boica Sanctis suis auctior & beatior, quos ipsa non omnes agnoscebat, debeat, grata cum ipsis Diuis popularibus agnoscit, qui tuis auspicijs è tenebris in lucem quasi denuo nati, tui memores,

mores, viuo, mortuoque gratiam reponent.
Sed Deus Opt. M. Sanctorum omnium sanctissimus conditor faxit, vt illis olim accensus, & ipse inter illos & cum illis, quod etiam atque etiam vouemus, triumphes & colaris.
Monachij, Calendis Ianuarijs. c10. 100. xv.

SANCTO

SANCTORVM BAVARIÆ SYLLABVS CHRONICVS VOLVMINIS PRIMI.

Anno Christi.

Die. Mense.

CLXXXII.	S. LVCIVS ex Rege Christianæ legis in Norico Doctor.	III. Non. Decem.
CCLXXXIV.	S. S. MAXIMILIANVS M. & Archiepiscopus Laureac.	IV. Id. Octob.
CCXC VII.	S. FLORIANVS Tribunus & Martyr.	IV. Non. Maij.
CCCLII.	SS. AFRA, HILARIA, EVTROPIA, EVNOMIA, DIGNA Martyres.	VII. Idus Augusti.
CCCVIII.	S. QVIRINVS Laureacensis pontifex.	Prid. Non. Iunij.
Post cccc.	S. VALENTINVS Episcopus Batauiensis.	VII. Idus Iunij. prid. Non. Augusti. & VII. Idus Augusti.
CCCLIV.	S. SEVERINVS Abbas Batauis Boiorum.	Non. Ian. & VI. Idus Iunij
Eodem tempore.	S. MAXIMVS presbyter & Martyr Salisburg.	
Eodem tempore.	SS. LV. MARTYRES Salisburg.	
IDLXXXIX.	THEODOLINDA Regina Longobard. gente Boia.	XI. Calend. Febr.
IDCXXXVII.	GVNDELBERGA Theodolindæ filia.	
IDCXXXVIII.	S. RVPERTVS Boiorum Apostolus.	VI. Calend. April.
IDCXVI.	THEODO III. Boiorum princeps.	
Eodem tempore.	S. ERENTYDIS antistita.	Prid. Calend. Iulij.
Incerto tempore.	B. WINTHIRVS præco Christi.	
IDCLII.	S. EMMERAMVS seu EMMERANVS Episcopus Ratisponensis, Martyr.	X. Cal. Octob.
IDCLXIII.	S. WICTERPVS Episcopus Augustanus cum HERLVCA Virgine, c. 10. xc.	XIV. Cal. Maij.
IDCXC VII.	SS. MARINVS & ANIANVS.	XVII. Calend. Decembres.
IDCCLIII.	S. ERARDVS vel EBERHARDVS Episc. Ratisp.	VI. Idus Ianuarij.
IDCCXX.	B. PIRMINIVS Episcopus. c. 10. ccxx.	III. Non. Nouemb.
IDCCXXX.	S. PETRVS Ticinensis Episcopus, Boius.	
IDCCXXX.	S. CORBINIANVS Episcopus Frisingensis.	VII. Idus Septemb.
IDCCLV.	S. ALTO Abbas.	V. Idus Februarij.
IDCCLIII.	B. ALBERTVS peregrinus.	
IDCCLV.	S. BONIFACIVS Episcopus Moguntinus.	Nonis Iunij.
IDCCLXXXIV.	S. VIRGILIVS Salisburgensis Episcopus.	V. Calend. Decemb.
IDCCLXXXVIII.	B. GEROLDVS Boicæ prætor.	Calend. Septembribus.
IDCCXIV.	S. CAROLVS MAGNVS.	V. Cal. Februarij.
Eodem tempore.	THASSILO Boiorum princeps.	
IDCCC.	B. RATHARDVS presbyter.	
	B. EBERHARDVS Frisingæ opilio.	
IDCCCLIV.	B. RATHO seu RASSO seu RAZZO.	XV. Cal. Iulij.
IDCCCLXXVI.	S. VDALRICVS in Boica natus. IDCCCLXXVI. mortuus.	IV. Non. Iulij.
IDCCXCII.	S. WOLFGANGVS Episcopus Ratisponensis.	Prid. Cal. Nou.
IDCCXCXXXVIII.	B. GVNTARIVS Episcopus Ratisponensis.	

S. HENRI

<p> <i>c</i>101. S. HENRICVS Imperator.
 <i>c</i>10XL. S. KVNEG VNDIS imperatrix virgo, S. Henrici cōjunx.
 <i>c</i>10XXXVII. S. GOTHARDVS Episcopus Hildeshaimensis. Bojus.
 <i>c</i>10XXXIX. S. OTHO Episc. Babenbergensis, Pomeraniæ Apostolus.
 <i>c</i>10XLV. B. GVNTHERVVS Anachoreta.
 <i>c</i>10XXXIX. B. REGINBALDVS Episcopus Spirensis.
 <i>c</i>10LXXXVII. B. ENGELMARVS Anachoreta.
 <i>c</i>10LII. S. LEO IX. Pontifex Maximus.
 <i>c</i>10CI. S. RAMVOLDVS Abbas Ratisponæ.
 <i>c</i>10CI. S. THIEMO Archiepiscopus Salisburgensis, Martyr.
 <i>c</i>10CXXI. B. ERMINOLDVS Abbas.
 <i>c</i>10CXLVII. B. GVILELMVS peregrinus.
 <i>c</i>10CLXIV. B. MECHTHILDIS virgo.
 <i>c</i>10CLI. B. BERTHA Biburgensis.
 <i>c</i>10CLXIV. S. EBERHARDVS Archiepiscopus Salisburg.
 <i>c</i>10CCXX. B. ABBAS Anonymus.
 <i>c</i>10CCXXXI. S. ELISABETHA Regiaa & Princeps Thuringiæ, vidua, ex Boico sanguine.
 <i>c</i>10CCXLI. S. HEDWIGIS Andecensis, princeps Silesiæ & Poloniæ, Henrici Barbativxor.
 <i>c</i>10CCXX. B. ALBERTVS MAGNVS Episc. Ratisponæ.
 <i>c</i>10CCLXXII. B. BERTOLDVS S. Francisci sodalis Ratisp.
 <i>c</i>10CCXXVII. B. MARQVARDVS Monacensis, è S. Francisci fodalibus.
 <i>c</i>10CCXXXIX. B. FRIDERICVS Augustinianus Ratisp.
 <i>c</i>10CCCLVII. B. IOANNES CAPISTRANVS S. Francisci sodalis. </p> | <p> <i>Prid. Idus Iulij.</i>
 <i>V. Non. Mart.</i>
 <i>IV. Non. Maij.</i>
 <i>VI. Non. Iulij.</i>
 <i>VII. Idus Octob.</i>

 <i>XIX. Cal. Febr.</i>
 <i>XIII. Cal. Maij.</i>
 <i>Cal. Iulij.</i>
 <i>IV. Cal. Octob.</i>
 <i>VIII. Idus Ian.</i>
 <i>XII. Cal. Maij.</i>
 <i>IV. Cal. Martij.</i>
 <i>VIII. Idus Augusti.</i>
 <i>X. Cal. Iulij.</i>

 <i>XIII. Cal. Decemb.</i>
 <i>Idibus Octobris.</i>

 <i>XIX. Cal. Ian.</i>
 <i>IV. Cal.</i>
 <i>Augusta eleuatus.</i>

 <i>X. Cal. Nov.</i> </p> |
|--|---|

I N D E X
 SANCTORVM BAVARIAE
 VOLVMINIS PRIMI,
 ORDINE ELEMENTORVM.

A.

<i>Afra, Martyr.</i>	72
<i>Albertus peregrinus, Episcopus Ratisponensis.</i>	69
<i>Albertus Magnus, Episcopus Ratisponensis.</i>	148
<i>Alto Abbas.</i>	67
<i>Anianus Archidiaconus.</i>	53
<i>Anonymus Abbas.</i>	135

B.

<i>Bertha Biburgensis.</i>	130
<i>Bertoldus Monachus è S. Francisci disciplinâ Ratispona.</i>	153
<i>Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus.</i>	70

C.

<i>Carolus Magnus Imperator.</i>	77
<i>Chunegundis, seu Kunegundis Augusta Virgo.</i>	108
<i>Corbinianus Episcopus Frisingensis.</i>	63

D.

<i>Digna Martyr.</i>	20
----------------------	----

E.

<i>Eberhardus, Episcopus Salzburg.</i>	132
<i>Eberhardus, Opilio Frising.</i>	88
<i>Elisabetha Regina, vidua, Thuringia princeps.</i>	136
<i>Emmerammus, Episcopus Ratisponensis & Martyr.</i>	46
<i>Engelmarus Anachoreta, Martyr.</i>	116
<i>Erentrudis Virgo.</i>	42
<i>Erhardus, Episcopus Ratisponensis.</i>	55
<i>Erminoldus Abbas.</i>	125
<i>Eunomia Martyr.</i>	20
<i>Eutropia Martyr.</i>	20

F.

<i>Florianus Martyr.</i>	17
<i>Fridericus Monachus Ratispon.</i>	156

G.

<i>Geroldus Prætor Bojorum.</i>	75
<i>Gothardus</i>	

INDEX

8

Gothardus Episcopus Hildesheimensis.	110
Gundeberga, Regina Longobardorum.	37
Guilelmus peregrinus.	127
Guntarius Episcopus Ratissponæ.	100
Guntherus Anachoreta.	113

H.

Hedovigis Princeps Silesia, uxor Henrici Barbat.	146
Henricus Imperator.	102
Herluca Virgo.	51
Hilaria Martyr.	20

I.

Ioannes Capistranus Monachus.	158
-------------------------------	-----

L.

Leo IX. Pontifex Maximus.	118
Lucius Rex Britannia.	13

M.

Marinus Episcopus & Martyr.	53
Marquardus Monachus Monachij.	155
Martyres LV. Salisburgenses.	33
Maximilianus Archiepiscopus & Martyr.	15
Maximus Martyr & Presbyter.	31
Mechthildis Virgo.	129

O.

Otho Episcopus Babenbergensis.	111
--------------------------------	-----

P.

Petrus Ticinensis Episcopus.	61
Pirminius Episcopus.	57

Q.

Quirinus Archiepiscopus Laureacensis.	22
---------------------------------------	----

R.

Ramuoldus Abbas ad S. Emmeramum.	120
Rathardus Presbyter.	86
Rasso, seu Ratho, ex Palatino Monachus.	89
Rupertus Episcopus Salisburgensis, Bojorum Apostolus.	39
Reginbaldus Episcopus apud Nemetes.	115

S.

Seuerinus Abbas.	27
------------------	----

T.

Thasilo Princeps Bojorum.	83
Theodolinda Regina Longobardorum.	34

B 2

Theodo

I N D E X.

<i>Theodo III. Princeps Bojorum.</i>	41
<i>Thiemo Archiepiscopus Salisburg. & Martyr.</i>	122
V.	
<i>Valentinus Episcopus Batauiensis.</i>	25
<i>Udalricus Episcopus Augustanus.</i>	92
<i>Virgilius Episcopus Salisburgensis.</i>	73
VI.	
<i>Uviterpus Episcopus Augustanus.</i>	49
<i>Uvithirus, ex muliere Præco Christi.</i>	43
<i>Uvolfgangus Episcopus Ratissponensis.</i>	93

AUCTORITAS R. P. PROVINCIALIS.

Vitas Sanctorum BAVARIÆ à MAT-
THEO RADERO Societatis nostræ
Presbytero conscriptas, tabulisque
imaginum adjunctas, & à destinatis Societa-
tis nostræ Patribus cognitatas probatasq; ego
MELCHIOR HARTELIUS Societatis IESV
per superiorem Germaniam Prepositus Pro-
vincialis, ex auctoritate admodum R. P. N. G.
CLAVDII AQUAVIVÆ in lucem edi per-
mitto, fidemque rei mea manu & Societatis
signo facio. Dilingæ. Calendis Augusti.
CIO. IO C. XIV.

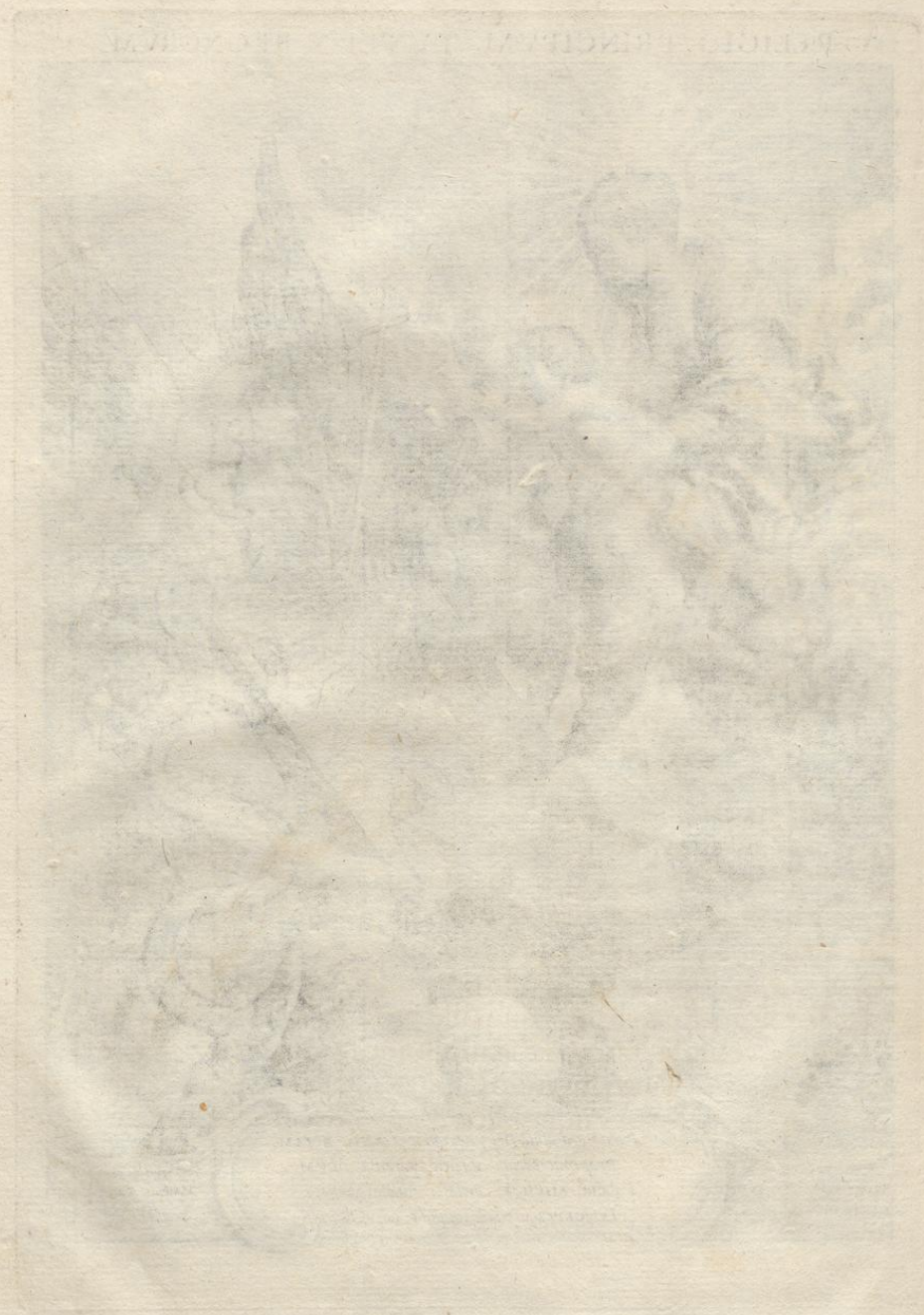
MELCHIOR HARTELIUS.

DE FINI-

RELIGIO PRINCIPVM, TVTELA REGNORVM.

Parua sed alma Dei praesignat dextera BOIAM,
Propinat totum VIRGO parensq; DEVM.
Tutatur MICHAEL caelesti milite campos;
INDIGETES seruant oppida, BOLA times.

DE FINIBVS VETERIS ET NOVÆ BAVARIÆ

PROOEMIUM.

NE, quod aiunt, Cantherius in porta, statim in li-
mine operis offendas, quærasue, cognitis (post
D. Lucium Britannum) primis Boiorum San-
ctis, Quirino, Maximiliano, Floriano, aliisque
Laureacensibus & Sabionensibus, quibus tan-
dem finibus terram Boicam circumscribam;
cum hodie, deleto dudum Laureaco solum in
Austriacæ gentis possessione cubet, docendus es primorum tempo-
rum rationem habitam, quando Agilolfingis imperantibus, Boica,
ab ortu ad Anasum vsque, siue Anesum flumen, quod Hunnos à
Bois diuidebat, pertinuit; sicut ad Occidentem Lyco ab Alemanis
seu Sueuis distinguebatur, hodièque distinguitur. Versus Meridi-
em ad Tridentinum vsque agrum & alpes Italiæ porrigebatur. A
Septentrione Danubio claudebatur, ita vt Paulus Diaconus veterem
Boiorum regionem omnem, Sueuia, Italia, Pannonia, & Danubio
definiat. Verba Diaconi sunt: *Noricorum siquidem Prouincia, quam Ba-
ioariorum populus inhabitat, habet ab Oriente Pannoniam, ab Occidente Suauia-
am, (Sueuiam accipe) à Meridie Italiam, ab Aquilonis verò parte Danubij
fluenta.* Tractum illum qui inter Danubium & Hercyniam siluam
(vnde gens effusa est) Lyci vero & Oeni ostiorum tenus, medius ia-
cet Danubio Paulus præterijt. Adeò populus olim Boicus latè fu-
sus, quatuor tetrarchijs custodiebatur, quibus limitum præfecti
(postea Marchiones seu Palatini) præerant, omnesque Principi ma-
ximo Boiorum parebant, quos ille pro arbitratu ad fines tuendos
mittebat, vel inde auocabat. Hanc Boiorum potentiam fregit Ahe-
nobarbus, cum Austriam anno Christi c. clvi. Henrico Frideri-
ci Ahenobarbi patruo in publico conuentu principum Rhegino-
burgi assignauit, ipsúmque Henricum ex Præfecto limitis Orienta-
lis Franciæ, & Marchione, PRINCIPIS Titulo insigniuit, traditis eti-
am ex Boica quibusdam toparchijs, *Iudiciariam*, inquit Andreas, *po-
testatem Principi Austriæ ab Aneso vsque ad Siluam prope Patauiam, quæ dici-
tur Rosenthal protendendo. Sic igitur ille Henricus factus est primus Dux Au-
strie. Huc vsque namque quatuor Marchiones Austriæ, Stirie, Italiæ, & Cham-*

P R O O E M I V M

*lensis, (qui dicebatur de Vohburg) euocati ad celebrationem Curie Ducis Bavarie veniebant; sicut hodie Comites & Nobiles ipsius facere tenentur. Hæc Andreas, qui mox subdit, ipsas Friderici Imperatoris tabulas, quibus decretum continetur. Idem Imperator anno post C.N. c. lxxx. proscripso Henrico Leone, Boiorum & Saxonum Principe, Boicam commisit Othoni VVittelsbachio præfecto prætorio, vnde genus trahunt qui hodie Boica potiuntur. Nos ergo Boicam ad primos Theodonum terminos in Sanctis, qui prioribus etiam annis vixerunt, extendemus, ne Lector miretur de Laureacensibus, Brixinensibus, aliisque hodie remotioribus huc translatis, cum prima tempestate eæ regiones sub Boiorum Principum ditione fuerint. Quamuis enim Symmachus pontifex anno 101. cum pallium Theodoro Laureacensi Archiepiscopo mitteret, illum Magistrum & Archiepiscopum Ecclesiæ Pannoniarum appellaret, nihil inde Noricis detrahitur, licet in Pannonijs etiam habuerit Ecclesias, à quibus Pannoniarum Ecclesia dicta est Laureacensis, vt hodie Augustanus pontifex multis Vindeliciæ, Algoicæ, Sueuiæ & Boicæ diocæsisbus jus sacrum dicit. Nec enim iisdem finibus ciuiliū principum prouinciæ, atq; sacrorum Antistitum potestas, ac iurisdictio circūscribitur. Moguntino pontifici & Archiepiscopo quot parent Episcopi? In Vindelicia & Rhetia, Augustanus; apud Canos, & Engadinos, Curienfis; Constantienfis, ad fines Heluetiorum; Spirenfis apud Nemetes; VVormatiensis apud Vangiones, Herbipolitanus apud Francones orientales, Aistatenfis siue Aureatenfis apud Noricos. Quid de Hildeshemensi, Badobornensi, Halberstadiano, Verdensi, Pragenfi, Olomucensi, & alijs dicam, qui diuersis in Germaniæ partibus degunt. Vides Noricum, Sueuiam, Rhætiam, Boicam, Saxoniam, Bohemiam, Franconiam? quibus præsumt nunc Reges, nunc Principes, nunc Magistratus & Resp. Ita Laureacensis Archiepiscopus latè per Ripensem Noricum & Pannonias jure Ecclesiastico imperitabat, quod ex historiâ de vita sanctissimi Martyris & Pontificis Maximiliani cognoscis, in quâ de finibus pontificatus Laureacensis hæc scriptor, vt ex chartis M. SS. didici. *Inter quos sancta Laureacensis Ecclesia nec tempore, nec dignitate posterior, nomen Metropolis & Archiepiscopatus titulum primitus est sortita. Cuius Prouinciæ termini fuisse dicuntur ab Oriente fossatum Fillarum: ab Occidente flumen Lycos, quod Germani Lech s. nominant. Per Mesyas occidentales Napa, Eckara, Odrita. A Meridie Liburnia, quam Ornua flumen percurrit. Ab Aquilone autem VVandalus Pelia lacus Pilsensee & Tila flumen. Inter quos terminos viginti duæ ciuitates famosæ, nec minus opulenti continebantur. Laureacum porro in Norico ripensi positum**

tum fuisse ex Notitia Theodosij & Eugippio illiusque Scholiaste disc-
ces. Nec interim tamen communem hanc Sanctorum tutelam ab
Austriaca gente, quæ hodie terras illas obtinet, remouemus. Adiu-
uat tamen nostram causam, quod ipsa sedes Laureacensis, euerso
per Hunnos Laureaco, cum Batauiensi Boiorum coaluerit. Bataua
autem (quæ hodie Patauium) in Boica terra sita nemo nescit. Atque
hoc primum fuit monendum, Alterum non tacendum, quod mul-
ti ambitiosè quærendo prima Christianæ legis apud Boios initia
principes Apostolorum in Germaniam, atque etiam Boicam Petrum
& Paulum, & Thomam, Titum & Marcum, Lucium Cyrenensem
atque alios deducunt; quæ vti nulla auctoritate certâ nituntur, ita se-
curiùs cum silentio transmittuntur. Mihi deliberatum est non tam
speciosa in Vulgus, quàm vera in Orbem inuulgare. Illa in
medium relinquo illis confirmanda, qui talia lite-
ris prodidère, quæ cautis non
fatis liquent.

PRIMI

DE PRIMIS APVD BOIOS
PRIMI APVD BOIOS

EVANGELII PRÆCONES.

*De quib.
Strabo, Ap-
pianus, Li-
uius, Sigo-
nim, M.
Velferus,
lib. 11. Boic.
verum p. 71
72. 73. &
seqq.

Ommuni orbis terræ magistro S. Paulo hæc non in mustaceo laurea Bojorum debetur, cælesti doctrinâ ab illo eruditorum, si Boios Asiaticos siue *Tolisto-Boios, ex nostris olim ortos, postea Galatas dictos in Oriente spectemus. Ad illos enim & primi religionis nostræ Pontificis Petri epistolæ sunt transmissæ; Eisdem publica munda-
di fax Paulus, & coram adiit, & per epistolas instituit. Sed nobis non est animus Europæ atque adeo Germaniæ limites transilire. De nostratium Bojorum Doctoribus hoc loco quærimus, eorumque primis ad Christum ductoribus, & in fonte salutis genitoribus, à quibus tam certâ fide sunt illustrati, vt post haustam Euangelij lucem nunquam, velut alia passim mortalium ingenia ad idolorum, errorumque tenebras reuerterint; præsertim si ipsos rerum Dominos & principes Bojorum spectes; nam inconditum vulgus subinde vacillasse, nemo inficias ibit, cum improbi nonnulli (vt Arnolfus comes lib. 1. de S. Emmeramo docet) in Boicam hæretici se clam insinuarēt qui se vel presbyteros, vel Episcopos fingeant. Quamquã & proceres ipsosque adeo principes Arnulphus labe aliquâ errorum aspersos arbitretur. sed numquam tamen palam vel tota gens, vel principes à Deo simul descuiere. quam Deo gratiam meritò gratulatur Boica nostra, cujus clementiâ factum est, vt & susceptam primum religionem semper tueretur, nec postea in labyrinthos hæreticorum, quando tota propè Germania, præterito sæculo, Lutheri tempestate concussa est, sese, paucis eximijs, implicaret.

Laureacum quibusd. Laureata dicta, caput olim Norici riparij, dum res Romana manebat, oppidum Romanâ Colonia nobile, primum ex Aquileia reor, auctore Hermagorâ S. Marci auditore & successore, siue ipsius fortasse Marci iussu, siue etiam Principis & cõditoris in Vrbe religionis nostræ D. Petri Apostoli imperio, Laurentius quidam ejusd. disciplinæ alumnus Laureacum missus traditur, qui fundamēta legis Christianæ jaceret. Vnde cana hujus Ecclesiæ Principis in Norico constat antiquitas, quæ ab ipsis vel Apostolis instituta, vel Apostolorum primis legatis cõdita, meritòque majoribus nostris culta, in Archiepiscoporum gradum ascendit; nunc ab usque Attilæ strage, illius

illius orbis terræ Vastatoris, nihil præter exiguum oppidum & cœnobium habet reliquum. Visitur tamen hodie, extra Anaßum, ædes primo gētis Noricæ doctōri & antistiti Laurentio inscripta. Auctor vitæ S. Ruperti, ex MS. Salisburgensi excerptæ, & in Antiquarum lectionum volumen sextum collatæ, cū de Laureacensis Ecclesiæ incunabulis scribit, nullam facit vllius Laurentij mentionem, sed Syri Pontificis Papiensis, quem ait ab Hermogorā primum Laureacum missum, hisce verbis:

Legitur enim, quod post gloriosam Domini nostri IESV CHRISTI ascensionem, missus in Orbem terrarum Apostolus, aliisque Christi discipulis, ad prædicandum Euangelium DEI, beatus Marcus Euangelista, à Sanctissimo Apostolo Petro magistro suo Aquileiam missus est, qui suā prædicatione Aquilienses ad fidem conuertit, vbi Hermagoras, cuius Aquiliensis, vir doctissimus, Episcopus creatur: Hic Syrum Papiensem Episcopum discipulum suum intimo loco fidem Christi denunciando destinavit, cuius doctrinā Laureacensium ciuitas fidem orthodoxam recepit, & sedem Metropolitanam meruit habere, in quā per vices sederunt Eutherius Archiepiscopus, & Quirinus illustris Philippi senioris filius, qui primus Imperator fidem Catholicam ad prædicationem Origenis recepit. Quirino tandem in Primatum Aquiliensem sublimato, sanctus Maximilianus ex Celeia ciuitate nobilibus parentibus ortus, Laureacensem Ecclesiam optime rexit, qui post multos agones in Vineā Domini habitos, locum nativū adiit, vbi ab *Eusebio Praefecto, cū nollet Dijs sacrificare, capite mulctatur, sub Varo Imperatore, Anno Domini CCLXXX. Tunc etiam S. Florianus in Laureaco saxo ad collum ejus ligato in Anaßum flumen est projectus. Hinc Diocletianus omnes libros & Privilegia Christianorum igni comburi, & Ecclesias demoliri fecit. Tunc Laureacensium Ecclesia, in cuius Prouincia XXII. famosa ciuitates, puta Pataua, Norix, &c. cum suis suffraganeis, ad ducentos & eo amplius annos, sine sacerdotij honore mansit. Sed Christiani eo tempore ibidem, & in alijs oppidis morantes occulte in latebris diuinum cultum & ritum Christianum obseruabant, & cæpit ferè Christiana religio in pluribus locis omnino deficere, vsq; ad hæc felicissima tempora, dum sanctissimus Episcopus Rudbertus, velut splendidum sidus fidei, inter caligines Noricales emicuit, vt merito de ipso cantet Ecclesia: Quasi sol refulgens, sic ille refulsit in templo Dei.

Altero mox sæculo sub annum Christi sextum & septuagesimum ultra centesimum, affuluisse Germanis & Marcomanis, quique Marcomanorum tunc nomine censebantur, Boijs lucem religionis Christianæ, ex Irenæo & Tertulliano sit verisimile, quando Duce Boio, M. in quā Aurelio Boionio Antonino Philosopho & Imperatore Romano, Christianæ & fulminatricis legionis precibus celestes aquæ sunt impetratæ. Hoc porro, quibus præconibus sit factum, vti Christi lex per Boios & Marcomanos Germanosque vulgaretur, in obscuro est.

Ferunt

DE PRIMIS APVD BOIOS EVANG. TRAECONIB.

Ferunt præterea Luciū Cyrenæi illius, qui Christo sub mole crucis fatifcenti, in gestandâ trabe volens nolens vicariam operam præstare coactus est, filium, S. Pauli sectatorem, & per Illyricum Germaniamque Comitē Ratisponæ primum diuinam Christianæ pietatis legem promulgasse. *Idem sententia, sed contrarium, alij.* Alij, quorum sententia (inquit Bruschijs) mihi verior esse videtur, istum primum Bauarorum ac Rhetorum doctorem Lucium Cyrenæum fuisse iudicant, Simonis boni senis (qui Christo portabat crucem) filium. Hunc doctrinam de Crucifixo Christo prædicasse Ratisponæ ad Danubium certū est. Idem de S. Lucij antiquissimo asceterio, extra Curia pomerium his versibus tradit.

Hoc certum tamen est, quod quidam Lucius illie
Vir sanctus (plebem Christi qui verba docebat)
Vixerit, edificans primum domicilia parua
Atque angusta sibi, tumido cum pulsus ab Istro
Bojorum ruditate, ad Rhætos venerat exul.
Sed quis Lucius hic fuerit: quo sanguine cretus
Ex qua gente? potest mihi disceptatio oriri.
Sunt quibus ille satis credatur gente Britanna
Regis filius, Emeritæ fraterque puella:
Quæ tamen est & habetur tantum fabula doctis.
Sunt alij quorum sententia sanior esse
Creditor: hi (quod Lucius hic Cyrenæicus, ejus
Filius extiterit senis, ingenijque Simonis
In Cruce qui Christum gestandâ iuuerit olim)
Affirmare audent: namque is pia dogmata Christi
Sparsit apud Bojos primus, qui pulsus ab illis
Rhetorum sibi sub montanis condidit exul
Exiguam sedem, Christum in quâ rursus, ut ante, est
Concionatus: ab ipsâ donec plebe feroci,
Ingrataque, & nec Christo credente, sub ipsa
Martiola arce trucidatus, quoque sanguine Christum.
Testaretur, ut æternum Dominumque Deumque
Esse, & ab æternâ meritis nos solius hujus
Morte, ac perpetuis à flammis esse redemptos.

*Auctoris
sententia.*

Sed aut duo fuere Lucij, aut fallitur Bruschijs, qui ex Cyrenæo facit Curiensem, & ex Britannico Cyrenæum. De Britannico fides certa ex antiquissimis, & primæ notæ scriptoribus. De Cyrenæo amplius pronuncio.

S. LVCIVS

S. LVCIVS.

Primus ab extremis LVCI rex Dñe Britannis
 Dona Deo fasces, et diadema litas,
 Gemmatasq; togas, ebur, atq; insignia regum,
 Vrbes, ac populos, castra, phalangas, opes.

Scilicet est maior regnis et, regibus ipsis,
 Spernere qui titulos, totaq; regna potest.
 Et tamen hoc nihil est; qui spretis omnibus addit
 Se quoq; caelesti dignus honore venit.

C

S. LVCIVS

5

S. LVCIVS

BRITANNIÆ REX,

CHRISTIANVS NORICI DOCTOR.

Volta Germaniæ terræ Britannia, Scotia, Hibernia lumina fidei misit, quæ offusas nobis ignorantiae tenebras cælestibus veritatis radijs dispellerent, hoc primum fuit, eoque illustrius quod ex claro Regum folio, sol hic ortus noctem in Norico & Rhætia fugarit. Et liberallem Dei beneficentiam agnoscas. Latuisset hoc fidus in vetustatis antiquitate, nisi è sublimi regij fastus tribunali, in humilium feruorum aut ceterè peregrinorum formam, cum Emerita germana suâ, descendisset. Clarior nunc vbique gentium habetur, postquam claritudinem titulorum regionum abiecit. Vt enim alta premere DEVS; ita pressa rursus protollere consuevit.

Coillo Rege, Marij F. Aruiragi nepote natus Lucius, cum de Christo & Christiana disciplina multa cognouisset, misit Legatos ad Eleutherium, rei tum Christianæ summum Romæ Antistitem, sanctioris religionis magistros petitem; à quo Fugatius & Donatianus missi, Lucium Christianis sacris initiarunt. Accipe hæc ex antiquis Factorum Romanorum monumentis, quæ apud Baronium Cardinalem in hæc verba legis. *Lucius nunquam se Christianæ Religioni insensum exhibuit, hostemue: sed quod Christianorum miracula simul & vitæ integritatem admiraretur, in eosdem propensior videbatur. Amplexusque fuisset jam ante Christianam religionem, nisi auita, velut nexibus, obligatus esset superstitione, nisi etiam conspexisset Christianos ab Ethnicis ipsis ut infames vilesque haberi: à Romanis ipsis, apud quos summa rerum esse videbatur, & gladio & iniurijs assiduò lacerari. Comperit tamen postea, nouitque ex Legatis Cæsaris, Senatores etiam aliquos Christianos factos esse, & inter alios Pertinacem quendam, atque Trebellium: Imperatoremque ipsum Marcum Aurelium, victoria eorum precibus obtenta, benignè habuisse Christianos. Quibus his aliisque perceptis, Lucius legationem misit ad Eleutherium Romanum Pontificem per Eluanum & Meduinum Britannos: rogans per eos Eleutherium, ut per se suosque ministros, ad Christianam religionem suscipiendam, aditum patefaceret: quod & obtinuit. Nam idem Pontifex Fugatium & Donatianum (aliter Damianum) in Britanniam misit, qui Regem & alios Christiana religione imbutos sacris initiarent mysterijs: quod & nauiter impleuerunt, cum alioqui diu ante (quod testatur Gildo sapiens) Christi Euangelium illuc perlatum fuisset. Hæc ex vetustioribus monumentis de Lucio prodita habentur.*

C 2

Insti-

Anno Chr.
CLXXXII.Martyrol.
Rom. Ba-
ronius.F. Andre-
as ad S. M.Ratisp.
BreniarisCuriense.
SS. Augu-
stini.

DE S. LVCIO REGE BRITAN: NORICI APOST:

Institutus ergo religionis nostræ sacris & cælesti baptismatis fonte tinctus, fortunâ regiâ cum Christi paupertate mutatâ, secutus primorum Ecclesiæ Doctorem viuendi rationem, relicto patrio solo, titulisque regni abdicatis, vt hoc certius regni immortalis heres scriberetur, quam ipse lucem è cælo hauserat, vt eandem alijs luceret, Noricum, Vindeliciam & Rhætiam peragratus, multâque indigna fortipectore perpeffus, multos ad Castra Christi pertraxit. Augustæ Vindelicorum (vbi hodie & in Diui Francisci recens condita æde, & in Societ. IESV templo nonnihil de sacri corporis exuijs seruatur) Campestrum ciuem nobilem cum familiâ, aliisque haud paucis ad Christianæ religionis professionem induxit, eoque nomine ab impijs Dæmonum mancipijs malè acceptus, verberibusque indignum in modum multatus, faxis etiam appetitus, ac tandem in altum puteum præceps actus, ope tamen piorum, etsi peregrè, mortem euasit. Indèque Reginoburgum, hodie Ratisponam, profectus, ibi quoque Romanæ Colonæ Christi cultum suadere cœpit, vti & Iuuauia, & passim in Norico, donec in Alpinam Rhætiam progressus, Curia III. Nonas Decemb. beato fine conquieuit. vbi & Cœnobium eius nomini inscriptum hodièque visitur, in quo anniuersario cultu eius memoria solemni ceremoniâ instauratur. Andreas Presb: *Circa annum Domini CLXXXII. Præsidente Eleutherio duodecimo à B. Petro, Commodo Rom. Imperatore regnante, Lucius Rex Britannia nudus & expeditus peregrinatione suscepta, partes Bauarorum & totam Rhætiam inter alpes sitam miraculis ac predicationibus ad fidem Christi creditur conuertisse.* Emerita germana soror comes itineris & laborum, per ignes fidem Christo comprobauit.

Preuari-
um Cui.
ense. non
fuit mar-
tyr. M.
Velferus
suam sen-
tentiam
correxerit.

S. MAXI-

S. MAXIMILIANVS ARCHIEP. LAVREACENSIS.M.

*Ardens Illyrici cum ferueret ira tyranni,
Et miceret totos falx Deciana greges,
Territa gens CHRISTI per et inuia et aula fugit,
Ausa (nefas) stygio pars adolere Ioui.*

*Præsulis erubuit tormentis cadere VIRTUS,
Millo parata cruce, milleq. ferre neces.
Macte esto tantis, MAXAEMILIANE, triumphis,
MORTVA IAM MORS EST, NON MORIETVR HONOS.*

S. MAXIMILIANVS

LAUREACENSIS

PONTIFEX.

Axima virtus huius Maximiliani iniquissimis Reip. Christianæ temporibus enituit, cum veluti Machabeus impijs idolorum sacris se obiecit, alijsq; metu suppliciorum dubios sua constantia ad mortem intrepide subeundam firmauit: tanti est antistitem ad humanos casus esse interritum. Perscripta de illo historia in Varnpachensi bibliotheca seruatur, quam nos fortasse M S. habemus. Scripsere de eodem Cuspinianus in Austria, Hundius in Metropoli, quæ ex Breuiario Batauiensi legitur, cuius epitomen referemus. Marcus Velserus, cuius Manibus benè precor, ex ratione Imperatorum S. Quirino Maximilianum tempore facit priorem, cuius sententiam & diligentiam sequi præ cæteris solemus.

CCLXXXIV

Martyrol.

Rom. 12. O.

Cobru.

Batauii

Chro. MS.

Cuspinia-

nus in Au-

stria.

Hundius

Metrop.

Marcus

Velserus

reus Bate.

13. Molda-

nus 29. O.

Cob. p. 175.

Varnpach

12. Octob.

Vna MS.

Celeiæ Pannoniæ oppido claris natalibus & fortuna copiosa natus, ad vnius cultum numinis, morumque honestatem, & virtutis omnem elegantiam in ipsa pueritia ab Oranio Presbytero eruditus, maximè in miseros benignus fuit, vt amplas etiam à parentibus acceptas opes in egentium vsum liberaliter partiretur, Laureaci Pontifex postea creatus. In proscriptione Christianorum Deciana jam vtroque parente priuatus, seruitia manu miserat, opes, pleraque reliquas omnes in pauperes sparsas, profugus Romam ad Xistum II. Pont. Max. venit, à quo pro laborante in Pannonijs Ecclesia, iure sollicito, inductus est, vt Patriam repeteret, remque Christianam crudelibus tyrannorum edictis & præsidum immanitate pressam dissipatamque velut ex naufragio colligeret. Non recusauit Maximilianus, nec laborem pro patria, nec discrimen capitis pro Christo. Accessit & S. Quirini tum Aquileiæ Antistitis auctoritas, qua impulsus & sancta Rom. Pontificis, hoc est, orbis totius patris appreciatione confirmatus, Laureacum cuius possessionem tribunalis, Martyr postea Quirino cessit, caput Norici riparij petijt, legem Christianam pro concione promulgauit. Cum Laureacensem pontificatum ipsis prope viginti annis magna cura administrasset, redeundum sibi Celeiam ad patrium solum putauit, vt & ibi si confieri posset, Christi nomen propagaret. Eiulafius præses publicis edictionibus omnes Marti operari iussit, & fuere (vti semper in tritico filix,

DE S. MAXIMILIANO LAUREAC. PONT. ET M.

inter apes, fuci) qui metu suppliciorum degeneres Christi milites Marti adolerent, quod Maximilianus, non secus ac Machabæus olim indignissime passus, in medium forum non dubitavit profligare, præfectumque impietatis accusare, quod cultum vni sempiternoque debitum numini, rebus conditis & infimis transcriberet. Eiulans sibi ab inferiore & Christiano præscribi non passus, & omnia post aliquot dissertatiunculas, verborum contentione, qua se victum sentiebat, à verbis ad vim & gladium appellavit, sanctumque hierarcham cædi iussit: nec alter mortem recusavit, qua se ad vitam perveniturum sciebat. Occubuit IV. Id. Octobr. extra pomerium. Sacrum corporis pignus à D. postea Ruperto Laureacum translatum, magnificis & illustribus templorum operibus eius nomine conditis celebratur: Henricus sanctus, quem secundum appellamus, Laureaco Batava Boiorum deportavit, ubi hodieque summa cum religione custoditur.

Collocarem nunc ex MS. codice eandem historiam, nisi auctoris me ridiculae notationes nominis Maximiliani, alique nonnulli errores retardarent. Scriptor non videtur antiquus, sed ex religioso posteriorum temporum seculo barbaro tamen & rudi
si linguam; culto & sancto si mentem &
pectus spectes.

S. FLORIANVS TRIBVNVS MIL. MARTYR.

<i>Salve lux generose FLORIANE,</i>	<i>Princeps purpurei decus senatus,</i>	<i>Largo Sanguinis imbre purpurarunt.</i>
<i>Ingens gloria FLORIANE Martis,</i>	<i>Qui testes Domini Deiq; nostri.</i>	<i>Ex hoc caelicum rubente flore.</i>
<i>Sed CHRISTI generosior triuinus,</i>	<i>Signarunt tabulas, fidemq; cali</i>	<i>Flos es non morituri FLORIANE.</i>

S. FLORI-

S. FLORIANVS

T R I B: M I L.

MARTYR LAUREACI.

Quilinus vir clarus & consularis, præfecturâ Norici Riparij à Diocletiano acceptâ, quod gratum Imperatori sciebat, quæstiones acerrimas Laureaci in Christianos exercuit, & primum quadraginta comprehē-
 sos, varijs cruciatibus afflixit. Quæ fama vbi Floriani tribuni Mil. aures verberauit, illico Laureacum aduo-

lans incidit in commilitones, à quibus cum didicisset atrociter in Christianos inquiri, Ecquem, inquit, desideratis? En adsum & ego Christianus; coram adesse me præfidi renunciate. Vocatum, iussit Dijs adolere; negantem fustibus cædi, scapulas ferro lacerari; in sententia perseverantem, de ponte in subiectum flumen Anasum deuolui. Apparitor, qui suspensio de ceruice saxo Florianum præcipitem in aquas deuoluit, luminum illico crepantium vsum amisit. Corpus incliti militis vndæ ad saxum prominēs exposuerunt tam diu alicujus custodia seruatum, quoad matrona diuinitus admonita tumultu intulit. Conditum inde illius memoriæ illustre templum, adiectum posteris sæculis cœnobium sodalibus D. Benedicti incolendum, quod inde rursus, æuo omnia in vetustatem redigente, ab Angelberto Batauensi Pontifice instauratum D. Augustini disciplinam profitentibus assignauit, quod demum Altmannus Antistes rursus fatiscens in maiorem splendorem eduxit, & à posteris S. Floriani appellatum, in cuius peristylio hæc inscriptio legitur. *S. Florianus in pago Zeiselmuro inferioris Austriæ circa annum Christi CXC. natus, sub Aquilino Diocletiani militum præfecto Anassi martyrio coronatus, Anno Christi CCXXX. Est in ipsa æde S. Floriani tabula picta, quæ distinctis capitibus totam ipsius vitam quindecim argumentis spectandam representat.*

Primum in certamen pro religione progressurus, vltimum domesticos salutat.

Deinde Laureaci in ipso ponte Anassi captus describitur.

Præterea postulatus reus est impietatis apud Aquilinum, hoc enim nomine & crimine pietatem Christianam impij afficiebant.

Ob constantiam porro bacillis tunditur.

Vncis quoque candentibus vritur & carpitur.

Cum

Baron. de
C. 197.
Tom. 2.
Proprium
Sancti
Batauen-
sum IV.
Non. Maii
Martyrol.
Rom. Ba-
ronius Et
Annal. et
quos ille
laudat.
M. Felle-
rum l. 3. p.
275. Suri-
us A. Maii
3. sermo.

* ass. grati

CCXXX

Cum Aquilinus in super sua imperia & tormenta contemni videret, prope in rabiem actus præcepit fortissimum heroem in flumen præcipitari.

Lictori mandata exequuti lumina repente conuulsa exciderunt.

Octava icon ostendit, vt corpus defuncti victoris & Martyris aduerso flumine saxo applicitum, ab alite à feris & volucris defensum fuerit.

Proxima refert, vti S. Florianus per nocturnam quietem viduam monuerit de corpore suo sepeliendo.

Sequens docet, qua arte Valeria vidua sacrum athletæ pignus, carpento impositum, virgultisque tectum abduxerit.

Vndecima pictos habet boues firi & æstu ad mortem defectos, & saliente scaturigine subito existentes refectos.

Hic fons agris haustus haud paucis saluti fuit.

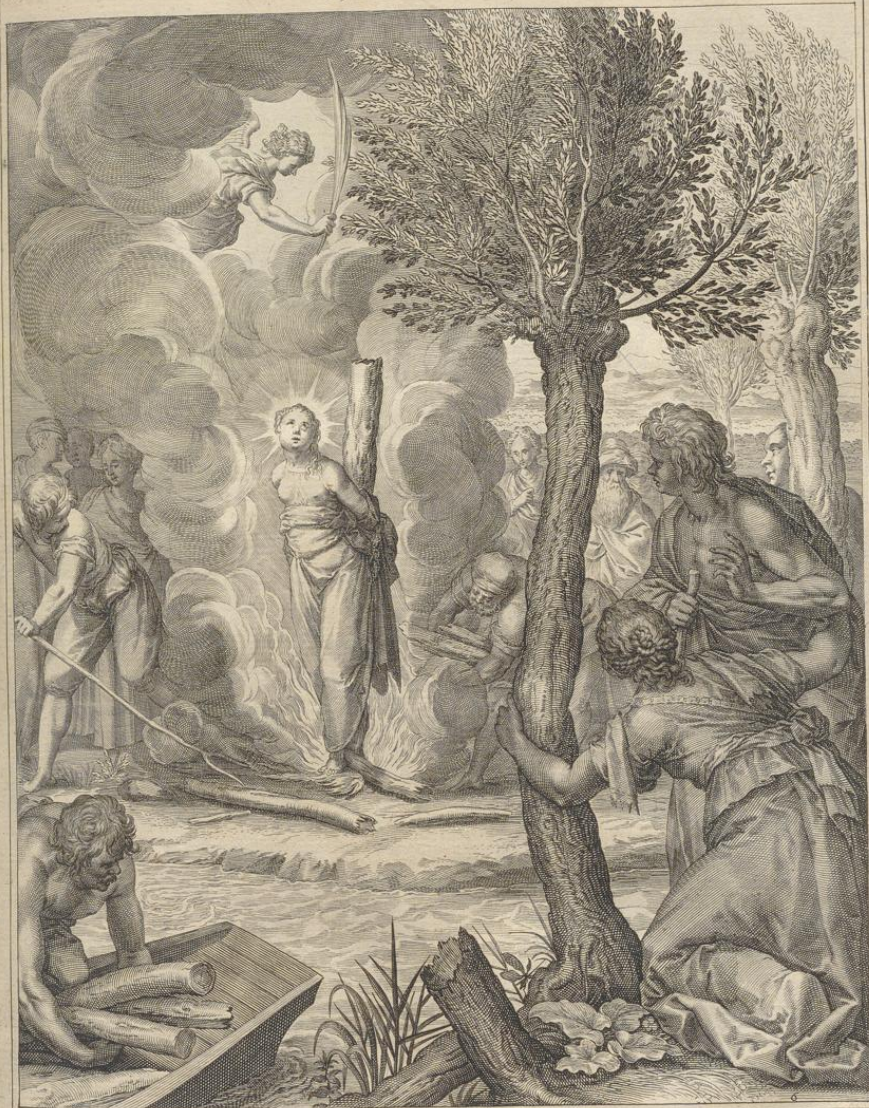
Mox ad sepultas eius reliquias mortuus in vitam redijt.

Dua postremæ effigies monent exemplo carbonarij in medium delapsi incendium, & votis S. Floriani erepti, illum aduersus pericula incendiorum præsentem esse tutelam. Et quia Tribunum aut Centurionem fuisse tradunt historiæ, etiam in bellicis tumultibus illius vota & auxilia petenda, nec fuisse frustra experta.

Hæc vir illustris Sebastianus ab Adelzhausen, illius toparchiæ Præfectus ad me perscripsit.

S. AFRA M.

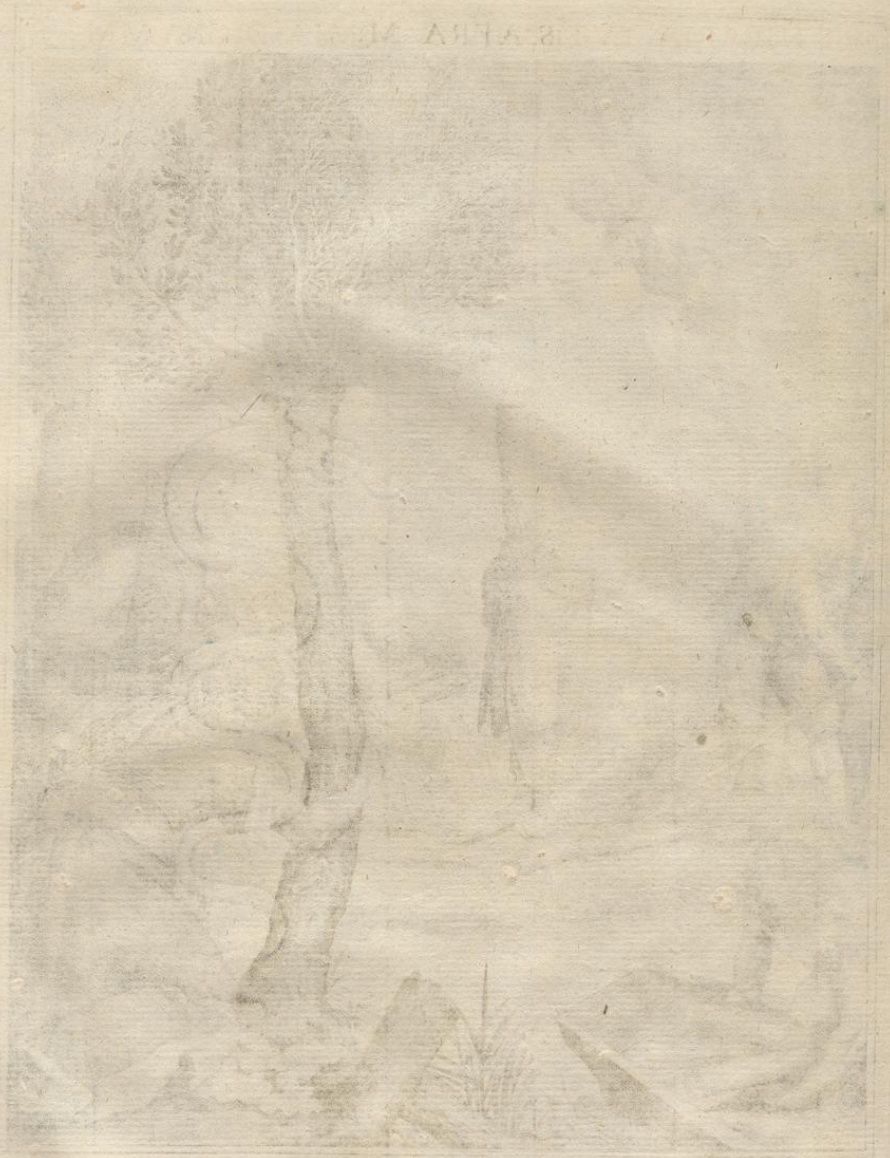

*Te Venerem Cyprius, te Rhœtia nostra Mineruam
Fecit, victimam Martyra Boia dedit.
Turpia sacra Venus docuit, pia Rhœtia casta:
Sed quod peccaras, pectoris error erat.*

*Lux ubi cœlestis iussit procul esse tenebras,
Vixisti Vestæ mente pudicitiam.
Sic olidus fornix sanctus migravit in aras:
Cor sanctum Cœlo gratior ara Deo est.*

D

SS. HILA-

THE ... OF ...
...
...
...

SS. HILARIA, EVTROPIA, EVNOMIA, DIGNA.MM.

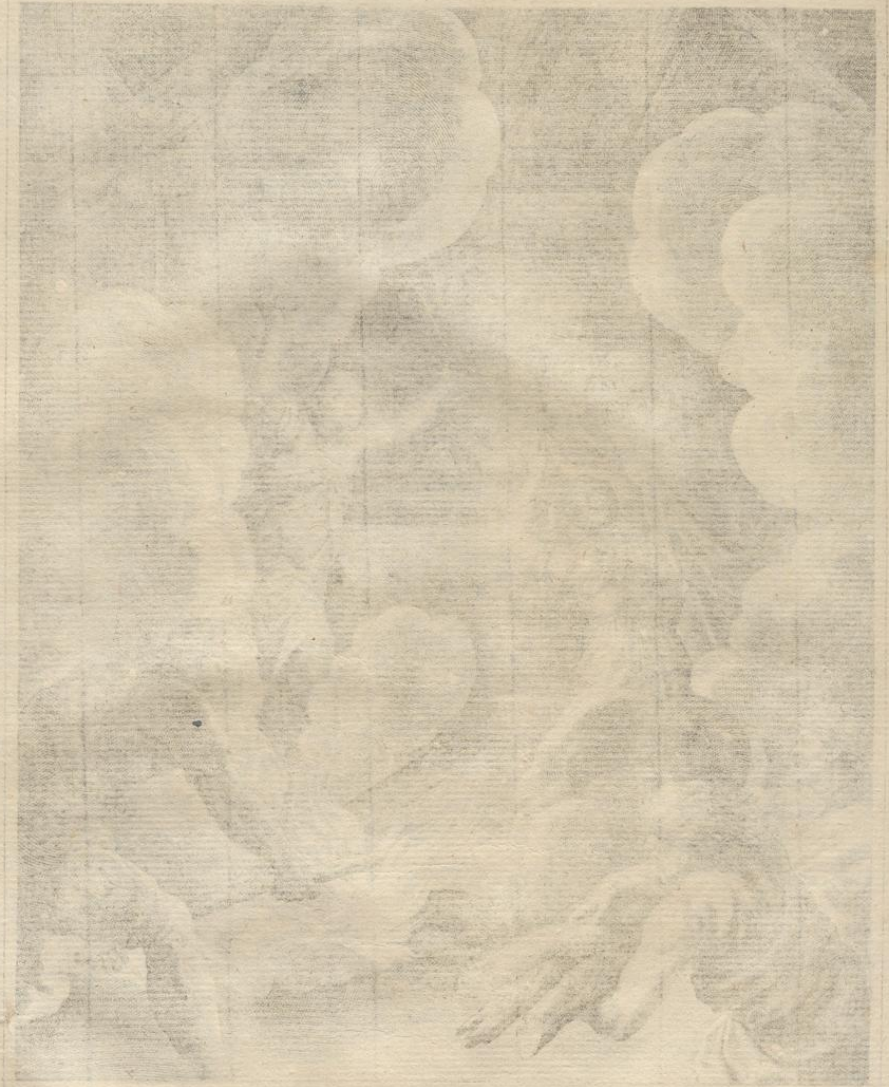

*Dum legit hec NATÆ, domine dum pignora seruae;
MATER, et hec fiunt sanctus in igne cinis.
Ille cinis vester BOIAS prior imbuat aras;
Hinc tot apud Superos lumina BOIA micant.*

*RHETIA produxit, sed BOICA condidit artus;
Illa thorum vobis praeiit, ista rogam.
Hunc LYCVS extinxit, sed non extinguere vestrum
Virtutis potuit flamma, vel vnda decus.*

DE SS. HILARII EPISCOP. ET NO. DIGNITATE

SS. HILARII EPISCOP. EVANGELII DIGNITATE

...et ...
...et ...
...et ...
...et ...

D. 22. V. 1.

SS. A F R A,

H I L A R I A,

E V T R O P I A,

E V N O M I A,

D I G N A,

M A R T Y R E S.

Tſi Laureacensem & Noricum agrum Deciana primum crudelitas, & mox inſecuta Diocletiana ſacro Martyrum cruore imbuerit, campos tamen Lycates, hodięque in Boico ſolo jacentes prima conſecrauit Afra, quę flamma è fumo data adeo illos illuſtrauit, vti cum illis ſimul velut altera mundi lampas omnium gentium terras longę latęque irradiarit, locus inſula tum fuit, quam in Rhætia topographia ſpectas, poſtea Lyco varijs mæandris expatiato in continentem vertit. Hiſtoriam Afrę cum Hilaria & ancillis omnium manibus tritam copioſius non perſequar, cum & Surius ſuis illam Voluminibus adiecerit, & M. Velferus, P.M. eandem ſeorſim editam commentarijs illuſtrarit. Cuius & Breuiarium in Diuiſiſ Auguſtaniſ cum illuſtri elogio cognofcis. Quis enim neſciat, D. Narcifſum ab Hiſpaniſ profugum ad hanc Auguſtę Vindel. tum Veneri Cyprię operantem diuertifſe, eamque cum totā familiā proſcripto dæmonum cultu, ad Chriſti diſciplinam traduxiſſe, traductam mox à Gaio Rhætia præſide flammis addictam, fumo necatam; Hilariam parentem cum tribus Afrę pediſequiſ ad eiſdem tumulum igne crematas? Nec aliud ſupereſt, quàm vt per earum vota nobiſ D E V M propitiemur.

recent.

Martyrologia. v. 1. a.
apud Sur.
M. Velferū
nota ad
eandem.
SS. Auguſt.
ſani.

S. QVIRINVS ILLYRICVS

L A V R E A C E N S I S

A P O N T I F E X

CCCVIII.

Prudentius, Martyr.
vol. Rom.
Beda.
Vuardus.
Ado Bru.
schius l. x.
de Episc.
Baronius.
Cuspin.
Hundius.
M. Valse.
rus. Mola.
rus.

Erunthunc Laureacensem, & Siscianum Pontificem, imò & Aquileianum Patriarcham fuisse, natum Philippo Maiore Romani Imperij principe, primo omnium ex imperatorio fastigio sacra Christiana venerante, si qua fides Origeni, Eusebio, Hieronymo, Orosio, Eutropio, historia miscellæ, Cassiodoro, Fastis Romanis, qui Philippos jam imperantes à Pontio Diacono, Christi postea jurato teste, ad cultum & venerationem Christi traductos docent. Etsi nusquam ego apud veteres obseruauerim geminos Philippo seniori fuisse liberos, Philippum & Quirinum; quemadmodum enim omnes certatim de Philippo filio affirmât, ita omnes consensu de Quirino tacent, vt nesciam vnde sequens æuum hauserit, vt hunc Quirinum Philippi ante Decium Imperantis filium traderet: Prudentius enim illustris vates stirpem tam excelsam in hoc Martyre minimè tacuisset. Metellus Poëta, qui ante annos quingentos quatuor & quinquaginta S. Quirini res gestas vario carmine cecinit, Cæsaris stirpem appellat.

Ode prima.

*O flos purpureus, tu rosa nobilis,
Martyr conspicuus, testis idoneus
Stirpis Cæsareæ germen amabile
Aula sidereæ clarus in ordine.*

Ad Oden deinceps tertiam extra ordinem versus, hæc in orâ ex autographo sunt annotata: Regnantibus Philippis juxta Eusebium & Isidorum & Augustinum de ciuit: Dei millesimus annus Romæ vrbs impletus est. Primo autem anno Philippi natus est B. Quirinus; xxvij ætatis anno passus est sub Claudio. Romæ sepultus, quieuit annis cccclxxxii. Translatus in Noricum requieuit hætenus annis cccvii. qui computati cum prioribus fiunt idcccxvi. Multa hic perturbate dicta de Claudio & alijs. Et alia Ode.

*Horum sceptrigera de stirpe resedit aureus flos
Quirinus, infans septimum sub annum, &c.*

Fortunatus nominat duntaxat patriam Quirini Vol. viii.

Africa Cyprianum, dat Siscia Clara Quirinum.

S. QVIRI-

S. QVIRINVS LAVREACENSIS PONTIF. ET MART.

Immanis saxi moles à presule pendet,
Sed ne mergatur, fit lapis ipso ratis.
Vt mergi posset, saxumq. ut pondus haberet.
Rex maris et terre voco precandus erat.

Scilicet et talis virtutem sensit et unda
Pontificis sacre parcere iussa mitre.
Quem non hauserunt fluctus, non fragmina montis
Præferunt, cogis sive tyranno mori.

D 4

Quirini

1. H. RECHT. ARCHIEP. MARTIR.

2. QVIRIVS LAVREACENSIS PONTIF. ET MART.

Quintus

Quirini porro qui pro Christo testimonium sanguine dixerunt, omnino fuere quinque. hic de duobus primum (cæteri nihil ad hanc historiam) mox de nostro referemus, quos tamen ambos à scriptoribus confusos, & alterum pro altero àceptum ex ipsius utriusque factis cum M. Velfero distinguo, aliūque ab hoc illum Tegernseensem sub Claudio Gothico Romæ cæsum, doceo, & in Quirinalibus à Metello Monacho copiosè laudatum prætereo, quod in Boicâ nunquam nisi mortuus per beneficia mortalibus supra vim naturæ præstita notus vixisse videatur.

Hic ergo Boicus noster Quirinus (ex Aquileiensi XI. Pontifice, ut in catalogo Aquileiensium Patriarcharum narrat Leander) Laureaci (quàm Lorcham olim dixere) Pontifex, Philippi Imperatoris opinione multorum filius, ab ipso patre fertur Laureacensi Ecclesiæ commendatus (cui magnam quoque sui patrimonij partem, institutus à parente ex fuisse cum Philippo fratre hæres, reliquit) Noricis, qua Pannonias spectant, legem Christi tradidit, indeque post cædem utriusque Philippi Laureacensis antistes creatus, rem Christianam ijs in terris magnoperè auxit, tandemque Galerij (à Diocletiano in societatem imperij adsciti) iussu vinctus, & saxo ingenti de collo appenso in Sabariam (quem Günsium nominant) fluuium præceps missus, non prius mergi potuit, quàm id votis à Deo impetraret, cum ab ipsâ lapidis mole, qua in ima fluuij vada rapiendus erat, innante, quod natura obstupuit, subleuaretur. Corpus Romam, inde Mediolanum transfuectum, in S. Vincentij æde positum hodie magna religione colitur. Constantiam eius in obeunda morte eleganti carmine laudauit Prudentius, quod visum est apponere.

*Insignem meritis virum
Quirinum placitum DEO
Urbis mania Siscie
Concessum sibi Martyrem
Complexu Patrio fouent.
Hic sub Galerio duce,
Qui tunc Illyricos snus
Urgebat ditionibus,
Fertur Catholicam fidem
Illustrasse per exitum.
Non illum gladij rigor,
Non incendia, non fere
Crueli interitu necant:*

Sed

DE S. QUIRINO

Sed lymphis fluuiialibus
Gurges dum rapit, abluit.
Nil refert vitreo equore,
An de flumine sanguinis
Tingat passio Martyrem,
Aequè gloria prouenit
Fluctu quolibet ruida.

Summo pontis ab ardui
Sanctæ plebis Episcopus
In praeceptis fluuii datur,
Sussensum laqueo gerens
Ingentis lapidem mola.

Deiectum placidissimo
Amnis vertice suscipit,
Nec mergi patitur sibi,
Miris vasta natatibus
Saxi pondera sustinens.

Spectant eminus è solo
Doctorem pauidi greges:
Nam Christi populus frequens
Riparum sinuamina
Stipato agmine sepserat.

Sed Quirinus ut eminens
Os circumtulit, leu suos
Exemplo trepidos videt,
Nil ipse proprii memor
Inter stagna periculi.

Confirmat pia pectora
Verbis mirificis rogans
Ne quem talia terreant,
Neu constans titubet fides,
Aut penam putet emori.

Dicentem fluitantibus
Amnis terga vehunt vadis:
Nec substrata profunditas
Saxoque & laqueo & viro
Audet sponte dehiscere.

Sensit Martyr Episcopus
Iam partam sibi praeipi
Palmam mortis & exitus,

Ascensumque

*Ascensumque negarier
Aeterni ad solium patris.*

*Iesu cunctipotens, ait,
Haudquaquam tibi gloria
Hæc est insolita & noua,
Calcere & fremitum maris,
Prona & flumina sistere.*

*Scimus discipulum Petrum,
Cum vestigia tingeret
Mortali trepidus pede,
Dextra subsidio tuæ
Subiecisse salum solo.*

*Iordanem quoque nouimus
Tortis vorticibus vagum,
Dum fertur rapido impetu,
Ad fontem refluus retro
Confugisse meatibus.*

*Hæc miracula sunt tuæ
Virtutis Domine, vt modò
Suspendar, leue prænatans,
Summogurgite fluminis,
Cum collo scopulum traham.*

*Iam plenus titulus tui est,
Et vis prodita nominis,
Qua gentilis hebet stupor,
Absoluas precor optime
Huius nunc animæ moras.*

*Quid possis, probat amnicus,
Qui vectat silicem, liquor.
Hoc jam quod superest, cedo
(Quo nil est preciosius)
Pro te Christe Deus mori.*

*Orantem simul halitus,
Et vox deserit & calor,
Scandit spiritus ardua:
Fit pondus graue saxum,
Corpus suscipiunt aquæ.*

S. VALEN-

DE S. VALENTINO EPISC. BATAVIENSI.

S. VALENTINVS

EX ABBATE

EPISC. BATAVIENSIS.

Sub an-
num cccc.
et p. st.
Eugippius
in vita S.
Seuerini
cap. 41.
Omnes Fa-
sti & pro-
prium bre-
uiat. Ba-
tauinum.
Surius, a-
lij, prid. No-
nas Aug.
7. Idus Ia-
nuarij.

Valentinus ante S. Seuerinum vixit, ad Oceanum (Germ: opinor) natus, venit Batava Noricorum, vbi eâ tempestate duæ pestes regnabant in vrbe; paganorum inquam idololatria & Arianorū perfidia; contra quos in aciem descendit Valentinus, nec multum profecit. Romam semel ac iterum inde profectus, vti summi Pontificis auctoritate pontificatu auctus, actior rediret, nec dum pro animi sententia rem conficere potuit. Imò artibus & improbitate Arianorum Vrbe pulsus, ad alpes Maias haud procul Merania apud Teriolos, se contulit, vbi felici admodum successu multis ad Christi sacra traductis Ecclesiam condidit, in qua post ingentes labores conditus, post duo triaue sæcula à S. Corbiniano Batava est transuectus. Fit huius Diui mentio apud Eugippium in historia S. Seuerini, vt infra leges. Plura Surius pridie Nonas Augusti. Ponunt Batauienses hunc Diuum non immeritò inter primos Urbis suæ Pontifices, & tutelares. Agitur anniuersaria eius celebritas festa cerimonia vii. Idus Ianuarij. In Batauino Breuiario hæc de illo ad verbum exscripta lege:

Valentinus vite sanctitate insignis, ab Oceano ad Batava oppidum, nunc Passauium nuncupatum, venit. Vbi genti à vero Dei cultu alienæ, verbum vite prædicaturus, Romam petijt, vt ad prædicandi munus Apostolica interueniret auctoritas. Reuersus inde, & iussu Pontificis pium opus aggressus, animas, quarum salutem mire sitiebat, assiduâ verbi diuini prædicatione Christo lucrari diu multumque conatus est. Verum, cum semen verbi salutiferi, velut in petram, frustra se spargere videret, Romam redijt, petens se ad alium populum facientem fructum mitti. Sed Valentinus à Pontifice in Episcopum creatus, ac, vt Apostoli exemplo, adhuc ibidem prædicando opportunè importunè instaret, remissus est; facultate ei datâ, post irritos tandem labores, ad alias gentes commigrandi. Cum igitur S. Episcopus spiritu Dei feruens, muneri suo iterum ardentè insisteret, & Batauos ad viam veritatis traducere laboraret, illi Arianorum accedente perfidiâ, hanc prædicandi instantiam non ferentes, eum è finibus suis excedere

S. VALENTINVS EPISCOPVS.

Rura VALENTINVM tutantur, et oppida possunt,
Fas regnat ruri, regnat in Vrbe nefas.
Rupes et scopuli profugos texere cauernis,
Et sua proscriptis lustra dedere feræ:

Horribiles illos non oblasere dracones,
Adq; pedes sæua procubuerunt tigres.
Flamma pios venerata fuit, pontusq; pepercit,
Sæuius est aliquid fluctibus, igne, foris:

E

excedere.

S. VALENTINVS EPISCOPVS

Et non prescriptis nec in bellis fuit
Sed et regibus post hoc tempore cunctis
Fuit regibus tunc regibus in pace ubi
S. VALENTINVS EPISCOPVS

Et non prescriptis nec in bellis fuit
Sed et regibus post hoc tempore cunctis
Fuit regibus tunc regibus in pace ubi
S. VALENTINVS EPISCOPVS

excedere coegerunt. Quare vir Dei Rhetias peragrans, hominum saluti ubique
 predicando quam maxime studebat. Tandem in montana se contulit; ubi multis
 pro Christo perfunctus laboribus, ingentique animarum fructu reportato, vita
 sua terminum praesciens, beato fine quieuit; in vita & post mortem miraculis
 clarus. Eius corpus in Maiensi Castro in alpebus sepultum, ad Batava
 eandem, ubi propriam sedem, unde vivens exu-
 lauerat, honorifice translatus est.

E 1 S. SEVE

cccliv.

Fasti Rom.

viii. Ian.

Eugippius

in Vita ip-

sua. Bre-

uiarium

Eatauinu

v. Ian.

M. Veleri

nota ad

Eugippiu.

hac ipsa tempora rem Christianam, in Norico partim inchoasse, partim propagasse.

Vm Eugippius, qui res à B. Seuerino gestas iusto libro exequitur, doceat D. Seuerinum à morte Attilæ Hunnorum tyranni ex Oriente in Pannonias & Noricum venisse, Attilas autem à Prouincia fæmina cultro cæsus sit, aut sanguinis reiectione, vti placet alijs, extinctus anno Christi cdliij. sequitur D. Seuerinum sub

Primùm Asturis aliquandiu egit eâ vitæ integritate, vt facile omnes intelligerent, tantam virtutem quodammodo è cælo delapsam, aded enim Christi mores, & Apostolorum expressit, vt nemo non iudicaret spiritum primorum Euangelij præconum in S. Seuerinum commigrasse. Sic enim Eugippius: *Tunc itaque sanctissimus*

Dei famulus Seuerinus de partibus orientis adueniens, in vicinis Ripensis & Pannoniorum partibus, quod Asturis dicitur oppido morabatur, viuens iuxta Euangelicam Apostolicamque doctrinam, omni pietate & castitate præditus, in confessione Catholica fidei venerabile propositum sanctis operibus adimplebat. His ergo pietatis studijs addictus, cum diuinitus didicisset ingens oppido periculum ab hostibus imminere, populo in templum coacto, futuræ cladis discrimen aperuit, monuitq; vt iustam numinis iram omnibus religionibus placarent, votis & precibus cælum pulsarent, ieiuniis se macerarent, in egentes essent effusi, ita conciliari posse Dei clementiam, & impendentia Ciuitati fata flecti, hostisque arceri. Sed frustra Seuerinus fuit; nemo peregrino fidem habuit, nemo noxas lachrymis deleuit, aut omnino ingemuit.

Reuersus hinc ad hospitium, & diem & horam excidij futuri prædixit, & mox inde ab ingratis & contumacibus ciuibus profectus, ad Castra Comagena oppidum item Austriæ properauit. Receptus à barbaris, cū alijs nec adeundi, nec abeundi locus esset, idem quod Asturis monuerat, etiam Comagenijs impendere malum, nisi mores emendassent, denunciauit. Sed hi vicini oppidi audito ex hospite D. Seuerini, exitio, exemplo docti paruere monitis, totique ad supplicia & vota conuersi, patroni ab ipsis recepti beneficio tempestati sunt imminenti erepti, barbaris terræ motu exanimatis, & vltra ex vrbe præcipiti fugâ eiectionis, atque diuinitus inter se

velut

S. SEVERINVS.

Cum pia SILVINI mens ad prætoria celi
 Staret inexhausto Numinis hausta bono;
 Flebat ad examini funus lacrimabile mystæ,
 Plena SEVERINI vita dolore Patris;

Et lacrimans socium captis reuocabat ab astris
 Vin' ait, hac iterum luce, diem, frui?
 Quid fruar! abrumpes æterna gaudia vite!
 Vivere quod vestrum est! nil nisi triste mori

E 3 velut

velut Andabatæ commissis interfectisque. Succurrit idem eadem tempestate Viennæ, quam Eugippius Fauiana appellat à Fabianis castris, ut eius Scholiastes M. Velferus *ἑσπερίᾳ*, ut equidem opinor, conijcit; vulgo Vindobonam, hodie Viennam. Laborabat ciuitas summâ annonæ difficultate, & vltimâ fame, ad quam leuandam non occurrit via melior, quàm ut Comagenis ad urbem suam euocarent D. Seuerinum, perinde quasi ipse quidam DEVS & hostem suis posset arcere precibus à prouincia, & inopiæ ciuium succurrere, & omnibus malis leuare ciuitatem. Nec falsi sunt animi Fauiani; nam qui sanctos viros secum habent in oppidis, simul præsidium è caelo non frustra expectant, quando suis familiaribus nihil solet negare diuina liberalitas. Venit ergò iussu Numinis, & Proculam faminam diuinitus cognouit magnum frumenti numerum in granario conditum seruare, quoad maiori precio veniret. Hanc in medium productam grauiter increpando: *Cur, inquit, nobilissimæ C.iii. natalibus orta, cupiditate te præbes ancillam, & extas auaritiæ mancipium, quæ est, docente Paulo, idolorum seruitus: Ecce domino famulis suis misericorditer consulente, tu quid de malæ partis non habebis, nisi fortè frumenta diu denegata in Danubij fluuenta projiciens, humanitatem piscibus exhibeas, quam hominibus denegasti. Quamobrem subueni tibi potius, quàm pauperibus, ex his, quæ te adhuc æstimas Christo esuriēte seruare.* Percussa Procula diuinâ monitoris voce promptè miseris succurrit. Nec diu post apparuere præter omnem spem & expectationem rates ex Rhætia allapsæ, quæ ad ripam frigore & glacie astrictæ constitere, sed miro DEI nutu præter naturam repentè regelatæ, magnam annonæ copiam vrbi suppeditarunt, quâ fames omninò est profligata.

Aliud beneficium in eosd. Ciues à Seuerino profectum: Hoc. c. iv. stes populabundi greges hominum & pecudum, ante mœnia deprehensos abegerant: Ciues more suo ad asylū suum velut ad aram D. Seuerinum confugiunt, rogant opem; quærit ex Tribuno Mamertino, haberetne manum aliquam militarem? exiguam affirmante, sed parato etiam cum hac hostem persequi, si jubeat ipse & precibus iuuat. Spondet Diuus, & barbaros, si quos caperet ad se duci imperat. Mamertinus vrbe egressus, latrones ad laguntiam seu Dicuntiam altero ab vrbe lapide nactus, alios in fugam coniecit, alios vinxit, vinctosque ad Diuum victor adduxit, quos ille benignè habitos, solutosque & cibo potuque recreatos ad suos remisit, interminatus futurum, ut si prædatum redirent, cælesti quamprimum telo ferirentur; suis vicissim pollicetur, nihil ab hostibus unquam passuros, dummodo se non paterentur à re diuina auocari.

Vrbe dein relictâ ad Vineas, hodie Siferingam pagum, quinq; milibus eoque amplius inde distantem, se contulit, vbi cum aliquandiu in humili casa precibus vacasset, Deo iubente Viennam reuersus Cœnobium extra muros, quod postea multorum contubernio floruit, molitus est. Extant eius hodie, Lazio teste, nuda quædam rudera. Sed turbas rursus exosus Purgum ad quintum inde lapidem oppidum cōtendit, vbi se plurimum fame cruciauit, & frigore, cum per medios Decembres, rigente cælo & ipso Danubio adeo torpente, vt propè in lapidem versus, plaustris iter præberet, quo naues per aestatem & rates prolabantur, nudis ipse vestigijs glaciem premeret, & niues pedibus signaret. Quæ res illi non solum apud suos conciliauit magnam sanctitatis existimationem, sed hostibus

C. V. & barbaris etiam venerabilem reddidere. Rex certè Rugiorum Flacciteus, qui vltiorem Danubij ripam infederat, cū à Gothis arctè premeretur, & cædem metueret, ad hanc Seuerini anchoram ab Oceano profugus auxilium inuenit. Ex eadem gente membris omnibus captum, & ossibus ipsis propè liquefcentibus fractum, precibus maternis sartum tectum restituit.

C. VII. Exciuit eius fama plures barbaros Italiam petentes, vt ad illum diuerterent, quibus benè precatus, Odoacri, qui postea rex Italiæ dictus est, procero iuueni, sed vili tum pellium tegmine obscuro, regnum vaticinio despondit.

Cogor esse longior in tam illustri viri virtute prædicanda. Feletheus Flacciteo Rugiorum rege natus, & regni hæres Gisam coniugem duxerat, sâminam haud procul ab Eudoxiæ Arcadij vxoris ingenio & contumacia abludentem, quæ principem indole miti, & Seuerino addictum ad immanitatem identidem efferabat. Non defecit tamen ille à naturæ bonitate, & D. Seuerini cultu. Illa præferox ausa Catholicos ritè tinctos denuò lustrare, à rege tamen ne sapius hoc facinus auderet, est coërcita. Accolas Romanos premebat, & nonnunquam in seruitutem abripiebat. Submisit D. Seuerinus qui libertatem abductis impetrarent; respondit importuna mulier, Seuerinus intra suam se cellam & pellem contineret, sibi quæ quantum vellet & Deo vacaret, aliena ne curaret. Hic sanctus vates, spero, inquit, futurum, vti mox coacta præstet, quod noluit rogata. dictum factum: non semper cunctatur numinis vindicta. Aurifices regina regijs faciundis ornamentis conductos arctâ presserat custodia, ad quos Fridericus regis filius natus paruus, nescio quâ Custodis negligentia, eodem die quo postulata Seuerini reiecerat mater, irrepperat, quem adepti fabri velut obsidem recuperandæ & vitæ & libertatis,

libertatis, renunciari iubent reginæ filium admoto pectori ferro illico se obtruncaturos, & quicumque ad eos absque fide datâ intrasset, nisi sanctissimè juraret, incolumes ex ergastulo dimissuram. Sensit regina D. Seuerini vota, Et vociferando, itâne, inquit, serue Deivltum is iniurias tuas, & grassaris in viscera mea? Confestim expeditos Cursores per equos mittit, qui Romanos per vim abductos reducant, & veniam pacemque à D. Seuerino rogent, & reginæ nomine culpam deprecantur. Ergo restituta mox in integrum omnia. Aurarij accepto Sacramento, regium puerum reddiderunt, ipsi liberi quo voluere abierunt. Regina ipsa cum paruulo & rege præsens gratias egit, promisitque se illius petitionibus nunquam repugnaturam. D. Seuerinus omnia Deo in acceptis beneficia retulit, eidemque victoriam tam illustrem à triumphatâ reginâ gratulatus est.

Futura non secus ac præsentia multa præsensit prædixitque. Maurum ædituum certo die monuerat, ne pedem extra Fabiana seu Viennam efferret, fore alioquin vt à barbaris interceptus abduceretur; oblitus ille sui monitoris, egressus, captus, & abductus est; nec nisi ipsos hostes affecuto Seuerino & Maurum illi & alios reddidit.

Transijt hinc ad superiora Norici riparij oppida & Castella, sæpitis à singulis propter barbarorum incursiones inuitatus. Cocul-
Cocullia
Lazius
Tuinam
hodie exi-
stunt.
 lis vni nomen erat, in quo dum Seuerinus versaretur, narrante Marciano presbytero hoc diuinitus euenit. Pars aliqua plebis nefandis sacris operabatur, id didicit Seuerinus, cunctisque post tri-duanum indictum ieiunium imperauit, vt singuli ferrent ad ædem sacram cereos quos suâ quisque manu ad parietem templi fixit. Decurso solemni more psalterio, Seuerinus litaturum salutarem hostiam presbyterum cum diacono hortatur, vt precibus DEVM sollicitent, ne dedignetur sacrilegos ex plebe aperire. Inter ipsa vota & preces innocentium cerei diuinitus incensi (præteritis sacrilegorum cassi luminibus) ardere cœperunt. Ex quo apparuit omnes, quorum ceræ non arderent, culpæ affines. Deprehensi, facinusque confessi & execrati, & ipsi per fidem & lachrymas sua lumina accenderunt, communemque omnium parentem DEVM propter D. Seuerinum nouis laudibus extulerunt.

Agmina locustarum eiusdem arcis viciniam populabunda inuasérant, totam gentem ad incitas redactura, nisi & hic Seuerinus succurrisset, qui præscriptis ex more precum & ieiuniorum legibus, morumque emendatione effecit, vt ne quid detrimenti inferrent segeti examina locustarum; vno duntaxat demto, qui parum & rei habebat

DE S. SEVERINO

habebat in agro, & minimum erga Deum spei; Alijs enim comprecantibus solus de recula sua sollicitus euolauit ad fundum suum, necquicquam à suo agello pestem auertere conatus, cum aliorum omnes intacti seruarentur, solus ille præda locustis fuit, aliorum liberalitate, postquam factum damnauit suum, alendus, ex cuius damno patuit, cuius beneficio reliquorum fundi fuerint intacti.

Alia atque alia deinceps, vbicunque pedem posuit Seuerinus opera, quæ naturæ facultatem excedunt, ostendit. Iubæ (de quo oppido scriptores certant, deletum putant alij, alij Salisburgum, quod quidem Eugippij scholiastes inficiatur) Iubæ, inquam, dum ageret, ingressus ædem sacram ad seras Vesperæ preces, diu laborantibus ministris in excutiendo igne, ille calore precum ardētium, cereum, quem manu tenuit, accendit.

Eodem loci fugientem ex fæmina animam reuocauit.

Quintanis ædícula extra pomerium in plano sita palis humi depactis imposita, in quo vicem soli tabulæ erant proiectæ, quas identidem eluuius inundabat, vt pauimentum sterni non posset. Intellexit hoc ex inquilinis Seuerinus, & aquis præcepit, ne vnquam ad tabularum altitudinem ascenderent, ne cementum, quod poni iussit, abluerent. Paruêre vnde, vtinam & homines, nec crucis signum, quod inundationi limitem fixerat, vnquam attingere ausæ.

Defungitur interim Quintinis B. Siluinus presbyter, quem Seuerinus digresso ex æde secundum piaculares vigilias & preces populo, iacentem in feretro, præsentem tantum presbytero & diacono, in hæc verba affatur: *In nomine Domini nostri IESU Christi sancte presbyter Siluine loquere cum fratribus tuis. Aperuit ille defunctus oculos: tum Seuerinus: Vis, inquit, rogemus Dominum, vt te adhuc seruis tuis in hac vitâ condonare dignetur? Per Dominum, inquit Siluinus, te coniuro, ne diutius hic tenear, & frauder quiete perpetuâ, in qua jam esse me cernebam; nec plura, mox exanimis quicuit. Disputatum de hac & hisce geminis historijs in Viridario primo super milite Carthaginensi.*

Laureacenses exemit fame, cum decimas egentibus promississent.

Pat. viii
passau.

Propius ad Boicam accedit Seuerinus. Batauis extra mænia ad Boiodurum cellam sibi religiosisque construxit, quod sapius ab oppidanis eo vocaretur, vt hostium vim cælestibus precum armis à ciuium jugulis prohiberet. Gibuldus Alamano rum rex vexabat agrum Batauensem. Vbi de Seuerino præsentem cognouit, eius desiderio videndi accensus, venit illum salutatum. Seuerinus, ne barbaro milite ciuitas premeretur, exemplo Leonis Pontificis venienti

extra

extra oppidum occurrit, & tanta dicendi constantiâ & libertate aduersus regem vsus est, vt Gibuldus totis artibus contremisceret, facerétque Seuerino potestatem quiduis impetrandi; qui captiuos è vinculis & seruitute per Amantium & D. Lucillum quamplurimos recepit. Multa dein rursus euentura de hostium incurfionibus præmonuit, hortatus Batauienses vt fugerent; monitis parentes, Chunimundi regis ferrum euasere; vaticinia ridentes, omnes trucidati sunt; inter quos presbyter, qui abiturienti, ridendo dixerat: *Perge queso sancte, perge velociter, vt tuo discessu parumper à jeunijs & vigilijs quiescamus*, qui mox risum lacrymis & sanguine expiauit.

*Discite in-
sticiu mo-
niti, & ne
temnere
Diuos.*

Viennæ dum in suo cœnobio Euangelium legit, diuinitus intelligit aduenisse sacros D. Ioannis Baptistæ cineres, quibus repente exiliens, occurrit, delatisque in cœnobium, templum dedicauit.

Salisburgum (hanc enim plerique Topiam seu Iuuauiam interpretantur) vltimo exitio haud procul aberat; didicit hoc Seuerinus, & missio Moderato ex Batauiensi cœnobio, dein Quintasio quodam qui facerent ciues ea de re certiores. S. Maximus presbyter non pontifex, vt quidam scripsere, sed loco tamen, vt reor pontificis, cum fugam tardius expeditisset, comprehensus pependit, & cum illo symmystæ quinquaginta quinque, de rupibus præcipientes acti, animis cælum petiuere; oppidum vastatum, ciues in seruitutem abducti.

Alia dein super alia in ægros, egentes, profugos, exules, peregrinos, Quintanis & Laureaci beneficia contulit, à quibus nunquam abfuit auxilium prouidentiae diuinæ. Illud singulare de Maximo seu Maximino, nam scriptura variat, ad S. Seuerinum ex Noricis alpibus cum multâ veste & donis asperrimâ tempestate, cum cælum rigeret, terra gelaret, & niuium tanta vis per noctem repente decidisset, vt viatores niuium aggeribus cincti tantum non viui sepelirentur; Vrsus inuium expedituit iter, qui per confragosa alpium deduxit errantes, quoad in culto solo & habitatis vicis extra periculū collocarentur. Vbi ad ostium Seuerini peruenerunt, conscius ille ducis vrsi: ingrediantur, inquit, quibus viam, quâ venirent, fera aperuit: Non aliter ille oculis longinqua prospiciebat, atque nos propinqua contingere solemus.

Iam quoties ille Barbaros, Rugios, Alemannos aliosque ab oppidis & ciuitatibus vel oratione coram, vel precibus solis abegit?

Decursurus jam vitæ spatium, metæ proximus, Feletum Rugiorum principem cum coniuge accersitum seuerè admonuit, ita subiectos esse tractandos, vt sciret sibi de ijs apud supremum orbis dictatorem Deum in vltimo tribunali rationem reddendam: Gifam

vxorem

DE S. SEVERINO ABBATE.

vxorem illius, quę regem identidem à miti ingenio ad crudelitatem acuebat, tristius compellauit: cessaret tandem innocentes opprimere, alioqui futurum, vt regno simul ambo multarentur. Dedit & Friderico salutaria priusquam decederet, viuendi pręcepta: ne pauperem reculam carperet aut attingeret, si saluus esse vellet. promisit, fefellit, periit.

Fatalem diem biennio antè quàm abiret signauit.

D. Lucillus Batauiensis sacerdos, æuo maturus, & natu grandis D. Seuerino nunciarat, se postridie anniuersarium diem D. Valentino, Batauiensi quondam Pontifici, & Cœnobiarchę suo instauraturum. Tum D. Seuerinus: Si, inquit, *B. Valentinus hæc tibi celebranda solennia delegauit, ego quoque tibi in eodem die vigiliarum mearum studia obseruanda migraturus è corpore derelinquo.* Quo Lucillus oraculo attonitus, cum sibi velut capulari feni prius abeundum diceret: *Hoc erit,* inquit D. Seuerinus, *sanctę presbyter, quod audisti, nec enim domini constitutum humana voluntate prateriet.*

Nonis Ianuarij pleuritidis telo ictus, vocato suorum cœtu, mandatisque extremis editis, cum omnes vltimum osculo salutasset, & sacrę synaxi impertiuisset vi. Idus eiusdem mensis, ex innumerabilibus vitę præsentis æumnis expeditus, ad sempiternam immortalium gaudiorum quietem & triumphum in cælum est profectus. Corpus ligneo sarcophago illatum conditumque, quod non dubitarent mox aliò deportandum. Sexto enim post anno cum barbari Romanos totâ prouinciâ pellerent, coacti fugere, secum Diui pignus in Italiam transuexerunt. Quâ ipsâ in re vsu venit, vt, dum conditorium post sextum annum aperirent, tumulus ipse Arabicas odorum delicias, cum sine pigmentis vllis esset conditum, redoleret, integrâque membrorum compago reperiretur, ita vt nec pilus de barba, nec capillus de capite deflueret. Primùm ergo ad montem Feletem, an Feretrum seu Feretratum? delatum, postremò in

Lucullano Gelasij Pontificis M. auctoritate positum

maximâ populi veneratione hodięque

colitur.

S. MAXI-

S. MAXIMVS M. ET PRESBYTER SALISBURG.

Pendet ab infami tua Mystes arbore virtus,
 Qui magno maius MAXIME nomen habes.
 Sed tulit eternam crucis hæc infamia famam,
 Infamemq; tuis hostibus usq; crucem.

Sic pendere iuvat, trahit hic ad sidera noruus:
 Arduus est trames, certus ad æstra gradus.
 Si magus ille Simon hoc cælum cante petisset,
 Lapsus fragisset non sua crura deus.

F

S. MAXI.

S. M A X I M V S

SALISBURGENSIS PRESBYTER ET M.

Alijs EPISCOPVS.

Tſi Auentinus & Lazius hunc Iuuauienſem ſeu Salis-
 burgensẽ Episcopum tradunt, faciunt tamen hoc
 ſine tabulis & teſtibus, cũ exertẽ Eugippius ſan-
 ctum Presbyterum appellet: Sanctum quoque Maximum,
 inquit, ſpiritualis vitæ presbyterum instantius imperat admo-
 nere, vt ſaltem ipſe contemptoribus dereliſtis, properaret à cele-
 ſti miſericordiã liberari, de quo ſibi Dei famulus magnam dicebat ineſſe mæſti-
 tiam, ne forte ſalutiſerum differendo mandatum, imminenti ſubiaceret exitio.
 Prædictus itaque pergens imperata ſuppleuit, & reliquis incredulitate nutanti-
 bus, nuncius viri Dei presbytero retinenti ſe, atque hoſpitalitatem præbere cupi-
 enti, nullatenus acquieuit. Quã nocte Heruli inſperatẽ protinus irruentes, oppi-
 dumque vaſtantes, plurimos duxẽ captiuos, presbyterum verò memoratum
 patibulo ſuſpenderunt. Quo audito, ſeruus Dei grauiter doluit præmonitos non
 curaffe.

cccc
 LXXVI.
 Eugippius.
 Scholia-
 ſtes Eugip-
 pũ. Lazius
 Auenti-
 nus.

Fidem facit de Presbytero, non Episcopo, syllabus Episcoporum
 Salisburgensium, in quo nullum de Maximo verbum. Nec plura,
 quod meminerim, de hoc leguntur, nisi in Hypogæo,
 vt in auersâ paginâ vides.

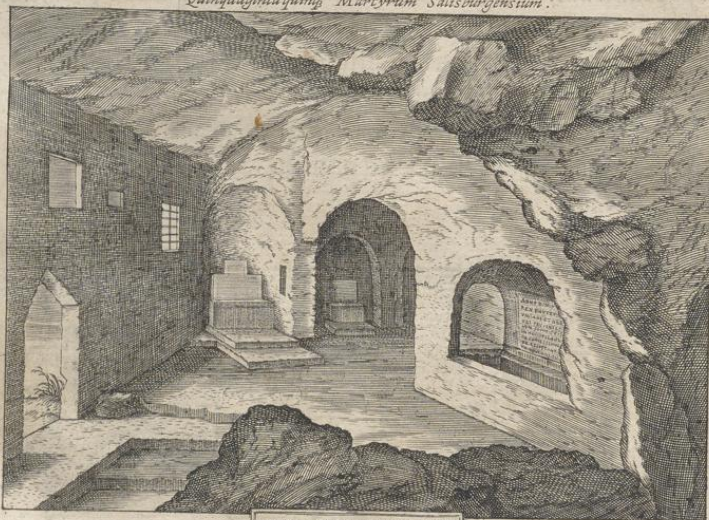
DE SS. LV. MM. SALISBURG.
SS. LV. MARTYRES
SALISBURGENSES,
EX FIDE ECCLESIAE SALISBURG.

cccc
LXXVI.
Auentin-
Lib. II.
Hundius
Metrop.
Scholia-
stes Eugip-
pij.
Inscriptio
crypta.

Nā cum S. Maximo presbytero quinque supra quinquaginta focij occubuere, de quibus Auentinus: *Maximum in crucem agunt, amplius quinquaginta quinque cum ipso symmy-
stas contrucidant, è rupiūque cauernis, quo fugerunt, sicut ad-
huc monstratur, precipites agunt.* Coluntur in æde D. Amandi, quæ ho-
die est D. Margarithæ. Eugippius de his quinquaginta quinque ni-
hil docet. Scholiastes Eugippij ex Salisburgensium monumentis
hausta putat. Ego ex conditorio sacro sub ipsa arce Salisburgi
incriptionem accepi, quam tibi cum adumbratione
cryptæ spectandam & legendam
subjicio.

HYPOGAEVM
Quinquaginta quinque Martyrum Salisburgensium.

*Hi quinque et quinquaginta Martyres
succurrant ad presentem formā
et coluntur. conditorium enim
vbi coram cernis,*

ANNO DOMINI CCCCLXXVII. CROACER
REX RHUTENCEVM. GEPPIDI. GOTH
VNGARLET HERVIL. CONTRA ECCLESIA
DEI SEVIENTES. BEATVM MAXIMVM
CV SOCIIS SVIS QVINQVAGINTA QVINQ.
IN HOC SPELACIO LATITANTIBVS.
OB CONFESSIOEM FIDEI TRVCIDATOS
PRAECIPITAEVIT. NERICORVM M
QVOQVE PROVINCIAM TERRA ET
IGRE DEMOLITAE SVNT.

*Salisburgi infra arcem in crypta
cum inscriptione expressa seruantur
consecratum est, et arā sacra,
instructum.*

SS. LV. MAR.

SS. MARTYRES LV. SALISBURGENSES.

O non ténue quaterne quinquésue,
Sed supra deciesq. milliesq.
Félices, quibus est datum perire,
(Nam qui sic perit, haud peribit unq.)

Testarq. cruore disciplinam,
Non fusam siculis dñi caminis,
Sed totam bifida trabe exaratum
A patore poli soliq. Christo,

Ductu cuius et expeditione
Pugnata est generosa pugna vobis,
Et capta astra, Deiq. castra, Coelum,
Quis felicius occidendo vicit?

THEODOLINDA LONGOBARD. REGINA BOIA.

*Plena DEO, si non paret quid femina possit,
Boica quam genuit, THEIODELINDA docet.
Quae pia Sacrorum cultrix damnauit Arium
Integra Romani iura secuta Patris.*

*Et Macropogonem tota cum gente reduxit,
Vxor aberrantis facta magistra viri.
Sic regina Gothum docuit, sic femina Celtas;
Inferior sexu, religione prior.*

DE THEODOLINDA REGINA BOIA 31

THEODOLINDA LONGOBARD REGINA BOIA

THEODOLINDA

THEODOLINDA

BOIORVM PRINCEPS,
REGINA LONGOBARDORVM
RELIGIOSISSIMA.

Agnas Reip. Christianæ utilitates ab illustribus & sanctis matronis partas esse, fidelis temporum custos, antiquitatis memoria literis consignata testatur. Ad D. Pulcheriam velut firmam anchoram in Ecclesiæ tempestatibus confugit supremus D. Petri classis nauarchus LEO. Per infirma mundi, mulieres inquam, sapientia cælestis, refractarias indomitæ gentium ceruices iugo Christi subiecit; Feroces Francos, per Chrotildem: barbaros in Hispanijs Gothos, per Ingundem: Longobardos per Boicam hanc nostram Theodolindam: per Reginotrudem Theodonis Bojorum Ducis conjugem, Bojos. Fecit idem ante partum Virginis in Hebraicâ antiquitate potētia DEI, quando per Abimelecis interfectricem Deborah & Iahelem, per Hesterem & Iuditham, Israellem à præfenti exitio & interitu vindicauit. Quid ni beatam prædicemus Theodolindam nobilissimam Bojorum stirpem, Longobardorum salutem, illa enim Agilulphum cōjugem, Longobardorum regem, ex Arianæ fæcis impietate, ad purissimos Catholicæ doctrinæ fontes cum totâ gente traduxit. *Maximum*, inquit Velserus, vnum omnium sine controuersia beneficium, Theodolinda apud Longobardos, atque vniuersam Italiam collocauit, cuius gratiam nulla annorum vnquam diuturnitas obliteratura est, cum Longobardi eo vsque, aut inani Deorum superstitione occupati, aut nomine tenus Christiani, peruersis Arianorum opinionibus implicati, neque salutem ipsi suam curarent, & Ecclesiarum bona publicam prædam rati, res sacras promiscuè vbique popularentur, illa diuinitus incensa, maritum magno animo aggressa, monendo, suadendo, orando peruenit, vt Catholicam pietatem pectore admitteret. Quod consilium quàm multa & magna bona, publicè priuatimq; statim consequuta sunt? Rex Ecclesijs, quâ posset, satisfactorius, plerasque possessiones vltro largitus, Episcoporum existimationem, quæ contempta atque abjecta jacebat, ad aliquem dignitatis splendorem erexit, populares exemplo incitati, pristinam impietatem vulgò ejurare, ad Ecclesiæ matris gremium, penitentiâ ducti, conuolare, aduersus res, ministeriaque diuina pariter affici. Dein virtutibus illius ex D. Gregorij epistolis commemoratis subjungit.

151. LXXXII.
S. Greg. M.
Paulus
Diaconus.
Sigonius.
F. Andreas
presbyter.
Baronius.
M. Vels-
erus, & alij.
Bartholo-
mæus Zuc-
chius sta-
lice.

Hec

DE RELIGIOSISS. THEODOLINDA

*Hæc Theodolinda laudibus ex omni parte referta, testimonium sanctimonie antea relatis consentiens perhibent: tum ostendunt, eam, vt ad tria capita hæsitantem, Pontificie auctoritati præcipuam reuerentiam detulisse, neque se à Catholica Ecclesiæ communionē, huius offendiculi causā, vnquam abiunxisse. Ergo, vt compendio res ab illâ gestas indicemus potius, quam exequamur, nata fuit Theodolinda Garibaldo Boiorum rege, (ita Paulus & Sigonius vocant) quem tamen ferè negant ex Agilulphi familiâ descendisse, virgo nimium quàm honesta, quod vel ex eo cognoscitur, quòd Autharis Longobardorum regis sponsi designati, quamuis nondum noti, digito & manu furtim in fronte, dum poculum illi propinaret contacta mox apud nutricem de eo quæstā sit. Ducta dein ab Authari in matrimonium, cum apud eum nihil posset vel blanditijs, vel seriâ abhortatione proficere, vt ab impio Arij dogmate ad veritatem Catholicam se conferret; Illo demum post sexennium, incertum cuius veneficio sublato, non destitit Agilulphum itidem Arianum, ad Ecclesiæ Romanæ sinceram fidem complectendam sollicitare, quoad ipse cum totâ gente à perfidiâ Ariana ad Pontificis Romani auctoritatem transfret, vnde infinita in Ecclesiam commoda, præter publicam pacem & multorum annorum quietam tranquillitatem, quæ post tot Italiæ clades & strages respirauit, sunt profecta. Amisit deinde & alterum maritum Agilulphum, & ipsa per se cum paruulo filio Adalualdo regnum per decennium cum ingenti Ecclesiæ bono administravit. Quo anno è mortali hoc regno ad cæleste imperium emigrarit, à scriptoribus quæritur; alij d. cxxvii. obiisse putant, * alij maturius ante filij regno pulsi infaniam, vnde matrem contabuisse credunt mœrore, vt si fortè quas in aulâ regiâ contraxisset noxias, hic expiaret, vt liberum ad cælum à morte aditum haberet. Bartholomæus Zucchi-
us xxii. Ian. 10cxxxviii. defunctam suâ diem tradit, cui fides meritò habenda, cum totam ipsius vitam studiosissimè composuerit. Condidit præter illustrem & visendam Modociæ regiam, etiam D. Iohanni Baptistæ ædem sacram, magnisque & regijs donis auxit, quod his verbis narrat M. Velferus. Theodolinda Modiciæ, quæ duodecim passuum millibus Mediolano abest, situ sub alpibus imprimis amæno, & salubribus auris per æstiuos calores temperato, Regiam & templum condidit, Theodorici Gothi iudicium sequuta, qui prætorium ibi olim struxerat. Regia præter ædificij splendorem, picturâ veteres Longobardorum historias referente nobilitata, templum D. Iohanni Baptistæ sacrum amplis vectigalibus locupletatum, atque omni aureorum & argenteorum ornamentorum suppellectile*

* Baroniæ
A. Christi
10cxxxvi.

pellectile cultum est, quorum adhuc partem superesse ferunt. Voto gentem Baptistæ vniuersam obligauit, hac forma ad veterem pietatis sensum, à Rege & regni primoribus nuncupato, *Ut ipse S. Ioannes pro nobis interpellator sit, ad Dominum Deum nostrum Iesum Christum, nos omnes vnanimiter pollicemur, illi omni anno in die natiuitatis suæ, hoc octauo kalend. Iulij de nostris facultatibus transmissuros honorifice ad oraculum eius, vt per illius interpellationem habeamus iuuamen Domini nostri Iesu Christi, tam in bello, quam in alijs locis omnibus, quocunque ituri sumus. Rata fuere preces, quamdiu cultus religio perstitit. Memoriae proditum, Constantem Imperatorem post hos annos sexaginta, Longobardis bellum illaturum, cum Tarentum traiecisset, deque euentu sollicitus, hominem solitariam vitam agentem, vaticinij laude clarum consularet, vnus noctis petita mora, numine salutato, responsum tulisse: Nunc quidem vinci nequitiam posse, Reginae exteræ factum obstare, collocasse eam in Longobardorum finibus Baptistæ basilicam, qui Deum perpetuis precibus appellet, sed futurum aliquando, vt templi neglectum gentis exitium consequeretur: cuius prædictionis fidem res temporum successu firmavit. Theodolinda donationis tabulis horribilem sanctionem adiecit; filij nomen habet, Regis mariti non habet, itaque marito demum mortuo, per scripta sit oportet. *Offert gloriosissima Theodolinda Regina, vnâ cum filio suo Adualdo Rege, sancto Ioanni patrono suo, de dono Dei, & de dotibus, chartulam suæ donationis, quam in suorum præsentia scribere fecit. Si quis quolibet tempore, hanc testem voluntatis suæ corruperit, in iudicij extremi die cum Iuda traditore damnetur.* Placet hic Bartholomæi Zucchii elogium de B.M. Theodolinda subijcere.*

THEODOLINDÆ

GARIBALDI BAIOARIORVM REGIS FILIÆ
FL. ANTHARIT PRIMVM, DEINDE, ID EXPOSCENTIBVS
REGNI TEMPORIBVS, ET PROCERIBVS
AGILVLPHI, LONGOBARDORVM REGVM CONIVGI
ADALVALDI REGIS OPTIMÆ MATRI
B. GREGORIO MAGNO PONTIFICI CARISSIMÆ
RELIGIONIS CATHOLICÆ, PROBITATIS, PRVDENTIÆ
VIRTVTVMQVE OMNIVM ORNAMENTIS
CLARISSIMÆ,
BARTHOLOMÆVS ZVCCHIVS MODOETIENSIS
MONVMENT. HOC OB INSIGNIA EIVS IN REMPVB. CHRISTIANAM ET
PATRIAM MERITA IN PRIMIS OB MAGNIFICENTISSIMAM HVIVS
TEMPLI ÆDIFICATIONEM MVLTI DOTATI PRÆDIIS:
POSITAM LONGOBARDORVM REGVM SEDEM
MODOETIÆ
CORONÆ FERREÆ, QVA REGES ITALIÆ ROMANIO IMP. CORONARI
CONSVENERVNT INSTAVRATIONEM
PON. MAN. ANNO CHRISTI CIO. IO CVI. ET AB OBITU REGINÆ

IO. CCCCLXXVIII.

DE GVNDEBERGA THEODOLINDÆ FILIA,
 GVNDEBERGA
 THEODOLINDÆ FILIA,
 GARIBALDI BOIORVM REGIS NEPTIS,
 REGINA LONGOBARDORVM.

100000
 VIII.
 Aimo-
 rum lib. IV
 C. X. Sig-
 nificat lib. II.
 de reg. it.
 M. Velle-
 rus Boic.
 6V.

Resit religiosissimæ matris vestigia, non impar vel pietate, vel pudicitia, vel religione filia, tam virtutum elegantia, quam rara formæ venustate visenda; nupta primùm Arioaldo Taurinorum principi, qui postea Longobardis imperauit, admirabili gratiâ oris, & flore corporis fatigauit oculos procerum Longobardorum, inter quos Adalulfus ausus eam etiam ad stuprum inuitare, quod ipsa tam indignè tulit, vt os impurissimum loquentis insputaret, quæ res, vt Gundebergæ apud omnem posteritatem gloriam haud vulgarem peperit, ita magnam & copiosam exercendæ patientiæ sementem sparsit. Adalulfus non solum conscientia sceleris exanimatus, sed etiam contumeliâ Reginæ inflammatus, vt scelus scelere, qui mos est impiorum, regeret, accusationem occupat, & Gundebergam apud maritum Arioaldum regem de veneficio parato defert. Regnum de vxore Iasoni Etruriæ principi desponsum. Graues calumniæ pronas alioquin ad suspicionem regum aures, & metus amittendi regni impulsere Arioaldum, vt vxorem, hoc est, ipsam castimoniam ac virtutem, velut ream * in vincula daret, in quibus tam diu hæsit, quoad res publico duello innocentia testis (sic enim secretas olim & incertas causas finiebant) commissa est. Producti duo in arenam, quorum alter Adalulfi, alter Gundebergæ partes defenderet: Certatum spectante populo vltimis viribus, quoad vicit innocentia, cecidit adulteri vicarius. Reddita luci & imperio Gundeberga locum tenuit, quoad rex vitâ simul & regno exueretur. Gundeberga in socium tori & imperij asciuit Harodum sanctissimis iurijurandi religionibus adactum, seruaturum æternam summi beneficij memoriam, jus & fidem nunquam violaturum. Omnia spondentur, cum regnandum est. Harodus in possessione regni collocatus, oblitus cæli & tori, Gundebergam immerentem in custodiam dedit, vbi illa quinquennium in luctu & lacrimis, votisque ac longâ abstinentiâ eximium cunctis tolerantia specimen dedit, donec Harodus Franci arma metuens, reginam absterfo carceris

* In castro
 Italia A-
 mello.
 Ann. lib.
 4V. c. X.

GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA.

*Cedite Graiugena: Romana Lucretia cede:
Illesu vicit Boia pudicitia
Ausa lacessentis spuer os infame dynastia,
Proq; fide lecti perfida vincula pati,*

*Donec commissa, est iusto pia causa duello,
Et vicit castus, iudice Marte pudor.
Sic regnum famamq; simul regna recepit,
Addidit et virtus dona, porome decus.*

G

ceris

GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA

1. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
2. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
3. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
4. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
5. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
6. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
7. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
8. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
9. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA
10. GVNDEBERGA REGINA LONGOBARD. BOIA

ceris squalore regio cultu ornatam, per publicas vrbis vias & templa circumductam loco, regno & toro bona fide restituit, ac deinceps sincero amore & honore profecutus est. Hæc mortalium rerum vicissitudo est, vt læta tristibus, tristia rursus lætis temperentur.

Theodolinda mater lectissima, & sanctissima fæmina, ex præteritis annis non infelix, in summâ vitæ acerbitate, quod ita vitæ illius rationibus expediret, vltimum diem clausit. Filia in ipso vitæ curriculo varijs jactata tragœdijs, lætiorem exitum sortita est. Excitauit & ipsa, exemplo matris, D. Ioanni Baptistæ nobilissimam ædem Ticini, auro, argento, preciosaque supellectili ornatam, in quâ demùm ipsa velut suo quodam Mausoleo condita est. Coronidis loco subiiciam Gilulfi Foroiuliensis ducis filiam, Garibaldo, vt tradunt annales Boiorum, principi nuptam, tam laudatam pudicamque virginem, (seu Gallam, seu Appam, seu nescio quo alio nomine nuncupatam, nihil enim certi deprehendi) vt ab Hunnis cum tribus sororibus eiusdem virtutis, regijs puellis, capta, ne ab impuris & barbaris prædonibus violaretur, conditis, sub mamillari strophio, crudis pullorum carnibus, & calore corruptis, immanèque færentibus, non militum tantum vim & contumeliam effugerit (quod morte tamen plerâsque redemisse, veterum exempla testantur) sed omnem sensum cogitationemque à se libidinis auerterit. Digna

certè virtus, quæ si in fastos Sanctorum non mittatur, saltem historiæ inferatur, æternis literarum monumentis celebranda.

DE S. RUPERTO
S. RUPERTVS
BOIORVM
APOSTOLVS.

30CXVI. Ge-
nit. XXVIII
abijt.

Monumē-
ta Salu-
burgensia
apud Hen-
ric. Canis-
sum tomo
VI. & II.

pag. 1038.
Ch. segg. pa-
tus sum

1106. Fe-
stus de Na-
tal. l. 12.

c. 5. Iaco-
bi Ianu-
ensis. Lau-
dum 27.

Maj. Mar-
tyrol. Ro-
d. Baron.

ad illud.
Idem tomo
Annal. 7.

in fine.
MS. Chro-
Salub. pra-

fulu. Hun-
dus Merr.
Molanus.

Auent. l. 3.
M. Velle-
rus l. 4. rer.

Boic. Ar-
mel. VVion
p. 2. 27.

Mart. Tri-
them. de
Sirus illust.

ord. S. Be-
ned. alii.

VPERTVM regio Francorum Scotorumque Princi-
pum sanguine editum fuisse, docent monumenta
veterum Scriptorum, ac prius Vangionum (quos ho-
die VVormacenses appellamus) pontificem, qui rem
Christianam & pro concione, & vitæ morumque in-
tegritate mirum in modum per omnem Boicam pro-
pagauit. Apud Vangionas cum Auditores nactus esset, à suæ vitæ ra-
tionibus prorsus abhorrentes, & omni vitiorum genere corruptos,
susceptâ morum disciplinâ cœpit flagitia extirpare, legem Christia-
nam vrgere, virtutum sementem facere; bonis, cæli spem ostēdere,
perditis æterna flammæ in- dia minari; quod agrè more non
nouo, corruptissimus quisque rebant, maximè principes gentis,
qui spes vitæ suæ sibi incidi, commodâque viuendi, & illecebras
tollere videbant: viuo tamen Childerico nihil ausi tentare; extin-
cto, mox innocentissimum virum, salutis curatorem, ac paren-
tem arreptum, ferule in modum flagris cæsum, pontificatu
deiectum, ex vrbe etiam eliminarunt. Erat eadem tempestate
Reginotrudis Childeberto; vel, vt alijs visum, Theodeberto rege
Francorum nata, Theodonis III. Boiorum Principis coniunx, fæ-
mina Christianis sacris ab incunabulis initiata, & sancto religionis
amplificandæ studio egregiè incensa, quæ nec sollicitare animum
viri cessabat, nec à precibus desisteat, quoad illum ad veri DEI cul-
tum traduceret. Reginoburgi seu Ratisponæ tum, quod caput erat
Boiorum, reguli sedem fixerant, in quâ non paucas Romani, pieta-
tis Christianæ reliquias pulsi reliquere. Inaudierat de excellenti Ru-
perti virtute Theodo, jam ab vxore institutus, & ad cognoscendam
legem Christianam mirè inflammatus; missoque oratore, eum suo
nomine ad Boicam & ipsam Ratisponam inuitauit: veniret, & Chri-
sto se, suosq; mancipi transcriberet; spem non videri in herbâ, sed in
albente jam messe. Rupertus maximam operæ spem sibi oblatâ mi-
nimè negligendâ ratus, primùm de suis aliquos lustratum prouinciâ
misit, & cum res opinione felicius succederet, ipse secutus est, cui ad
urbem accedenti cum populariū nobilissimis ipse Dux Theodo occur-
rit, & Pontificem officiosissimè salutatur, & humanissimè exceptum, toto
pectore

S. RVPERTVS.

Presulis vnus quid non valet inclita virtus,
 Cuius ab ore Deum Boica tota bibit.
 Lustrat caelesti THEODONEM fonte RVPERTVS,
 Et dominum gentis tollit ad astra caput.

Ille suis maior, quos cernuus ante colebat,
 Dijs, calcat pedibus numina culta suis.
 Gens imitata ducem melius quoque numen adorant,
 Nam regis pietas, fit pia norma gregis.

G 3

pectore

3010RM ABSTOLC

2 RVPERTVS

3010RM ABSTOLC

pectore complexus est, quem Rupertus Christianæ religionis desiderio incensum, capita primùm cælestis doctrinæ docet, & mox puro salutis fonte lautum, Christo gentis caput, & primitias despondet, consecratque. Tota gens cum principe diem festum agitauit, quo nullum sibi neque lætiorem, neque beatiorem illuxisse non falsò gratulabatur. Principis exemplum sequuti proceres, & plebes certatim Christo nomina dedere, viamque ad cælum aperuere. Sed Rupertus maiora animo complexus, nequaquam vnius ciuitatis compendio contentus, conscensa naui omnia Danubio adfita oppida, pagos, vicos lustrauit, ipsasque Pannonias penetrauit, ac ingentes cælo opes intulit, retroque iter, quâ venerat relegendo, Laureacum inuisit, ibidémque cælestis doctrinæ sementem jam olim ab exordio Ecclesiæ per sanctissimos illic viros factam, ad maturitatem perduxit, multosque mortales non ab animi tantum cæcitate ad lucem veritatis traduxit, sed morbos etiam à corporibus profligauit. Rheginoburgum reuersus, cum vnum se tanto labori ferendo non esse persentiret, in Galliam regressus, socios inde secum, quibus cum onus maximarum occupationum partiretur, vndecim adduxit, inter quos, præter Erentrudem Neptem, vel, vt alij malunt, sororem, sanctissimam Virginem; præcipui Chunobaldus, & Gifilarius Presbyteri fuere, quibus infra sedem inter Diuos singularem assignatam cernes. Ergo omnes consensu nobilissimum opus aggressi, inferorum delubra subruere, Christo templa excitare, populum erudire, mores gentis ad Christianam viuendi rationem componere, Boicam totam lustrare; Rupertus ipse Theodonis liberalitate Iuuauiam, quod hodie Salisburgum est, expiare, pontificiam sedem ponere, Parthenonas virginibus, asceteria viris DD. Petro primùm Apostolici collegij principi, Maximiliano dein Martyri, Georgio, Martino, aliisque passim per Boicam compluribus ædes sacras condere. Salisburgum Theodo pontifici concessit, prædia, villas, lacus, amnes, piscationes, siluas, & venationes adiecit, tantique pontificatus fundamenta jecit, quantus hodie oculis vsurpatur; vti meritò sempiternam beneficiorum memoriam Boiorum principibus debeat Ecclesia Salisburgensis. Modum scribendi nullum faciam, si pensiculiùs ad minima, maxima Ruperti facta descendam. Tu religiosè lector, hæc apud veteres, & hodiernos scriptores eadem copiosè per te cognosces. Vitam mortalem cum immortali commutauit Rupertus eodem die, quo die mortem auctor vitæ, ex inferis rediuiuus superauit. Lib. 2. Antiq. Lect. & VI Henrici Causis vi. inquam Calend. Apriles, qui fuit ipse dies Paschæ, Anno Christi, vt coniectant historici certiores,

DE S. RUPERTO BOIORVM APOSTOLO.

DCXXVIII. Translatus est postea à D. Virgilio VIII. Cal. Octobris, quo die natalis eiusdem celebratur. Qui Theodonis benignitatem in Rupertum, & dona Ecclesiæ oblata quærit, in tabulis Salisburgensibus reperiet. Adiungam his tantum ex Boica M. Velferi breuiarium ex Ant. Lect. descriptum. Extat, inquit, donaticum breuiarium, anno, quo Carolus Magnus Boicâ potitus, ab Arnone Episcopo conscriptum, quod nos præclarum vetustatis monumentum rati, sæpè deinceps laudaturi sumus. Tunc contributa præter urbem, atque agrum, circa siluarum & pascuorum abunde, tum villæ coloniæq; rusticæ varijs locis complures Mansôs appellabant: Romani quidem cum mansis tributarijs octoginta quinque, formula veteres Italici sanguinis prouinciales significante, quos paullo incommodius habitos par est credere: Vineæ ad Danubium prope Reginoburgum aliquot: Salinis, fornaces excoquendo sali viginti, & decuma omnino vectigalium, quæ fiscus id loci cogeret. Salinas tum primùm inuentas, quod vulgò fertur, ex hoc scripto intelligi non potest.

Lib. 2. Ant.
119. Lect.
cap. 3. pag.
212. 1. 10.
lum. 6. pa.
1147.

Dona Boj
Principis
in Ecclesi-
am Salin-
burgensia.

THEODO

THEODO III.

RELIGIOSISSIMVS PRINCEPS,

PRIMVS BOIORVM DVCVM

CHRISTVM PROFESSVS.

Tsi nullus dubito, tam Theodonē ipsum, quàm con-
 iugem ipsius Reginotrudem lectissimam fæminam
 & religiosissimam principem, in societatem cælitum
 à morte adscitos esse, quia tamen in publicis Ecclesiæ
 tabulis eorum nomina in apotheosin relata necdum
 legi, id mihi non sumo (quod nonnulli fecere, qui
 suâ auctoritate, tanquam supremi Ecclesiæ Magistratus, quos vi-
 sum, Diuos pronunciârunt) vt illos, quorum nomina Fasti sacri,
 seu Romanæ, & omnium gentium matris Ecclesiæ, seu priuatæ
 cuiusque patriæ non expressere, sanctos indigetem. Beatos opini-
 one vel populorum, vel etiam plurium gentium, præsertim multis
 sæculis & miraculis confirmatâ, habitos, vbi summi Pontificis au-
 ctoritas non refragatur; appellare non formidem. In quo censu
 Theodonem ponendum, negabit opinor nemo, nisi qui de excel-
 lenti eius in Deum & Diuos pietate nihil dum inaudiuit. Hic enim
 fuit, qui primus à perbeatâ coniuge Reginotrude incitatus, D. Ru-
 pertum in Boicam euocauit, venientem non secus ac missum è cæ-
 lo nuncium accepit, sacra Christiana sibi exponentem audiuit. Nec
 sibi tantum profuit, sed genti vniuersæ facem pietatis præluxit; pri-
 mus cælesti fonte tinctus. Ruperto auctor fuit Euangelij per omnē
 Boicam promulgandi, locum sacris ædibus assignauit; oppida, pa-
 gos, fora, vicos, cortes, lacus, siluas, agros vltro Deo consecrauit,
 pontificatum Iuuauiensē condidit, nihilque non egit, quò suum
 aduersus Deum cultum ac religionem declararet; immò diem vlti-
 mum obiturus, Theodeberto ex se nato, Boicæque hæredi, rem di-
 uinam omnibus modis procurandam augendâque in postremis
 mandatis vnicè commendauit, vt nihil in eo defuerit, quod
 in sancto viro, iusto principe, optimo Chri-
 stiano desideres.

12CXVI.

In Vita S.
Rupert.
Annales
Boiorum.

S. EREN-

DE S. ERENDRVDE
S. ERENDRVDIS.

*Eod. temp.
Eidem an-
tiores, qui
in Rupert-
to.*

Ororem hanc alij, alij neptem D. Ruperti, dignam, quæ tantum virum, vt vitæ sanctitate, ita sanguinis propinquitate attingeret; Euocatam hanc è Franciâ D. Rupertus, cœnobio Virginum amplissimo, à Reginotrude Theodonis vxore, condito, & magnæ Dei Matri Virginique Iuuauij in Nunnarum monte consecrato, præfecit, in quâ illa præfecturâ perinde se gessit, ac si virginum vltima & vilissima esset. p̃foram pueris & fursures absterfit, victum egentibus subministravit, votis assiduè Numen venerata, post beatam e vitâ emigrationem, multis p̃st sœculis multa in omnis generis mortales beneficia contulit, cum ab elephantiasi, morbo immedicabili, multos purgavit; alijs amissam facultatem videndi restituit; alios ex latronum insidijs eripuit; apoplecticos curauit, medicis ipsis medicinam præsentem exhibuit, vnde non paucos laudum suarum præcones posteris sœculis inuenit. Colitur ab Ecclesiâ Romanâ prid. Cal. Iulij.

S. EREN.

S. ERENTRVDIS S. RVPERTI NEPTIS.

Sancta docent sancti: tibi quis sanctissima Virgo
 Tam sancta sanctas, imbuat arte manus!
 Ut miseris psoriam fœdasq; à corpore labes,
 Vicerâq; ablueres atq; putres vomicas!

Ille tuus doctor cognatâ stirpe RVPERTVS,
 Tam sanctis olam moribus auctor erat.
 Ille animos fouit, læsos tu corporis artus,
 Nepte auus hac dignus, dignâq; neptis auo.

B. VVIN-

1. The first figure is a woman in a long, flowing gown, standing and looking towards the right. She has her hands clasped in front of her.

2. The second figure is a man in a long, flowing gown, standing and looking towards the left. He has his hands clasped in front of him.

B. VVINTIRVS EX AGASONE PRÆCO CHRISTI.

*Si pecus Arcadicum potuit docuisse Propheten,
Arcadicæ rector non queat auris idem:
Ars rudis, et tantum fallendâ piscibus apta,
Facta est caelestis docta magistra scholæ,*

*Pallia barbati sapientis penula vicit,
Penula victoris signa secuta crucis:
Quid mirare rudem pietatis tradere mores?
Plus doctis dictis, candida vita mouet*

H

B. VVIN-

D. VINTHIRO, EX AGARONE BRACO CHRISTI

Quia in hac parte
fuit in hac parte
fuit in hac parte
fuit in hac parte

Quia in hac parte
fuit in hac parte
fuit in hac parte
fuit in hac parte

B. VVINTHIRVS,

M V L I O.

Best Monachio mille admodum passus Neohusium vicus, hodie sub præfecturâ Dachauensi, in quo non inelegans visitur templum, vbi conditus hodie B. VVinthirus colitur, neque de ratione vitæ plus nobis constat, quàm quod constanti maiorum narratione ad nos peruenit, VVinthirum aduenam jumentis clitellarijs victum quærentem, hoc loci in vili casa sedem posuisse, & Christianam disciplinam tum primùm per Boicam passim crescentem, per hunc quoque virum magna præsertim inter colonos augmenta summis, quòd is suam agrestibus operam in Christi lege promulgandâ admodum vtilem & salutarem collocaret. Non semper æterna Dei potentia per doctos & expolitos doctrinâ philosophos docere rudes consuevit, sæpè doctos per rudes etiam erudit. Adoleuit enim cælestis nostræ religionis doctrina non per Atheniensium sophismata doctorum, neque per Romanorum disertas orationes, sed piscatorum, & rudium discipulorum non rudem, qui in illis vigeat, spiritum. Feruntur VVinthiri mira multa supra naturæ vim effecta; quæ non ineleganti descripsit versu clarissimus vir Io: Gailkircher, serenissimo Boiorum Principi Maximiliano ab intimis consilijs, I. V. D. qui in eodem pago prædium habet, quem lubet historiæ nostræ etiam fidei faciendæ, attexere, cùm totam complectatur vitam D. VVinthiri.

Ex æde sacra
ad Mōn
nachium
primo lapide
desin.

*Creditur, ut prisceis famâ memoratur ab annis,
Quando sancta fides has primitus imbuit oras,
Numinis indoctas cælum, terrasque regentis,
Vir pius ardente in Christum succensus amore,
VVinthirum indigetant atauorum ex ore nepotes,
Lustratis passim templis, Diuūque sacellis
Boia, quibus primæ meruit sibi nomina laudis,
Tandem etiam has Isaræ niueas voluentis arenas,
Venisse ad ripas, hujusque ad limina templi,
Sub gurgustio, peregrinum indutus amictum,
Contentus modicâ stipe, vel quas angulus horti*

H 2

Reddebat

DE B. VINTHIRO.

Reddebat fatuas, pauperrima prandia, betas,
Noctes atque dies psalmis intentus & hymnis,
Sanctum Christe tuum, Caeloque Ereboque tremendum
Nomen adhuc inopes fidei docuisse colonos,
Ruricolis segetes, & leta armenta precatus.

Mira viri virtus, miris inclaruit actis,
Omnia terrarum media Alpes inter & Istrum,
Hinc inde occasum spectantia Solis & ortum,
Vinthiri illustris pietas & fama tenebat.

Cernere erat morbis medicam superantibus artem.
Aut quibus ærumnis alijs utcunque grauatos,
Huc celerare gradus, densisque venire cateruis,
Ad tuguri, & viridi congestum cespitem culmen,
Fatidici, ac mæstis solatia querere rebus.

Nec spe frustrati plerique abiêre (quis vnquam
Falsus & incassum Christi veneratus amicos,
(onsilij vel opis discessit egenus & *exspes?)

Sæpe videre fuit linguæque & lumine captos,
Et pedibus manibusque ægros, longisque trementes
Febribus, aut alio miseros discrimine rerum,
Hinc prece Vinthiri, placatâ Numinis irâ,
Ad sua sanatis remeare mapalia morbis,
Auctoriq; Deo primas, laudesque secundas
Decantare viro tantâ virtute potenti.

Fama habet, hîsce Deo placitus dum vixit in oris,
Inuigilans precibus surgentis ad ostia templi,
Commendans superis hominum pecudumque salutem,
Vix vnquam trifido tactas à fulmine messes,
Arboribus raro subitas nocuisse procellas,
Rarius vrentem scabiem, pestemque malignam
Cornigeros petijisse greges, timidâsque bidentes.

Nec verò exemplum mortalibus, hicque sepultum,
Calicolâsque inter fato meliore fruentem
Deseruit pietas, & egentis cura popelli,
Huic sua solenni ritu votiuâ ferentis,
Orantisque Deum, suffragatore beato
Vinthiro; veniam culpis det, crimine nexos
Expediat panis, ventis imponat habenas,
Auertat tristes maturis frugibus imbres,
Arceat à stabulis diræ contagia pestis.

Christe

*exspes al.

*Christe salus hominum, sanctorum prima virorum
Gloria, quos ardens tua sancta, fidemque professos,
Religio & Virtus meritis super aethera vexit,
Hic ubi pro nobis miserâ statione relictis
Multa gemunt, veniam noxis, pacemque rogantes,
Eia age da molles, facilesque precantibus aures,
Quae nocitura vides (Uno omnia conspicis ictu
Sydereæ de sede Domus) mortalibus aegris,
Fac procul hinc absint ingrati à sinibus agri,
Te miserante Deo, sanctisque in vota vocatis,
Cum quibus æternis floret tibi gloria seclis.*

DE S. EMMERAMMO
S. EMMERAMMVS

sive EMMERANVS MARTYR,
EPISCOPVS RATISPONENSIS.

10211.
Omnia
Martyro-
logia. Et
quos in ex-
ordia Sita
posui.

Lures in componendis rebus ab Emmerammo ge-
stis laborarunt, & ij perantiqui, quorum ferè primus
fuit Aribio, seu Cyrinus, seu Heres dictus. Meginfre-
dus alter Magdeburgensis Magister, cuius hodie li-
brum ex monumentis Reginoburgicis habemus.
Nec parùm ad rem contulit Arnolphus comes Cha-
menfis, & Vochburgius ad S. Emmerammi Reginoburgi, S. Bene-
dicto initiatus, quod ipsamet Epistola ad Burchardum Abbatem,
qui Meginfredo libros duos de admirandis Emmerammi operibus
adiexit, docet. fecutus hunc Andreas religiosus presbyter Regino-
burgi ad S. Magnum, M. Conradus de Monte puellarum. Necta-
uit Arenbeckius, Christophorus Hofmannus, Franciscus Gruene-
valdus, Auentinus, Laurentius Surius, M. Velscherus; & vix est inter
singulares Boiorum cælites, qui plures habeat virtutù præcones, atq;
hic fortissimus & omnium literis meritissimò celebrandus Emme-
rammus. Excitat certè numen ipsum piorum animos ad fortium vi-
rorum facta memoranda, vt & hoc inter præmia vitæ præsentis non
sit postremum, quando in Christianorum memoria æternum vi-
uunt. Ego ex Meginfredo & Arnolpho, quos antiquissimos habeo,
quæ ad narrationem pertinebunt, præteritis Rhetorù ambagibus &
encomijs, delibabo, simulque subscribam, quæ ipse ex antiquis S.
Emmerammi cœnobij monumentis nuper accepi.

Pictonum Vrbs Augustoritum, ex Aquitaniâ misit nobis Em-
merammum non Boiorum tantum, sed vniuersæ Germaniæ & sin-
gulare Christiani orbis jubar. Erat literis sacris, & disciplinâ Christi
a puero domi eruditus. Vbi adoleuit, magna & cælestia animo con-
silia agitauit, cælum nouis gentibus aucturus. Hunnos in Panno-
nijs gentem barbaram & militarem, ad Christi sacra conatus est ad-
ducere. Delatus in Boicam Reginoburgum, incidit in optimum
principem Theodonem, qui illum omni ratione cœpit retinere, &
persuasit, vt in Boicâ rem Christianam adjuuaret.

Iacebat Ecclesia Boiorum in cunabulis; magna pars malè ex-
cultâ, miscebat sacra profanis, & sanctissimam Christi Religionem
execratis dæmonum cerimonijs polluebat. Nec præscribi sibi po-
tentiores

S. EMMERAMMVS M. ET PONTIFEX RATISBON.

Miratur virtus hierarche vulnus, et horret
 Brachia trunca manus, crurâq; trunca pedes.
 Miror ego celsam lacerato in corpore mentem;
 Cum pia sit, credi vult tamen esse nocens.

Paucis mentiri licuit tibi fama calendis.
 Mox pius in toto corpore fulsit amor,
 Est amor immensus alienas pendere noxas,
 Ardua nec virtus altius ire potest.

H 4 tentiores

42 EPISTOLARUM ET LITTERARUM

S. EMILII APOSTOLI ET LITTERARUM

1711 H

tentiores ab humilioribus patiebantur. Hos plerosq; omnes emendauit sanctitas & virtus Emmerammi, qui totum triennium in agro Boico excolendo positum eam collegit messem, cuius nec illum, nec Boios, nec omnem horum posteritatem vnquam pænitere vel debuit, vel potuit. Inter hæc, res atrox præter omnium vota interuenit. Sigibaldus flore corporis & maiorum ceris inter paucos nobilissimus ardebat. Vtam, Theodonis Boiorum principis stirpem: & illa cerea in vitium flecti culpæ succubuit, vterumque indies magis ac magis ex concepto foetu intumescens nullo artificio potuit coercere. Percrescente infamiâ, vterque vltimum sibi vitæ discrimen imminere ominatus, omnes vias periculi declinandi inquirebant, nec aliud consilium reperere, quam vt ad sanctum Pontificis Emmerammi oraculum confugerent, quærerentque, possent ne aliquam expediendæ salutis rationem inuenire: crimen fatentur, læsam Maiestatem Principis ostendunt, auxilium infimis precibus & lacrimis implorant, vltimum supplicium, nisi deploratis rebus succurrat, expectandum.

Erat res eo loco, quemadmodum cuius promptum est iudicare, vt nullum consilium liberandis nocentibus opportunum occurreret. fugerent in alienas terras? longas sciebant regibus esse manus; & vnde in annos reliquos commeatus? quis hospes exciperet hostis Boiorum futurus? omnia inexplicabiles ostendebant rei difficultates. Emmerammus tamen vtriusque sortem vehementer, vt erat facilis in clementiam, miseratus, jam olimiter Romam religionis causâ adornabat; viam ingressurus miseris facit potestatem culpam in se transferendi. triduo progreditur, ac sciens volens mirante comitatu subsistit, perinde tanquam carnificem expectaret, quem præceperat secuturum. Ante profectionem ex fidis Volsieto presbytero denunciat, quod postea euenit, se atroci supplicio ob alienam noxiam mactatum iri: velle se, vbi de nece accepisset, per illum apud sacros ordines Patrum, post necē purgatum, ne quis suum factum in exemplum vitio excusando trahat; decreisse se animam suam pro ouibus suis & amicis ponere. Vta interim ex vteritumore prodita, Emmerammum edit stupri auctorem. Theodo filiæ & gentis infamiâ propè in rabiem actus, fatentem in vestigio obtruncasset, nisi proceres intercessissent, cædémque à filiâ partim precibus, partim vi prohibuissent: quod proximum erat, prosriptam, omniumque egentem, in exilium relegat. Lantbertus filius, fororis violatæ contumeliâ irritatus, velut estro quodam furoris correptus, Emmerammum viris, equis persequi institit; quem Helien-

dorsij

dorfi intra fines Boicos deprehensum, laudésque Deo statis precibus ad tertiam horam inter Diuorum sacra pignora ad lucernas canentem corripere imperat, sibi que in eminente saxo domus stanti adductum, acerbâ irrisione compellat: Salve sancte gener Principum; ades affinis noster Boiorum, stuprator Virginum, violator Religionum, dedecus gentis, familiae noxa. Hoc est Sacerdotem, Antistitem, Pontificem agere? hisce sacris Boicam gentem initiasti? hoc pietatis exemplum in omnem posteritatem propagasti? his factis beneficia Principum compensas? qui te peregrinum domo; rerum omnium egentem, copijs; neglectum honoribus excepimus, iuimus, coluimus? sic ouem lupo commisimus? qui defendere vim ab ætate virginum debueras, hanc ipse nefarius virgini prædo inferre? domumque principum æternâ infamiae notâ contaminas? Emmeramus se Romam petere testatus, si quid accusaret, posse illum apud summum orbis Christiani iudicem id exequi, ibi responsurum, & poenas, si culpæ affinis esset, soluturum. Clauserat furor aures Lantberto, & modestâ Pontificis excusatione magis incitatus, scipionem, quo nitebatur, in pectus Episcopi, quasi sceleris vindex, maioris auctor impegit, rapisque ad supplicium jubet, & membra concidi, vti lentâ morte excruciatum, tormentum ipsâ morte grauius experiretur. Comites omnes in latebras se abdunt. sæuitum inde à carnificibus, vt gratiam principis demereretur, in sanctissimū præfulem, radijsque scalarum innexo, sanctissimas manus præcidunt, castissimos oculos expungunt, nares præsecant, aures auellunt, linguam radicitus extirpant, partes ipsas, quibus regiam virginem corrupisse ferebatur, excruciant: pedes derruncant. ita feminecem, suoque in sanguine palpitantem, destituunt. Iacebant hinc cruentæ manus, illinc resecti pedes, hic sacrata lingua, illic præcisæ nares, aurésque, miserabile mortalibus, gratum cælitibus (ob inuictum herois robur animi) spectaculum; voluitur in cruore truncum corpus, non vox, non gemitus inter tanta tormentorum cruciamenta pontificis auditur, vt nullus dolor inuicto animo extorqueret patientiam. Incolæ digressio Lantberto, disiecta passim membra colligunt, & in cauam arborem condunt. Adsunt augustiore, quàm pro humano modo, cælites duo equestri ornatu culti, & sollicitè de præfulis artubus quærunt: mirantur vicani inusitatum Equitum splendorem, ostendunt arborem. & funera membrorum corporis adhuc spirantis collecta, peregrini cælites membra secum auferunt, & stupente agrestium cœtu vaneſcunt. Metientes inde Helfendorſij Emmerammi sanctitatem, vehiculo spirantem imponunt,

nunt, & Aschaimum ad duodecimum inde lapidem deportant, sed ad nonum progressi, ingemisciente Martyre subsistunt, depositique ex carpento & extremum spiritum exhalantis excipiunt, inusitata luce circumfusi, quæ rectâ, spectantibus cunctis, cælum cum ipso petebat. Conditæ utroque loco ædes sacræ, & ubi terram sanguine purpurauit, & ubi vitæ finem fecit. Funus Aschaimum delatum in æde principis Apostolorum conditum, quoad è cælo moniti, Pontificem sedi suæ, haud abnuente Principe, restituerunt, ac Ratisponæ ad D. Georgij, quod ipse templum frequenter obierat, deponunt. Prodiderunt interim ingentia passim miracula in ipso itinere facta viri innocentiam, & immanitatem Lantberti, qui profugus ad Auares & Hunnos demum miserè periit, & illius stirps per trecentos annos mille casibus jactata poenas ob Lantbertum Martyri dedit, nisi qui supplices culpam alienam aui deprecarentur. Vixit Emmerammus x. Calend. Octob. 1061. Theodo serò doctus de innocentia Pontificis, ut sibi numen, & sanctum numinis testem reconciliaret, ædem Reginoburgi S. Petro, & ipsi Emmerammo Cœnobium excitauit, quod hodièque maximè floret. Miranda ejusdem facta post cædem & annos secutos, duobus voluminibus complexus est Arnolphus Comes Chamenis & Vochburgius, quem supra laudaui, quæ in II. Antiqu. lect. Volumine cognosces. hic sufficiat res in vitâ gestas complexum fuisse. Adijciam tamen, quæ Franciscus Grienevaldus ex S. Brunonis sodalitate in Carthusia ad Ratisponâ Priuelsen ex M. SS. membranis de S. Emmeramo annotauit. *S. Emmeramus, vulgò Haimeranus Episcopus Mart. de quo Cyrinus seu Aribio Frising. apud Sur. tom. 1. Item Meginfidus & Arnolphus Monachi apud Henric. Canisium tom. II. antiqu. lect. enucleatè & præclare, breuius Dn. Velferus. De hoc beato Martyre nostro memoria dignum est, quod excerpfi ex antiquis M. S. membranis, item ex Chronico F. Christoph. Hofmanni in hunc sensum: Diligenter est aduertendum, quòd olim temporibus paganis & infidelium, in illo colle, ubi nunc est Monasterium S. Emmerami situatum, tunc extra muros ciuitatis fuit lucus arborum syluestrium, ubi diuersorum simulacra Idolorum ab infidelibus colebantur. Quæ superstitiosa hominum stultitia tandem diuinâ gratiâ euanescente, & fide Catholica parùm scintillante, ibidem luco deposito viles casæ pauperum hominum suburbanorum ciuitatis constructæ fuerant, & inter easdem casæ constructum fuerat humile oratoriolum, in quo consecratum altare fuerat per fideles Christi, tunc tenuiter clarantes in honore D. Georgij Martyris. Quæ quidem Capella steterat ibi tugurij more, aræque ipsa ibidem in eodem Monasterio cernitur hodie eiusdem Martyris S. Georgij ad latus australe, versus ambitum dicti Monasterij. Ante quam aram D. Emmeramus primum fuerat tumulatus*

DE S. EMMERAMMO EPISC. RATISPON.

mulatus dicto Epitaphio adjuncto. Nemo denique mortalium de hoc ipso mirari debet, quandoquidē beatissimus Martyr in eādē capellā Domino iubente voluit quiescere, & extremi sententiam examinis praestolari. Quia quem primò gratia docendi populum in fide Catholicā in Ratisponam transtulisset, post crebros frequentes labores circa gregem Domini dictam Capellam à tumultu hominum alienam, saepius idem vir sanctus solus Deo placere desiderans, vigiliisque & orationibus incumbens inhabitauit. At quis suis temporibus sedi huic Ratisponensi praefuerit Episcopus, haecenus reperire non potui, nec ipse sanctus pater ibidem electus, sed casualis tandem pater fuit, seu aduenticius, cui etiam Clerus dictae Ratisp. Urbis in exiguis suis, ut in historia sua planius legitur, reuerentiam magnam exhibuit. Vtrum verò Clerus ille tunc habuerit Episcopum, nec ne, penitus subicitur. Haec Magister Conradus de monte puellarum, Canonicus Ratisp. maiorisq. ibidem Ecclesiae plebanus. Hucusque F. Hofmannus. Addi potest ad laudem Sancti, hereticorumque modernorum ignominiam, Qualiter Urbs Ratispona ob cultum huius Martyris sit significata & ditata, cum Arnolphus Imperator muros ob huius Martyris honorem Ratisp. ampliauerit. Item quod propter miracula eius Ratispo. in praestantissimum Emporium sit elatum, cum vsque hodie nundinae annales ibi in festo S. Emmerami, S. Erhardi, S. Georgij celebrentur, quae hodie valde exiguae ob haeresim, olim amplissimae & mercatura frequentissimae fuerunt. Item quod hodie ciuium Lutheranorum aedes pleraeq. à maioribus ad aras S. Emmerami, Wolfgangi, Erhardi, & perpetuò censuales factae sint. Item quod in proverbium & ritum peruenerit vsque hodie, terminos pacti vel solutionis, vel stipendij in natalem S. Emmerami constituendi, &c. quod Ratisponenses nihil auspiciati fuerint, vel finiuerint sine huius sui patroni memoria, ut ex antiquis literis patet diuersis.

Item quod Bauari iuramenta sua supra altare seu baculum eius praestiterint, & quam dira ultio super perjuros venerit, ut ex Arnolpho scriptore claret. Item memorabile & notatu dignum nostri Martyris nomen per miracula eius stupenda ita & tam late peruenisse, ut illi non solum in Bauariā, sed per totam Germaniam, imò & in Italia, & in Hungaria Ecclesiae & templa erecta.

De Italia testatur Arnolph. lib. 2. Tom. II. antiq. lect. pag. 136.

In Vngaria prope *Sünstkirchen* / S. Emmerami extitisse Ecclesiam, in vita SS. Benedicti & Andreae, apud Sur. Tom. 2. vel 3. memoratur.

Moguntiae Serrarius habet in *Nördlingen* / Munsterus in *Wembding*, & alibi passim aedes S. Emmeramo sacrae citantur.

Denique eximenda videtur opinio, quam vulgus habet de Capellā S. Emmerami, super Monachium juxta *Veringen* pagum, vbi primitus illum sepultum fuisse credunt. Contradicit historia, quae ejus primam sepulturam in *Utsheim* denotat: Sed in illo loco juxta *Veringen* cum ejus corpus Ratisponam transferri deberet, nauigio impositum fuit, vbi forsan multa contigere miracula, ob quorum memoriam illa adicula S. Emmeramo ibi fundata est. teste Auentino.

S. VVICTER.

B. HERLVCA VIRGO.

Dum certat caelum pro Virgine, certat et Orcus,
Corporis hic, mentis predicat illud opes.
Mentem Herluca suam nunc huc, nunc diuidit illuc;
Deteriora illi, mox meliora placent.

Lumina caecantur, dum voluit mente tenebras,
Lumina redduntur, mens vbi numen amat.
Victorpus rexit dubiam, erexitq; cadentem;
Ni caecutisset, caeca futura fuit.

B. HERIACA VIRGO

S. WICTER

S. VVICTERPV S
EPISCOPVS AVGVSTANVS,
EPTATICI CVLTOR.

VVicterpum, alij natione Gallum, alij Germanum crediderunt, quod in Boicâ fundos haberet ad Eptaticum (an Epachium, vel Hepachium, vt hodie nomen tulit) sitos: A teneris in cælesti religiosorum disciplinâ ad cælitum vitam æmulandam eruditus, Diuo Benedicto se addixit, in cuius institutis tantopere promouit, vt ob morum eximiam innocentiam, & doctrinæ elegantiam cæteris sodalibus in amplissimo Elefancensi cœnobio ad omnem virtutis & eruditionis laudem informandis ab Hariolpho apud Lingonas in Gallijs pontifice præficeretur, eidemq; postea ad cælites euocato; in eodem monasterio Abbas sufficeretur. Ita nunquam virtus cultores suos in obscuro diu patitur obsolescere. Et quia ille se hoc modestius gerebat, quo altius ascenderat, non destitit fama nomen ejus celebrare, quoad eum in Neuburgensi Pontificis Cathedrâ collocaret, vt publicam vitæ sanctioris lampadem mundo exempli causâ ostenderet. Ne hic finis honorum: in imperatoriâ demum vrbe Vindelicorum Augustanâ, supremam illi antistitis sedem velut Germaniæ oraculo virtus adsignauit. Sunt qui coniiciunt hunc ipsum fuisse B. Fortunatum, postea Episcopum Pictauiensem. sed hi procul à sacrâ veritatis lineâ aberrant, cum scriptores tradant B. Fortunatum minimum quinquaginta sex annos ante D. VVicterpum viuere desisse. Anno, inquam, Christi DCVII. qua longissimè vitam propagauit (nam qui anno demum DCCI. obiisse scribunt, totâ, quod aiunt, viâ exerrant. VVicterpus DCLXIII aut II. decessit, vt ipse vetus auctor contendit. Metamorphosis ergo mera & mira est de Fortunato in Episcopū Augustanum transformato. Sed in viam reducamus VVicterpum, qui mox, vt pontificatum suum exorsus est, ab Arianæ pestis latè per orbem adhuc grassantis extirpatione initium fecit, nec vllam quietis partem sibi permisit, quoad fædissimam luem ab ouibus suis aboleret. Quin & D. Afræ per Hunnorum populationes pænè alterum rogam passæ, ædem sacram, nondum ciuitate donatam, sed extra pomerium sitam, in pristinum, aut maiorem etiam splendorem restituit. Religiosis viris asceteria noua partim à fundamentis erexit, partim instaurauit, partim initiauit. Sed quid hæc, inquis, ad Diuos Bojorū,

DCCLXIII.
Catalogus
Episc. Au-
gust. Vna
S. Magni
apud Suri.
um lib. I.
c. 8. SS. Au-
gustani.
Carolus
Stengelius
in Vita S.
VVicterpi.

DE S. VVICTERPO EPISC. AVGVSTANO.

extra chorum saltas, & in alienam segetem mittis falcem. Ego verò tam æquo jure D. VVicterpum transcribo Boijs, quàm sibi vendicant Augustani, ut quem ipse conditor historiæ ejus arbitretur in Boicâ natum, in Boicâ majorem vitæ partem traduxisse, etiam dum Pontificatum Augustanum procuraret. Fundus VVicterpi Eptaticus inter fauces Iulias, & Schongaium in tabulis topographicis Boicæ apparet, quem nonnulli Ecpach, quod in diuortio duorum Lychalueorum jaceat, suspicantur. Carolus Stengelius, qui S. VVicterpi res longâ sæculorum caligine sepultas, in lucem reuocauit, de Eptatico hæc tradit:

Diu inuestigavi, num adhuc locus ille, Eptaticus, in vitâ S. Magni, & B. Herluca vocatus, extaret, pagum ipsum nunc Eppach dici inueni. De Ecclesiâ non ita constabat. Inquisierunt eundem locum (cum in vitâ S. VVicterpi legissent) eximij quidam viri, illac fortè transeuntes, sed nihil hujus tituli se inuenisse testati sunt. Incidi tandem in hominem rusticanum, quem diligentius examinans, num quid Ecclesiarum sub titulo Beatæ Mariæ Virginis, & S. Laurentij extaret? respondit: In pago Eppach nullam quidem Ecclesiam hujus tituli extare, cum duas tamen habeant; itinere verò unius horæ, non longe à Lyco flumine, loco omnino solitario & inculto, superesse paruum omnino sacellum hujus tituli. Quo responso omnino in eam deueni sententiam, ut mihi persuaderi paterer, hanc ipsam esse Ecclesiam, quâ delectatum B. VVicterpum legimus; ubi & postea Herluca vitam egerit. Frequens ergò patrium (ut quibusdam visum) solum, & solitarium VVicterpus, atq; à strepitu vrbs remotius, & supplicijs, votisq; aptius incoluit, & focios laboris à Deo poposcit, & impetravit, nam & D. Maximi nominis Magnoaldus, hodie Magnus, cum B. Tozzone, cui mitram VVicterpus postea reliquit, ad B. VVicterpum peruenit, copiâmq; cœnobij haud procùl inde condendi postulauit, in quo mortalium animos ad cælestem vitam informaret. Sed de SS. Magno & Tozzone, qui pleniorē narrationem desiderat, Surium, & vitâ S. VVicterpi copiosissimè ab alijs descriptam adeat. Hic alia attingenda tantum, quæ à VVicterpo in Boicâ sunt gesta, ad rem nostram faciunt. Ex Galliâ confectis per D. Magnum negotijs, reuersus Eptaticum, Theodorum Campidonensis Ecclesiæ conditorem cum B. Magno excepit, qui precantem Eptatici offendere, & ad ædem dedicandam Campidonum euocauere, qui id se facturum pollicitus est, ubi prius B. Magnum sanctioribus mysterijs ministrum initialset. Campidonum profectus templum consecrauit, & Eptaticum regressus xiv. kal. Maij, dclxii. vel iii. ex laboribus & præsentis vitæ fluctibus ad salutis æternæ portum migravit. Eptatici sepultus. plura in B. Herluca.

B. HERLVCA

B. HERLUCA

VIRGO.

Venia hoc decus Boicæ procreauit, in qua vixit & de-
 nata est Herluca, quæ primis virentis æui annis in ipso
 flore adolescentiæ cœpit litare genio, & indulgere na-
 turæ ad vanitatem more suo suos trahenti. Sed quæ
 maxima Dei clementia est, ab humanâ dementiâ ra-
 rō cognosci solita, valetudine diuturnâ afflictâ, didi-
 cit sentire, quàm fragiles inanēsque spes mortalium essent. Vbi ta-
 men reualuit corpus, animus quoque redijt ad morbum & ingeni-
 um. Sic enim infelices comparati sumus, vt, cū laboramus, cæ-
 lum votis impleamus, & omnia sancta polliceamur; restituti sani-
 tati, mox in animi ægritudines, & vitia recidamus. Herluca nobis
 documento fuit, quæ simul ac morbo tentata est, animum ad me-
 liora flexit: curata mox antiquum obtinuit. Donec grauiore casu
 prostrata, luminibûsque orbata iacturam oculorum fecit. Tum de-
 mum aperire mentem, & animo cernere, Superos non ludi. tandem
 igitur constanter apud animum instituit, se, si videndi facultatem
 recepisset, in officio fore, omnēmque vitam in studio religionis
 consumpturam. Hæc voluenti & decernenti diuinitus in mentem
 venit, vt orbem æreum oculi simulacrum ad S. Cyriaci M. cineres
 voti causâ mitteret, ita alterum ex oculis recuperatura. Misit, &
 tam acrem alterius oculi aciem accepit, vt facilè alios omnes viden-
 di vi superaret, nec illa, ante obitum, vnquam hebetata est. Atque
 vt ne beneficij obliuisceretur, & pœnam culpæ semper agnosceret,
 lusca atque vnocula, hoc oculatior animo, permansit. Ergò muta-
 ta cum animo veste, quam ex profanâ in religiosam conuertit, ad
 sanctiora studia se applicuit, aliorūque commodis studiosissimè
 deseruijt. ac veluti naturæ ordine progressum factura, primū se
 infantium vsibus addixit, ita vt matrum & nutricum vicem functa,
 sordes illorum ablueret, vestes concinnaret, aliāque necessaria mu-
 tis adhuc officia pueris puellisque præstaret; quæ charitas præstan-
 da ostendebat. cuius spectatam virtutem, quæ se velut publica lux,
 mox in viciniam, aut inde longiùs diffudit, Adelhais Manegoldo
 Palatino Comiti nupta, religiosissima fæmina sibi adsciuit, vt operas
 jungerent, & votis Deum assiduis, sibi propitiarent, adeoque fami-
 liarem & amicum redderent. Inuidit horum pietati (vt tolet hostis
 concitari in eos, qui se præter morem vitæ sanctiori dedunt) & vigi-

cruce &
 vltra.
 Ex Paulo
 Presbytero
 Bernar.
 densi de-
 scripta.

DE B. HERLUCA VIRGINE.

lantium oculis informi se formâ tartareû monstrû obiecit, vt constantiâ precandi, veluti terriculo fæminis naturâ trepidis, extorqueret, ignemq; lucernæ vigilẽ extinxit: quem cum Herluca mox ex cinere animasset, laruâq; denuo restinxisset, illa tam ardētibus Deum votis sollicitauit, vt omnia mox ciniflonum ludibria, non sine ingēti tamen fragore, quo excita familia castrû funditus euersum credebatur, euanuerint. Lux verò vana vmbrarum terriculamenta aperuit, cum sine labe castellum sartum tectum appareret, nisi quod Herluce è noxiò inferi serpētis afflatu genæ intumuisset, cui idem nunquā non alias insidias necquicquam ponebat. Verè tamen ob vanitatem orationis & officiosum mendacium à S. Felicitate septem martyrum creatrice reprehensa est, cum ancillam furori heræ falso dicto subtraheret, & seipsam ream apud Deum faceret. Sed deletâ lacrymis culpâ, sapius cælestibus visis est dignata, cum illi se Adelhaidis sorores, sanctæ & illustres Virgines, magnâ circumfusi luminis gloriâ, spectandas præbuerunt, vt & ipsam Adelhaidem secundum mortem in amoenissimis hortorû campis vidit, verum tenui quasi nebulâ, tanquā ciuilis & inquietæ vitæ, labe nonnihil obscurâ velatam. Multis aliis rerum cælestiû spectaculis Herluca interfuit, cuius animus in cælo obuersabatur. nec mirum, illam ad tantam sanctimonix laudem peruenisse, cum magistros habuerit & moderatores vitæ VVilhelmum Hirsaugiensis cœnobij antistitem, virum eximiâ vitæ innocentia prudentiaque, cuius ^{infra} res gestas exponemus: venit enim in censum Boicorum Sanctorum, cum ipsi natale solum Boica dederit. Reliquerat Herluce VVilhelmus hoc præcepti, vt eo in loco sedem collocaret, vbi se largius à Deo cælestibus gaudijs inundari persentiret. Experta hoc est Eptatici, de quo plura in S. VVicterpo. Eò enim delata, & à S. VVicterpo dudum apud Superos viuentem, per cælestem speciem ibi objectam inuitata, mansit Eptatici multis annis, quoad à barbaris eiecta alias sedes quærere coacta est. Multa præsensit, prædixitque Adalberti absentis mortem & supplicia inferorum, quæ veluti præsentia spectabat. Multos ad vitam emendandam adduxit, virgines permouit, vt florem pudoris intactum Deo consecrarent. Frequenter D. Laurentius & B. VVicterpus se visendos illi obtulerunt. S. Laurentius propè etiam familiaris illi fuit, ita vt ab eo semper ferè ad sacram synaxin deduceretur. Pulsa Eptatico Herluca venit Vermilacum, seu Beronicam, quod est in Boica Cœnobium ad lacum Vermicum Berniense, vbi extremos vitæ annos peregit, cuius & conditorium ibidem hodie colitur. Longè his plura Paulus addit, quæ in ipsius vita leges, nuper Ingolstadtij, operâ Iacobi Gretseri cum Gregorio VII. editâ.

S. MARI-

*altero
Volumine.*

*Mundium
p. 194.
Anetium
l. 5. p. 194.*

S. MARINVS M. ET PONTIFEX.

Quid Vulcano furis! si noxia corpora quaris,
 Latrones vras; late tiara caret.
 Sed fure; quo maior Focus est, hoc gloria maior;
 Ignibus ex magnis, lux quoq; magna venit,

Quam lucem nullis extinguunt secula fastis,
 Nec totum innumeris obruet æquor aquis.
 Perge MARINE, rogas furat, urat, et hauriat artus,
 Virtus est lethæ fortior, igne fides.

DE S. MARINO ET S. MARTINO

S. MARINO ET S. MARTINO

S. ANIANVS ARCHIDIACONVS S. MARINI.

Præsul in ardenti dum torrerere camino,
Et victor summo iam poterere Deo,
Hoc quamvis absens ANIANVS sensit, et æger
Quantumvis aegras mouit ad astra manus:

Quo pater absq; tuo properas diuine ministro:
Laurentij poterant te monuisse preces.
Sed mauult fieri Laurentius ipse MARINVS.
Absq; rogo dominum tu comitare tuum.

SS. MARINUS

S. ANTONIUS ARCHIDIACONUS S. MARINI

Two columns of text in a Gothic script, likely Latin, located below the engraving. The text is mirrored across the gutter of the book.

SS. MARINVS

EPISCOPVS M.

ET ANIANVS

HOMOLOGETA.

Marinus antistes, idemque auunculus Aniani archidiaconi, apud Hibernos bono loco natus, & literarum cultu expolitus, primùm Romam SS. cineres veneraturus cum Aniano profectus, & ab Eugenio (qui S. Martino Pontifici Maximo in Chersonesum, Constantis Monothelitæ imperio, relegato & extincto, successerat) potestate legis Christianæ per orbem propagandæ accepta, alpes transgressi ad ipsas radices locum religiosæ exercitationi quasiuere, vitamque ad rationes primorum anachoretarum quædraginta annis exegere, olere, sale, pane, frigidâ, & cum lautissimè vellent epulari, lenticulâ & caseo contenti. Nec inter hæc officium docendæ rudis plebis partim paganæ, partim Christianæ, partim ex vtraque confusæ, omisere. Vastabant eâ tempestate Boicam Sclauum seu Venedi, quos ex vulgi errore Vandalos appellabant, & nescio, quâ indagine (vt latrones omnia prædæ causâ ritu canum latibula vestigant) ad ædiculam Marini penetrarant. diuerso vterque specu rebus diuinis operabatur, Marinum positum humi genibus vota Deo soluentem offendunt, ac primùm insolentiâ loci & aspectu viri sancti perculsi gradum suspendunt: mox abiectâ reuerentiâ, obfirmatis animis irrumpunt, & aurum argentumque ab extremâ paupertate viri poscunt. defossos à sene in circumjacentium accolarum fuga, thesauros suspicabantur, omniumque aliorum sensum suâ auaritiâ metiebantur. Ille spes suas omnes & res in cælo, rebus humanis dudum abiectis, sitas ostendit. Hi auditum Christi nomen execrari Marinum jubent, ac pecuniam prodere, secumque prouinciam obire, & gazophylacia indigere. Sanctissimus antistes numen cæleste, quod à puero coluisset, negabat vnquam se posse aut velle abjurare, gazas nullas habere, nullas scire, locum denique nunquam deserturum. Rapiunt ergò innocentem ad quæstiones, & exquisitissimis supplicijs tortum, in medium flammarum incendium mittunt, etiam tum pro ipsis nefarijs latronibus, passis in cælum manibus, vt magistri pietatem exprimeret, deprecantem. Anianus inter-

1027v.

Ex monu-
mentu Cæ-
nobij Re-
tanti.Vique ad
Leontij im-
perium.

1027v.

rim valetudine prostratus, sumto caelesti viatico, cognita Marini nece, latus eodem die, qui fuit ante xvii. Cal. Decemb. cum suo Pontifice caelum petiuit. Latuere supra centum annos sacra Diuorum pignora, cunctis mortalibus ignota. Priamus demum presbyter Pipini & Carolomani quo diuinitus per visa doctus inuenit. Tullius Episcopus Aurisum (pagi nomen est) transtulit. Et cum admirandis operibus tumuli celebrarentur, conditum ad Rotam flumen haud procul VVasserburgo templum, instituta per Sacerdotes res diuina. Poppa nobilissimus inter Bojos dynasta & iudex quaestionum ibi fundos habebat, quos haeredes aedi sacrae magnam partem addixere. Demum Cono Palatinus major, Vta coniunx, cum geminis liberis Conone minore, & Immengarda sorore, & Cononis vxore Elisabetha Lotharinga, praedijs & fundis aucta aedem euocata S. Benedicti familiae tradidere. Extat autographum Henrici IV. Imperatoris, Reginoburgi anno cio. lxxxiii. scriptum, quo Cononum donationes ratas habet. Henrici auctoritatem Fridericus II. tabulis, Piscariae anno cio. ccxxvi. comprobauit. Laudatur inter alios Dux Spoleti Renaldus, qui ex Guelforum Boicorum stirpe descendit, & Palestinae Palatinum loco Friderici, vt alibi narrabimus, egit. Ex multis beneficijs, quae multi mortales ad sacras Marini & Aniani tumbas non raro impetrarunt, vnicum, exempli causa, collocabo. Impia Hunnorum agmina Boicam, cum in Othonem Magnum arma mouissent, inundarant, & templa, aras, sacraque omnia ac profana iuxta habebant. Incolae ad templum, velut sacram ancoram confugerant, & vectes portasque clausas hosti obicerant. Illi sacras aedes apertis luminibus saepius obeuntes, & in ipso tamen meridie cecutientes fores nullas reperere, rati nullas illi templo portas esse, coepere dolabris aditum moliri, quin & ipsam januam caedere securibus, quam non videbant. Sed repete caelesti vi percussi, caeptis destitire, & se in pedes velut deprehenso templorum depulatores coniecere. mox etiam ab Othone in Licatibus victi casique poenas impietatis persoluere.

S. ERHAR-

S. ERHARDVS EPISCOPVS RATISBON.

Mitratus alij quantà ambitione cathedras
Quærent, tu tantà religione fugis;
Et mauius inter centones viuere cento
Quam gemino pressum vertice ferre caput.

Interea claudè vestigia corrigis; agros
Proscripta morbi viuere peste iubet;
Dispellis noctes oculis, solèmq; reducis;
Omnia Natura iam tibi tura licant.

K

S. ERHAR-

DE ERHARDI RATTSON

S. ERHARDI EPISCOPI RATTSON

ERHARDI RATTSON
EPISCOPI
RATTSON

ERHARDI RATTSON
EPISCOPI
RATTSON

ERHARDI RATTSON

S. ERHARDVS,

qui & EBERHARDVS & ARIONARDVS,

EPISCOPVS RATISPONENSIS.

Erunt alij, S. Erhardum & Hildulphum Albertumq;
 ex nobili Bojorum creatos sanguine, alij Neruios, alij
 Noricos, qui cum Boijs ijdem sunt, alij domo Sco-
 tos fuisse tradunt, quod M. Velfero placet. & legi in
 M.S. Codice Montis S. Erhardum Scotum appellari,
 Ratisponę in S. Emmerammi domicilio bonis litteris
 & morum innocentia sanctissime institutum: atque Hildulphum
 quidem apud Treuiros pontificatum administrafse; Erhardum Ar-
 dakadensem Episcopum, Treuiris, cum Hildulpho se abdicanti Er-
 hardus successor quareretur, omnia alia sibi potiora ratum, profu-
 gum Ratisponam venisse, ibique a religiosis e S. Augustini discipli-
 na faminis hospitio, propter coenobium exceptum, aetatem cum
 summa vitę sanctimonia transsegisse, omnisque generis agros cu-
 rauisse. S. Otilia Virgini facultatem videndi ab ipso natali negatam
 precibus, dum illam salutari fonte baptismatis tingeret, impetrauit.
 S. Hildulphum non pono, quod dubia fide scribatur Bojus, etsi
 Auentinus Bojum affirmate tradat. Erhardum Leo nonus
 Pontifex Maximus praefens Ratisponae cum D.
 VVolfango, caelesti honore colen-
 dum sanxit.

10 eclut
 Martyrol
 Molani.
 M.S. Mon
 in Ande-
 cens.
 Cratopol
 in Treuir.
 Epif. p. 266
 Huidius
 Metrop.
 Auentin.
 M. Velfe-
 rus l. 1. pag.
 288.

Anno Chr.
 M. LXX.

S. PIRMINIVS.

1000. Ge-
n. in Boi-
cam.
Mart. rol.
Rom. Beda
Trithem.
Henricus
Aug. Abb.
P. Pirmin-
nus comes.
Episc. Con-
stantiensis.
Vita S. Me-
ginrad.
Christopho-
rus Hart-
mannus.
Annales
Herem.
anno Chris-
ti 1000.
iv. Hund-
us Metrop.
Bruschius
de Mona.
Germ. Au-
gustinus ca-
nobij tabu-
la, lectio-
nes, monu-
menta. Ex
Mauri Bal-
dingi scri-
ptis & no-
tis de S.
Pirminio.
* Sindes-
laim ap-
pellat Hart-
mannus
comitem
aut pres-
byterum.
In Vita S.
Meginra-
di Sindla-
cus presby-
ter audit.
Membra-
nus Vineas
run con-
stante
Sindlar.

Wannus comes, idemque Constantiensis antistes, & Henricus Augiæ cœnobiarcha res à S. Pirminio gestas, in publicas tabulas retulere, quas religiosus vir Io: Rieber apud Vineas illustre Cœnobium presbyter ex vetustissimis membranis transcriptas ad me misit, è quibus velut è fonte, quæ ad Pirminium pertinent, præteritis omnibus parergis & prologis, delibavi. Auctor vitæ Luitolpho Archipræsuli (sic Archiepiscopum reor appellat) suam lucubratiunculam inscripsit, nec cujus esset regionis, aut sedis, aut regni Episcopus, adiecit.

Pirminium Meldensem aut Metensem pontificem ferunt, quæ tempestate apud Francos Theodoricus regnum obtinebat. Multa erant in Pirminio, quæ illi passim mortales conciliabant: mira vis dicendi, ratio cum virtute viuendi, animosque hominum cum modesta grauitate, quam suauitas temperabat, tractandi; quæ res efficiebant, ut magnos animorum motus ciceret, conciones populorum frequentaret, multos à peccandi licentiâ auocatos, ad innocentiam traduceret, magnos denique operæ fructus domi faceret, famæque viri, nominisque sanctitas longè latèque differretur.

Detulerat eò pietas & religio dynastam ex Germania * Sindeslaim, sacros Beatorum cineres passim per orbem lustrantem, qui secundum rem diuinam cum Pirminio, quem ex verbis pro cathedrâ ad populum factis arbitratus, nihil à sanctis abesse censuit, congressus de statu gentis prolixè conquestus, exposuit, quo loco res essent in Germania; labi morum disciplinam; negligi sacra; squalere aras; rem diuinam in postremis haberi; passim licere omnibus, quod cuique liberet, nihilque pensi haberi numinis præcepta. Verendum esse, ne, si nemo aliquis è sanctioris vitæ disciplinâ pontifex profligatis populi moribus, & neglectis religionibus, succurreret, omnes ad damnatas olim paganorum superstitiones relaberentur; ac proinde, ut res postulabat, etiam atque etiam rogare, & infimis precibus enixissime obtestari, ut propè depositis & conclamatis rebus suppetias iret, pristinumque Ecclesiæ & religionis cultum ac nitorem restitueret. Placebat Pirminio nobilissimi viri oratio, præsertim cum accederet comitum Sindeslai asseueratio, infimæque apprecatio. Sed expediendæ rei multa in primis obstabant; sui gregis cura; decreta Patrum, quibus cautum, ne quis falcem in alienam mittat segetem: Romani

S. PIRMINIVS EPISCOPVS.

CELTICA te misit, suscepit NORICA tellus,
 Censorem genti NVMEN viriq. dedit.
 Cui licuit spectare pios in præsule mores,
 Huic pro censurâ tam pia vita fuit.

Plurimus errabat quâ nunc iacet AVOLA serpens,
 Venit ut hic MARSVS, vipera terga dedit.
 Templorum celsas eduxit ad æthera moles,
 Expugnaturus SANCTIOR astra GIGAS.

K 3

Romani

2 EPIPHANII EPISCOPUS

Epiphanius, Bishop of Salamis, was a prominent figure in the early Christian church. He is best known for his work 'Panoplia Theologica', a collection of defenses of the Christian faith against various heresies. The text below the image likely contains a Latin or Greek version of a passage from his writings, discussing the nature of the Trinity or the relationship between the Father and the Son.

Epiphanius, Bishop of Salamis, was a prominent figure in the early Christian church. He is best known for his work 'Panoplia Theologica', a collection of defenses of the Christian faith against various heresies. The text below the image likely contains a Latin or Greek version of a passage from his writings, discussing the nature of the Trinity or the relationship between the Father and the Son.

Romani pontificis auctoritas, sine quâ frustra quicquam tētaretur: Romam igitur petendam, sententiâque præsidis orbis Christiani rogandam: ipso volente, iubentēq; libenter ad Alemannos, Boios, Sueuos, totâmq; Germanicam gentē profecturum, opēmq; & operam cum sanguine & vitâ impensurum. Itur in Italiam, Gregorius II. primū consultus hēsit, Pirminij ignarus, donec ad S. Petri tumbam inusitato spectaculo admonitus, cum animaduertisset, pedum Pirminij solido pavimento tanq̃ in ceram defixū perstare, correxīt consilium, & Pirminium à precatione surgentem ipse positis humi genibus veneratus, complexusq; rogauit, quæ illum causâ impulsisset tam longinqui itineris suscipiendi: quam exponenti interuenit Sindeslaus auctor itineris, qui Pontifici prolixē denarrauit, quo loco res essent in Germaniâ, qui religionis neglectus, quis morum & disciplinæ Christianæ status, licentia & solutio, quæ omnia tam flebili oratione deplorauit, vt Pontificem in lacrimas ire coēgerit, præsertim cum Pirminius adjiceret, nec apud Francos, Gallōsq; vigere studia Christianæ disciplinæ, vbiq; desiderari operas ad vineam Domini excolendam. Gregorius vtriusq; oratione perculsus, perinde tanquam ipse laborantium Ecclesiarum, malorūque auctor esset, qui non maturiūs prouidisset, Pirminioque religionum, caremoniarum, ac morum, emendatore per literas commendato, Theodoricum regem Galliarum hortatus est, vt coacto præsulū consilio sua decreta recitaret, Pirminium ad restituendam Ecclesiarum disciplinam adhiberent, ipsiusque auctoritatem sequerentur. Rebus in Gallijs vtcunque compositis, Pirminius Sindeslaū in Germanias secutus, cum haud procul natali ipsius solo abesset, insulâ (Diues Augia nunc audit) è longinquo conspectâ: In hac, inquit, insulâ ædes sacra ponenda est. Negante Sindeslao licere cuiquam locum adire, serpentum venenis adeo infamem, vt ne vestigium quidem quispiam possit in eâ ponere, contra Pirminius: fidendum Deo, qui suis Euangelij præconibus eam vim dederit, vt super aspidem & basiliscum ambulant, & conculcarent leonē & draconem, ipsiq; serpentibus formidandi nil formidarēt. Vbi propiūs insulam ventū, Pirminius, sordes illas omnes & venena vi nominis & numinis Christi ab insulâ iussit faceßere; visâq; repentē tanta per lacum copia noxiarum bestiarum transmittere, vti per triduum fluctus operire viderentur. Repurgauit inde insulam antistes, & vepreta senticetâque cum horridis tesquis extirpauit, paliuros inutilēsque stirpes conuellit, omnibūque ad humanum cultum præparatis, coepit moliri sacram ædem, quam Sindeslaus prædijs, fundis, agris ditauit, nec

DE S. PIRMINIO.

* Vita S.
Megimar-
di narrat
Bercholdi
Alemann-
orum Du-
em iussu
hac per
Sindeshau
à Pirmini-
um gesta.

vicini ornare desierunt, qui nouas aras frequentarunt. Ouyva no-
men primum loco erat, postea *Augia. Pirminius inde suum solem-
ne tenens populum pro concione ad vitam Christianam erudiebat,
dictaque moribus egregie cum doctrinâ conuenientibus, dein eti-
am admirandis & diuinis factis operibusque affirmabat: Nam quic-
quid ferè viri sanctitatis famâ celebres, præter ordinem vitæ commu-
nis, extraque naturæ fines, non suâ, sed Christi vi tentare ausi sunt,
id omne Pirminius quoque admirandus in omni genere morborum
ac malorum, quæ per genus humanum grassantur, curando præsti-
tit ac designauit. Quæ res adeò celebrauit illius nomen, uti se bea-
tos putarent, qui ex ejus contubernio sodales possent in suas patriæ
regiones deducere, suisque è patrimonij cœnobია, templa, & odea
excitare, in quibus Dei laudes diu noctuq; nunq̃ cōticescerent. Pro-
inde mox auspicijs illius condita sunt sacris viris religiosa domicilia
compluria Althamanū, Schulturanum, Genginbachense, VVart-
zahanum, Mörbachense, Morefmonasterianū, Niuuvenvilleria-
num, Horbacense, quod postremum à causâ haud paulò illustriore
profectum hoc habuit initium. VVernherus nobilissimus ex Fran-
cis dynasta, sanctâ præfulis afflatus famâ, quæ gratos passim virtutis
odores spargebat, allegauit familiares ad illum, ad suam toparchiam
inuitandum. Secutus ille internuncios, quod spes nouæ sementis
in cælo faciendæ afflueret, VVernherum conuenit; qui mox in agrum
suum deducto supplex obtulit, quemcunque locum religioso con-
tubernio ædificando delegisset, in quo numinis æterni nomen assi-
duè coleretur. Legit Pirminius primum sedem humilem, humileq;
tuguriolum, nec admodum opportunum, quoad coloni monitu
ad Gamundium, vbi duorum amnium concursus sinum efficit, no-
bile asceterium suæ S. Benedicti familiæ extruxit. Gerebat iisdem
diebus res magnas apud Moguntiam Bonifacius, & per omnem
Germaniam maximum operæ pretium faciebat: quem secundi ru-
mores de S. Pirminij sanctitate Gamundium vsque traxerunt, vbi
miris inter se officijs charitatis certauere, vtroque sibi gratulante,
quod in alterius alter conspectum & complexum venisset. Aliquot
exinde dies tenuere pontificum sanctorum familiaritatem, quibus
salutaria de emendandi populi moribus, de disciplinâ Ecclesiæ in-
staurandâ, de auxilijs pari vtrinque conatu ferendis, aliisque Chri-
stianæ Reipub. vulneribus curandis consilia agitarunt. Reuersus
Moguntiam Bonifacius dum apud Frisios cælestem Euangelij do-
ctrinam promulgat, à barbaris immaniter contrucidatus, æternam
profuso sanguine lauream inter cæli purpuratos reportauit. Inter
hæc

hæc Guido Horbacense monasterium miris modis locupletauit, sacram supellectilem auxit, aliæque ad vsum templi ornamenta haud pauca contulit. Sed peccauit in vno quodam facto, mox tamen correcto. Tintinnabulum ex ære nobili, gratissimo sono conflatum ex Horbacensi æde in Locvillarianum transtulit, quod antè vocalissimum illicò obmutuit, nec vllis ictibus percussum respondit. Guido rei nouitate percussus, propèque exanimatus metu, intellexit mutum æs in alieno choro nolle canere, præcepitque idem extemplò loco suo restitui, vbi clarioribus etiam sonoribus tinnire cœpit. Pirminius interea cœptum virtutis studium decurrens, sensim flexit ad metam, quam tandem feliciter attigit. Nam vbi sensit supremum sibi diem imminere, vocatis in conclaue vitæ religiosæ commilitonibus charitatis & patientiæ præceptis singillatim editis, exuta mortalitate ad immortalem vitam est profectus. Sacri corporis pignus hodie ad Oenipontem in æde nostrâ religiosissimè colitur. acceptum olim ab illustri viro Suicardo Helfensteinio, singulari Societ. nostræ fautore, & Landspergensis domicilij conditore. Iuua bit his, notarum loco addere, quæ M. Velserus de Pirminio in Boicis perscripsit. *Vtilonis, inquit, item opus Mansæum ad lacum, Niderburgum, Pfaffenminster, & quæ quorundam sententia, Osterhoua. Quibus adificandis Pirminium siue Meldensem, siue Metensem Episcopum præfuisse ferunt. At fidem tabulæ Ecclesiasticæ neutro bi firmant: eò Meldis aut Mediomaticum vrbe, siue natum, siue profectum, siue vtrumque nomen corruptum esse, quàm in earum alterutrâ Episcopum extitisse, magis credam. Is peregrinis Monachis comitatus, Martelli temporibus in Germaniam veniens, monasteria complura, priusquam Boicam attingeret, constituit: ampla & opulenta imprimis duo, Murbaci ad montem Vogasum vnum, cui Viuarium peregrinorum nomen ex re inditum, alterum in Acronij lacûs insula, quâ olim Tiberium pro arce bello Vindelico vsum esse, Rhenanus ex Strabone coniicit, Augia diues ab opum magnitudine dictum est. Quod verò Martello patrono vteretur, Theobaldi Sueuorum Ducis factione inde pulsus, multis post annis primùm apud Vtilonem gratiæ locum tenuit, &c. Hæc Marcus.* Interea loci ex ipsâ Augiâ accipio de S. Pirminio haud incerta per Maurum Baldungium, virum Reuerendum, pium, eruditum, & in cœnobio nobilissimo Vinearum religionem professum, qui mihi ex Chronicis Augiensibus, literis foundationis & immiſsionis, adscriptis etiam annotationibus retulit, quæ ad illustrandas S. Pirminij virtutes omnino pertinere visa sunt. Itaque Baldungij notas cum vitâ ad verbum subscribam. Quâquam idem ex Lectionum volumine & tabulis ad aram S. Pirminij appensis, ejusdem vitam exscriptam ad me miserit. sed hæc satis erit hic collocasse,

D E S. P I R M I N I O.

locasse, cum alia non multum à prioribus abeant. Itaque epigraphæ Baldungij hæc est. *Vita S. Pirminij Episcopi ac primi Abbatis Monasterij Augiæ diuitis. Mox hæc subduntur.*

Pirminius ^a liberalibus artibus eruditus, primùm ^b Monachus familie D. Benedicti in cænobio S. Mauri Abbatis: deinde ad ^c Episcopatum Meldensem prouinciæ Senonensis euectus est ^d tempore Constantini Papæ V. Vbi ^e mox prædicationis & efficaciam & suauitate singulari omnes longè latèque ad se populos attraxit. Post hæc à Sintlace (^f erat Sintlas Theodorici Regis Galliarum in Alemannia partibus præfectus; & habitabat, ubi nunc arx Sandeck Rhenum despicit) sanctis ipsius laboribus & concioni ipsâ die Dominicâ, ex occasione sacre peregrinationis superueniente rogatus, ut fidei pastorum negligentiam jam labanii in Alemannia, succurreret, Romam ipso Sintlace post sequente pro potestate contendit. & Ea ^h obtenta; quanta ad præsens opus necessaria erat; nec non literis Apostolicis ac mandatis ad Theodoricum Regem Sintlaci datis de Episcopis Franciæ & Alemannia conuocandis, à ⁱ torpore excitandis & officio prædicationis ipsi aperiendo in Franciam reuersus est: Sintlas autem negotium apud Regem & Episcopos quamprimùm confecit. Ergo iter ingressus, in Alemanniam primùm peruenit. Et cum in loco, qui dicitur Sintlaci Orra, magno cum fructu aliquandiu versatus esset: & Sintlaci filium è sacro fonte suscepisset: rogatus ab eodem Sintlace, ut templum conderet ac dedicaret, animum ad proximam Insulam Rheno lacoque Veneto ambitam, eò usque vermibus venenatis ac serpentibus infestam, repurgandam; ac Monasterium ibidem construendum. Et Sintlace obijciente aerem insalutarem, & veneno serpentium infestum, magnâ nihilominus fide à parte Rheni nauigio ingressus ^k cruce lignea efformata, Deoque inuocato, ut ^l primùm hinc insulam attigit, ita omnes venenatos vermes inde exire coegit, ut tribus diebus, tribusque noctibus, quâ parte enatabant, aqua vermibus cooperta ^m videretur. Ibitum ⁿ non procul à loco exscensionis precibus fontem impetrare, qui usque hodie visitur, & potantibus, maxime si febricitent, creditus salutaris. ^o mox sentes excidere, & edificare: accola ad hanc rem, Sintlas præcipue, precium & prædia conferre: plures Monastica vita studio ad eum confluere. Ab his ^p Abbas electus: & per Bertholdum ac Nebi Principes ad Carolum Martellum adductus, Augiâ insula atque alijs circum pagis donatus, inque ejus possessionem quietam immisus est per Bertholdum & Landfridum Principes, quibus id negotij Carolus dederat, anno 724. aliquot tamen annis post, anno videlicet 727. à Theodebaldo Godefridi Ducis filio, odio Caroli inde pulsus, Ethonem pro se constituit Abbatem; ipse Alsatiam petijt. in quâ & alijs regionibus plurima fecit construimonia; videlicet Altach ^q superius, & forsan etiam Altaich ^r inferius in Bauaria; Monasterium in ^s Amersbach oppido, diæcesis Herbipolensis; ubi S. ^t Amorem discipulum suum Abbatem constituit; Monasterium ^u Morbach, in finibus Alsatia; diæcesis Basileensis; ^v Fauarias in Heluetia diæcesis Curienfis; ^x Gengenbach, Morsmunster, seu Mauri monasterium, Schvvarz-

Schwarzach & Neuviller, diæcesis Argentinensis, nec non & Schuteram. inter quæ tria videlicet Altach, Morbach, & Fauarias, Anno 731. ex Augiensibus fratribus instructa sunt, duodenis ad singula fratribus deputatis, & totidem in Augia remanentibus. Monasterium quoque S. Mauritij Martyris in Dolegia, diæcesis Treuirensis sapius inuissit, & aliquamdiu inter fratres moratus, ad Regulam S. Benedicti eos formauit, & monasterium decorauit. Nouissime à VVernhero nobili Francorum genere nato accitus, & aream Monasterio edificando legere iussus primùm jucundo quodam loco, ^B qui nunc VVissenburg: sed mox ducente subulco ad confluentiam aquarum, quod ^C Gamundium vocant, ubi tum venaturum VVernheri mapalia, & canum cubilia erant, consedit, quod alternis psallens ibidem incidisset in versum, Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo, quoniam elegi eam: illic habitaculum, in quo eo altare B. Virgini tumultuario opere construxit ac dedicauit. id monasterij edificatio mox excepit. Verum nimia populi concionis & Sacramentorum gratia confluentis frequentia, primam habitationem repetere coactus fuit. Ubi quandoque ^D Chrismate inter confirmandum deficiente, Diaconus e monasterio adferre iussus, diuinitus repletas ampullas reperit, ac præbuit vsque ad vesperam sacro chrismate inungenti. Porro Monasterium supra dictum ad Gamundium, ^E Hornbach nomen accepit, & utraque parte saltus ^F Vosgi & Villis in eo sitis, à VVernhero & posteris ejus donatum est. Ex eo quondam VVido de stirpe VVernheri vnus, æs ^G campanæ suauissimi sonitus in Locviler transferens, quod ibi nec sonum ederet, eidem monasterio reddere coactus fuit. ^H idipsum S. Pirminius frequenter per saltum petijt, & cum fratribus de Regula S. Benedicti contulit. monumentum rei supererat via, dicta Callis S. Pirminij. Ibi etiam ^I S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus, Metropolitanus eum inuissit, cumque eo contulit de bono Reipub. Christianæ promouendo. Et jam deinceps ab actione se retrahens, contemplationi totum se mancipauit. Nec multo post in dicto monasterio ^K Vestriæ Hornbach, non procul Geminipontis ciuitate abjuncto, ^L tertio Calendas Nouembris diem suum obiit: & ibidem terræ mandatus est. A morte autem, etiam in Augiâ, ubi primùm condescenderat, claruit miraculis. Ejus Dalmatica viridis, quæ adhuc ibi adseruatur cum cingulo sacro, in partus doloribus frequenter medetur.

NOTÆ.

Hic primum rejicienda est fabula, quæ est apud F. Felicem Fabrum, lib. 1. hist. Sueuorum c. 21. quæ habetur inter Sueuicarum rerum scriptores, à Goldasto editos.

a) Breuiarium Constant: tempore Cardinalis Austriaci. Anno 1599. excusum.

b) Trithemius in breuiario l. Voluminis Annalium suorum, in Rege sexagesimo.

c) Hermannus Contractus ad annum 724. c. Arnoldus Bion. l. 2. c. 57. ex Cratopolio de Episcopis Germaniæ, faciunt eum Chorepiscopum, cum tamen iam sub Damaso, tam à sacrâ sede, quam ab Episcopis totius orbis prohibiti fuerint, ut constat ex Decreti. p. 1. distinct. 68. c. Chorepiscopi: & alij fere simpliciter Episcopum Meldensem faciunt, ut Trithem. de viris illustribus S. Benedicti l. 3. c. 265. & l. 4. c. 191. Et loco supra citato: Baron. 3. Nouemb. Breuiarium Constant: supra Gaspar Birschius circa annum 724. VVigileius Hund in descriptione Altaich inferioris, Chronica Augiæ, & tabula ejusdem vine, nec non lectionarium: dandus ergo erit illi locus in Catalogo Democha-

ris &

DE S. PIRMINIO.

ris & Cratopolio, & Baronius corrigendus in Martyrologio, dum sibi contradicit, quemadmodum ostendit Arnoldus loco supra citato.

- d) Canisius 3. Nouemb.
- e) Tabula Augie, Lectiones, & Chronica.
- f) Eadem hæc.
- g) Hic Chronica, Lectiones, & Tabula, interserunt historiam de pedo. vide ibi.
- h) puto fuisse Papam Gregorium secundum: nam ante annum 724. qui fuit Gregorius in pontificatu annus iam secundus, teste Baronio; venit in Augiam Simlaci.
- i) Nam Simlaci à Rege mandatum fuit, ut coram Episcopis exponeret, quantum doleat Papa de eorum negligentia.
- k) Canisius in Martyrologio 3. Cal. Nouemb. ubi tamen male facit desiderio Eremitice ingressum.
- l) Chronica, tabule, lectiones, & alij plerique, à v. r. de Co. n. quæ in illis est.
- m) Serpentibus tradunt diu post fuisse penitus immunem. quod nunc non est: non tamen audiui, cuiquam noxios fuisse.
- n) id habet traditio.
- o) Chronica, tabule, lectiones.
- p) Abbatem ab illis electum dico: quia Abbatem eorum fuisse constat: tum ex Bruschio, tum ex Hermanno, atque ex alijs facile colligi potest, cum omnes Abbatem fuisse dicant, neque aliud monasterium sit, ubi Abbas fuisse dici possit, quam in Monasterio Augie. Porro Bertholdum ac Nebi principes ipsum ad Carolum adduxisse, habet Hermannus anno 724. Augia, & aliquot circum pagis fuisse donatum, testantur literæ foundationis: in possessionem immitti iussim, per principes Bertholdum & Landfridum, ostendunt literæ immisionis, seu inuenturæ, ab eodem Carolo datæ, anno 724. quemadmodum & literæ foundationis, est aliquanto prius datæ sint illæ. Ex quibus redarguas Trithemium, qui Theodoricum, loco citato, regnum accepisse vult anno primum 726. cum tamen Baronius in Annalibus eum ponat anno 720. ex Chronico Francico à Pithæo edito; & Hermannus Contractus asserat id ipsum; & colligi facile possit etiam ex Aimoini hist. Francorum l. 4. c. 52. 3. & 4. Recte ergo tabula Augie Theodorico rege Sanctum Pirminium in Germaniam venisse aiunt. Veruntamen quod auctores passim, eum à Carolo donatum insula Augie faciant, & literæ etiam foundationis, præfixum nomen Caroli habeant, nullâ factâ mentione Theodorici, id fors nemo mirabitur, qui legit Trithemium loco supra citato in Rege 61. & alios, ubi Reges Francia nomine tenus solummodo Reges fuisse, omnibus interim per Maiores domus administratis adfirmant. Porro Landfridum huic credo fuisse illum, quem Hermannus anno 730. Ducem Alemannie appellans obijisse scribit. Notari autem velim, ex tabulis nostris colligi videri, non Monasterium Augie, sed locum arci Sandeck nunc subiectum dictum fuisse Simlaci Overam. tunc enim insula nidus serpentium nec nomen habebat. De Ethone, inde ostendit Arnoldus l. 2. c. 37. n. 23.
- q) Trithemius supra.
- r) Viguleus Hund in descriptione inferioris Aliaich.
- s) Trithemius ubi supra.
- t) Cum Arnoldus L. Morbacensem Abbatem facit ex Delforestio. vide Arnoldum l. 3. in appendice, litera A.
- u) Hermannus & Trithemius locis citatis.
- w) Tabula, lectiones, & Hermannus anno 731.
- x) Trithemius locis citatis.
- y) Hermannus ad annum 731.
- z) Trithemius ubi supra.
- A) Tabula, lectiones que omnia sequentia habent.
- B) Lectiones habent VVissenbunt: in margine tamen antiquo charactere correctum VVissenburg. x. VVissenburg nostra lingua, porro hunc locum iucundum esse VVissenburg, mea ex lectionibus coniectura est.
- C) à v. r. & vnda.
- D) Hoc miraculum tabula non habent.
- E) Hornburg scribit alij: tabula tamen nostra Hornbach, & Horbacense monasterium.
- F) Lectiones habent VVasegus, in margine vane sentibus literis, credo scriptum Dioßwaldt / forsam sit, qui est infra Alsatiâ, ubi siluestres equi trium ferè colorum reperiuntur.
- G) Tabula & lectiones.
- H) Lectiones videntur mihi hunc sensum habere.
- I) Canisius supra, tabula, lectiones & alij passim.
- K) Ita Bruschi, tabula & lectiones. Vestria autem Westerich infra Alsatiâ puto, & ciuitatem gemini pontis Zweno uel.
- L) Arnoldus l. 2. cap. 57. c. f. Et Baronius ibidem.

Noto etiam Sinlas Sinlecoꝝ dici in literis antiquis supra citatis. Noto etiam ex historia præfixâ præfatione, multitudinem serpentum fuisse ex parte, demonum spectra.

S. PETRVS

S. PETRVS EPISCOPVS TICINENSIS BOIVS.

Boica non genuit tellus me, sanguine Boiū,
 Fausta sinum nato ROMA SECVNDa dedit.
 Exul ad illustris palmā sacra tecta SABINI
 Dum propero, recipit vox mihi dia mitram.

Ticinum repeto, sequiturq; oracula factum,
 Ornat et indignum vitta sacrata caput:
 Vt dignum fieret, sudavi fessus et alsi:
 Præsulis est grauius quam vel Atlantis onus.

L

S. PETRVS

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

S. PETRVS
TICINENSIS PONTIFEX

DOMO BOIVS.

Ompendio M. Velferus S. Petri acta complexus, tibi ex historiâ legenda offert. Ex Luitberti propinquitate Petrus superat, quem priusquam sacris initiaretur, gentile aliud nomen habuisse, sit verisimile: huic spoletum relegato, & ad eam Sabini Martyris religiosè frequentanti, responsum aliquando redditum: confideret, futurum ut rediret in patriam, & Ticinensem Ecclesiam regeret.

Anno Chr.
obijt 1000
xxx.
Paulus Dia-
conus l. 6.
c. 96. M. ara
Velferus
verum Boia.

Oraculi fidem cum res longo post tempore comprobasset, Sabino posito templo honorem habuit, & Episcopi munere, sanctissime functus est, insigni animi corporisque castimonia & integritate, tum nullo non virtutis genere, atque miraculis diuinitus editis inclytus. Nec praterendum erat hoc Boicae originis calo receptum sidus, peregrè splendens, domi adhuc opinor ignotum. Iuuat hic Velferi verbis etiam Pauli Diaconi testimonium aduocare, cuius fides & antiqua & magne semper apud omnem posteritatem auctoritatis fuit: Is ergo libro VI. c. LVI. Rerum Longobardicarum: Eo, inquit, tempore floruit vita vel actibus Ticinensis Ecclesiae Episcopus Petrus: qui quia Regis erat consanguineus, ab Ariperto, quondam Rege apud Spoletium exilio fuerat retrusus. Hinc beati Martyris Savini Ecclesiam frequentanti, isdem venerabilis Martyr prænunciauit, quod Episcopus apud Ticinum futurus esset, qui postea, cum factum fuisset, Basilicam eidem B. Martyri Savino in solo proprio apud eandem ciuitatem construxit. Hic inter reliquas optimae vitae quas habuit virtutes, etiam Virginitatis flore decoratus emicuit: cuius nos aliquod miraculum, quod posteriori tempore gestum est, in loco proprio ponemus.

DE S. CORBINIANO
S. CORBINIANVS
PONTIFEX
FRVXINENSIS.

35 CXXX.
Martyrol.
Romanum
et alia.
Aribo Epi-
scopus in
ipsius vita.
Ordo Fri-
singensis
l. 1. c. 23. c.
24. Sicut
romo V.
8. Septem.
M. Velfe-
rus et cum
Boicariis
lib. 4. p. 216

Corbiniani pietas, & res gestæ apud Surium legun-
tur, sed Marcus Velserus accuratius IV. rerum Boica-
rum denarravit. Corbinianus ea ætate pietatis studi-
is apud Gallos floruit, in Melitonensi agro natus,
quem nomen à Meloduno Senonum vrbe, vt est
apud Cæsarem, corruptè traxisse suspicor. Monaste-
rium ad sancti Germani Ecclesiam condiderat, vbi cum annos qua-
tuordecim vixisset, crebrescente sanctimonie famâ, quotidianis
omnium ordinum adibat concursibus, quâ consilium, & oratio-
nes poscentium, quâ munera inter egenos partienda afferentium:
nam & Pipinus Heristallus equitum magister, cuius maxima secun-
dum Reges apud Francos auctoritas, miserat hominem ex suis pri-
marium, qui Corbiniani precibus illum submisit, suppliciterque
commendaret, vt ex quietis, tranquillitatisque portu, quem secessu
petierat, in medios jam hominum, negotiorumque æstus videretur
euectus. Offensus ea re, & interpellantium frequentiam impedi-
mentum ad beatiorum vitam interpretatus, Romam abit, solum
aliquem, ad D. Petri basilicam angulum à Pontifice impetraturus,
quo cum suis latitans, vitam sanctè institurâ, vni Deo vacaret. Votis
ad Apostoli ædem factis, sese ad pedes Pontificis abjicit, copiosâ
oratione rationem itineris, quidque quas ob causas petitum venisset,
prosequens. Gregorius ab homine, quantumvis deserto, in quâ
partem rogabatur, flecti non potuit, in aliam vltro motus est; anim-
aduerso enim, quàm mirificâ contentione omnibus pietatis exem-
plis exercitus, purâ & simplici mente in DEVM ferretur, cum ea ex-
teriùs accederent adminicula, quibus omnis & ætas & sexus cape-
retur, insignis oris facundia, morum incredibilis candor, faciles,
suauésque congressus, intellexit eum altius euectum, & in hominû
concilia, quæ fugiebat remissum, egregios & vberes fructus esse la-
turum. Nec mora; promotum per sacrorum ordinum gradus, Epi-
scopum creat, addito honoris causa pallio, & sacrâ benedictione
amplissima formula, quâ exercendæ dignitatis vbicunque terrarum
fieret potestas. Pontificis imperium detrectare non ausus, contra
quàm sperârat, nouum in Galliam onus inuitus & coactus retulit.
Ita

S. CORBINIANVS EPISCOPVS FRISINGENSIS.

Pone genu Princeps, pacemq; antistitis ora,
 Non implacatum si cupis esse Deum.
 Cernis, ut immanem parere coegerit ursum,
 Et graue ferre sui quadrupedantis onus.

Si fera sēuit horum, mysticq; obtemperat ori.
 Quis detrectabit numinis imperium?
 Emendet nostros siluestris bellua mores;
 Illa refert hominem, sapius iste feram.

EPISCOPUS TRININGENSIS

2 CORBINIANS EPISCOPUS TRININGENSIS

In

Ita verò gessit, ut priorem sanctimoniam opinionem miracula diuinitus edita exaugerent, illumque vulgò etiam, sed apud pios præcipuè in magnâ admiratione, & laude ponerent, supplices & munera in dies copiosius circumfluerent. Quo homo ab omni ambitionis & auaritiæ specie longè abhorrens, ad repetendum Melodunense latibulum compulsus est. Ibi septennio circiter actò, res eodem redijt. tanta virtus nullis parietibus cohiberi poterat, famâ quo studiosius pressâ, magis magisque erumpente, & adeuntium coitiones fiebant jam propè turmatim. Romam ergò, quo prius animo, sed clam deuio, & insueto alio itinere, regredi cogitat, ne, si recto, consilium emanaret. Hæc in Germaniam descedendi causa. ut ad Bojos venit, quos Noricorum nomine Aribo appellat, plerorumque ruditatem miserans, officij delati memor, verba de rebus diuinis sepe vtiliter in publico fecit. Rumor breui Theodonem attigit, qui quoscunque sacerdotes comiter excipere solitus, peregrini Episcopi desiderio magnoperè incensus, eum ad se vocat, & coram omnia supra quam sermonibus celebraretur, expertus, quibus potest precibus contendit, Boicam de cætero sedem legat sibi; ne obtemperasse aliquando poeniteat, curæ fore. Assensus exprimi non potuit: muneribus itaque onustum dimittit. Nec de Theodone quidquam post illam diem, quod extet, proditum. Ab eo ad Grimoaldum filium ventum, cui pars prouinciæ in Italiam vergens, obtigerat, regia Frisingæ constituta: Non minori ibi siue Principis, siue popularium gratulatione acceptus, ad primum virtutis doctrinæque gustum, majori etiam contentione, ut subsisteret, rogatus est. Grimoaldus omnibus modis blandiendo, supplicando, hæreditate quin inter liberos pollicitâ insistere, ne se abiens desereret. Cum nihil exoraretur, nec inuitum retinere placeret, amplis item donato muneribus, Comites additi, qui ad Italiæ fines honorificè deducerent, simul Venusticæ vallis reliquisque circa populis, ipso inscio, imperarent, Romam reuertentem obseruare ad regiam deducendum. Nox euntes inter aspera alpium in campis ad filuam, Breonum oppresserat, cum equum clitellarium incustoditum ab vrsò raptum dilaniari contigit; tum Corbinianum Sarcinam, quæ prius iumentum fuerat, vrsò imponi iussisse ferunt, paruisse beluam, syluestri ingenio deposito, vicariâ operâ toto reliquo itinere functam. Illustre visum miraculum, dignum inter multa, quod posteritatis memoriæ imaginibus additum representaretur. Inde Tridentum Ticinumque progressus, trajecto Pado, iter per Hetruriam Romam tenuit. Vbi que signa, quæ, quam Deo charus esset,

DE S. CORBINIANO

ostenderent, edita. Luitprandus Rex eunti, redeuntique, quantum maximum potuit, honorem habuit, vt neque ad genua accidere, neque se ejus orationibus perquam demissè committere, infra regium fastigium putauerit. Romæ Gregorius appellatus de concilij sententiâ, perstitit respondere, non placere Episcopum priuatam & residem in monasterio vitam ducere, neque munus, quod omnibus precibus orabat, abdicare: quin feliciter cœptum pari curâ prosequeretur, & eò rediret, vbi plurima bonæ frugis spes esset. Adiecta insuper certa, & dilucida sacrarum litterarum testimonia, quibus hæc ipsa confirmabantur. auctoritate & argumentis victus, cum aliquot dies pontificis beneuolentiæ dedisset, accepto com-
meatu, quâ ierat, reuertitur. Vt Tridento Maias, Boicæ tum ditio-
nis primum ab Italia Castellum venit, Castellanos non fefellit, ius-
sus subsistere, dum Grimoaldum consulerent. Ille interim occasio-
nem sequutus, sancti Valentini Episcopi corporis reliquias venera-
tur. Valentinus enim Batauis olim pulsus, latiori successu in alpes
delatus, Ecclesiam Maijs condidit, in quâ mortuum humauere.
ibi tunc Corbinianus supplicauit. Et montanam proximam regio-
nem per orium lustrans, solo, siluis, frugibusque læto capiebatur,
auio imprimis loco delectatus, cui incolæ Camina nomen fecerant,
Timone & Finali amnibus vtrinque irriguo, de quo jam tunc mer-
cando, & extructo tuguriolo rebus diuinis destinando, cogitabat.
A Grimoaldo reuersi nuntiant, principem in summâ eius expectati-
one esse, sibi adducendi negotium delegatum, quod vt ipso volen-
te propitio exequerentur, venerabundos rogare. Doluit latere non
potuisse: cum verò dissimulandi locus nullus restaret, inuitus assen-
sus est. Theodibaldus, Corbiniano Romam profecto, fato concessit,
rat, Pilitrude vxore relicta, Francâ origine, formâ & nobilitate præ-
stante, quam Grimoaldus adamatam spretâ famâ, & calcatâ fraterni
thori reuerentiâ, justæ coniugis loco domi habebat. Vt rescuiuit Epi-
scopus, auersatus scelus, præmittit, qui semel diceret, se in principis
conspectum neutiquam venturum, quamdiu probum illud ei hæ-
reat, graui additâ inter cætera Pauli Apostoli comminatione, neq;
adulteros, neque fornicatores regnum Dei possessuros. Propè fuit,
vt procax fæmina veterem Herodiadis tragœdiam repeteret; & re-
centia Alperidis in Lambertum, Geilæ in Chilianum, exempla erant
ante oculos: nam constitit agitata esse id genus consilia, non ignaro
periculi Corbiniano, aperte professo, se Ioannis factum imitantem,
nisi quòd Herodes vxorem fratri viuenti tulisse creditur, ejusdem
exitium non perhorrescere. Pergebat nihilominus ablegatis amicis
monere

monere obtestati, tantum piaculum quamprimùm à se molirentur, varia ostentata spe veniæ ad meliorem mentem redeuntibus, & quæ poenarum supplicia peruicaces breui manerent. Quadraginta dies contentio tenuit. Mollitis tandem animis, affuere ad pedes Episcopi ambo conjuges, humi passis brachijs strati, peccatum confessi, detestatique, & diducturos incestum matrimonium, & quæ præterea juberet, omnia facturos polliciti. Cruce signatos expiatisque subleuat, multa monens quam imposterum viuendi rationem orando, sobriè viuendo, pauperibus largiendo insisterent. Cibus inde vna capientibus Caminæ mentio injecta: Grimoaldus faciliè in rem præsentē venire persuadetur, & amœnissimum terrarū tractum pretio à dominis redemptum, Ecclesiæ S. Mariæ Virginis Frisingæ, quæ Episcopo sedes destinata, contribuit. Arenpekius Christianorum basilicam à Maximiliani martyris ætate id loci stetisse prodidit. Maximilianum autem Cari, & filiorum imperio vixisse, suprà dictum: In Camina Corbinianus templum Sanctorum Valentini & Zenonis memoriâ celebre ædificat, vitem circà, & frugiferas arbores ferit, optimū etiam de proximo agrum, Chories nomine coëmit, erogata pecunia, quam à Pipino Heristallo dudum dono acceperat. Illud prisce interim seueritatis exemplū edit, quod quàm à nostrorum morum remissione abit, tam vercor, ne parū fidem inueniat; vñ mensæ assederat, solemni formula bene epulis precatus, principem cani panis frustum animaduertit projicere, cū sella indignatus exiliens, quæque parata erant propellens, argento humi voluto, sese foras proripit, indignos sacra benedictione clamitans, qui canes eā dignos crederent, sibi constitutum, & cibo & curâ illius domūs de cætero abstinere. Pilidrudi diuortium ægrè ferenti, cū irâ & libidine succensâ, omnem nocendi aditum quæreret, plana & prompta visâ occasio: & Grimoaldum irritatum verisimile tum illa vrgere, nihil jam reliquum; tentatam à præfule principis patientiam atroci & insignitâ injuriâ, quam quo animo ferat, multum multūmq; referre: si segni, & remisso, omnibus appariturū, alibi nomen imperij, alibi vim & potestatem esse; secus, si majestati pares iras gerat, & principalem dignitatem vnus exteri hominis sanguine fanciat. Nihil motus Grimoaldus faminæ vocibus, misit qui abeuntem clementer sustinerent; ipse cum proceribus statim insequutus, nullo non officij genere satisfaciens, vix placatum in Palatium reduxit. In colle ad urbem Ecclesia Stephano Martyri sacra jam tum stabat, quam Corbinianus orationis causa visere solitus: eò cū aliquando siue valetudine ipse occupatus, siue negotijs, reliquum clerum matutinas

nas Deo laudes dicturum ablegasset, montem subeuntibus, canentium chori clariùs, clariùsque ab Ecclesiâ auditi, & mirifici splendoris tecto, fenestrisque emicantes visi; introgressis, lumen quidem euanuit, suauissimus verò latè odor diffusus, tertio demùm diemissit. Episcopus certior de ostento factus (Clerici enim, qui sacro horrore perculsi, pars ante vestibulum, pars illo vix superato exanimis conciderant, vt sibi quisque redditus, ad eum recurrere) animũ ad locum adiecit, & modicas, quas incoluerat ædes, Ecclesię cõiunxit. ægrè ferre visum famulitium, ob aquæ præsertim inopiam. nam difficiles in tantam tumuli altitudinem quotidianas subuectiones querebatur. Miseratus ergò vir sanctus, solus circumiens, se, quàm mons in meridiem vergit, humi abjicit, suppliciterque aliquandiu orans, terram scipione, quo nitebatur, effodit: ibi tanta aquarum vis erupit, vt & colentium vsibus largè sufficeret, & toto abundè cliuo deflueret, quamdiu ille quidem vixit: mortuo, per annos amplius quinquaginta (vt temporis ratio rescribere postulat; nam in Aribone quadraginta sunt) aruit, donec relato Frisingam corpore, quo miraculum esset testatus, se iterum ostendit adhuc perennis. Nec eò minùs Mariæ Virginis templum dignitate præstabat, Quo ad vespertinas fortè preces tendenti rusticana mulier, veneficij jam antea delata, fit obuiani, comitabantur viri aliquot onere graues: Interrogata, nihil dissimulat, munera ferri principis liberalitate in se collatã, quòd filiolum demonum prestigijs propè perditum, excantatione saluum & incolumem reddidisset: Rarò aliàs Corbinianus sic visus excandescere, equo se præcipitans, fæminæ in os inuolat, & foedè mulctatã dona adimit, inter egenos ad vrbs portam partienda, Grimoaldo fidem Deo toties mutatam exprobrat. Pilidrudes, vt eam venefica cruentatã facie flens atque lamentans adiit, furenti ipsa propior, humile & abjectum Grimoaldi ingenium aspernari, hanc dicere vnam esse Corbiniani confidentiam, se certiori viã manifestarium inimicum vlturum. Ninum ministrorum fidissimum vocat, rem ferro expedire imperat. Et patratum fuisset facinus, nisi Episcopus clam monitus, tectum eã nocte mutasset. Adest summo manè sicarius, domum armatis cingit, Episcopum in cædem deponit, nec multum tamen quæsitum reperit. Edibus vastatis, dedecore & ignominia oppletus ad dominam reuertitur. Corbinianus ad Christi præscriptum persequentes fugiens prouinciã excedit, Majas vnã cum Clero profectus: hujus enim castelli imperium ad Longobardos reciderat, inter ea, quæ Luitprandum Boijs abstulisse supra dictum: principi simul per certum hominem denunciat, pænas morte

morte persoluendas expectaret, & Pilidrudem eâ ruinâ collapsuram
 sciret, quam vltro innocentibus strueret. At Grimoaldus muliebris
 flagitij agebat ignarus, neque de Episcopi abitu adhuc cognouerat.
 Nuncio excitatus, propere ablegat, qui orent, deprecantur, obte-
 stentur, omnia faciant, vt quibus possint precibus quacunque con-
 ditione reditum euincant. Nequicquam; responsum Iezabelis ca-
 uendas insidias. Designatâ Pilidrude Iezabelis nomine, quæ iti-
 dem Prophetas olim feralibus odijs persecuta. nec moratâ vindic-
 cis Numinis irâ se exserere. Carolus Martellus, Francorum princeps, *Anno post*
 anno post Christum natum septingentesimo vicesimo secundo, tra- *Christi natâ*
 iecto Danubio, in Bojos mouit. Scriptores, vt muta ferè est omnis *1000XXII.*
 eo seculo historia, nec causam expeditionis, nec euenta tradunt: ni-
 si quòd duro & difficili bello Francum victorem defunctum esse
 conuenit. Pace constitutâ, sequenti statim anno rebellatum, & re- *Anno Chr.*
 belles iterum victi, tum gaza ingens de Boijs parta. Pilidrudes cum *1000XXIII.*
 Sinichilde nepte, inter victoriæ præmia abducta. Ita Gregorianæ
 appendicis scriptor auctor est: nam in Aimoino Plectrudis nomen,
 alluto etiam glossmate, perperam pro Pilidrude legitur, quod vtiq;
 Æmilium diligentem scriptorem, neque eum tamen solum fefellit.
 Aribo Pilidrudem Carolum in Galliam sequutam scripsit, post fasti-
 ditam eò miseriarum recidisse, vt, quo diuturniore supplicio scele-
 rum pœnas expenderet, dignitate & bonis eruta, vitâ per extrema
 quæq; ducens, veluti piaculare ostentum a fello circumuectaretur,
 in Italiam tandem incertis erroribus delatam, infelicem ibi animam
 exhalasse. Et liberos paternâ hæreditate excidisse, matris fortunâ
 per varias ærumnas ætatem pressos. Infans, qui magico carmine lu-
 stratus visus reualefcere, expirauit. Grimoaldus conjuratorum fa-
 ctione percussus, Ninus fœdâ & infami morte, dum aluum leuat,
 lanceâ traiectus, periêre. Et vindicta hætenus constitit. Domestici
 annales Grimoaldi mortem in annum septingentesimû siue octa-
 uum, siue nonum referunt. Ex Theodonis filijs Hugibertus super-
 erat, solus jam Boicæ potens, cui benignè & humaniter reuocanti
 Corbinianus non difficulter paruit, summo, quo merebatur, hono-
 re ab eo habitus, sacri lauacri fœdere coniunctos fuisse Aribo pro-
 didit, credo quòd Principis liberos Episcopus tinxerit. Mortem, vt
 ex propinquo imminere, animo præsensit, tam quidem certè & di-
 stinctè, vt diem & omnino horam familiaribus notaret. Erimber-
 tum fratrem ad Luitprandum Regem legat, orat, auctoritatem in-
 terponat, qua Majensium prædiorum possessio Frisingensibus sit
 perpetua. mortui cadauer, quod S. Valentino dudum commenda-
 uerit

DE S. CORBINIANO EPISC. FRISING.

uerit, inibi condipatiatur. Alium ex discipulis ad Hugibertum mittit, qui in eandem sententiam cadauer Maias deferri roget. Octauo post die lotus rasusque sacram vestem induit, sacrificium offert, & mysterijs perceptis, domum redit, vbi cum vinum poposcisset, vix gustato, fronteque cruce signatâ, extremum spiritum, nullâ cum doloris significatione, reddidit. Funus à ministris Frisingæ ad D. Mariæ curatum. Apparuit Deo cordi fuisse supremam morituri voluntatē non negligi. Totos dies triginta continens imber inter vehemētes procellas depluit. Tum Hugibertus corpus exhumari mandat, quo viuus iusserat deuehendum. integrum repertum est, per omnia suauiter dormienti, quàm aut mortuo, aut ægrotanti similis, & fuere in magnâ hominum, ad spectaculum confluentium, turbâ, qui viuere crederent. moto calidus de naribus sanguis fluxit, quem fictili exceptum in Castello, quod hospitium proximâ nocte præbuit, terrâ condidere. Maijs Longobardicum præsidium insidias à Boijs veritum, funus non nisi ostenso Liutprandi diplomate admisit, tum quoque loculo scrutato, stragula, sudariumque capitis, vt euoluere cadauer spirantis habitus conspectum, & integer iterum sanguis naribus manauit. Accessere alia tum in itinere, tum Maijs miracula. Vt ad S. Valentini humatus, triduo post intempesta nocte in eâ ipsâ Ecclesiâ visa candidissima funalia tanto splendore exardescere, vt diem vincere crederentur, & iucundissimus odor fusus est. Annum septingentesimum tricesimum annales numerant. Hæc Marcus ex vitâ S. Corbiniani. Non pauciora Vitus Arenbeckius in Chronicis Bajoariorum à pag. 49. vsque ad pag. 57.

sed vereor, ne lectori hæc ipsa nimis multa videantur.

S. ALTO ABBAS.

Alto Caledonia genus haud ignobile terre,
 Atq. laetam Boy gloria rara soli:
 Cui pulsata pede sitiendi praebuit undam,
 Et fluxit largo flumine dura silex:

Templa locas Divis, cum Divis ipse locatus,
 Implendusq. astris Castra beata paras.
 Casta veni pubes custoditura pudorem,
 Alto pudicitiae praeses, asylon erit.

M

S. ALTO

DE A. N. OTTONI ABBATE

2 ALTO ABBAS

OTTO M

S. A L T O

A B B A S.

N Scotiâ natus, in Boicâ denatus est Alto, & suo, quod condiderat Cœnobio, illustri sanè tumulo humatus. Iussus est, vt Cœnobij Altonis monumenta narrant, cœlesti voce ad exemplum Abrahami Patriarchæ, deserto patriæ solo Boicam (ita cordi fuere Nummini semper Boij) petere; vbi siluam ingressus, pari fere interuallo Augustâ Vindelicorum, & Monachio distantem, propiorem tamen Augustæ, & ad sinistram Monachium petentem, cui Pipinus Rex Francorum, Boicæ tum illi imperans, illum siluæ tractum, viri sancti famâ permotus, donauit: quem Alto, succisis extirpatisque arboribus, ad hominum cultum redegit, ibique sibi aliisque domicilia posuit, & vicinorum adjunctus liberalitate, qui vitæ illius sanctitatem admirati, certatim dona, votaque ad Altonem ferebant. De Monasterio jam moliendo cogitabat. quod tandem perfectum S. Bonifacius cœlesti imperio vocatus, & tum in Boicâ rem Christianam vehementer vrgens, festâ ceremoniâ initiauit. Conditor primus Etico fertur, Comes Licatorum, (ex quo natus Henricus) qui viros illic religiosos collocauit, sed tempore, quod omnia consumit, & dynastarum rapinis afflictum, propè totum interiit; quoad jam propè perditum, Guelfo Bojorum princeps (qui genus cum suis non, vt multi sentiunt & scribunt, ab Trojanis, vel Romanis, sed, vt M. Velferus ostendit, ex Bois ipsis & his Agilolfingis trahit) instaurauit, & S. Benedicti coloniam in idem deduxit. Sed anno Christi quadringentesimo octoagesimo septimo supra millesimum Georgius princeps Bojorum, rursus vetustate collapsum, in pristinum splendorem restituit, & è S. Brigittæ seuerâ disciplinâ Virgines in eo sacras posuit, quod hodièque maximè floret. Colitur S. Altonis memoria anniuersaria publicaque liturgia, v. Idus Februarij, quam ex ipso Cœnobio cum quibusdam miraculis, à morte Altonis factis perscriptam & signatam accepi.

1502. v.
En Alton
Citat. mod
numentis
canobij
Altonij
ser.
Auent. p. 4.
291. Hun-
dum Me-
trop. Vel-
seru lib. 5.
pag. 291.

V. B. C. A.
v. B. C. A.
10.

DE B. ALBERTO EPISCOPO.

B. ALBERTVS

D. ERHARDI seu SOCIVS,

seu GERMANVS.

*Hundius
Metrop.
Sept.
Conradus
de Monte
puell. in of-
fic. S. Er-
hardi.
Christoph.
Hofman-
nus. Scri-
ptores Vita
S. Erhardi.
M. Velfe-
rus lib. 5.
Boic. An.
1000.*

T hic è Scotiæ tenebris in Germaniæ lucem prodijt, in quâ tamen haud diu æuum egit, in peregrinationibus traductum. Romam enim profectus; vbi redijt, mox vltimum vitæ diem Ratisponæ (eodem cum fratre tumulo compositus) clausit. Hundius in syllabo Ratispon. septimum ponit Episcopum, sociumq; S. Erhardi, non fratrem appellat. Assalensem Archiepiscopum fuisse lego, supplicatum venisse Romam, Hierosolymam, in Germaniam, Ratisponam.

B. ALBER-

B. ALBERTVS, S. ERHARDI FRATER, EPISCOP.

A tenebris ALBERTE, trahit tua patria nomen,
Quamvis es patria sol hierarchia tua,
Et radios totum spargis peregrinus in orbem,
Quid nisi celestis sol tua vita fuit?

Hilfulphi germanus eras, germanus Erhardi,
Tertius ambobus non pietate minor.
Hilfulphum rapuit TREVIR, duo Boica texit;
Boica nam Divos hos rapit, hosce parit.

M 3

S. BONL

DE ALBERTO EPISCOPO

ALBERTVS S. RICHARDI FRATER EPISCOP

Itaque quoniam in hoc mundo
homines non sunt perfecti
sed in via sunt et in
hoc mundo non possunt
esse perfecti et in hoc mundo
non possunt esse perfecti

M. 2. BONI

S. BONIFACIVS ARCHIEP. MOGVNTINVS. M.

Quo te magne pater quondam Germania vultu,
Legibus accepit reddita sancta tuis?
Aureus arrisit tibi Rhenus et inclitus Ister,
Atq. propinquit tota fluenta Mogus.

Acceptam referunt Boij Thugoria salutem;
Saxo colit. Patrem barbare Friso necas!
Flumine purpureo nostros Pater imbuat agros,
Hinc crevit Caelo tam numerosa seges.

Das ist die heilige Pater des heiligen Bonifatius
der heilige Pater des heiligen Bonifatius
der heilige Pater des heiligen Bonifatius
der heilige Pater des heiligen Bonifatius

S. BONIFACIVS

PONTIFEX

MOGUNTINVS.

Lura mihi de hoc sanctissimo Pontifice juxta ac fortissimo Christi athleta & martyre tacenda sunt, quam dicenda, nisi velim Iliadas condere, quod mei hoc loco instituti non est; rem omnem compendio tradam, ut in synopsi lector videat, quod per longa sparsim volumina chartarum legitur. Hic ea potissimum, quæ in Boicâ gessit, cognosces.

S. Bonifacium (transmarinum Saxonem Thomasonus Leze-mus facit) Britannia edidit, Rosmary, vel ut alij tradunt, Crediodi, stirpi regiae affinem: Bonnam enim regis Richardi conjugem fororem fuisse Bonifacij affirmant. Certè in arcis Moguntinæ templo hiversus de genere Bonifacij leguntur:

Ex stirpe natus regia Bonifacius

Britanniam ultro deferens,

Auctoritate Pontificis summi fuit

Apostolus Germaniae.

Appellatur & S. VValpurgis propinquus, quæ Richardo rege Anglorum nata fuit.

Cœnobium puer, imò propè infans est ingressus, quinquennis enim, aut etiam quadrimus, auctore S. V Vilibaldo, se religioni ad-dixit. Sacris initiatus est annum trigessimus natus. Dein relictis patriæ commodis, Christiani nominis propagandi, more gentis il-lius, quæ aliarum plerumque gentium adhuc paganarum saluti se impendebat, venit in Frisiam ad Carolum Martellum Pipini filium, & Rathbodum paganum, cum quo frustra de religione disceptans, profectus ad Ongendum Danorum principem, nihil quidem apud illum profecit, sed juuentus diuini verbi semina complexa est, ex quâ triginta secum ephēbos ad Carolum in Franciam deduxit. Con-tulit inde se Romam, vnde Legatus in Germaniam à Gregorio II. re-missus, magnos apud Toringos, Hassos, & alios passim Germaniæ populos laborum retulit fructus, ut è S. Lutgeri de S. Bonifacio scriptis disci potest. Quæ res Pontificem mouit, ut Bonifacium sa-crâ mitræ tiarâ insigniret, & Episcopis accenseret, suoque nomine cum

15. c. l. v.
Martyro-
log. omnia.
Scriptores
de vita S.
Bonifacij.
S. V Vil-
baldu Epi-
scopiensis
Episcopus.
S. Ludge-
rus Mona-
sticus
Episcopus.
Radbar-
dus Hirsau-
gensiis ma-
nachus.
Radbodus
Traiectensis
Episcopus.
Orthonus
apud Suri-
um, cuius
nomen ipse
ignorauit.
Serarius
totum lib.
tertium verū
Mogunti-
narum de-
dicauit S.
Bonifacio.
M. V. l. e. l. e.
rus Rerum
Boicarum.
lib. 5.

cum amplissimâ potestate in Germaniam ablegaret. Quâ dignitate auctus redijt in Thuringiam & Hassiam, ibique superstitiones genticas deleuit, Idola cōminuit, Iouis arbores excidit, hæreticos profligauit, cœnobîa condidit. Cūmq̃e solus labori tanto ferendo non esset, suppetias ex Angliâ vocauit, ad quem clari sanctitate viri faminaeque properârunt. Inter quos fuere SS. Burcardus, postea Herbipolensis Episcopus, Lullus, Moguntinus Archiepiscopus, S. VVilibaldus, Aichstatensis præsul, S. VVunibaldus, VVilibaldi germanus frater, S. Sola, Abbates, VValpurgis virgo, aliique non pauci. Creatus inde Bonifacius à Gregorio III. Archiepiscopus Moguntinus, & pallio ornatus, multas passim ædes sacras per Germaniam molitus est, vt religionem Catholicam hæreticorum venenis impuratam repurgaret. Singillatim ad Bojorum quoque gentem accessit, apud quam, inquit Serarius, tria potissimum gessit, quæ ab Othlono memorantur.

Notation.
p. 496. 28.

Primum antequam tertio Romam ille proficisceretur, de quodam hæretico, quem S. VVilibaldus Eremuulsum, vel, vt codex habet alius M. S. & Othlonus Eremuulsum, D. VVelferus l. s. rerum Boicarum, Erenuolfum, qui, (vt alia omnia) nitide, ornateque istud ita narrat anno Domini 1000 XXXIII. Vix obierat Corbinianus, cū infustum nomen Erenuolfus homo hæreticus, primus, cuius memoria inter Bojos extet, si his quoque pestibus annotandis opere precium facimus; flagitiosa impiorum dogmatum labe ferenda grassari cepit. Bonifacius, vt erat acri in diuinum cultum studio, properè accurrens, ne virus latius serperet, auctorem sceleris, maturè ex sacrorum canonum præscripto damnatum ab Ecclesiæ communionem reijcit, simul populum salutaribus concionibus admonitum in viam reuocat. Duo reliqua post reditum à Romanâ profectione tertiâ contigerunt. Tum enim flagitiosos ac impios Pseudo-Episcopos, & Pseudo-presbyteros, quorum & dogmatibus & exemplis prauis Bauarica inquinabatur Ecclesiæ, coarquit, punijt, ac remouit S. Bonifacius, cūmq̃e Bauaria tota plures quidem Episcopales antea sedes habuisset, vna tamen sola Passauiensis legitimam hunc antistitem haberet, regionem totam quatuor in partes distribuit, & vnā Passauiensi illi, qui à Gregorio III. antea fuerat iniatus, attribuit, tres alias tribus alijs, qui ab ipso consecrati S. Bonifacio: videlicet Iohannes, Salzburgerensis Episcopus, Erimburtus Frisingensis. Gorrubolt Ratibonensis. Explicat vērò citatus jam Dn. VVelferus, non solum quomodo, sed etiam quā de causā duo ista euenerint: & explicat ijs verbis, quæ hic à me velut in rudi ac depexo centone dibaphus, aut purpura, & gemma, inseruntur. Erenuolfo, ait anno 1000 XXXIX. quamuis represso, multæ adhuc ejus generis pestes tota prouincia volitabant. Pars se Episcopos mentiri, pars presbyteros, alij alia, vt cuique commodum, fingere, Ecclesiās peruertere, populum (vulgus enim nouando in primis capitur) seducere. Sedes sa-

cræ

eraper Boicam habebantur quatuor, Laureacum siue Batana, Salisburgum, Frisinga, Reginoburgum. Sabionæ ratio non habita, quod Longobardicum imperium respiceret. Nuenburgum Reginoburgo credo accensa: Verum ea nec continentibus Episcoporum successionibus, nec certa finium descriptione satis constituta. Soliti præterea Pontifices Romani, legare homines persæpe externos, magnâ & excellenti virtute, Corbinianos & Bonifacios puta, qui Episcoporum munere ubique liberè, sine exceptione, fungerentur. Fraudatoribus, dolo obtegendo, utraque causa seruebat, posterior maximè, quò peregrini & ignoti facilius irreperent, Pontificiam missionem credulus persuadebant: Si qui præsertim Britanni fuci, ejusdem cum apibus patriæ consortes, essent: quod ipsum superior (in c. 38. Vit. l. 1.) Gregorij (tertij) epistola innuit (illis verbis venientium Brittonum) Vtilo (Bauaria Dux) tantam & tam late patentem, tamque perniciosam improbitatem coercendam ratus, Bonifacij opem implorat. Is Romæ reuersus, commodum apud Luitprandum Ticini hærens, statim vocatus, affuit, & omni Boicâ perlustrata, impuros nebulones prostrigauit: populum prauis opinionibus corruptum, Christianis mysterijs, ab ipsis iterum rudimentis instituit. Multum ei rei operæ, multumque temporis impensum. Vt fructus responderet, & ne res ad hanc aliquando perturbationem relaberetur, placuit sedibus, quarum nomina posuimus, quod vacarent pleræque, Episcopos, Vtilone & optimatibus volentibus, præficere, tum jurisdictionem, descriptis diæcesum limitibus distinguere. Salisburgensibus, post Rupertum & Vitalem, deinceps Anselogus, Sauolus, Ezius, Fobargisus præfuerant, Abbates omnes Monasterij Petri Apostoli, quod Rupertus in eâ vrbe instituit: Tunc quoque Ioannes inde datus est. Frisingensibus Erimburtus, Corbiniani nuper defuncti frater. Reginoburgo, Bojorum regie Gaubaldus, siue Garibaldus. Laureacensis & Batauenfis Episcopatus coaluerant paulatim. Philoni & Brunoni vnus Theodorus successerat: Theodoro Viuilum, siue Viuilonem Gregorius (tertius) non ita dudum surrogarat, quem excisâ ab Hunnis Laureaco, sub Hugiberti (Ducis Bauariæ, quem Othlonus noster Hugbertum, Villibaldini Codices Hupertum, Hucpertum & Hugobertum scribunt) demum mortem, sacra Sacerdotesque in Batana transtulisse auctores habeo. Bonifacius de Viulo, qui vnus legitimus in Boicâ esset Episcopus, nihil mutauit: diæcesin perinde ac reliquas descripsit. Hæc Augustanus ille, Boicusque Tacitus. Cæterùm definitas Episcopatum diæceses, vocant hoc loco S. Villibaldus & Othlonus parochias.

Excitauit & Eistadianam sedem idem Bonifacius, in eâque collocauit S. Villibaldum. Celebrauit & Ratisponæ Synodum Episcoporum. Condedit & Fuldense nobilissimum & amplissimum asceterium, de quo Marcianus Scotus, aliq; docti viri prodierunt. Aiunt Carolum Magnum Moguntia à S. Bonifacio sacro fonte tinctum, & patrem ejus Pipinum in regem Francorum inunctum. Vltimum

Vide origines Fuld.

DE S. BONIFACIO ARCHIEPISC. MOGVNTINO.

timum porro pro Christo certamen Ostrachæ Frisiorum, cum sacro
sodalium choro subiit, vbi sacro terram sanguine consecrauit, ab
impijs fœdè trucidatus, cui Alcuinus hoc epitaphium scripsit.

p. 113. Sc-
v. 1116.

Hic pater egregius meritis BONIFACIVS almis.

Cum socijs pariter fundebat sanguinis undam.

Incljta martyrij sumentes stemmata sacri.

Terra beata nimis sanctorum sanguine diues,

Transuolat hic victor miles ad præmia celi.

Ultima cespitibus istis vestigia linquens,

Suadeo quapropter, curuato poplite supplex

Tu quicumque legis, terris his oscula fige.

Spesque tibi fiat, lachrymis ascendere calum

Hic potuisset. -----

Hic manet ille cruor, cuncto preciosior auro,

Membræque caelesti rore hæc perfusa quiescunt,

Adjuuat hinc PAVLVS, Doctör BONIFACIVS inde

Hæc illis quoniam constat simul aula dicata.

Subjungam vnum è pluribus Epigramma, quod apud Serarium
legitur:

p. 116.

Quam diuersa hominum contentio? Frisio Parentem

Occidit; casum gestit habere MOGVs.

Corpus habere nequit? Spirantia suscipit exta;

Spiret ut hic pietas Præsulis, atque fides.

Corpus Fuldæ seruatum tradunt.

S. VIRGI-

S. VIRGILIUS EPISC. SALISBURG.

Ad salsas rupes et flumina salsa Iuvauj
 VIRGILII tumulus prodigiosus erat;
 Ob quem punita est incredula lingua ministri,
 Et fœdè à stygio torta retorta lupo?

Donec ad ipsius, quem læserat improbus aras,
 Quam prius abnuerat credere, sensit opem.
 Discite iustitiam moniti, et non temnere Deos:
 Quorum abit hæud unq̃ spiritus inultus honor.

N

S. VIRGI.

DE S. VIRGILIO EPISCO PALATINO

S. VIRGILIO EPISCO PALATINO

Episcopus Palatinus
S. Virgilius Episcopus Palatinus
S. Virgilius Episcopus Palatinus
S. Virgilius Episcopus Palatinus

10172 12

S. VIRGILIUS

SALISBURGENSIS PONTIFEX.

CARINTHIORVM DOCTOR.

Irtus in excelso sita semper augustiorem habet aspectum. Multum addit generis splendor recte factis, quod in Virgilio quoque ex Hibernia claris majoribus profecto celebramus. Is ubi à Pipino Galliarum rege ad Vilonem venit, illico in Præsulem Salisburgensem expetitus, pro animi sui modestia toto benio repugnauit; ægre tandem, uti votis reliquorum antistitum, ac populi suffragationibus cederet, inductus est. Suscepta suorum cura, nihil prius habuit, quam ut ouilia pascuis celestibus saginaret, verboque & factis ad cælum deduceret. Eadem quoque sacram ingenti opere molitus, primo Bojorum diuinæ legis præconi & magistro S. Ruperto nuncupauit; sacris illius cum Cunibaldi & Gislarij Comitum cineribus ex D. Petri sacrario illuc translatis, ut ex contemplatione Mausolei haberent Iuuauenses pontifices, quos imitarentur. Virgilius re domi benè gesta, nominèque sanctitatis inclito per egregia facinora parto, à Carantanis quoque inuitatur, ut in ibi jacenti religioni succurrat. Misit ille primum Modestum præsullem, Vatonem, Reginbertum, presbyteros, diaconosque, & alios complures; demumque ipse secutus, ingens operæ precium fecit, omniaque Pontificis ac curionis officia, moliendis, sacrandisque templis, populo docendo, ægris visendis, vicis, pagis, oppidis lustrandis, executus est. quibus rebus effecit, ut velut vnus e cælitibus etiam in terris coleretur. Inde ad fines vsque Pannonum excurrrens, ubi Drauus, apud Pirustas natus, se in Istrum exonerat, gentes disciplina imbuit Christiana, docuitque ad præscripta legum sacrarum vitam conformare.

100CLXXX
IV.
S. Eber-
hardus Ep-
isc. Salis-
burg. Chrö.
MS. Salis-
burg. Tom.
2. Ant. le-
ction. 2. 6.
Hundius
Metrop.
C. Baron.
M. Velfe-
rus, Baro-
nius, alij.

Inijt Salisburgi, Stephano Pontif. volente jubente, Episcopatum Anno 100CLXIV. finijt 100CLXXXIV. tenuit annos viginti, addunt vnum nonnulli propter excurrentes annorum menses. Fuit illi cum S. Bonifacio controuersia de baptismo, per imperitum Sacerdotem corruptis postremis vocum syllabis impletum, vicitque ex Zacharie sententia Virgilius cum Viuilone Batauiensi Episcopo. Fuit & alia illi cum eodem de duobus mundis quaestio, cum Virgilius Antipodas intelligeret; sed alij mentem ejus apud Bonifacium pessime in-

N 2

terpreta-

DE S. VIRGILIO EPISC. SALISBURGENSI.

terpretarentur homines improbi, seminandis inter principes discor-
dijs, & ciniffiones excitandis incendijs nati.

* Anno
784. natū
cū videro
scribas.
Alioquin
Geoffm
vita, obij-
se traditur
780. Tum
erunt ab
obitu anni
452.

S. Virgilius anno post obitū quadringētesimo octauo supra*qua-
dragesimū in cælitum album venit hac viā. Friderico Ahenobarbo
Remp. Christianā pessimē habente, & cum Alexandro III. P. M. capi-
talibus odijs decertante, Archiepiscopus Salisburg. meliores pon-
tificis partes secutus, & ipse proscrip-
tus est, & ager Salisburgensis
grauiter vexatus, ædesque S. Ruperti incendijs & ruinis fœdum in
modum deformata. Conradus V Vittelspachius Salisburgensis pon-
tiffex, idēque postea Cardinalis, & Sabinensis præsul, ac demum
Moguntinus Metropolita, & Imperij VII. vir, Othonis primi Bojo-
rum ex gente Schiranā principis, germanus frater, hanc dum repur-
gat, imò a fundamentis renasci iubet, laxatæ veteris muri parietinæ
aperuerunt conditorium, in quo reperta S. Virgilij tumba cum ap-
pictā imagine & monosticho.

Virgilius templum construxit schemate pulchro.

Illico sparsa per urbem, agrūmq; fama, tumulum ingenti hominū
copiā certatim accurrentiū, sanctāq; Pontificis pignora venerantiū
frequentauit. Nec Virgilij sanctitas diutius latuit per ingentia
mox prodigia in omnem orbem inuulgata. Nam fœmina cum eni-
tendo hærentem partum explicare non posset, per quietem de susci-
piendo voto admonita, cereum ad modum corporis sui factum,
juxta Virgilij sarcophagum accendi curauit, simulque fœtum edi-
dit. Alijs alia beneficia ab eodem præstita. lux cæcis refulsit; imme-
dicabiles morbi curati, vitia corporum correctæ, aures surdis referatæ;
mutis vox & lingua explicata; claudis nerui compositi; tempe-
statibus alij ingruentibus erepti, qui passim omnes salutem Virgilio
in acceptis retulere. Vnus duntaxat ex sacris templi ministris dia-
conus sæpius mirandis Virgilij factis obtrectabat, fidemque mira-
culorum eleuabat, donec arreptus ab inferno hoste, immaniterq;
excruciatus, ipsemet coactus est ad sacros Virgilij cineres appellare,
vbi supplex veniam proteruit impetrauit, & ab ingrato hospite li-
beratus est. Histantis, & tam crebris miraculorum nuncijs indu-
ctus orbis Christiani pater Gregorius Romani nominis IX. anno
post Virginis partum *

* Særo.
Hundius.
Alij XXX
III.

10. CCXXXII. S. Virgilium inter cælites co-
lendum præcepit, dignum jam diu eā veneratione Caran-
tanorum doctorem, Bojorum fidus,
Germaniæ solem.

B. GEROL-

B. GEROLDVS PRÆTOR BOIORVM.

Nulla fides, pietasq; viris, qui Castra sequuntur:
 Dixerat haud falsa prisca Thalia fide:
 De Iouis hoc stygij sed dixerat arma sacutis;
 Sanction est Christo sub duce militia,

Pro cuius dum iure pius capit arma GEROLDVS,
 Ictus pagana cuspide victus obit.
 Sed quasi vicisset, suscepit ab æthere laurum:
 Pugnantis mentem spectat ab axe DEVS.

B. C. M. G. I.

B. GEROLDVS

BOIORVM PRÆTOR.

Sueuiâ transiit hæc virtus in Boicam, tum cum status Boiorum in aliam Reipub. formam est commutatus; 1300CLXXXVIII. Eginhardus de Carolo Mag. Valafridus abbas Augiensis, Petrus Monachus M. Velferum lib. VI. Rerum Boicarum in edico. noui quippe Reges, nouas condere leges consueuere. Carolus Magnus, uti in ejus actis cognoscas, Thassilone exauctorato, & in Cœnobium cum Theodone filio re-

truso, Geroldum hunc Boicæ, in prouinciæ formam redactæ præfecit: qui vir, quantus, quàmque illustris cum genere natalium, tum virtutis gloriâ fuerit, ex M. Velferi II. viri Augustani, libro sexto rerum Boicarum, nondum in lucem emisso, accipe.

Hunc (Geroldum) veteres scriptores comitem & consiliarium, atq; signiferum Caroli promiscuè dixerunt, non nemo consanguineum. Alij Gerardus, Kerardus, Ceroiti nomine, Ducisque appellatione in illo abusi sunt: & plura præter hæc, præterque verum affinxerunt, quantum quidem ex ipsâ re conjecturam facio. Domo Sueuum, Hildegardem sororem habuisse, amplissimam præfecturam affinitatis suffragatione a Carolo consequutum, certis monumentis comperi. Valafridus Augia in Acronio lacu Abbas, siue equalis huic ætati, siue suppar, in signe virtutis testimonium, quanquam duris & incultis versibus perhibuit.

Hic vir in hac patriâ summâ bonitate nitebat,
Moribus egregius, verax, mansuetus, honestus,
Cui Regina soror, Ludouici chara genetrix
Hildegardis erat, parili bonitate venusta,
Viribus ille potens, sanctoq; potentior actu.

Augienses annales Pussenium Comitem appellant. Pussen in excelsâ Sueuiæ monte arx sita, nomen retinet. Hanc illi patriam sedem fuisse, sit verisimile ditione longè protensâ. Cum liberis careret, amplum patrimonium locis ferè sacris, Augiensi imprimis, & Sangallensi Monasterio dilargitus est, piam & prudentem rationem secutus, quam idem Valafridus explicat.

Defuerat soboles, pariterque & defuit hæres:
His igitur verbis sese compefcere cepit:
Denegat heredem Dominus, manet ipse superstes,
Quod dedit, accipiet, Mariæ commendo beata.
Sic votum factis sequitur. Magis omnibus isti
Profuit ille loco, cujus nitet Augia donis.

Et Paderbornæ Geroldi opus memoratur, sacra ædicula, quam Græcis artificibus vsus, horum enim tum maxima erat existimatio, condidit; eam post annos ducentos vetustate fatiscentē Meinvyer-

D E B. GEROLDO.

cus Episcopus restituit. Neque nos longius prouectos piget, quo fuliginem memoriae viri excellentis multorum annorum situ obductam detergeremus. Hæc Velferus, qui mortem eius stilo prosequutus in hæc verba scribit: Anno nonagesimo nono (post septingentesimum intellige) Hunnicum bellum recrudescens, Veteri verbo fidem asseruit, metum non diuturni officij custodem esse. Ad primum tumultus nuncium armati accurrere Ericus Foroiuliensium dux, & Geroldus Boice præfectus. Enimvero utriusque virtutem perfidia interceptam fortunâ destituit, ut bellum Francis cetera incruentum propemodum unisunestarent. Ericus Tharsaticam, quæ Liburniæ ciuitas ad mare sita, obsidione cingens, homo militaris, multis Victorij clarus, oppidanorum insidijs circumuentus, ignarâ morte perimitur. Sigebertus à suis casum scripsit, nos plures, & sine controuersia grauiores testes, principem Eginhardum sequimur. Geroldus nihil propiore casu, acie instructâ, manus jam conferturus inter ordines obequitans, dum aptâ oratione militum animos erigit, certam aduersus hostem eum victoriam spondens, qui spem adhuc omnem in fugâ posuerit, incertum cuius virtute an scelere improviso cecidit, nam equites eum comitati duo, simul interfecti sunt. facti auctor latuit, corpus in Augiæ Monasterio conditum cum Epitaphio.

*Mole sub hac magni seruantur membra Geroldi,
Hujus jura loci cunctis qui viribus auxit,
Pannonijs verâ Ecclesiæ pro pace peremptus
Oppetit sauo Septembribus ense Calendis,
Sideribusque animam dedit. Artus Saxo fidelis
Abstulit, huc retulit, dignoque hic clausit honore.*

Mortui ingens fuit existimatio. Vetinus Monachus post hæc vigesimo quinto, eriduoprius quàm vitâ excederet, viso diuinitus objecto, Martyribus annumerandum monuit, uti ab Heitone Basiliensi Episcopo, qui Vetino familiariter usus est, proditum: De Geroldo, inquit, etiam quondam Comite dixit idem Angelus, quod in requie esset, gloriæ Martyrum adequatus. Zelo, inquit Dei, in defensione sanctæ Ecclesiæ infidelium turbis congressus, temporalis vitæ dispendia passus, ideo æternæ vitæ particeps est factus.

S. CAROLVS

S. CAROLVS MAGNVS.

Heroum sanguis, quondam tria fulmina mundi
Tres MAGNI titulos obtinere ducis;
Persarum domitor, gener alter ducatoris,
Et MAGNVS ROMÆ conditor ille nouus;

CAROLE quartus ades, tribus his cognominis heros,
Par armis, maior sed pietate tribus.
Fuderunt reges illi, serauere tyrannos;
At tibi MAGNE ipsi succubere DEI.

S. CAROLVS

S. CAROLVS MAGNVS

IMPERATOR.

AROLVS, propter rerum, quas gessit, magnitudinem, Alexandri Macedonis, Pompeij, Constantini exemplo, ex virtute dictus cognomento Magnus, rectius veriùsq; propter singularem militaris disciplinæ scientiam, summam literarum cognitionem, ardentissimam religionis ac pietatis studium, ter maximus appellandus,

Anno post Christum natum dcc. altero & quadragesimo, Pipino Francorum Rege ex Berthâ seu Berthradâ Gracâ principe natus, genus, meo quidem animo, à Boiis, non hi ab illo, traxit. Vt illo Agilolfingus Theodonis primi frater Carolinorum auctor fuit, ut alibi fortasse, Deo auspice, ostendemus. Sed quo loco natus, Eginhardo auctore, incertum; siue patrium solum fuit Ingelshaimium, quod altero milliari Moguntia distat; seu Caroloburgum, quod in Boicâ tercio lapide ab vrbe Monachio, regia principum abest; siue haud procul Leodio, ut Belgæ volunt; siue demum Ingelshaimij apud Francos. Nam ferè de Caroli hodie, ut olim de Homeripatriâ certatur. Nos cum Eginhardo negamus natalem terram Caroli certò sciri posse. Carolum Martellum habuit auum, qui primus Franciam ab impotenti Tyrannorum dominatu in libertatem asseruit. Saracenos duobus ingentibus prælijs primum ad Pictauium oppidum, deinde Byrram flumen superauit. Pipinus pater ex præfecto Palatii rex, post quintum decimum, quam regnare occeperat, annum interfusâ cuti aquâ extinctus, regni heredes Carolomannum, & Carolum Magnum ex se natos reliquit. Carolus Pipini sortitus partem, Carolomannus patrium regnum accepit, qui spretis rebus humanis dudum se Deo per S. Benedicti religionem totum deuouerat, & imperium cæleste contemptis rerum mortalium umbris affectarat; unde & æternam sibi in cælo terræque gloriam conciliauit. Hoc transmittendum silentio non est, eodem anno geminos in lucem heroas editos, quorum Thassilo Bojorum principatum finijt, Carolus M. ad Francos translatus inchoauit; cum Theodo princeps gentis, Boicam anno receptæ salutis quingentesimo octauo, Romanam tum prouinciam inuasisset, quam Theodo vltimus & vnicus Thassilonis hæres, ducentesimo post & octogesimo anno cum patre amisit, ut Augustulus imperium Romanum ab Augusto incho-

occeci.
Eginhardus, Melan-
nus, Baro-
nius. Offi-
cium de
Carolo M.
Tom. 2.
Ant. L. ge-
neal. Car-
M. Tom. 5.
Sangallen-
si. Aimo-
nus lib. 4.
E. 5. Scri-
ptores Fræ-
corum. The-
ganus.
Chronicon
Belgicum.
Scriptores
Germano-
rum, alij
sexcenti,
potissimi
Eginhar-
dus, Aimo-
nus, The-
ganus.

DE S. CAROLO MAGNO

inchoatum, Constantinus Palæologus Constantinopolitanum, quod Constantinus M. fundarat, finiuit, & Carolus M. postliminio occidentis imperium restituit, & Franciæ, Germaniæque intulit, primus ex Germanis ab summo orbis arbitro Pontifice Leone III. imperatoriâ laureâ insignitus. Iam per capita Caroli studia, mores, coniugia, bella, religionis tutelam, propagationem, cultum, ædes sacras, fata denique vltima, ædes, aliæque pietatis opera compendio exequamur. Quibus exercitationibus crescentem pueritiæ florem initiarit, etsi scriptores non exponant, & Eginhardus infantiam, pueritiâque scriptis neget illustratam; Grammaticæ tamen tirocinio à Petro Pisano Diacono imbutum tradit. Elegantiam dicendi, rationem disputandi, & ratiocinandi; cælestium item rerum disciplinam, astrorumque cognitionem ab Albino, cognomento Alcuino, hausisse docet. Quin & versum struere nôrat, & hodie Hadriani Epitaphios, & epistola ad Paulum Diaconum legitur. Sacrarum litterarum volumina tam tractata habebat, ut ipse discipulus magistrum suum erudiret, & quæstiones ab eodem sibi positas expediret. Rerum Ecclesiasticarum studio fuit tanto, ut carmina, hymni, odaria, ipsius potissimum iussu & auctoritate componerentur, quæ hodieque in Ecclesiâ retinentur. Ex quibus omnibus facile cogas, Carolum primam adolescentiam in litterarum meditatione, præter regias equitandi, venandiq; & arma tractandi artes, consumpsisse, nec postea, ubi paulatim à bellicis studiis otium erat, intermisisse, ut & hac in re cum Iulij, Augustis, Germanicis, Iulianis, Theodosijs cõtendi meritò possit. Academias geminas instituit, Ticinensem & Lutetianam, illam, inquam, Academiarum omniũ parentem & reginam, ex quâ, velut ex equo Trojano, tanta virorum copia, omni doctrinarum genere cultissima profluxit. Bononiensem à Theodoro erectam instauravit. Latinam linguam æquè ac patriam callebat, Græcam intelligere meliùs, quàm pronunciare posse credebatur, adeò disertus erat, ut eloquentiam ipsam docuisse, non ab illâ artem dicendi didicisse videretur.

Virtute militari, quâ arte & scientiâ; quâ fortitudine & felicitate, ita præstabat, ut pares fortasse Constantinũ M. & Theodosium habuerit, neminem certè, præsertim ex Christianis, superiorem. Inter paganos cum Alexandro & Cæsare jure componas. Quinto decimo anno à patre Marti initiatus prælio adfuit, quo Varifarum Aquitaniæ principem Pipinus bello nouennali persecutus, tandem fregit, cepit, & defectionis pœnas morte luere coëgit. Composita videbatur Aquitania, cum Pipino vitâ & regno cedente, Hunoldus patratum

patratum ut putabatur bellum instaurat, quem Carolus iam suis auspicijs praelio, quod primum commisit, fugatum, Aquitania exiit, nec apud Vascones confidere passus, ipsum Vasconum ducē Lupum cum dedito Hunoldo in fidem & clientelam accepit, & Aquitaniam, Vasconiāque omnem, in suam ditionem redegit.

Tertium rogatu Hadriani Pont. in Longobardos tum Ecclesiæ, ut superioribus annis, infestos suscepit; regem illorum Desiderium Ticini per totam hyemem arctā obsidione circumfessum, & se & regnum dedere, quibus victor voluit conditionibus cōgit. Interim Carolus relicto ad munitiones milite, Romam pietatis causā contendit, & reuersus Desiderium exire compulsū custodiæ mandauit, Adalgisus Desiderij filius, & regni hæres, Constantinopolim profugit, ibique diem vltimum clausit. Carolus Italiā potitus, quæ Longobardus Ecclesiæ subtraxerat, restituit; regem æterno exilio multauit. Amplius ducentos annos Longobardū in Italiā dominatū, Carolus vnā obsidione domitum, regnōq; exutū, in Eburos exulatū misit. Saxonicum inde excepit, quod tres & triginta annos durauit, sæpe compositum, sæpe instauratum. Alterum postea Longobardicum, quo Rotgardum Foroiulij regulum regnum affectantem occidit. tum Hispanicum Hunnicūque, quod ipsum octennale fuit; Bohemicum, Danicum, Sclauonicum, Boicum, & alia sælici euentu gesta omnia, quod Carolus Ecclesiæ propugnator, ab supremo cæli Imperatore fuerit propugnatus; quem utinam sequantur hodie principes; rebus sanè & suis & suorum melius consultum irent. Certè Numinis præsentia sæpenu-mero Carolum apertis signis tutata est. Nam primo tumultu Saxo-nico, cum Eresburgum Saxonum arcem expugnasset, indeque ad Ermenfredam idolum euertendum properasset, in maxima terræ siccitate & aquationis inopiā repente largissimum flumen vberri-mis vndis exilijt, quo totus exercitus, iam triduum siti anhelans, recreatus vires recepit. Quin & absente Carolo, cum Saxo occa-sionem aucupatus ad oppidum Fristoriam castra posuisset, & Di-
ui Bonifacij ædem summam conaretur flammis delere, nullā id ope exequi potuit, cum duo cælites fulgenti cultu parentes, terrorem hostibus incussissent, ut omnes fugam certatim capefferent. relictus ad templi valuas barbarus (ut prodigium agnosceretur) quæ manu sarmenta congefferat, cum plenā animā faucibus colle-ctā, flatu incendere conaretur, & templo subijcere, eodem quo fa-cinus tentabat habitu, genūque nitens, exanimatus, an sideratus? repertus est. Et huiusmodi significationibus tutela numinis sapius, quàm sibi Caroli conatus, virtusq; cordi essent, declarauit.

O

Iam

DE S. CAROLO MAGNO

Iam ipsius robur corporis virisque eæ fuerunt, vt propè fidem excedere viderentur. Equitem cataphractum; equumque vno ictu medios diuisit; militem armatum manu planâ sublatum, nullo negotio ad verticem vsque capitis tollebat, aliâque inuicti roboris argumenta, velut alter Samson edebat. Imperij fines longè latèque protulit, vt meritiò occidentis imperator diceretur, cum omnem Italiam, Germaniam, Galliam obtineret, diuisumque orbem cum Nicephoro Orientis principe possideret; quanquam ille Carolum magis timebat, quàm amabat, cum diceret:

Τὸν Φραγγὸν φίλον ἔχης, γείτονα σὸν ἔχης

Francum amicum habeas, vicinum caueas.

Missitata illi passim ab Imperatoribus regibusque digna tanto imperatore munera. Ex Perside Abdella legatus, papilionem & tentoria è serico attulit, mirandæ tum magnitudinis, tum artificij; vestem item peregrinam, odores, Arabum, opes, & vnguenta, balsamâque. Sed præ cunctis omnium oculos in se conuertit raræ artis, nouij; ingenij horologium, quod in Francorum annalibus descriptum leges. Fuere & duo Lychnuchi supra communem nostratium modum. Idem per Isaurum inusitata, certè nostratibus inuisæ molis beluam Indicam Abulabazanem transmisit.

Clementiâ in victos quâ fuerit, vel ex hac Christianum & Christianissimum, vt illum Ecclesia honoris causâ nuncupauit, agnoscas. Extra aciem quem hostium occidit? Desiderium seruauit; Thassilonem bello sæpius victum, & Majestatis conuinctum, iussit alijs in cœnobio subesse, qui suis domi malè præfuisset. Pipinum nothum in conjuratione deprehensum, vt Thassilonem coëgit monachum induere. Iam verò socios exilio multauit, nisi qui dedere se recusabant. Saxoni toties rebellanti, toties perduelli, victoque aliam ferè legem non tulit, quàm vt Christum, ejuratâ idolorum impietate, coleret. Vnde discas, quantum intersit inter Christianos principes & paganos, qui proscriptionibus imperia exhauriebant, quotquot poterant, occidebant, quos non poterant, fugabant. Vt non sit magnoperè mirandum, plerisque ferro, quo tam impotenter abusi sunt, cecidisse, cum ex Imperatoribus Germanis, per annos amplius quadringentos nullus gladio occubuerit. Primus Philippus Aenobarbo natus, quod Othoni V Vitelspachio præfecto prætorio adulterinas literas, pro legitimis dedisset, filiâque diu desponsam negasset, ferro cæsus, quod nollem factum, occubuit; cæteri omnes antè, fato suo, ex naturæ præscripto defuncti. Post nonnulli interemti.

Vxorcs

Vxores numerantur ab alijs quatuor, ab alijs quinque, ordine ductæ, prima Desiderio Longobardorum Rege nata, vel, vt alij, Theodorici foror; secunda Bertha, seu Hermingaria, quam post annum, inuitâ matre, repudiauit. causam addit Sangall. clinicam fuisse, Caroloque spem hæredis ademisse, factumq; id sanctorum virorum consilio. Tertia, Hildegardis illa non Boica, vt non nemo existimauit, sed Sueua genus, Geroldi Comitis, & Boicæ prætoris foror, etiam tragico firmate cantata, Campidonensis cœnobij facile principis in Germaniâ conditrix: ex hac trigeminos stirpis virilis, & totidem muliebris suscepit, Carolum, Pipinum, Ludouicum, qui proximus à Carolo imperauit, Rotrudim, Bertam & Gislam. Tertiam duxit à morte Hildegardis, Fastradam Francicam femina, ferocis ingenij: & hac fato sublatâ, postremam Luitgardam, quâ item rebus humanis exemptâ, cum alijs exinde consuevit, nullo jam nuptiarum fœdere copulatis, quod nemo sit ab omni parte beatus, vt generosissima quæque vina suas alunt fæces; in lætissimâ segete infelix lolium succrescit; vbi mel, ibi fel; vbi vber, ibi tuber: has Carolus animi corporisque labeis multis virtutum laudibus compensauit, imò deleuit, tot inquam edibus sacris à fundamentis excitatis, tantis pecuniarum copijs in egentes toto orbe effusis, tot sedibus Episcoporum positis, & amplissimorum prædiorum vsu, fructuque locupletatis, vt taceam alia plena admirationis facta, quæ Cupidinis non vulnera tantum, sed cicatrices etiam potuerunt abolere. Nam pietas & religio, firmamenta Imperij, Caroli tanta fuit, vt cælestes illi post mortem honores verè decernerentur.

Romam, voti causâ, quater adiit, & religiosa Diuorum vestigia summâ cum veneratione exosculatus, toti posteritati singulare pietatis exemplum reliquit, cuius monumentum est aurea pera, mortuo ab humeris suspensa. Illo enim cultu in Urbem venit. Diui quoque Iacobi in Galliciâ celebrem religionem ædem lustrauit. vestem, setis horrentem, maiorem vitæ partem gestauit. Diuorum res gestas per Paulum Diaconum conscribi, easq; statis diebus publicè legi præcepit. Fastos Martyrum, conciones patrû colligi, omniumque, quibus imperabat, gentium res memoratu dignas in literas mitti curauit. Rem diuinam in æde sacrâ assidue obiuit, neq; statas preces & canonicas seu diurnas seu nocturnas, cum valuit, vnquam neglexit: sacris operantes magnâ religione attendit. Sacram suppellectilem, vestem, vasa, omnemq; templorum ornatum tam copiosum instruxit, vt neque januæ tutelam gerentes, voluerit profano

DE S. CAROLO MAGNO

cultu munus suum obire. Canendi psallendique artem imprimis callebat, & ipse exerrantes emendabat, modestéque canentibus accinebat.

Nouas Episcopis sedes nouem posuit, Monasteriensē, quam Ludgero assignauit: vt Heriberto Mindensē, Halberstadianam Hildegrino, D. Vuiboni Osnaburgensē, Bremensē Nuitcharo, Hermario Padeburgensē, Verdensē Suuiberto, Heridago Hamburgensē, Hildesheimensē, seu Hildemensē, Guntero; duas ad dignitatem Metropolitanorum prouexit, Iuuauiensē & Hamburgensē. Basilicam magnā DEI Matri visendam Aquis condidit, auro argentóque ornauit, cancellos & portas solido ære iussit rigere. pilas è marmore Romā & Rauennā aduecto surrexit.

Christiana lex passim à Carolo propagata; Saxones, Dani, Hunni, Sclauī, aliique, damnato dæmonum cultu, Christo se dederunt. Ecclesiam Romanam Longobardorum immanitate penè oppressam, victis barbaris in libertatem asseruit; oppida, agros, prouincias restituit, nouisq; beneficijs cumulauit, immunitates ejusdem sanxit, pontificum creationem Ecclesiæ permisit, sibi nullum in eam jus vindicauit. Saxonas Diuo Petro dedicauit, ab Gallis annuam pensionem Romanæ Ecclesiæ destinauit, spolia hostium, præsertim Hunnorum, ad Diui Petri ædem ornandam Romam dono misit. Regibus Francorum, pontificum Romanorum tutelam commisit, vt illos ab hostium incursionibus & insidiis propugnarent.

Catholicam Ecclesiæ Romanæ pietatem & sententiam à primâ infantiâ, ad vltimum vitæ punctum constantissimè retinuit, coluitque. ejusque disciplinam morum & caeremoniarum multis pontificum concilijs restituit. Felicis infelicissimi, Nestorianam sectam iam olim execratam olentis, celebratis pluribus patrum synodis, eliminauit, funditusque extirpauit. Pontificem Leonem à suis male mulctatum, punitis noxijs dignitati restituit; ad se venientem summâ cum veneratione excepit.

Temperabat summum imperatoriæ majestatis fastigium planè Christianâ modestiâ, nec auro gemmisque, nisi summis Christi, Diuorumue celebritatibus cultus apparebat; quotidiana vestis parum à communi & plebejâ abhorrebat.

Accedebat in quotidianâ victûs ratione, temperantia, oderat ebriosorum clamores & intemperiem, ipse inter lautas etiam, quas rarò instaurabat, cœnas ter bibere, rarò sæpius consuërat. Legibus vetuit, ne quisquam alterum ad pocula & ebrietatem prouocaret.

Sub

sub ipsis epulis acroáma audiebat, aut ex historiâ veteri majorum facta, potissimum tamen D. Augustini de Ciuitate Dei libris aures præbebat.

Augebant pietatem Caroli cælites, qui Diuorum illi Martyrum sacros artus, Saluij inquam, & Superij, aperuerunt. S. Suuiberti, seu Huniberti celebritati, cum à S. Leone Pontifice maximo, cælitum albo ascriberetur, adfuit.

Singulare est, quod optimâ fide Scriptores referunt, de VVedekind Saxonum principe, qui diu negotium Carolo facefferat. Hic pactis cum Carolo inducijs, centone rogatoris tectus, clam venit in castra Caroli, an Dei? certè Deus in illis visus. Statuerat barbarus explorare minima maxima Caroli acta; pax jam conuenerat inter vtrumque, sed curiosus, rerum intimarum cupiebat lustrare arcana. Castra posuerat Rex ad Oram flumen, propter VValmerstadium Saxonix. Christi de morte triumphantis tum memoria apud Christianos festa ceremonia agitabatur, & ex more cum Imperatore miles ad cælestem agnum in sacrâ synaxi sumendum accumbebat. Ibi cum biduo antè (parasceue fuerat) VVedekindus Caroli vultum notasset, mœrore confusum, animique dolorem non vulgarem præ se ferentem, sed ipso post die Paschæ, eundem Carolum attento primum & sollicito similem, mox velut abstersâ omni curâ animi, serenâ fronte ad mensam, in medio sacratio positam, accedere, puerumq; formâ elegantissimum regi à purpurato Mysta propinari, ac deinceps alijs atq; alijs, infantemq; à quibusdam abhorruisse, & ægrè ad eos accessisse; ad alios verò vultu læto properasse, quibusdam se etiam amabilissimum præbuisse. VVedekindum ferunt hoc viso attonitum, & inter stipem poscentes deprehensum atq; ad Carolum adductum, quæ vidisset exposuisse, & vt Christianis sacris initiaretur postulasse, Mindensémque Pontifici nouo nouam sedem posuisse.

Nemo pius est, qui non sit idem liberalis in egentes, cum religio doceat humanis opibus cælestes thesauros cõparandos, ijsdémq; in miseros effusis, delictorum labes expiandas, quod copiosè præstitit in omnes benignus Carolus, non populares tantum, sed toto orbe remotos, Syros, Aegyptios, Afros, Palæstinos, & quoscunq; denique vbi vbi gentiũ degeret, ex Christiano censu, laborare inopiã cognoscebat, donis & pecuniâ submissâ fouebat, eóq; nomine sibi Persarũ, Afrorũ, & Syriæ principes beneficijs deuinciebat, vt Christiani apud Barbaros degētes suis regibus propitijs vterentur. Peregrinos ita cõplectebatur, vt non solum regia ipsius, sed totũ regnum aduenis, ad inuidiam propè ipsius inundaretur.

DE S. CAROLO MAGNO

Multa & visenda opera, ædēsque sacras & palatia, porticus ac pontes, aliāque molitus, partim perfecit, partim inchoauit. Regiam Ingelheimianam, in natali, vt multi ferunt, solo propter Moguntiacum; alteram Nouiomagi Vuali flumini imposuit. Longè celeberrimum & augustissimum est templum illius Aquis excitatum, & pons, passus quingentos longus, Rheno ad Moguntiam injectus, qui anno, quam moreretur Carolus, foedo nomine conflagrauit.

Cœnobia, viris religiosis quatuor supra viginti, à fundamento crexit, quibus singulis singulas ex auro literas ducentorum pondo, ad signandum ordinem & tempus conditorum, literarum & elementorum ordine inscripsit. Alia, vetustate collapsa, instaurauit; orbem denique terrarum principum in oriente improbis imperijs fatigatum, quodammodo recreauit.

Testamento verò, quod triennio ante mortem confecit, opes, quas possedit vniuersas, aurum, inquam, omne, argentum tam signatum, quam rude, gemmāsque, & omnem pretiosam supellectilem, ac regium apparatus, in tres partitus sortes; Primam integram iussit custodiri, duas in vnam & viginti diuisas partes, Metropolitanis in imperio suo ciuitatibus tribuit, ita sortiendas, vt Archiepiscopus quisque ex acceptā suā sorte trientem sibi retineret, duas reliquas subiectis Pontificibus assignaret. Sacra pontificum maiorum sedes nuncupatae sunt Roma, Rauenna, Mediolanum, Forum-julij, Gradus, Colonia Agrippina, Moguntiacum, Salisburgum, Rotomagus, Treuiri, Senones, Vefuntium, Lugdunum, Remi, Arelatum, Vienna, Tarasias, Eborodunum, Burdegala, Turones, Bituriges. Primam autem ac Principem ex tribus capitalibus partibus ad vsum vitæ quotidianum adhibuit: quod à morte ex eā reliquum esset, quadrans omnium, viginti illis & vni Metropolitanis adderetur. Ex altero quadrante liberi ac nepotes, mares juxta ac feminae hæredes essent. Tertius egentibus cederet; quartus aulicis officijs, seruis, inquam, & ancillis. Sacrum sacelli domestici instrumentum, vel à majoribus acceptum, vel aliunde auctum, intactum, & sacrosanctum iussit suo loco relinqui. Subscripsere tabulis Episcopi vndecim, Cœnobiarchæ quatuor, comites quindecim. Tabulas ipse Pontifex optimus Maximus Leo III. suā manu confirmauit. Ludouicus Imperator F. secundum patris mortem, summā fide quamprimum executus est.

Fatalem illi diem (vt multis alijs ad summa Reipublicæ Gubernacula sedentibus vsuuenit) multa prodigia portendēre. Crebræ siderum duorum Principum defectiones, quibus imminentem Caroli

roli mortem sentire, lugeréque jam tum videbantur. Accedebat lurida solem medium inquinans macula, per sepidum spectata; porticus intra regiam & Basilicam subito collapsa; pontis decennali opere facti conflagratio; faces sereno cælo ante ejus ora emicantes; eodémque tempore equi, cui infidebat, cadentis, & vectorem grauius affligentis lapsus, jaculumque longe à Caroli manibus excussum; Palatij, in quo diuersabatur, assiduus tremor; conclauium crepitus; tactum de cælo summum Aquis templum; malum aureum è tecto dejectum; litteræ coronæ, CAROLVS PRINCEPS, expunctæ.

Ergo quarto decimo anno post octingentesimum à Christo nato, correptus est febris, quam inedia, ut sæpè consuérat, frustra pelleré conatus est. Nam cum vehemens dolor pleuritidis accederet, septimo post die, quam decubuerat, Aquis Granijs, rebus sacris rite munitus, ex laborioso mortaliq; imperio, ad tranquillum & immortale regnum triumphumque emigravit. Vixit annos duos supra septuaginta, Franciam rexit annos septem & quadraginta, Italiam triginta nouem, imperauit quatuordecim, obiit V. Calend. Febr. horâ tertiâ ante meridiem. Corpus maximâ ceremoniâ, & summo populi dolore, patriæ patrem lugentis, summæ ad B. V. ab ipso olim constitutæ illatum. Imperator multis nominibus felix; quod viuus Imperium Romanum ad Francos & Germanos, ab Pontifice Maximo acceptum, transtulerit; quod orbe toto victor innumeros ab hoste triumphos reportarit; quod hæredem ex se natum Ludouicum imperio reliquerit imperantem; quod orbem terrarum rerum gestarum magnitudine, nominisque gloriâ implerit; quod postea cælo adscriptus, inter cælites Diuus coli cœperit. Visitur hodiéque ejus tumulus, arcu quasi triumphali nobilitatus, cum hac Epigraphe.

SVB HOC CONDITORIO SITVM EST CORPVS
CAROLI M. ATQVE ORTHODOXI IMPERATO-
RIS, QVI REGNVM FRANCORVM NOBILITER
AMPLIAVIT, ET PER ANNOS XLVII. FOELICI-
TER TENVIT. DISCESSIT SEPTVAGENARIVS
ANNO DOMINI DCCCXIII. INDICT. VII. V. CAL.
FEBR.

Carolus in conditorio, ut est in ejus vitâ ab Pithæo editâ, sedentis habitu collocatus est, aromatum pigmentis delibutus, regio cultu insignis, nisi quod pro intimâ tunica, cilicinum thoracem, quem

DE S. CAROLO MAGNO IMP.

viuus affligendo corpori gestârat, ostentaret. Manibus sacram no-
ui instrumenti historiam ferebat, coronæ sacræ salutare crucis li-
gnum adiectum. Pera aurea, piæ peregrinationis tessera, ab hume-
ro suspensâ. Sceptum & scutum ex auro (ab Leone pontifice olim
consecratum) è regione sedentis fixa. Hæc ornamenta in hypogéo
sedenti addita.

Corpore fuit, vti ferè describit Eginhardus spectator illius & ge-
ner, amplo & robusto; staturâ procerâ, quæ tamen iustam non ad-
modum excederet, septem sui corporis pedum, vertice rotundato,
luminibus prægrandibus, radiantibusque, naso supra mediocrita-
tem magno, cæsarie canicie venerandâ, fronte serenâ, & exporre-
ctâ; inerat ori regia dignitas & majestas, seu stantem cerneret, seu
sedentem; ceruix tamen breuior & obesior, ventérque projectior,
quem artuum reliquorum granditas excusabat; incessu firmo & vi-
rili. Appellatus á Pop. Romano primùm PATRICIVS, mox AV-
GVSTVS, & MAGNVS; ab Synodo Moguntinâ CHRISTIA-
NISSIMVS; quod postea nomen fuit Galliæ regibus æternum; ab
eâdem RECTOR VERÆ RELIGIONIS; DEFENSOR
SANCTÆ DEI ECCLESIAE; à Concilio Rhemenfi, PIISSI-
MVS: ab Arelatenfi, PRINCEPS & IMPERATOR & OR-
THODOXVS.

Erunt fortasse, qui querentur multa in Caroli M. vitâ præterita,
res quasque memorabiles & maximè illustres penitus neglectas,
vti sunt de Rutlando in Hispanijs cæso, de Hildegarde Caroli conju-
ge, de profectione Caroli Hierosolymitanâ; de morte Caroli & vi-
sio Turpini; atque hoc genus alia non pauca, quæ poterant D. Caroli
memoriam reddere augustiorem; sed ego nullâ vanitate orationis
cujusquam vnquam creuisse famam existimo, imò factum inde, vt
etiam veræ laudes detererentur; habet enim hoc falsâ quamuis in
speciem amœna narratio, vt veram etiam, incredibilem reddat. Le-
gimus & nos non paucos, qui virtutes Caroli composuerunt, sed
mihi ex veteribus principes sunt, Eginhardus, & quos extra ordi-
nem in orâ cognouisti. Alia aut apertè falsa, aut dubia

fidei satiùs visum est silentio trans-

mittere.

THASSILO

T H A S S I L O

EX PRINCIPE

M O N A C H V S.

Vt Ecclesia neque Theodonem tertium, qui primus ex Bojorum Regulis caelestem ab Ruperto legem accepit, calitibus publicè accensuit (quamuis hunc Cratepolius sancti honore dignetur) neque Thassilonem inter Diuos retulit; Ita ego nominibus abstinco Sanctorum, quæ decreta Ecclesiæ, quamuis religiosi viris nondum concessere, etsi non minus beati sunt, quàm quibus caelitem veneratio publicis tabulis indulta. Nisi quòd in illis error omnis absit, in his subinde erratum sit, quòd fama quosdam inter Diuos collocarit, quos veritas tandem deprehensos, sacrilegi plagij, tanquam caelestium honorum fures damnauit. Thassilonem plerique omnes scriptores veteres & noui multorum Cœnobiorum in Boicâ conditorem laudant, eiùsque singularem erga sacra Diuorum pignora & cineres venerationem deprædicant. extremum etiam vitæ actum, & miranda quædam opera mortem ad ejus tumbam secuta celebrant, docentq; monumenta in veteribus Cœnobijs reperta. Ex quibus vnicum, sed juxta M. Velferi censuram, ex quinto Boicarum rerum adscribam, vt lector vera ab incertis possit segregare. Ergo in literis venerandæ Antistite Sabine, Chiemsei cœnobij præsidis ad Serenissimum Maximilianū datis, anno recepti orbis CIO IO CII. hæc leguntur ad verbum.

IN NOMINE SANCTISSIMÆ TRINITATIS

Amen.

Nouerint certo testimonio scripturarum, Christi fideles vniuersi, Thessalonem hujus Ecclesiæ sanctæ Mariæ Chiemensis Ordinis S. Benedicti fundatorem: hunc Thessalonem primùm fuisse Ducem Bauariæ; postea regem Longobardiæ, postremoque Monachum in Laurissa, Ordinis beati Benedicti, videlicet conuersum. Iam verò prælibatum Thessalonem, vt diximus, primò fuisse Ducem Bauariæ ex nobili prosapia oriundum, videlicet filium sororis Caroli Magni, quondam Imperatoris didicimus. Qui Domino fideliter deseruiens in Cœnobijs construendis, vtpotè patet in Chiemensi Ecclesiâ sanctæ

sanctæ Mariæ, Ordinis S. Benedicti, & in aliis pluribus cœnobijs, defensorémque Viduarum & orphanorum iudicem strenuum, in Eleemosynis largum. Hic verò deuictus precibus jam dicti Caroli Imperatoris auunculi sui, ad debellandum Longouardos proficiscens, cunctisque inibi prosperè succedentibus, genti jam suprà nominatæ, ab Imperatore in Regem præficitur. Qui etiam heu postmodum consilio incolarum illius terræ deprauatus, auunculo suo Carolo Imperatori se opposuit. A quo non post multum temporis elapsum, in prælio publicè cum suis deuincitur, vinculis mancipatur, & per duarum peluium ignitarum inspectionē excæcatur. Qui pœnitentiâ ductus ad petitionem principum absoluitur, & libere quocunque diuertere vellet, ire permittitur. Iam verò bonæ memoriæ dictus Thessalo, ob spem futurorum prospera cuncta mundi despiciens, Laurissam deuenit, ibi sub specie pauperis, habitūq; Religioso, & ab omnibus ignotus, vsq; ad extremum vitæ suæ terminū permanfit. Post multorum verò annorum curricula, jam sæpè suprà dictus Carolus Imperator auunculus ejusdem Thessalonis ad Ecclesiam Laurissensem peruenit, ibique vnâ noctium more solito orationi vacans, Thessalonem lumine carentem, per manus angeli de arâ ad aram, cum summâ reuerentiâ, deduci videt. Imperator summo diluculo consurgens, patrem Ecclesiæ aduocat, diligentèrque sciscitatur, quis nam sit, cui tanta beneficia ab angelo impensa fuissent; qui se ignorare respondit. Sequentiq; nocte Abbas vnâ cum Rege beneficia prælibato Thessaloni ab Angelo impensa videre promeruit. Cum verò Dominus creator, reformator, & remunerator omnium, hunc famulum suum post longam carnis macerationem, voluntariam paupertatem, nec non laudabilem vitam de hoc sæculo nequam eripere decreuisset, febre corripitur, & à viris religiosi corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi procuratus, sanctoque oleo inunctus, contestatus vitæ suæ originem illis innotescere. Qui grauiter suspirans singula per ordinem eisdem enarrauit. Hic verò consuetis orationibus insistendo, feliciter migravit ad Dominum. Ad cujus tumbam Dominus per merita famuli sui, cunctis eius auxilium implorantibus, quàm plurima beneficia vsq; in præsens partiri non dedignatur, horum beneficiorum testimonium perhibent in Laurissâ adhuc superuenientes. Hæc tabulæ Laurissenses; plura qui super eadem re quærit, Belforestium VVionem, Eifengreinium, alios adeat.

lib. 1. p. 330.

p. 333.

Anno Chr.

861XXX

III.

Nunc M. Velferum Thassilonis accusationem, damnationem, veniam, religionem, pœnitentiam, finem vitæ, multò aliter ac ab alijs

alijs dictum est, narrantem audiamus. Luctuosus rei Boica annus subsequitur. Efferatior in dies Luitpurga, acuebat enim iras petita obtentaq; venia indignitas mirum in modum, maritum vsque muliebriter inculpate, molliem ignauiamque obijcere, qui seruitutem sub vmbra faderis pati paratus, nullo vindicta, ne libertatis quidem desiderio angeretur. Neque ille perpetuis Conjugis querelis, ut erat uxorius, diutius repugnare sustinens, jam noua consilia coquebat. A quibus populares vehementer abhorrere, proximo tumultu expertus, eo descendit, ut nec Hunnorum inimicissima Boijs gentis opem aduersus Francos implorare dubitaret. Quamquam minus hoc, illud altioris indignationis, & impotentissimi animi indicium, quod admonitus periculi, quo obsides & Theodonem inprimis involueret, auditus profiteri, se facile decem etiam Theodonum capita, si totidem dentur liberi, infirmando Francico faderi impensurum, quo ut se teneri patiatur, ne propria quide saluti aspectu adduci possit, nam ut nunc res habeat, mori quam vivere utique satius ducere. Ab Hunnis auxilia prolixè promissa, nulli in tempore fuere vsui. Cum enim Carolum Thassilonis captum non falleret, quod dicta factaque ejus multa, quae non nisi ab inimico & irato proficisci possent, emanassent, nihil moratus, concilium Ingelhemum indixit: Franci, Boij, Longobardi, Saxones, caterique prouinciales conuenire. Thassilo accitus, nihil adhuc parati habens, se iudicio necessario exhibet. Ibi Bojorum potissimum testimonijs premitur. Obiectum, quo tempore superiori anno Regi fidem jurejurando astrinxerit, aliud ore promtum, aliud pectore habuisse conditum, nam & suos monuisse, qui conceptis tum verbis una jurarint, mentem eodem modo injuratam gererent. Additum de pactione cum Hunnis inita, de insidijs amicis Regijs structis, de vocibus ad violationem faderis spectantibus, non perplexè jactis. Quorum omnium Luitpurga fons & caput sit. Aemilius Vitechindum Saxonem, acerrimum Francici nominis hostem receptum, frustra adicit, Vitechindus quippe ad Normanos, hoc est Danos profugit, itaque Normanos absurde Noricos interpretatus, eosdem Bojos censuit. Cum nullum accusationis caput negaretur, concilium praeterea in memoriam rediret, Exercitus ante annos viginti quatuor Pipino Rege, ab eo deserti, quod ipsum (Heriscliz Francorum leges appellant) capitale haberetur, reus confessus manifestatis omnibus sententijs, acclamatione damnatus est. Intercessit Carolus. Lenem animum respectus vicissitudinis sortis humana subiit, & miseratio Principis nuper florentis, longè supra eos, qui nunc de ipsius capite judicarent, tum propinquitatis etiam maxime jus valuisse, proditum. Accidentem ad genua, neque jam quidquam excusantem, quam rebus ipse suis conditionem dicat, quod porro vite genus instituire cogitet, interrogat. Ille Cænobio condissuppliciter orat, acta etatis delicta inter Monachorum choros lachrymis piaturus. Assensum. Habitum una cum filio attonsus mutat. Laurissa utrumque accepit, Monasterium in Rhenensi pago, ut tum loquebantur, à Cancore Comite ante annos amplius viginti edificatum, nam qui Laureacense ad Danubium malunt, quod Thassilonem struxisse aiunt

DE RELIGIOSISSIMO THASSILONE

aiunt, nominis similitudine decepti errant. Nunquam fidem habuisset Carolus, quantumlibet Monacho, in Boicâ ad Hunnorum fines degenti. Eginhardus disertè euocatum, non permissum redire narrat. Et sepulchrum Laurissæ visitur. Neque illi aduersus magnorum auctorum testimonia audiendi sunt, qui pugna victum, captum, objectu ignitarum peluium cecatum tradunt. Reliquum vitam religiosè Aimoïnus egisse scripsit, quàm lubenti animo Monasterium ingressus sit: dubiâ apprimè & ancipiti sententiâ; sed quàm domestici annales opportune in commodiorem partem interpretantur, nimirum eluisse benefactis superiores maculas, & propitiando Numini assiduam adeo operam nauasse, ut mortui etiam monumentum signis diuinitus editis illustratum claruerit. Quod, quoniam se religioni lubens multumque precatus mancipauit, etsi serò, atroci & difficili suo tempore, profectò ab Aimoïni oratione non abhorret; nec à cetera quidem Thassilonis pietate, nisi quâ illum odium in Francicum nomen transuersum egit, discrepat. Exitus Agilolfingorum imperij is fuit, anno ducentesimo octogesimo postquâ Theodo primum pedem in Boicâ posuit; Stirps inter Germanicas sine controuersia re-

** Idem ta-
men in VI.
Boic. Guel-
fos inde
natos tra-
dit.*

tusissima & nobilissima in cognomine Theodone Thassilonis filio extincta est. Nos alia quoque de eodem subiiciamus. *

Thassilo nunquam fuit Longobardis Rex præfectus à Carolo, p. 319. vti quidam prodidère: Quod quidam (inquit suprâ M. Velferus) fidem & auctoritatem veterum nihil reueriti, Thassilonem Longobardis à Carolo præfectum, atque adeo Regem appellatum prodidère, eos perspicuè ineptire, neque tam vana, quàm absurda & stulta scribere compertum, qui dictis refutentur, dignos non habeo.

*An. Chr.
DCCXLII*

Cæterum Thassilo extra omnem controuersiam religiosissimus seu rex (nam & regium sibi nomen usurpauit) seu Princeps fuit. Natus eodem anno, quo Carolus Magnus, quem matrem Bojam habuisse ferunt, quarto decimo anno rudimentum Martis in Pipini castris posuit, proximo anno se, gentemque totam in Pipini clientelâ dedit, quæ altero & vicesimo deseruit, nescio quomodo vel à Pipino, vel officijs aulicis offensus, & rupto primum fœdere domum ad Vtilonem patrem refugit, uxorem dein Luitpurgam Desiderio Longobardorum Rege natam, duxit, cum annum ageret octauum supra vigesimum. Suscepit ex cōiuge geminos virilis stirpis liberos, Gunterum, ab apro in venatione interentum, & Theodonem stirpis vltimum ab Hadriano pontifice Romæ sacro fonte lustratum; tanta fuit Thassilonis pietas, ut ipse filium Romam portaret, ut à summo orbis parente Christianis sacris imbueretur. Hoc verò offendit Thassilo, quod pactis non steterit cum Pipino & Carolo Magno initis; quin & arma contra mouere Luitpurga instigante sæpius conatus, tandem regno & potestate exutus, reusque Majestatis

statis veniam eâ conditione impetrauit, vt in Monachum attonsus priuatam cum filio vitam coleret. At pietas aduersus cæleste Numen & omnes cælites fuit in Thassilone singularis: quis ex Bojorû principibus plura cœnobîa condidit, quis desita instaurauit, Thassilone? ille Cremissam, ille Thierhauptum, idem Matseum, Chiemseum geminum virorum ac Virginum à fundamentis excitauit, idem S. Valentini sacrum corpus Tridento Bataua, S. Corbiniani Mays Frisingam, B. Viuilonis Laureacensis Archiepiscopi Bataua summa cum religione transtulit, Bataua ciuitatem Episcopo cum fundis & prædijs amplissimis consecrauit, Salisburgensem Ecclesiam donis plurimis auxit. Denique vitam Laurissæ nobili Cœnobio humili tectus cultu sanctissime finiuit. Cui si scriptores Francici fuere paulò iniquiores, mirum videri non debet, cum Thassilo regibus blandire nollit, & patriam in libertatem asserere conaretur. Quod si non potuit, magnis tamen extitit ausis, quem vt inter diuos relatum non legimus, ita Cœnobiorum monumenta, quæ sanctum testantur, non infirmamus, quem inter Diuos cultum etiam Auentinus tradit.

* Arnoldus VVion, quem suprà laudaui, in hæc verba de Thassilone scribit. *In cœnobio Laurissensi depositio S. Thassilonis, vltimi Banariæ regis, qui cum ob lesæ Maiestatis crimen à Carolo Magno Franciæ rege, in cœnobium S. Nazarij intrusus, cum filio Theodone fuisset, de necessitate virtutem sibi parans, in habitu fratris laici, quòd ob senium sacerdotio esset inidoneus, Christi humilitatem & paupertatem in tantum studuit imitari, vt post mortem innumeris clarus miraculis albo meruerit Sanctorum adscribi.*

Thassilonis Regis) Ex ejus Epitaphio hujus hodie natalem adnotauimus. Extat autem (vt refert Michael Eysingerus, in primæ partis Thesauri principum paralipomeno) in antiquo Codice fundationis Krembsmonasteriensis cœnobij, unico disticho totam ejus vitam referens, quod tale est:

*Thassilo Dux primùm, post Rex, Monachus sed ad imum,
Idibus internis decesserat iste Decembris.*

De eodem agunt, Otho Frisingensis, chro. l. 5. c. 29. Albertus Abbas, Stad. in Chron. ad annum 788. Belforsius in Cosmog. in descriptione Banariæ: & Annal. Franciæ, lib. 2. c. 13. vbi de ejus sanctitate & miraculis ab eo factis luculenter disserit. Cœnobium Laurisheimense S. Nazarij non prociat à VVormatiâ intrauit anno 788. quo tamē anno ex hac vita migrauerit, non proditur ab Historicis. Hæc ex Arnolde Wione. Ego nullas Pontificum tabulas legi, in quibus Thassilo Sanctus pronuncietur. Crætopolius, Wion, & alij hoc genus scriptores vt sanctum laudant; ad quorum sententiam nec accedo, nec recedo, Thassiloni nomen Sanctitatis abrogare non possum, imponere non audeo.

DE RELIGIOSISSIMO THASSILONE

aiunt, nominis similitudine decepti errant. Nunquam fidem habuisset Carolus, quantumlibet Monacho, in Boicâ ad Hunnorum fines degenti. Eginhardus diserte euocatum, non permissum redire narrat. Et sepulchrum Laurissæ visitur. Neque illi aduersus magnorum auctorum testimonia audiendi sunt, qui pugna victum, captum, objectu ignitarum peluium cecatum tradunt. Reliquum vitam religiosè Aimoinius egisse scripsit, quàm lubenti animo Monasterium ingressus sit: dubiâ apprimè & ancipiti sententiâ; sed quàm domestici annales opportunè in commodiorem partem interpretantur, nimirum eluisse benefactis superiores maculas, & propitiando Numini assiduam adeò operam nauasse, ut mortui etiam monumentum signis diuinitus editis illustratum claruerit. Quod, quoniam se religioni lubens multumque precatus mancipauit, etsi serò, atroci & difficili suo tempore, profectò ab Aimoinij oratione non abhorret; nec à cætera quidem Thassilonis pietate, nisi quâ illum odium in Francicum nomen transuersum egit, discrepat. Exitus Agilolfingorum imperij is fuit, anno ducentesimo octogesimo postquàm Theodo primum pedem in Boicâ posuit; Stirps inter Germanicas sine controuersâ vetustissima & nobilissima in cognomine Theodone Thassilonis filio extincta est.

* Idem tamen in VI. Boic. Guel. fo. inde nates tradit.

Nos alia quoque de eodem subiiciamus. *

Thassilo nunquam fuit Longobardis Rex præfectus à Carolo, p. 319. vti quidam prodidère: Quod quidam (inquit suprâ M. Velferus) fidem & auctoritatem veterum nihil reueriti, Thassilonem Longobardis à Carolo præfectum, atque adeò Regem appellatum prodidère, eos perspicuè ineptire, neque tam vana, quàm absurda & stulta scribere compertum, qui dictis refutentur, dignos non habeo.

An. Chr. DCCXLI

Cæterum Thassilo extra omnem controuersiam religiosissimus seu rex (nam & regium sibi nomen vsurpauit) seu Princeps fuit. Natus eodem anno, quo Carolus Magnus, quem matrem Bojam habuisse ferunt, quarto decimo anno rudimentum Martis in Pipini castris posuit, proximo anno se, gentemque totam in Pipini clientelâ dedit, quæ altero & vicesimo deseruit, nescio quomodo vel à Pipino, vel officijs aulicis offensus, & rupto primùm fœdere domum ad Vtilonem patrem refugit, uxorem dein Luitpurgam Desiderio Longobardorum Rege natam, duxit, cum annum ageret octauum supra vigesimum. Suscepit ex cōiuge geminos virilis stirpis liberos, Gunterum, ab apro in venatione interentum, & Theodonem stirpis vltimum ab Hadriano pontifice Romæ sacro fonte lustratum; tanta fuit Thassilonis pietas, ut ipse filium Romam portaret, ut à summo orbis parente Christianis sacris imbueretur. Hoc verò offendit Thassilo, quod pactis non steterit cum Pipino & Carolo Magno initis; quin & arma contra mouere Luitpurga instigante sapius conatus, tandem regno & potestate exutus, reusque Majestatis

statis veniam eâ conditione impetrauit, vt in Monachum attonsus priuatam cum filio vitam coleret. At pietas aduersus caeleste Numen & omnes cælites fuit in Thassilone singularis: quis ex Bojorû principibus plura cœnobîa condidit, quis desita instaurauit, Thassilone? ille Cremissam, ille Thierhauptum, idem Matseum, Chiemseum geminum virorum ac Virginum à fundamentis excitauit, idem S. Valentini sacrum corpus Tridento Bataua, S. Corbiniani Mays Frisingam, B. Viuilonis Laureacensis Archiepiscopi Bataua summa cum religione transtulit, Bataua ciuitatem Episcopo cum fundis & prædijs amplissimis consecrauit, Salisburgensem Ecclesiam donis plurimis auxit. Denique vitam Laurissæ nobili Cœnobio humili tectus cultu sanctissime finiuit. Cui si scriptores Francici fuere paulò iniquiores, mirum videri non debet, cum Thassilo regibus blandire nollit, & patriam in libertatem asserere conaretur. Quod si non potuit, magnis tamen extitit ausis, quem vt inter diuos relatum non legimus, ita Cœnobiorum monumenta, quæ sanctum testantur, non infirmamus, quem inter Diuos cultum etiam Auentinus tradit.

* Arnoldus VVion, quem suprà laudaui, in hæc verba de Thassilone scribit. *In cœnobio Laurissensi depositio S. Thassilonis, vltimi Banarie regis, qui cum ob lesæ Maiestatis crimen à Carolo Magno Francie rege, in cœnobium S. Nazarij intrusus, cum filio Theodone fuisset, de necessitate virtutem sibi parans, in habitu fratris laici, quòd ob senium sacerdotio esset inidoneus, Christi humilitatem & paupertatem in tantum studuit imitari, vt post mortem innumeris clarus miraculis albo meruerit Sanctorum adscribi.*

Thassilonis Regis) Ex ejus Epitaphio hujus hodie natalem adnotauimus. Extat autem (vt refert Michael Eysingerus, in primæ partis Thesauri principum paralipomeno) in antiquo Codice fundationis Krembsmonasteriensis cœnobij, unico disticho totam ejus vitam referens, quod tale est:

*Thassilo Dux primùm, post Rex, Monachus sed adimùm,
Idibus interius decesserat iste Decembris.*

De eodem agunt, Otho Frisingensis, chro. l. 5. c. 29. Albertus Abbas, Stad. in Chron. ad annum 788. Belforsius in Cosmog. in descriptione Banarie: & Annal. Francie, lib. 2. c. 13. vbi de ejus sanctitate & miraculis ab eo factis luculenter disserit. Cœnobium Laurisheimense S. Nazarij non prociù à VVormatiâ intrauit anno 788. quo tamē anno ex hac vita migrauerit, non proditur ab Historicis. Hæc ex Arnolddo Wione. Ego nullas Pontificum tabulas legi, in quibus Thassilo Sanctus pronuncietur. Crætopolius, Wion, & alij hoc genus scriptores vt sanctum laudant; ad quorum sententiam nec accedo, nec recedo, Thassiloni nomen Sanctitatis abrogare non possum, imponere non audeo.

B. RATHARDVS

PRESBYTER.

1000.

Ex mem-
branis Da-
masiani
Canoni
hodie Dief-
sen.

Nno post receptum à Christo genus humanū, quin-
quagesimo supra octingentesimum, Ludouico Pio
Caroli M. F. rerum potente, B. Rathardus ex nobilif-
sima & sanctissima Andecensium Principum familiā
natus, sacrisque Sacerdotij initiatus, hæredem bonis
suis ex asse Christum relicturus, à quo heres olim ater-
ni regni scriberetur, auctore Hautone germano fratre, pontifice id
æui Augustano, ad Damasiam in B. Rathonis gestis laudatam, ædem
S. GEORGIO Megalomartyri sacram instituit, eamque S. Augustini
Sodalibus, qui locum hodiè que colunt, adjuncto domicilio assi-
gnauit. Ipse post exercitam in omni virtutis genere vitam, eodem
loci defunctus, humili tectus cippo, ad extremum templi angulum
humatus est; quamquam virtus sanctorum virorum sepeliri cum
cineribus non possit; statim enim ex beneficijs passim ad condito-
rium ejus accurrentibus præstitis, sese viri sanctitas veluti solis ab au-
rorâ relucens jubar diffudit. Interim Norici princeps Arnolphus
cognomento malus, quod ab impijs factis illi nomen adhæsit (quā-
quam alij aliter tradunt) per omne Noricum, Vindeliciā, & Boicam
ferro flammâque grassatus, omnia fædis populationibus & rapinis im-
pleuit, sacrâque profanis, profana sacris homo nomine Christianus,
re omnibus paganis profanior, permiscuit, cœnobiazque sacras
minimè paucas cum virorum sanctorum, tum sacrarum Virginum
alias fæde vastauit, alias funditus euertit. In quam sortem & B. Ra-
thardi asceteriū venit, quod vnâ cū B. Rathonis, seu Rassonis VVer-
densi solo æquauit. Sublato Arnolpho, cum domus B. Rathardi
haud paruo tempore in situ & squalore jacuisset, Vdalricus quidam
& Adelbertus è sacrorum virorum censu presbyteri animum adie-
cere ad B. Rathardi ædem instaurandam; qui dum rudera & aream
purgant, solūmq; adæquant, ac terram jaciendis fundamentis ape-
riunt, in grande saxum incidunt, mirati, quo casu in eum locum
delatum esset. Tumulus erat B. Rathardi jam olim post euersum
templum ignoratus, & cum ipso templo ead. ruinâ ipsum quoque
sepulchrum B. viri sepultum. Presbyteri dum saxum moliantur,
necquicquam tamen, quamuis à multis adjuti proficiunt. Vdalri-
cus ad consilium numinis per preces & vota confugit, diuinâque re
sanctissimè

B. RATHARDVS PRESBYTER.

Fundamenta locat VIRTUS celestibus aris:
Diruit ARNULPHI, grande locata scelus.
Tempus edax, iterum surrecta sacraria soluit:
Tertia iam moles non ruitura manet.

Nam DIVI portat iam lapsana sacra RATHARDI,
Firmius ac olim fessus Olympi ATLAS.
Pulvis aroma halat, spirant sacra pignora nardum,
FLOS IPSUM NUMEN VIRGINITATIS OLET.

THESE SONT LES SEULES COPIES
QUI SE TROUVENT EN CE
LIEU. LE RESTE A ETE
DETRUIT PAR LE FEU.

LES SEULES COPIES
QUI SE TROUVENT EN CE
LIEU. LE RESTE A ETE
DETRUIT PAR LE FEU.

sanctissimè peracta, redit ad molem faxi, solusque nullo negotio leuat, quam antea complures mouere nulla ratione poterant. Vdalricus dum jacentis ceruicem intuetur, spectaculo territus, attonitusq; clausam reliquit, quoad diuinitus per visum nocturnum admonitus, remoto cippo sacras B. Rathardi exuias, cælestes passim odores spargentes nudauit, debitæque veneratione profecutus est. Adrepsere inde ægri, & inter hos captus omnibus propè membris & distortis pedum cruribus ad paschales ferias, emendatòque corporis vitio sanus erectusque domum lætus recurrit. Hartvvicus inde præsul Cœnobij, sacros Rathardi artus ex angulo templi in medium prolatos honoratiore tumulo collocauit. Ædem instauratam Anselmus antistes Hauelburgensis bona Pontificis Augustani VValteri venia, ante annos quingentos, CIO. inquam centesimo quarto, decimo, VI. Idus Sextiles dedicauit. Stetit inde quatuor propè sæculis, annos trecentos, octoginta ad alterum & vicesimum loci præsidem & præpositum Conradum, qui animaduerso fatiscentium parietinarum vitio, veritus templi totius proximam ruinam, laborates vetustate muros demolitus est, adémque à fundamentis excitauit,

Rathardique cineres honesto sarcophago clausos altari medio intulit, vbi hodièque ab accolis religiosissimè coluntur.

DE S. EBERHARDO
S. EBERHARDVS

SIVE ERHARDVS

OPILIO AD FRISINGAM.

Ex literis
& manu-
mentis Fri-
singensis
canonij ad
S. Petri.
Nona Cel-
la.

Vamuis neque sæculum, neque annum potuerim de-
prehendere, quo S. Erhardus, quem fortuna pecoris cu-
stodem fecit, vixisse potuit; ex tabulis tamen Romanis,
quæ de æde S. Michaelis, vbi conditus est Eberhardus,
cognosci potest, virum sanctum fuisse, cum sanctus in
ijsdem appelletur. Quæ porro de eius rebus didici, malo ad verbum
ex literis ipsius Cœnobiarchæ religiosissimi R. D. Petri ad Serenissimū
MAXIMILIANVM Bojorum principem perscriptis, subijcere, quod
id ad fidem faciat, quam præter auctoritatem hanc, desideramus.

In filiali quadam Ecclesia Monasterio huic vnita, & D. Michaeli Archan-
gelo sacra, vulgò in Dintenhäusen, cujusdam etiam Sancti, nomine Eberhardi
habetur sepultura, qui, vt & ejus fert effigies, pecudum pastor in eodem pago su-
isse dicitur. Ejusdem sepulchrum serè indies adhuc frequentatur, cum à vicini-
tum etiam à remotius distantibus. Terra quoque ex tumulo sancto studio eruitur,
ac domibus & pecorum stabulis importatur, jumentisque contra venenatas ac
contagiosas lesiones applicatur, vt hoc ipsum non paruum miraculum censi pos-
sit, quod tam continuæ effossioni tumuli angustia sufficiat. Quia verò sanctus il-
le multo ante, quàm ab Episcopo quodam Frisingensi Ecclesia illa Monasterio do-
nata est (vt ex Apostolicis quibusdam Bullis Ecclesiam illam concernentibus,
in quibus & ipse Sanctus vocatur, conijci potest) ad celestia migravit, idcirco nec
dies obitus, nec annus nobis constat; celebrior tamen circa festum D. Michaeli
ejus veneratio & memoria habetur. Multa alia miranda celebrant
accolæ agrestes, quæ hic non colloco, cum sine
testibus ferantur.

S. EBERHAR-

B. EBERHARDVS PASTOR.

Gens dilecta Deo pastor, sua si bona norit,
Pro crescente hiedra cum diadema tulit.
Nempe giganteum prostravit fulmine monstrum,
Et stratum funda percussit ense caput?

Nempe fuit partus diuini conscius idem!
Audiit et superos nocte nitente choros?
O Felix EBERHARDE gregis dux, ibis ad Agnam;
Atq. inter sanctos sanctior agnus eris.

B. RASSO.

Quid sibi vult nostri sub principis icone Rasso?
 An mens illius, fruius in ore sedet?
 An veluti gentis, sic est cognatio vultus?
 Namq; nepos veteres sepe imitatur avos.

Vna in viris fuit pietas, et principe virtus:
 Et posuere ambo limina sacra Deo:
 Da Sator et vasti regnator maxime caeli,
 Si labor amobus par fuit, ut sit honor.

B. RASSO

B. RASSO

For a full and complete description of the
 the same as the original, and the same as the
 the same as the original, and the same as the

For a full and complete description of the
 the same as the original, and the same as the
 the same as the original, and the same as the

B. RASSO

B. RASSO seu RATHO
ANDECENSIS, PRÆFECTVS
LIMITI ORIENTALIS BOICÆ.

Rasso hodie, olim Ratho, Boijs Graf Rhat/ ex nobilif-
simâ stirpe dynastarum Damasianorum in Boicâ, pro-
fectus. Est Damasia (quam Strabo *ῥάθων καὶ ἀπό πολλῶν λικα-
τίων*, Licatiorum seu Vindelicorum urbem & arcem
appellat) hodie Cœnobium S. Augustini nomini de-
dicatum (Boijs Dieffen) olim arx & ciuitas. Inde na-
tus est RATHO seu RASSO, cuius maiores Andecenses fuere. Fuit An-
dexarx ex-aduersum Damasiæ, hodie MONS SANCTVS, totâ Germa-
niâ ob cineres Sanctorum ibi maximo numero conditos (de quo
alibi diximus, dicemusque) inclitus. Rathoni cum sorore Hata, ma-
tre S. Conradi Pontificis Constantiensis, pater fuit Rathbotho: huic
Ratholdus, caput gentis Andexianæ, quem Arnulpho Cæsare
(haud scio, an verè) natum tradunt. Ratho tetrarcha Bojorum, cu-
rabat limitem, qui ad orientem pertinet, & hodie Austria est, vir in-
gens, & staturâ tam procerâ, vt communem hominis modum ex-
cederet, vt saxum ad modum corporis ejus factum ostendit. Ratho
cum Iudithâ Henrici principis Bojorum & Saxonum coniuge, Ar-
nulphi seu Arnoldi mali filiâ, Hierosolymam adiit, indèque ma-
gnos rerum sacrarum thesauros secum detulit; ædem sacram Chri-
sto & Christi per orbem nuncijs Philippo & Iacobo ad Ambronem
in superiori Boicâ condidit; contubernium in S. Benedicti leges ju-
ratis adjecit, ipseque pars ejus familiæ factus, sacra ex Palæstina mo-
numenta allata ibi reposuit, ac beato post fine conquieuit. corpus
ibidem in mausoléo conditum, hodieque maximâ populi quotan-
nis frequentiâ colitur, innumerisque votis, prodigijs, & anathema-
tis celebratur, quamuis sacræ Diuorum reliquiæ cum ipsis religiosis
ad MONTEM ANDECENSEM migrarint, cum reuersus in Boicâ Hun-
nus Cœnobium solo æquauit, ab Othone Imperatore in campis
Iycatijs ad internecionem deletus. Dum hæc ex chartis Andecensi-
bus depromo, SIMON Damasiani cœnobij religiosissimus antistes,
membranas ad me transmittit, in quibus res à B. Rathone gestæ co-
piosè descriptæ leguntur; sed quia nonnulla mendosa in ijs depre-
hendi, quæ cum reliquorum scriptorum fide non conueniunt, tan-
quam incerta prætermittenda duxi, ne certa etiam labefactarent.

Circum-

reccccv.
xv. Cat. l. 10.
li. obijt.
Mons b. d.
na Dam.
siani Cœ-
nobij, sive
Dieffenfis.
Chor. Ann.
decen. c.
Auentin.
pap. 495.
Hundius
pag. 283
Vita edita
patria l. 10.
g. 10.

D E B. R A S S O N E.

Circumfertur ejusdem vita patriâ linguâ Monachij edita, sed & in illa agnoui multa castigatione digna, quæ melius alibi excutientur. Quòd, inquam, cum Imperatore Hierosolymam ceperit; quòd cum Henrico Othonis Magni fratre, ob partam ex Hunnis victoriam, statuâ equestri Maurkirchij sit celebratus; & hoc genus alia, quæ quàm procùl à verâ ratione sint repulsa, temporum ratio docet. Neq; enim statuæ illæ Rathonem; sed Gualterum Hoiensem, & Hëricum Aucupem ex imaginum insignibus produnt: contrà, quàm Auentinus, Hundius, & alij prodiderunt. Aucupis, vt Regis Romanorû, aquila est insigne regium; Crux atra in albo clypeo dynastarum Hoiensium. Henricus Aucupis filius nunquam gestauit aquilam, cum Rex nunquam fuerit. Neq; Ratho crucem atram in albo campo. Andecensium imagines gentilitiæ feruntur, aquila cum imminente illi Leone. Interim non imus negatum, Rathonem ingentem fuisse cum ducem, tum militem, cum illâ tempestate Pannonos Austriam, quam Ratho prætor rexit, assiduis excursionibus vexarët. Accedit Rathonem equestribus ludis præfectum fuisse, regémque ludicrorum certaminum appellatum. Quod illi munus etiã arma induit. Nos cæteris, vt humanis & fugacibus, neglectis, tanti herois religionem admiramur, vtinam & imitemur. Statuarum equestrium imagines vitæ B. Rathonis appressæ nullam habent aquilam; sed Henricus Rhombos Boicos; Ratho crucem in clypeo & signo. Ego illos Maurkirchenfes coràm non aspexi. Has vulgò creditas Henrici & Rathonis spectandas subijcio.

HENRICVS DVX BAVARIAE.

B. RASSO.

In membranis Dieffensibus multos Rathonis titulos honorum lego, quos neclubet affirmare, neque lectori subducere : Sicenim tabulæ Damasianæ.

Anno itaque gratiæ nongentesimo quinquagesimo quarto currente, & Othone I. regnante obiit XV. Kal. Iulij RAZZO Comes Bauariæ superioris, qui, ut Chronica montis Sancti ANDECHS testatur, his titulis functus est. Fuit namque non tantum Comes, sed etiam hereditario jure COMES PALATINVS RHENI, DVX MERANIAE, DVX BVRGVNDIAE, DVX FRANCONIAE, DVX SVEVIAE, DVX CARINTHIAE, ac COMES DE GÖRZ, MARCHIO YSTRIAE, & DOMINVS Castri DE ANDECHS. Hostitulos auctor vitæ docet, cum Rathone extinctos, nec Comites Andecenses, illos deinceps suis literis præfixisse. Porro Scriptores, qui pro MERANIA reposuere MORAVIAM, regionum ignari, falsi sunt. Prouincia Meraniæ Friderici Ahenobarbi, & paullo antè nominabatur regio illa, quæ olim fuit sedes Nariscorum, & postea dicta est Voitlandia. Merania Friderico II. discerpta est in multas partes, cum hæres virilis stirpis superesset nullus. Rapuit enim partem Pontifex Babenbergensis; aliam Herbipolitanus; aliam Norimbergensis Toparcha. Andecenses dynastæ titulos à morte Rathonis non omnes posuere: dicti plerique omnes ut Bertholdus & posterius, Duces Meraniæ, Carinthiæ & Istriæ.

*Cavens in
Silestia.*

IN BOICA NATVS.

S. VDAL-

S. VDALRICVS EPISC. AVGVSTAN. IN BOICA NATVS.

Boica te caelo genuit, pia Rhætia fount,
Pontificem rapuit, Vindō Lycūsq. suum.
Nomen VDALRICO est, satis est, iam cetera noui,
Teutonico quisquis natus in orbe fuit.

Stant augusta tuis Augustae munera votis:
Viuunt et vitæ munera mille tuae.
Prisca fides, pietasq. vocat te Dine parentem;
Quos tibi dat natos lux hodierna Pater.

S. VVOLFANGVS EP. RAT.

Henrici pietas qua croauerit arte requiris?
 VVOLFANGVM huic caeli rex dedit artificem.
 Integra si nescis quid prosit vita Magistri,
 Inclita diuini Caesaris acta lege.

Sic populos, sic ille duces, sic imbuat ipsam.
 Aetatem, quae spes posteritatis erat.
 O sator imperij VVOLFANGOS mitte trecentos,
 Si vis Henrico surgere mille pares.

DEUTSCHES INSTITUT FÜR KUNSTGESCHICHTE

2. VORLESUNG

Die Abbildung zeigt den Grundriss eines Gebäudes, das in der Mitte des 19. Jahrhunderts erbaut wurde. Es handelt sich um ein typisches Beispiel für die Architektur dieser Zeit, die sich durch ihre klaren Linien und symmetrische Gestaltung auszeichnet.

Das Gebäude ist in zwei Hauptteile unterteilt, die durch einen zentralen Hof verbunden sind. Die linke Seite ist für Wohnzwecke vorgesehen, während die rechte Seite für administrative oder öffentliche Zwecke genutzt wurde.

2. VORLESUNG

S. WOLFGANGVS

EPISCOPVS

RATISPONENSIS.

WOLFGANGVS ab illustri sanguine dynastarum in Sueuiâ stirpem traxit, patrémq; habuit Comitem Pfuldingarum ex castro Ahalmiano, quod haud procul est oppido Reutlinga, matrem Gertrudem Veringanam eiusdem nobilitatis faminam, ipse Vuellenburgi seu VVeltenburgi Rhætorum arce, prius quàm in lucem ederetur, per illustre sidus stellæ matri sub nocturnam quietem diuinitus significatus est, quod prodigium non aliud notabat, monebátue quàm futuram filij claritudinem, sanctitatis famam, & excellentiam doctrinæ. Nam statim à natali septimum annum ingressus, cœpit in cultu literarum dare specimen indolis, quâ spem faciebat fore ut olim gentes populósque pro sacro tribunali doceret: adeò maturè astrum hoc lucere cœpit, quod in dies maius & illustrius iubar ex se fundebat. Augiam diuitem missus est primùm ad ingenium optimis disciplinis excolendum; nam per eam tempestatem nobilissimum & amplissimum Cœnobium Augiense & opibus florebat, & studijs, aliaque pleraq; præstabat, & quod caput est, religiosis institutis maximam sibi per omnem Germaniam auctoritatem conciliarat, ex quo, velut ex magnorum patrum senatu, multi prodibāt pontifices prouinciales, quorum alij Constantiensem, alij Reginoburgicam, alij Argentinensem Ecclesiam procurabant. Animaduertit in VVolfango felicem & docilem ad omnia naturam Henricus Popponis ad Herbipolim antistitis frater, clarissimis Fræcorum, Sueuorumque proceribus sanguinis propinquitate adnexus, eoque se in intimam VVolfgâgi familiaritatem insinuauit, instituitque orare, & sapius ac vehementius vrgeri, ut secum vel inuitus Herbipolim ad sublimiores & cælestes literas discendas proficisceretur. Euocarat iam antè Poppo Stephanum ex Italiâ opinione eruditionis id æui excellentem. Hunc cum audirent, & VVolfgangus cælesti doctore spiritu S. adiutus celerrimè arriperet, quæ ipse sapientiæ professor non sine multo labore perdiscebat, antequam ad docendum in cathedram ascenderet. Incidit olim locus ex Martiano explanandus, de quo inter condiscipulos concertatio extitit, quæ mens au-

15. ccc. lvi.
Vixit.
Scriptores
vitæ.
Anonymus
apud Suri-
um ex MS.
Lambertus
Dietmarus
Trithemi-
us.
Fasti Ro-
mani &
Germani.
Crancius.
Hundius.
Aucinus.
Ally, qui
patria Gode-
scriptor sit.
Et hoc ipso
anno Ingola-
stadij vita
eiusdem
cæsa.
Christopho-
rus Hart-
mannus.
Arnulphus
Comes.

etoris germana esset, nam ex Stephani verbis nemo poterat assequi intelligentiam, quæ studiosis veritatis faceret satis. Itum communi consilio ad VVolfgangum, qui nodos omnes adeò expeditè soluit, ut non citius Alexander Gordium ferro abruptisse crederetur. Sed enim quæ res VVolfango apud æquales magnam collegit ingenij famam, ea apud Stephanum eundem in summo posuit odio, cum sibi discipulum ab auditoribus præferri non obscuris signis deprenderet. Itaque illum persequi, obrectare, laudes & virtutes ingenij per calumnias deterere, & quem in amoribus & admiratione habere debebat, perditum cupere. Quod ubi VVolfangus sensit, apud doctos etiam invidiam valere, nihilque sincerum & virtuti geminum in ipsis sapientiæ cultoribus doctoribusque æquè vitij & artibus inferni hostis, quam quemlibet è vulgo obnoxij, cepit consilium sese ex hominum improborum consortio subducendi, vitæq; sanctioris inter religiosos viros amplectendæ. Sed his cogitationibus intercessit Henricus, VVolfgangi, ut dictum, familiaris, eo ipso tempore Treuirensi pontificatu auctus, qui VVolfgangum amplissimis honorum & stipendiorum promissis ad opem sibi ferendam sollicitavit, nec antea quicquam profecit, quam Henricus illi non decurionatus, aut sacras præfecturas, sed juventutem in scholis gratis erudiendam committeret. Quod ille munus tam sanctè administravit, ut non solum animos adolescentiæ optimis literis imbueret, mores emendaret, vitiorum elementa eraderet, virtutes inferret, sed inopiâ circumventos suis ipse copijs aleret, adeoque vitam juxta suis auditoribus suâ benignitate propagaret, eorumque animos cælo dignos per virtutem præpararet. Quæ res illum in summâ apud omnes existimatione posuit, movitque Henricum, ut denuò VVolfgangum aggredere, ne majores honores vellet rejicere, non alio fine delatos, quam ut collapsam sacerdotum disciplinam integritati suæ restitueret, ad quam nemo tum aptior ipso VVolfango videretur essetque.

Ægrè tandem induxit obnitentem, nec aliâ mente obsequentem, quam ut ne refractarius, & in suum præfulem contumax existimaretur. Suscepto dein decurionis munere, ita se tractavit, ut vitæ morumque sanctimoniam omnibus esset documento, plûsque efficeret auctoritate nominis, quam imperij & præceptis. Sacerdotalis ordo antea vagus, solutus, & propè sine ordine degens, jam ad formam admodum cœnobitarum vitam exigebat. Instabat his VVolfangus opportunè, importunè, ut mali tremere, boni amarent, omnes venerarentur. Inter hæc Henricus præsul Treuirensis ab hominum

cætu

cætu ad tribunal supremi iudicis per mortem citatus, dedit occasionem VVolfango ad priora consilia vitæ priuatæ & religiosæ redeundi. Sed Bruno Colonienſis Archiepiſcopus, vir iplius VVolfgangi testimonio summæ religionis, intercipere cœpta VVolfgangi necquicquam conatus, Coloniam ad se primùm VVolfgangum (qui se jam dignitate decurionatus abdicaret) inuitauit, omnibusq; rationibus apud se retinere instituit. Cum perseuerantē in cœpto videret, ne sancta ejus cogitata retardaret, faustis abeuntem votis prosecutus est. quem parentes vltimâ senectute fessi, ingenti gratulatione receptum complexi sunt, seq; tanquam beatos prædicabant, qui ante obitum filium, & talem filium superstitem viderent. Sed enim hoc illis gaudium (vt omnia humana breui finiunt) caducum fuit, subitoque in lacrimas vertit, cùm intelligerent filium id moliri, vt nomen, titulos, opes, hæreditatem, parentes ipsos, & spem posteritatis omnem abdicatus destitueret, & in sola loca, siluas, aut certè apud religiosos viros se abderet, nouumque genus vitæ ordiretur. rogabant, vrgebant, ne se spes vnica familiæ desertum iret, cogitaret iplius Dei, quem sequeretur, imperium esse, parentes in primis colendos; expectaret saltem fata parentum ante fores jam supremum illorum diem expectantia: ne se cogetet ante mortem mori. His & hoc genus pluribus, quæ caro & sanguis, atque in primis hostis religiosorum cacodæmon suggererat, fatigabant animum VVolfgangi, eumque à cœptis abducere nitebantur. Sed altiores egerat radices virtus VVolfgangi, quàm vt vllis parentum querelis aut lamentationibus conuelleretur, vt qui probè nosset vocem Christi, *qui plus amat patrem, aut matrem quàm me, non est me dignus*. Itaque erudito responso eo deduxit parentes, vt abeundi veniam illi libentes volentes impertirentur, cùm dixisset, magnas se gratias illis debere de singulari beneuolentiâ, & hæreditate ex asse sibi assignata: se enim uerò nullis opibus indegere, tali se principi in obsequijs fore, qui omnes reliquos potentiâ & copijs longè superaret. Rati parentes, vt hoc genus hominum non assequitur obliqua dicta sapientum, illum de nescio quo Imperatore aut Pontifice cogitare, ad cuius aulam se conferret, faustis omnibus abeuntem prosecuti sunt. Sed VVolfgangus cæli terræque Dominum intelligebat, ad cuius castra à parentum complexu lætus auolauit, contulitque se ad Meinradi in Helueticâ solitudine Cœnobium, hodièque toto orbe, & maximè per Germanias terras summâ religione celebratū, quod ^{A.C.} nuper Christophorus Hartmannus vir eruditus & religiosus latinis ^{968.} literis eleganter illustrauit, primâque ab constitutæ ædis origine res
ibidem

Auentin.
Hundsm.
Annales
Helmer.

A.C.
972.

ibidem per praesides Monasterij gestas, Sallustiano calamo descripsit. Hic VVolfgangus comam vestemque posuit, & attonsus in verba S. Benedicti iuravit, oblitus se ex sanguine illustrium Comitum Pfallingensium, Veringanorum, Reidenfeldensium oriundū, in ordinem reliquorum redigi voluit, omnibusque singularia pietatis, subjectionis, & sanctimoniae documenta per exercitationem religiosam praebuit: vbi etiam ad decurionatum à reliquis euectus: quā tempestate S. Vdalricus pontifex Rhætorum Augustanus illuc religionis & veteris consuetudinis causā diuertit, repertumque ibi VVolfgangum, jam eruditionis & sanctitatis gloriā florentem, sacris initiauit. Exin impulsu numinis, animum ad barbararum gentium animos Christianā lege erudiendos contulit, pacēq; & comeatu à Gregorio Abbate cum socijs impetrato, Pannonias superiores & inferiores, omnemque Bohemiam auspicijs D. Pilgrini, seu Peregrini Batauorum in Boicā Episcopi, quinque millia Vgrorum caelesti baptismatis fonte tinxit, Christoque transcripsit. Quāquam domestici annales hic non nihil variant, narrātque nihil operē precium fecisse VVolfgangum apud Pannonas. Ego publicos scriptores secutus, nihil sine teste commemoro. Pilgrinus seu Peregrinus, cognitā virtute VVolfgangi, apud Othonem alterum egit, vt pontifex Ratisponensis crearetur: qui cum consilio sacro Ratisponēsis Ecclesiae rem eō deduxit, vt consensu omnes in nomen VVolfgāgi cōdicerēt, prēter ipsum VVolfgangum, qui se Gregorio Cœnobiarchē Eremiti subiectum testatus, sine ipsius consilio negauit posse insulam induere: Gregorius Antistes super eā re consultus Pilgrino reliquisq; auctor fuit, vt VVolfgangus in Pontificem Ratisponensem consecraretur. A Friderico demum Salisburgensi Archiepiscopo, gratulante Germaniā, & potissimum Boicā, Bohemiāque, quam Ratisponensis curabat, applaudente, solemnī religione consecratus est: qui mox animum ad mores religiosarum Virginum prolapsos adiecit, & Monasteria *inferius superiusque* appellata, emendare nequicquam institit; Virginibus Canonissarum praerogatiuas cauſantibus, opera praesulis elusa est, donec nouo contubernio S. Pauli nouis titulis Christi excitato, nouisque legibus confirmato, optimo nouitarum Virginum exemplo, veteres illae suam viuendi libertatem & licentiam erubuerunt, volentesque subiectae VVolfango, correxerunt. Inde ad consilium Canoniorum reuersus, eosdem cum vniuerso ordine sacro sanctis moribus instituit; demum populum ipsum magno concionandi, hortandi, visendi, curandisque labore, non sine caelestium prodigiorum suffragatione, à prauis vitiorum corruptelis

corruptelis, ad Christianam disciplinam reuocauit. tantum in vni-
 us antistitis virtute situm est, cuius nutum omnes sequuntur, cum
 exemplo ad rectè sanctèq; viuendum prouocantur. Videant præ-
 sules, à quibus cæleste numen rationem subiectorum exigit, quo-
 modo excusare velint aliena populi peccata, qui sua non possunt.
 Hæc disciplina populi, sacrorumq; & ciuiliū ordinum adeò cele-
 brauit VVolfgangi gloriam, vt ab omnibus velut vnus è cælitibus
 in terram delapsus coleretur; qui popularis applausus adeò af-
 fixit animū illius, vt ad alpes Noricas, Falconem montem, saltūq;
 ad lacum Abernum pertinentē, haud procul Salisburgo confugeret,
 ibique totum quinquennium in vltimā vitæ inopiā, sed magnā cæ-
 lestium gaudiorū copiā inundatus traduceret, prodigijs clarus, cum
 varia tericulamenta phasmatum, phantasmatumque architectus
 technarum dæmon objectaret, vt montes inter se collisi, medium
 inde VVolfgangum elisuri viderentur; cum ex durā filice largos
 vndarum fontes ictu pedi educeret, cum fortè jactu securis, quā im-
 pacta erat rupi, ædiculam constitueret, quæ hodièque summā reli-
 gione, magnāq; peregrinorū frequentia celebratur. hanc omnem
 vitæ rationem in solitudine transactam, mirandāque VVolfgangi
 opera, loci habitum, sacellum, lacum, alpes, heroo pede non minus
 canendi artificio, quā medendi peritiā, vsūque clarus, Philippus
 Menzelius descripsit: cuius illustre carmen libet subicere, quòd ea,
 quæ extremo calamo attingi, ille largā venā exequatur.

*Suorum sublime decus, sed maior olympi
 Gloria, magne, Deoque idem dilecte, Sacerdos,
 Hos, & Pontificum, VVOLFANGE, medulla sacrorum:
 Hæc ne adeò loca sola, & inhospita tecta ferarum,
 Syluæque, scopulique assueta cacumina nimbis,
 Posthabito luxu, splendorque & urbis, & aulæ,
 Arrisere tibi; Fastis nam testibus olim
 Quum fugeres contagem hominum, vitamque profanam,
 Pertæsus, sancto veterum de more parentum,
 Spontè remouisti te montes exul in altos,
 Discludens humiles cælesti pectore curas.
 Hic Halopyrgæas inter memorabilis Alpes,
 Pinifer exhibuit tibi durum Falco cubile
 Sardanapalæis pro plumis, murice & auro.
 Exesum gelidi montis latus; aspera saxa
 Et caligantem latebrosā in rupe recessum.
 Hic simplex epulis jejunia victus inemptis.*

Conditisq;

DE S. WOLFGANGO

Conditisq; fame, tenui, creberrima, mensâ
 Lenijt: atque auidam Bacchi sine munere fregit
 Unda sitim: quæ Mosaico (mirabile) ritu
 Te baculo tundente solum, de rupibus imis
 Extitit, en, subito saliens: & diuite vena
 Purior argento per saxa arentia rupit.

Nec tibi, qui sanctosque patres, natumque Tonantis
 Ipsum adeo solitus deserta per auia structis
 Appetere insidijs, multa vaser arte sathanas
 Absuit ignipotens. Namque ut feruenter ad astra
 Erectos animos, & nil mortale morantes
 Deprimeret gelidâ coiens formidine sanguis,
 Te spectris malus ille cauis, & imagine falsâ
 Terrere aggreditur. Videas nutare minaces
 Falconis scopulos, aduersique ardua montis
 Te super horrendo jam jam impendentia casu
 Conuelli, rapidoque tonare fragore ruinas.

Talia, mentitis magnum per inane figuris,
 Impostor volitans stygius simulacra ciebat.
 At nihil his actum: tu contra pectore firmo
 Supplicibus placidum conuersus ad ethera votis,
 Perstas impavidus: stragemque edentia tergo.
 Et manibus passus obnitens marmora fulcis.
 Iamque patent fraudes, & inania visa fatiscunt
 Illa, precum valido impulsu diffolata tuarum:
 Ut pice nigrantes quum disijcit ethere nubes
 Obductas Aquilo, solemque serenaque reddit.

Ipsa etiam cautes veteris vestigia facti
 Admiranda, hodie spectantibus obuia, seruat
 Insignita tui capitis, manuūque cauata
 Appressu: diæq; crucis victrice trophæo
 Altè inscripta, oculos pascens, animosque legentū.

Nec procul inde, lacum quâ mons Falconis Abernum
 Despicit, erigitur frondosus in aëra vertex:
 Unde manu ancipitem, stans celsâ in rupe, bipennim
 Corruptam quatiens (fundandi illustre sacelli
 Augurium) es vacuas quondam jaculatus ad auras.
 Illa volans, vim supra hominis, solitūque tenorem
 Longius & Diuis acta impulsoribus ipsis,
 Vestigando aciem circum huc illucque ferenti,

Vallu

*Vallis in vmbrosa tandem tibi colle reperta est,
Fatali depacta solo. Nam tanta secutus
Omina, calicolum regi pro tempore paruum
Hic properans struxit saxi rudioribus ædem.*

*Quid loquar, ante fores, templique in limine primo
Marmoreæ rupis molem, indubitataque monstra?*

*Fortè fatigatos somnus tibi longior artus
Presserat, in festi jam clarum manè diei*

Productus: quum tu domitor, censorque tuimet

Ante alios asper, tibi que ipse ignoscere durus,

Ut sua tam lentum mulcicaret pæna veterum,

Hec ad saxa ruens, plantasque manusque pedesque

Fervidus aggredieris violento allidere pulsu.

Ecce autem (res mira) manus, plantasque pedesque

Accipit immersos, nativum oblita rigorem,

Nuda silex: ceditque locum mollissima tactu,

Ductilis in morem argille, ceræque liquentis.

Cetera quid fando miracula mille retexam?

Sine tuis olim precibus, dum vita maneret,

Seu mundi euecto te post melioris ad arces,

Quæ patrata fuere, hodieque stupenda patrantur:

Signatis equidem tabulis, & testibus illa

In luce, inque oculis hominum versantur, & ore.

Hæc omnis templi paries, postesque sacrati,

Undique picturis fulgentes, undique signis:

Quæ suspensa tholo, varijs è partibus orbis

Votorum posuere rei, donaria monstrant.

Bene erat VVolfango soli cum cælitibus in solis locis agenti; sed malè ouilibus à tam beato fidòq; magistro pecoris desertis. Subductus erat repètè, & ex omniū oculis evanuerat sanctissimus gregis custos; nec, quāvis per multos emissarios quæreretur, vlla poterat vestigia præsulis deprehēdi: donec visum Deo, virtutē altissimis montiū valliūq; claustris septā pderè, ptractāmq; in excelsso collocare, quo orbi Christiano in omnem futurā posteritatē luceret. Venatorē damas & capreas sequentem fors ad mapale VVolfangi detulerat, qui illico agnouit antistitē suū, vix tamen ob inedia & neglecti corporis incultū agnoscendū, cuius aspectu vehementer territus præsul, timuit, ne domū nunciaret, inuentū esse tot aīis desideratū gregis deserti custodē. Nec animi falsus, ille enim simul in urbē est regress⁹, rē ad consiliū publicū tulit: populūq; simul & magistratū tam sacrum,

R

quàm

quàm ciuilem incredibili gaudio cumulauit, vñ ex communi sententia legatio honestissima ad eum reuocandum mitteretur. Peruenere delecti viri, duce venatore, ad cubile VVolfgangi, nouòq; exhausti pontificis vultu attoniti, demum in lacrimas iere, & genua supplices complexi, rogabāt, quid in illum vel populus, vel vterq; fenatus peccāset, quòd ope suā & præsentiā tot annis vrbe & subiectos destituisset? gregem sine pastore, sine patrono clientes, sine opemiferos relictos, daturū illum graues apud Deū huius desertionis rationes. Rediret porro, & se suis desideratissimū patrem velut natis restitueret. Cum multa in eam sententiam dixissent, obsequi tamen VVolfgangus recusauit: se numinis impulsu à strepitu vrbis & populi secessisse; irent, iuberent, crearent alium suo loco pontificem; sibi decretum, pedem non efferre. Perculsi hac tergiuersatione Episcopi, admovent firmiores arietes legati, & grauissimis rationū momentis virgēt, cum interminatione etiam, vi rapturos, nisi sponte sequeretur. surrexit, suòque sacello & gurgustio salutato, abiturire cœpit; ipsa ædícula verfa dicitur, quasi suum incolam comitatura, antistitemque illi præcepisse; quiesceret, futurum vt à frequenti populo coleretur. Vbi cursor in vrbem renunciauit præfulem reuenire, tota ciuitas gaudio exultans se obuiam VVolfango eiecit, venientemq; cum faustis acclamationibus, lacrimis iuxta ac lætitiā permixtis exceptū ad summam ædem S. Petri certatim omnes deduxere, suòq; throno reddidere, & multos inde dies tãquam Diuo etsi viuo adhuc, festos celebrauere. Inter hæc gratissima fama optatissimi reditus VVolfgangi ad regiam Othonis Augusti delata mouit imperatorem, vt Episcopum post composita domi negotia ad se euocaret, cum illo de vniuersi imperij summā, religione, disciplinā, consilia positurus. Vbi aduenit, dum gratulatur illi felicem reditum Imperator, & alia atq; alia querit & consulit, inter tractandum accedunt Legati Bohemiæ, docentque, quo statu religio dudum jacens versetur, quantopere præsenti, non remoto curatore ea indigeat; nunquam Bohemos operæ fructum ex religione laturus, nisi suum ipsi præsensem pontificem intueantur, & se ad ejus præscripta conforment. Placuit VVolfango tam iusta petitio, petitæque abeundi ad suos, quibuscum consilia conferret, potestate, quæsiuit ex senatu suorum patrum, quid censerent de nouo pontifice Bohemis concedendo. Rejicientibus plerisque omnibus petitionem Bohemorum; nihil detrahendum de censu Ratisponensis Ecclesiæ, in cujus auctoritate & ditione esset Bohemia. Quod si nouum suūque Episcopum desiderarent, noua illi vectigalia assignarent. Obnixus contra VVolf-

VVolfgangus omnino cedendum etiam bonis videri, quæ Bohemi contulissent, ne animorum iacturam facerent utrique; salutem omnium in primis curandam: nihil defuturum ijs, qui Deum pio cultu venerarentur. Renūtiat Imperatori, velle se postularis Bohemorum annuere; creatq; Adalbertum dignum loco & cathedrâ virum, qui suâ fidē postea apud Prussos etiam sanguine pro Christo fuso sanxit.

Coluit VVolfgangum singulari veneratione Henricus Bojorū princeps, domo etiam Bojus, ut videtur, non Saxo, atque è Schirenfi familiâ propagatus, ut infra in S. Henrico Imperatore, ejus filio, ostendam. Huic ergo Henrico erant virilis stirpis gemini adulescentes, Henricus (ut dixi, Imperator, & Diuis accensus) & Bruno demum Pontifex Augustanus; totidēque muliebris, Gisila seu Gisela & Brigitta. Hos VVolfgangus optimis formabat moribus, ac velut Magister instituebat, quod Dietmarus docet.

Nutrit præclarum VVolfgangus præsul alumnum,

Qui sequitur Dominum toto conamine Christum.

Quid ergo miraris ad eandem virtutem aspirasse Henricum sui præceptoris æmulum? *Da hujusmodi doctores, & habebis sanctos Imperatores.* Iam antè præuiderat VVolfgangus cujusq; ex liberis Henrici futurum vitæ statum, & cum adolescentuli essent, quasi jocabundus Henricum regem, Gisilam reginam, Brunonem Episcopū, Brigittam antistitam vocitabat, eiūsq; vaticinium euētus verū docuit. Henrico post Imperatore, Brunone Episcopum Augustanum agente, Gisela regi Pannonum nuptâ. Brigitta contubernio Virginum Ratisponæ præfuit.

Angustē prouenerat annis sequentibus frumētum, & inopes fame cruciabantur; cum accersitis œconomis imperauit, ut apertis granarijs messē petentibus, procūlq; aduētantibus venderent, daretq; quantū poscerent, eâ lege, ut dimidiatâ pauperib. gratis elargirētur, eōq; nomine pretiū diminuebat. domi quotidie suâ liberalitate miserorū inopiâ subleuabat, ut greges pauperū ad aulā vsq; penetrarēt. Inter quos fur vestiarius incustoditum ipsius pontificis conclaue irrepsit, & cortinæ parte abruptâ dum euadere conatur, ex fugâ repressus ad VVolfgagū adducitur, furti cōuincitur, dignūsq; furcā ab domesticis conclamatur; stabat miser in medio ad tribunal judicis; sedebat contra misericordia, & qui dānare debebat reū, cœpit eūdem defendere; sed vrgentibus domesticis, quæsiuit ab infelice, quid tantum facinus sit ausus? vides, inquit miser, pannos meos & centones; quæsiui vestem, quā tegerem nudum corpus. Et VVolfgangus ipsos

R 2

culpan-

DE S. VVOLFANGO

culpandos dictitabat, qui conclavis tutelam accepissent, reumque veste meliore donatum dimisit. Ita suos VVolfangus ultus est praedatores. Ex aduerso mensae pauperes collocavit quotidie, quibus de suis apponi iussit. Analecta alijs, & praesertim familijs inopia pressis misitavit, ita tectè, vt rari pietatem notarent, *quod sinistram nollet consciam, quid dextra largiretur.* Votis assidue vacabat, praesertim inter noctu clam se in aedem sacram illatebrabat, ibique obiectis portarum claustris cum Deo familiaris egit, nec ante desinebat, quam genibus sedens fatigatus in somnum laberetur. Ita ad preces usque matutinas frequenter totas noctes traducebat. tempora quoque sua domi negotijs tractandis alia silentio destinabat, nec post completas diei preces vocem ullam mittebat amplius, tanquam in religiosam anachoretarum disciplinam degeret. Iam mira, quae passim praeter usum communis vitae patrauit, & multa, & praecleara sunt, singularique volumine describenda. Proscripsit ex hominum possessione daemones; excitauit fato functos; reduxit furiosis mentem; tranauit cum Othonis exercitu obstantia flumina; aliaque sanctitatis certissima argumenta, quibus apud omnes, quantumuis ipse occulta vellet, clarebat.

Demum administrato per annos duos & viginti pontificatu Ratisponensi, cum negotiorum causa Pechlarium peteret, quod oppidum est in Austria inferiori, hodieque ditionis Ecclesiae Ratisponensis, conscensa naui, secundo Danubio delatus est Poppingam, locum id temporis Batauorum, vbi rapidam correptus febris deportatus est in aedem S. Othmari, qui iam olim praedixerat illi fore, vt in suo sacrario e corpore migraret. Ibi regressus in memoriam praeteritae vitae, omnes labe, quas quidem perexiguas fuisse, par est credere, per lacrimas & confessionem deleuit, Virginisque filium magno cum sensu pietatis vitae futurae arrabonem, in Eucharistia sumpsit, praesentibusque vehementi oratione commonitis, vt vitam homine Christiano dignam colerent, tanquam omnium dictorum factorumque rationem ad tribunal Christi reddituri, se humi ante frontem altaris vultu terram spectante collocari iussit. Et cum aedituus ac famuli a cubiculis, turbam confluentem conarentur templo exigere, negauit sanctus vir id rectè fieri; permitterent populum praefulis mortem, cui omnes vitam deberent, spectare: non esse erubescendam naturae legem, cum auctor vitae spectante mundo voluerit palam in cruce nudus emori. Tum commendatis Deo se & subiectis suis, oculos in mortem clausit, fidusque illud, quod in ortu mater conspexerat, extinctum est, imò veriùs, accensum & astris illustratum.

Familia

Familia, præfule destituta, in maximum coniecta mœrorem, funus pro præfenti copiâ instruxit. Aduertit cœlestē numen ad id loci Hartvicum Salisburgensem Archiepiscopum, cum Illustri viro Arabone procuratore Prouincię, id quod pridie S. VVolfgāgus futurum denunciārat, iusserātque adornari conclauia; cui rei vt fides esset, signi loco factum naufragium saluis vectoribus indicauit, neq; secus fuisse euentus docuit. Septimo inde die funus Ratisponam illatum, cui summā in æde S. Petri iusta funebria perfoluta. Sed pauperum, viduarum, & pupillorum lacrimæ & lamenta corpus pontificis humectârunt, quæsti se patrono, altore & parente orbatos. Secundum piaculares cerimonias, corpus in S. Emmerami æde conditorio clausum est, & post duos & quadraginta annos à Leone IX. A. C. Pontif. Maximo (cū in Germanias pacis inter Henricum III. & 1032. Regem Pannonum conciliandæ esset profectus) propter assidua, quæ narrabantur & fiebant prodigia, inter cælites colendum præcepit. Latuit postea in cryptâ apud S. Emmeramum annos 1017. præterito demum anno à VVolfango altero nominis hujus post S. VVolfgangi Ratisponensis præfulis antistite repertus, & summā cum religione, publicâque celebritate translatus, nouo que sacrario honoratus.

Admiranda S. VVolfgangi singulari volumine patriâ & latinâ voce conscripta leguntur, quæ non est necesse hîc collocare. Supremus mundi præsul Christus orandus, vt mille nobis VVolfgangos submittat, qui Ecclesiam in pristinum splendorem restituant.

DE B. GVNTARIO
B. GVNTARIVS

siue GVNTHERVS,
EPISCOPVS RATISPONENSIS.

C CLXXX
VIII.
Leopoldus
Babeburgi
in ex his-
toria Fran-
corum.
Dietma-
ri lib. 2.
p. 21. Tri-
themius.
Arnolphus
Comes l. 2.
de S. Em-
merami
tantum no-
minat in-
ter Episco-
pos. Hun-
dus Me-
trop. p. 61.

Eginoburgi, quæ hodie Ratispona est, antistes, defun-
cto Conrado, siue Isengrino (nam Conradum quidã
prætereunt) desiderabatur. Erat per id tempus Ratif-
ponæ Otho M. Romani nominis primus apud Ger-
manos, fortissimus & religiosissimus Imperator, cui
simul Boica Arnulpho Bojorum principe extincto, &
hæredibus ob defectionem exauctoratis, parebat. Hic dum de di-
cendo Episcopo sollicitè cogitat, per nocturnam quietem mone-
tur, vti primâ luce ad S. Emmerami Cœnobium properet, primùm-
que ex occurrentibus sibi religiosis ex illa sodalitate, pontificem
Ratisponensem designet. Imperatori simul ac diluculauerat, cum
paucis ex palatio assumtis ad S. Emmerami tendenti Cœnobium,
forèsque pulsanti primus Guntarius occurrit, nec Othonom Augu-
stum agnoscit. Imperator diligenter virum religiosum contempla-
tus: Ecquid, inquit, erit præmij, quando te Pontificem Ratifpo-
nensem nominabo? Guntarius homo permodestus, se ludificari ar-
bitratus, vt qui alia omnia sentiret, detractâ crepidâ, hoc te, inquit,
calceo remunerabor. Otho coactò antistitem & religiosorû virorû
cœtu exposuit, quid sibi celestè numen per oraculû de Guntario edi-
disset, & illum ipsum Episcopum designauit, qui tamen non am-
plius semptem menses cum dimidio tenuit sedem, vitâque cum
dignitate posuit, vel potius maiorem & feliciorem in cælo recepit.
Erit operæ Dietmari scriptoris antiqui & veri verba de Guntario,
quem ipse Gunterum appellat subscribere. Imperator auditâ Ratifponen-
sis Ecclesiæ præsulis morte, eo perrexit: & vt Episcopatum non alijs daret, nisi ei,
qui primus sibi occurrerit, in somnis admonitus est. Crastinâ autem die primitus in-
lucescente, Cæsar ad Monasterium Christi Martyris Emmerani, Monachis hoc
nescientibus, cum paucis venit, & paulatim ostium pulsans, à quodam Gunthe-
ro Ecclesiæ peruigili custode, & per omnia venerabili patre, intromissus est. Quem
intuens ad adorandum primò supplex processit, deindeq; talibus aggreditur: Quid,
mi frater, pro adipiscendo Episcopatus honore vis dare? Senior ad hæc subridens,
calceos, inquit, meos. Hunc autem cum ceteris confratribus ad Electionem An-
tistitis ad sanctum Petrum venientem, Cæsar explicato cunctis somnio, ceteroquo
rei euentu, cum consilio Cleri, totiusque populi ad sacerdotem constituit. Is vero
acceptâ

B. GVNTARIUS EPISC. RATISBON.

Regia Boiorum, rapto modo præsule, regem
Sacrorum optabat, pontificemq; novum;
Imperij regnator Otho tractabat habenas,
Quarebūtq; primum dux pius ipse ducem;

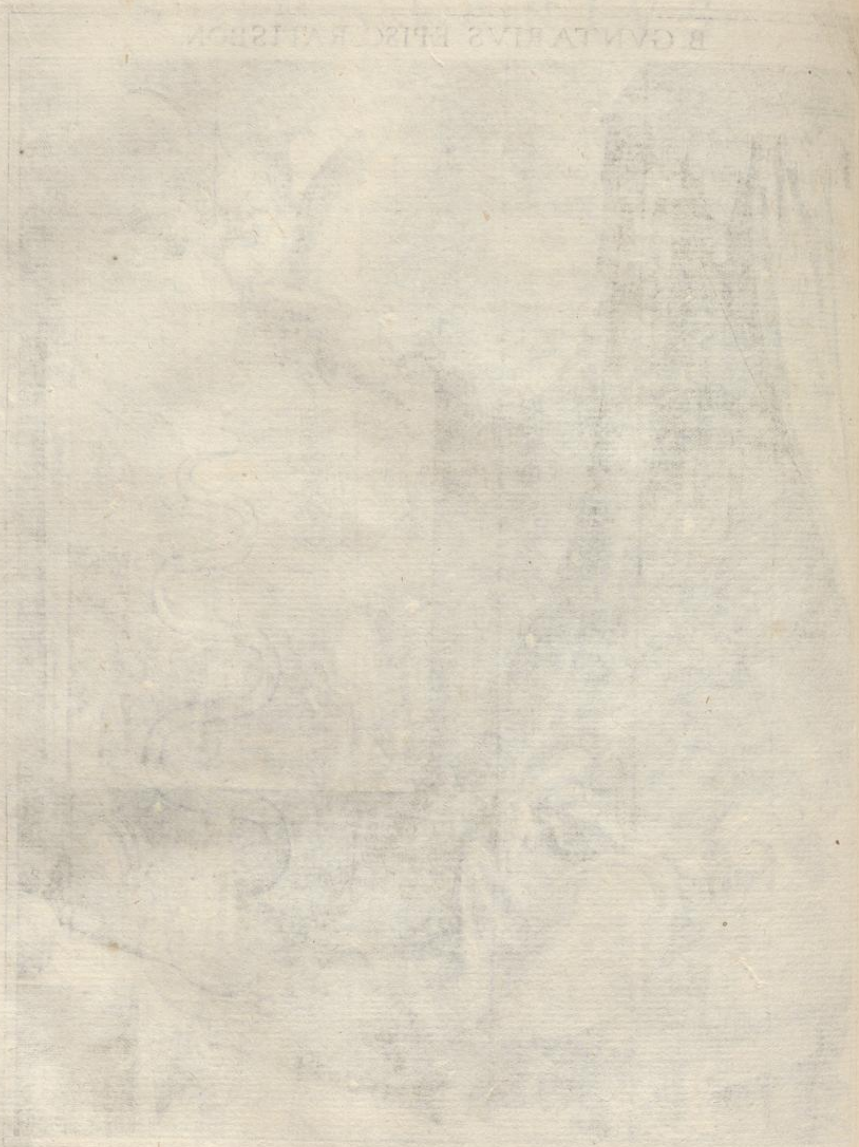
Guntarium placuisse DEO per somnia discit;
Quæ sunt è Cælo somnia, vera docent
Sic apices olim sacri rapuere cucullos,
Et Schola pontificum quid nisi Laura fuit.

R 4

accepta

100

REGINARIVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

CHRISTOPHORVS EPISCOPVS

accepta benedictione, sedebat tantum VI. menses, aegritudineq. compressus valida, ad modicum conualuit, sumptoque in manus cinere, locum, quo de hoc seculo migrare voluit, signo sancte crucis, ipse consurgendo signauit, solo tenuisque positus, illud beati Iob carmen beatus & ipse cecinit: *Auditu auris, audiui te Domine, nunc autem oculus meus videt te: Idcirco ipsemet reprehendo, & ago penitentiam in fauilla & cinere. Et continua confessione cum lacrymis peracta, emisit spiritum. Impletumque in eodem est, quod antecessor illius similis habitus huic predixit. Tu debes frater secundus post me hanc Ecclesiam regere, sed paruo tempore viues, Domino tantum te misericorditer coronante. Quod, quam diu hic peregrinatus est, iuxta Domini voluntatem fieri idem semper optauit.*

S. HENRI.

DE S. HENRICO IMPERATORE.

S. HENRICVS

IMPERATOR AVGVSTVS,

vnde quaque, vt videtur,

BAVARVS.

et 1539.
p. 14. idus
Sextiles.
Adelboldus,
Dietmarus,
Glaber,
Nithardus,
Sagebertus
Chro. MS.
Babenber-
gen. Scrs.
p. 109. veru
Germani-
carum, Sax-
gonicarum,
Boicarum.
Sigonius,
Baronius
Annal. XI
Dietmarus
Bergensis.
Grosferi
nota ad
a. 1014. Ioan.
Sallerius
tagma de
stirpe S.
Henrici
MS. Alij.

Es omnes ab Henrico gestas in certa capita cōjiciam, vt in Carolo M. ad exemplum Tranquilli feci. Primūque de origine majorum, domo, stirpe, sanguine, non ex opinatione quorumcunque scriptorum, sed vetustissimorum, & Henrico *Κυρροβίου* auctoritate, tradam, quæramque, Bojūsne gente (sicut est natali solo) an Saxo genere sit, vindiciasq; (bonā Saxonum veniā) secundū Bojos, non tamen abruptē dabo. Tum deinde de natali terrā, pueritiā, institutione, & iuuentute dicam. Præterea de suscepto regno, imperio, virtutibus bellicis, de pacis item, pietatis, & religionis studijs. Ad hæc, de castimoniā illius, & Cunegundis Imperatricis narrabo. Inter quæ nec aliæ Christianæ virtutes tacebuntur. Postremò de illius consecratione, cū solenni Pontificis decreto inter cæ- lites coli iussus est, quā paucissimis expediam.

Henricum sanctū gente Bojum, non Saxonem fuisse, primū ostēdit Adelboldus, seu Adelbodus, (Athelboldus, Dietmaro) pontifex Traiectensis, Henrico secundo a consilijs & arcanis, cuius hæc sunt verba: Tandem sic in ducatu vixit, quod omnibus placuit, vt de ducatu ** fanlehn* transduceretur ad regnum; de ** vexillo* extolleretur in solium hereditarium. Hereditarium dicimus, quia, vt ab his, qui genealogias computare nouerunt, audiimus, a Karolo Magno ex parte patris decimam septimam; ex parte matris decimam sextam lineam propagationis tenebat. Dietmarus ejusdem æui scriptor Henricum fatu regio natum canit.

Henricus scandit, postquam puerilia vicit,
Ardua virtutum, natus de stemmate Regum:
Huic pater Henricus Dux, & genitrix erat ejus,
Gisla suis meritis æquans vestigia Regis
Conradi patris Burgundia regna tenentis.

Ergo ab utroque parente regiam ducit originem: cū de patre, ex Carolinis ortus, ab matre, reginā Burgundionum. Qui natum ex gente Saxonum tradūt, referunt stemma ad Henricum Aucupem, & tres Othones Imperatores, itēque tres Henricos Aucupis filios, nepotes, pronepotes hoc ordine nascendi:

Henricus

Henricus Auceps rex.

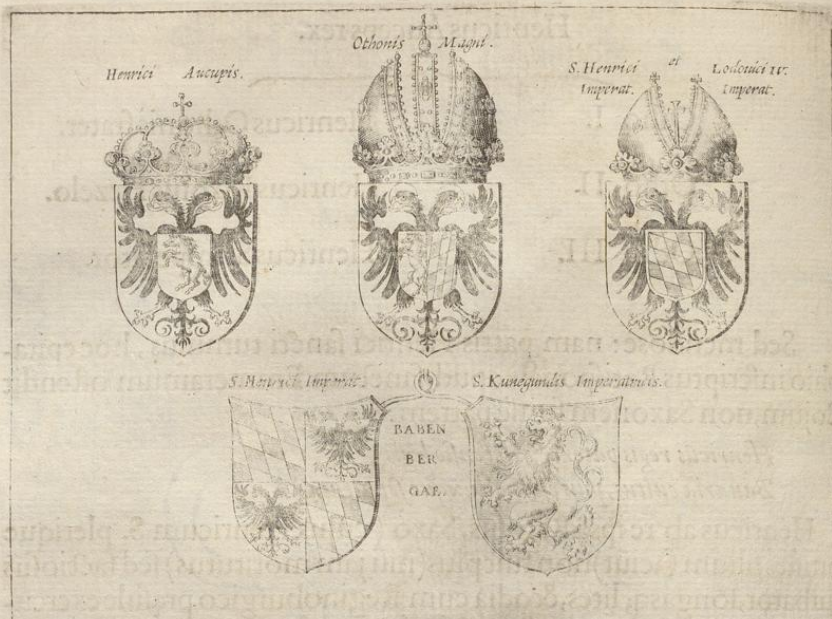
Otho I.	Henricus Othonis frater.
Otho II.	Henricus Rixofus Hezel.
Otho III.	Henricus S. Imperator.

Sed mendosè: nam patris Henrici sancti tumulus, hoc epitaphio inscriptus Ratisponæ, apud sanctum Emmeramum ostendit Bojum, non Saxonem fuisse patrem:

*Henricus regis pater, & defensor legis,
Bavaria cultus, pius est hic duxque sepultus.*

Henricus ab re ipsâ Rixofus, Saxo (cujus Henricum S. plerique omnes filium faciunt) non fuit pius (nisi jam moriturus) sed factiosus turbator, longasq; lites, & odia cum Reginoburgico præfule exercuit. Othonibus Imperatoribus refractarius, affectator imperii, proscrip-<sup>Fabricius.
Dietmar.
180.</sup> tus; nec Ratisponæ, sed in Saxoniâ Gandersheimij extinctus & humatus. Ex quibus conuincas erroris Reisnerum, duos Henricos miscentem, & hunc Rixofum Ratisponæ sepelientem. *Hic, inquit Dietmarus (agit de Henrico Hezelone, & Hezelonis filio) ultima patris sumet & æquiuoci (Hezelonis) monita, qui in Gandersheim obiit ac requiescit, memori seruans pectore, &c.* Gandershemum, seu Gandersheimium oppidum fuit Saxonie, cum nobili Cœnobio, in quo floruit Roswitha poetria & religiosa virgo. Mausolium ibidem fuit principum Saxonie. Gerberga id temporis antistita, Rixofi soror, ut au-<sup>Lib. 7.
c. XXXIX.</sup> ctor est Dietmarus. Pater autem S. Henrici verè pius, & pro sancto cultus. Nam ex Abudiaco pago, qui fuit Henrico Imperatore natale solum, singulis noctibus Ratisponam ad S. Emmerami ædem properauit, ibique in sella è saxo excisa (quæ hodièque visitur, & à me spectata est) quieuit, quoad fores templi panderentur. Docent idem signa gentilitia, Mausoleo ipsius affixa, patrem S. Henrici non fuisse Saxonem, sed Bojum. Abest equus, adsunt reticulati, & decussati rhombi Bojorum. Henricus Auceps rex in mediâ aquilâ signum gestauit V Vitichindæum, equum, inquam, exultantem. Henricus S. aquilam cum rhombis, sine equo, ut est, cum in alijs, tum Babenbergensibus monumenris in hunc modum.

S Idem

Idem Archiepiscopi Treuirenses, & Moguntini è Saxonum stirpe oriundi factitarunt, cum ad crucem Treuirësis equum: eundem Moguntinus ad rotam adungebat. Bruno verò Augustanus Antistes, germanus S. Henrici rhombos cum Augustani Episcopatus insignibus conjunxit, non equum. Sunt alia haud pauca discrimina diuersæ gentis, quæ Ioannes Saller, familiæ nostræ sodalis, apud summam ædem Ratisponæ Ecclesiastes, in syntagmate de stirpe S. Henrici adducit; quòd diuersi hujus & illius sint liberi; quòd Iudithæ duæ fuerint, alteraque Arnolfo malo (quamuis Helpidannus optimum appellet) nata, & Henrico Othonis M. fratri nupta, quibusdam parum laudata: altera S. Henrici auia, sancta matrona, de qua Henricus S. in edicto: Quòd (monasterium inferius Ratisponæ) diuine memoriæ, auia nostra Iuditha olim in honorem Dei genitricis Mariæ à fundamentis in Abbatiam crexit: Quòd illa Saxonis conjunx maritum & Saxones concitauit ad occupandam Boicam terram, & justos hæredes excludendos: quòd ytriusque diuersi sint liberi: Quòd Henricus Imperator moriturus, prouinciam non Saxonibus commiserit: committendam alioqui, si Saxo fuisset, popularibus. Miratur Cario, quamobrem præterierit agnatos, ut putabat, suos, sed non erant agnati. Carionis verba infra post vitam S. Henrici leges, quòd hîc serius adscripta apprimi non potuerint. Quòd triginta duos Comites vno patre Babone Abenspergenfi natos singulos

los singulis dynastis & praefecturis donarit: Quod nuptias sororis Giselæ cum rege Pannonum Stephano in Schirensi castro gentilitio celebrarit: Et hoc genus alia multa, quæ ostendunt Henricū Norici & Carinthiæ principem, nūquam Saxonem fuisse. Quæ nos omnia & his multo plura in alium locum accuratius expendēda rejicimus, haud ignari, dubias genealogiarum quæstiones parum ad acta morēsque Sanctorum pertinere; neque tamen semper esse alienas. Hoc tantum hic volumus in antecessum dare, minimè nescij, multa posse cōtrā adferri, quæ rem nonnihil dubiā reddant, vti nondum audeamus abruptè pronunciare, Henricū stirpe Bojū fuisse, non Saxonē, quanquā, vti dixi, propendeo in eam partem, vt Bojum domo existimem. sed comperendino, & ampliùs pronuncio, donec liqueat.

Aspexit Henricus S. primam lucem anno Christi c c i o . l x x i i . prid. Non. Maij, non Ratisponæ, vt Fabricius tradit, sed Abudiaci, vt Auentinus narrat, qui vicus est, & Castrum supra Ratisponam millia passuum decem, ad ripam Danubij, patre Henrico, Norici & Carantanorum regulo, matre Giselā Burgundionum regis filiā, Auo Bertholdo, pao itidē Bertoldo, Arnoldi mali fratre, Abauo * Luitboldo praefecto Austriæ, Arnulphi dynastæ, qui in Nortmannico pralio * cecidit, filio, vt in hoc schemate vides.

* c. c i o . v i i i .
bello i n -
gari o p e -
runt.
* l x c c x c i

ARNULPHVS Comes, Arnulphi Cæsaris praefectus
militiæ in Nordmannico bello.

891.

Luitboldus Princeps, & Austriæ tetrarcha.

907.

Arnoldus malns	Bertholdus, princeps Norici & Carinthiæ.
Juditha Henrici	Bertholdus princeps.
Saxonis vxor.	Henricus, princeps Noricorū & Carinthiæ
	Henricus S. Imperator.

Sacro fonte lustratus ab S. V Volfgango antistite Reginoburgico. Morum & pueritiæ formatores habuit inclitos viros, Bernhardum praesulē Hildeshemensē, virū emendatæ vitæ: Burcardū Vangionē illū, cui postea decreti cælestes honores. S. V Volfgangū famā cælo terraq; notū, de quo quāuis ruditer Dietmarus ejusd. aui scriptor:

Nutrit praeclarum VVolfgangus praesul alumnum,

Qui sequitur Dominum toto conamine Christum.

Qui me locus ferè dubiū reddit, an hic Henricus fu rit etiam Hildesheimij eruditus. Est in S. V Volfgangi historiā, ab Henrico prin-

S 2 cipe

DE S. HENRICO

cipe quatuor liberos ad S. VVolfgangum deductos, vti cælestem ab illo doctrinā, pietatem & religionē haurirent, illumque sanctissimū magistrū singulorum fortunā, statum, conditionē præsensisse, & Henricum quidem ab eo regem identidē appellatū; Giselam sororem reginam; Brunonē Episcopū; Brigittam antistitā. Et sanē cuique sua postea fors rata fuit. Henricus & Rex & Imperator creatus est; q̄ ipsum illi VVolfgangus à morte per ænigma denunciauit, cum visus est sibi Henricus, dum ad cineres defuncti præsulis supplices preces sterneret, multisque votis tutelā se illius cōmendaret, sensisse repētē, coram præsulē astare, juberēq; vti vicinū tumulto parietē cōtemplaretur, legerētque notas illic exaratas: scriptū erat: POST SEX. Henricus vigil territus oraculo, nihil prae animi modestiā de imperio somniabat, quod eā tēpestare Saxo omne nomen Christianū cum summo imperio administraret, (quanquam sunt, qui regi jam creato ostentum demum hoc factū post Othonis mortē tradunt, quod mihi verisimile non videtur; nam facilē Henricus jam rex de imperatorio titulo adipiscendo poterat suspicari) existimauit sibi sextū inde diem fatalem fore, magnāque vim pecuniæ in miseros partitus est. Cum deinde præceptum animo diem saluus transisset, sextum ab illo mensem designatum coniecit, rursūque per semestre in curā mortis obeundæ fuit. Cum & illū mensem incolumis exegisset, sextum deinceps annum in expectatione mortis sanctissimē vixit, quo demum rex à proceribus impij, aut certē Augustus à pōtifice p̄nunciatus, tandē assecutus est vaticiniū sui magistri. sua quoq; reliquos fortuna, vti docuerat VVolfgāgus, posteris ānis excepit: Bruno pōtiffex Augustanus creatus. Gisela Toxo seu Toxidi Pañonum regi nupsit, nuptiæq; in castro Schirensi, p̄sente totā gente cognatā, solennes agitatae. Brigitta in antistitā sacrarum virginum lecta. Ita Henricus pueritiā, adolescentiā, & iuuentutem in summā vitæ innocentia traduxit; ad quam rem, vti solet, plurimū virtus & institutio VVolfgāgi valuit. Fabricius inde aliq; miscēt acta Rixosi, cū actis pacatissimi principis ac parētis S. Henrici, q̄ pr̄sus diuersi fuisse vidētur, eōq; à me distincti. Vbi Henricus ex Ephebis excessit, ānōsq; puertatis exegit, matrimonio illigandū cēsūere parētes, à quo cū ob integerrimū corporis florē, castāq; mentē, abhorreret, nectamē animū ap̄ire, nec votis suorū repugnare auderet, admisit cōditionē, nobilissimāq; virginē Sifridi Palatini filiā (nō Rheni, vt Fabricius & Reiserus, cōpluresq; alij, p̄didere, sed cōitis ad Mosellā, vnde Mosellani quoq; cognomēto dicti) in cōsortē regni accepit: quib. mox de tuēda virginitate vsūq; tori abstīnēdo, ad exēplū Virginis, ac magnę Dei matris cum Iosēpho, & Pulcherię Augustę cum Marciano in omnē vitā cōuenit.

uenit. Inter hæc Otho III. imperio simul & vitâ defungitur. Henricus multis in Germaniâ Regulis tantæ spei imminentibus ab Heriberto Moguntino, (præsentibus, vt Adelboldus auctor est, Archiepiscopo Salisburgensi, Brixinensi, Herbipolitano, Ratisponensi, Argentinenfi, Batauiensi, Frisingensi, Abbate Fuldensi, alijsq; cum præfulibus, tum dynastis plurimis) rex consalutatur, & Moguntia sub annû Christi 1107. VIII. Idus Iunij sacro oleo imbutus cōsecratur. Competitores alij armis, alij conditionibus ad officium & ordinem redacti. Inter quos primores Echardus Othonis primi ex Ludolpho pronepos, Brunonis Pontificis pater. Sueuorû rector Hermannus. In Boijs Austrijs Tetrarcha Leopoldus, Ezo Palatinus ductâ Othonis III filiâ superbus, Dietericus Lotharingius, omnes in regnum intenti, sed spe frustrati. In Italiâ Ardoinus, seu Hartvvigus, reclamante Arnulpho Mediolanensi pontifice rex proclamatus. Henricus non minus armis valuit, quàm religione. Bella haud pauca, pleraq; tamen omnia secundo euentu gessit. Hermannum Sueuorum regulum ab armis coëgit ad asylum regiae Clementiæ cōfugere. Mox ad easdem aras & Henricus Austrius Leopoldo natus, gente Bojus, domo Schirensis supplex adrepfit. Mouit inde in Italiam contra * Ardoinum, (non ipse tamen præsens, sed per duces) victusq; discessit, vt meminisset se vinci posse, magisq; certo Numine, quàm dubio Marte, & viribus niteretur. Eundem tamē postea Henricus fastu & victoriâ exultantem, armis exiit & regno, vt & ipse meminisset, multos hoc repente altius efferri, vt grauiore mox ruinâ deuoluantur. Henricus inde Boleslaum Boëmum bello petit, pulsôque & victo Iarimurum fratrem sufficit. Inde in Sarmatam Boleslaum Boëmo cognominem, mouit, ingentique prælio victum fugauit. qui mox projectis armis ad mite Henrici ingenium appellauit, pacemque impetrauit. Eodem euentu Balduinus Belgarum regulus occupatâ Valentia, Cæsaris vim armatus, & supplex Clementiam expertus est. Repetit Henricus Italiam, Augustusque Romæ festâ ceremoniâ acclamatus, & à Benedicto VIII. pontifice Maximo inauguratus Græcorum coloniam Trojam, ipso nomine ex omni priorum temporum infelicem obsidet; Græcorum hæc præsidio tenebatur, quam Imperator quarto post, quàm obsederat, mense deditam funditus euerit, (vt nec in Asiâ Phryges, nec in Europâ Græci defendere nomen vrbs & locû Trojæ potuerint) totaq; Apulia in ditionem imperij recepta. Nullus bellorum finis: pacatâ Italiâ, turbarunt rursus Sarmatæ; iterû Boëmus armatur. Iam & Heneti, quos Vinulos, & Sclauos appellât, contra Deum, Diuôsque insurgunt, templisq;

DE S. HENRICO

& sacris omnibus bellum nefarium indicunt. Immo & Saxo furit, sed omnes Henrici virtus strauit, & parere docuit. Nullum narrandi modum faciam, si persequi stilo, omnia Henrici bella, praelia, victorias, coner. Ad religionem sanctissimi Imperatoris transeo, cuius causâ scriptionem hanc potissimum suscepi. Eductus à puero Henricus nil nisi virtutem, & cultum aduersus Numen & omne cælum exercuit. Idemque & optimus Imperator, & fortissimus bellator, & religiosissimus Dei cultor exstitit, vti nec arma (quod instar prodigij est) officerent religioni, nec religio armis. Quin & sibi mutuo suppetias ferebant, cum in periculis Imperator sæpius ad vota recurreret, nec interim laborem bellicum remitteret. Exemplo sit bellum Bohemicum, Sarmaticum, Vandalicum seu Sclauonicum, quod ope magis cælesti, quàm humanâ confecit, vti Nonnosius, (nam hic vitæ auctor apud Canisium & Gretserum existimatur) tradit, cujus verba libet hic ponere, quamuis parum culta, pia tamen & religiosa.

Congregato itaque exercitu, contra prædictas nationes aciem direxit. Et faciens transitum per locum, qui VValbech dicitur, gladium S. Adriani Martyris, qui pro reliquijs multo tempore ibi seruabatur, accepit. Quo accinctus, ex toto corde suo clamauit & dixit: Iudica, Domine, nocentes me, expugna impugnantes me, apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi. Inde progressus, castra metatus est in campo, vbi Merseburgensis Ecclesia sita est, & videns locum desolatum, & in nihilum redactum, ingemuit, & ait: Beate Laurenti Martyr Christi, si tuo interuentu has barbaras nationes, ad quas pergo, Romano imperio & Christianæ religioni subjugauero, hunc locum desolatum tuo nomini consecratum, diuinâ fauente gratiâ, in pristina dignitatis statum reformabo. Vt verò principes Polonia & Boemie, cæterarumque Sclauicarum gentium primates Romanum Imperatorem cum exercitu ad debellandos eos aduenire cognouerunt: innumerable multitudine collectâ, in bellum ei obuiam processerunt. Quod regi pio per speculatores suos citò innotuit, & sicut in omnibus suis angustijs solebat, ad orationis arma confugit. Inuocatque super se nomine Domini, B. Laurentio, S. Georgio, & B. Adriano Martyribus, se, suumque exercitum protegendum cum summâ deuotione commisit. Et cum omnes perceptione corporis, & sanguinis Domini confortati fuissent, ad locum certaminis venerunt. Vbi cum rex beatus verbis exhortatorijs ad viriliter agendum singulorum animos erexisset, videns innumerabilem aduersariorum multitudinem, clamauit ad Dominum, & ait: Deus, qui conteris bella ab initio, eleua brachium tuum super gentes, qui cogitant seruis tuis mala. Disperge illos in virtute tuâ: & destrue eos protector meus. Pone illas vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti. Hæc dicens, aperti sunt oculi ejus, & vidit gloriosos Martyres, Georgium videlicet, Laurentium, Adrianum, cum Angelo percutiente, exercitum

Imperator
cingit se
gladio S.
Adriani.
Psal. 34.

Voto ob-
stringit se
reparandi
Ecclesiam
Mersebur-
gensem.

S. Henri-
cum confu-
git ad pre-
ces.
Diuis ex-
ercitum
commen-
dat.

Psal. 78.

Videt Im-
perator
Martyres
exercitum
ante occu-
res.

exercitum suum praecedentes: & hostium cuneos ad fugam propellentes. Et sicut exercitus Senacherib ab Angelo percutiente contritus est, & periit: ita & omnis barbarorum ista multitudo per virtutem Dei conterrita, projectis armis, sine effusione sanguinis Christianorum, fugae praesidium quaesivit. Quo viso rex sanctus, eleuatis oculis, & manibus in caelum, benedixit Deo cali, & ait: Benedico te rex cali & terrae, qui superbis resistis, & humilibus das gratiam: qui custodis diligenter te, & glorificatus es in gentibus, propter datam nobis de caelo victoriam. Victis ergo barbaris, & quae ad futuram pacem prodesse poterant, firmissima pacatione stabilitis, vir beatus cum suis in suam redierunt cum pace, glorificantes & laudantes Deum, qui saluat sperantes in se. Burgundiones etiam diuinitus vicit. Eluxit ejusdem quoque pietas & clementia in obsidio Trojae, cum defensorum pertinacia, & injurijs laceffit, sanctissime jurauit, se urbem à fundamentis excisurum, ciuesque omnes neci daturum; agmine tamen infantium pro deprecatorib. misso flexus, omnibus ignouit, quod nos his verbis ex Glabro alibi denarrauimus.

Sed plenum affectus & dulcium lacrimarum illud est, quod Glaber de S. Henrico Imperatore Trojam Apuliae tum urbem, à Graecis quondam conditam, obsidente exponit, ego ex Glabro. Imperator receptis alijs Apuliae ciuitatibus, à Graecis occupatis, ad Trojam exercitum admouit. Ciues spe subsidij à Basilio Graecorum Imperatore submittendi, obsidionem ad quartum mensem non sine fortitudinis laude sustinuerunt, interimque Imperatori non raro clades magnas intulere: machinas aggeribus admotas, per noctem injectis ignibus corruerunt, subitisque eruptionibus non paucos conciderunt; ut irritatus Imperator jurarit, se, quotquot arma ferre possent, imò quidquid stirpis in vrbe virilis esset, in furcas acturum, tecta incendio vastaturum, totamque ciuitatem solo aequaturum. Instauratis machinis, & crudo corio tectis, ne ignem conciperent, arctius premere coepit obsessos; qui speratis diu auxilijs, tandemque desperatis, Imperatoris iras veriti, quo se verterent, non habebant. Tandem in deditione salutem ultimam experiuntur: legationem instituunt, qualem raro saeculis praeeritis inuenies. Religiosum virum habitu Monachi rogant, ut Ducem se legationis praebeat, crucem gesserit: huic quidquid in vrbe pueritiae erat, ac propè infantiae, certo ordine adjungunt. Praeit ille, sequitur agmen puerorum, castra ingrediuntur, clamant omnes lacrimabili gestu: Domine miserere. Cumque vox aures jam Imperatoris feriret, quaesivit, quid insolens haec sibi vellet vociferatio? cernit paruulos; illacrimat; cumque misericordiam ejus implorarent, & ciuitati pacem precarentur, remisit exercitum infantium, omnibus armis fortiolem, in urbem. Et no-

Victoria
insignis.Gratiarum
actio pro
Victoria.Anla san-
cta, cap. 14.
pag. 162.

uit ille, inquit, cardiognosta Deus, ciues impios & perduelles, causam potius horum necis, quàm me esse. Obsessi cum animum Imperatoris permotum, sed nondum flexum & exoratum cognoscerent, admouendos eosdem illi arietes, vel agnos potius putauerunt, posteróque die, cum eodem cultu, cantúque ad Imperatorem allegarunt. Imperator simul ac innocentium voces audiuit, vltro surrexit, & progressus è tabernaculo ad spectaculum, vbi puerorum innocentiam vidit, in illas Domini voces, vt erat religiosissimus, erupit: Misereor super turbam: oblitusque injuriarum, pacem ciuibus hac lege dedit, vt si sibi indulgeri vellent, eam murorum partem, quæ molibus illius bellicis erat objecta, ipsi vltro demolirentur, quæ absque morâ dejecta, iussi principes, ad Imperatorem, datâ publicâ fide, se sistere; prompti ad genua ejus procubuere, quibus, (pacis obsidibus acceptis) imperauit, vt euerfam mœnium partem instaurarent, pacéque compositâ, obsidionem soluit.

Iam quid Imperator non contulit Ecclesiæ Babenbergensi apud Variscos, vbi pontificiam sedem à fundamentis excitauit, omnique suo patrimonio, quod ab Othone Imperatore acceperat, impertito, locupletauit, cum ipse studio seruandi pudoris, improlis Christum ex asse heredem scripsit, vti vicissim, & ipse cum Christo cohares æternû cælo regnaret. Floret is Episcopatus etiam hodie, nupérq; Ioannes Godefridus illustrissimus, optimus & religiosissimus pontifex, Societati nostræ illuc euocatæ domicilium & Muséum collocauit. Instaurauit idem Imperator, & alios Episcopatus per Pannoniâ, Henetorum, Saxonum, Alsatarum, aliorumque Germaniæ populorum per incursiones barbarorum grauissimè afflictos, inter quos fuisse Martiburgianus, & Hildesheimensis in Saxoniâ; Misnensis apud Eudosios in Misniâ; Argentinenfis in Alsatia; Parthenopolitanus in Marchia. Omitto Beneuentanum Cœnobium, in Italiâ conditum: regiam munificentiam erga S. Petrum Romæ; erga S. Benedictum Cassinatem, quorum syllabum Leo Ostiensis texuit. Cluniaci sub rem diuinam Diadema regium gemmis & auro cultissimum S. Petro consecrauit. Sensit denique Henrici liberalitatem (cujus plurimæ & signatæ tabule passim leguntur) tota Germania, Italia, Pannonia, quam Gifalâ sorore Toxo in torum legitimum data, vnâ cum rege, quem sanctum postea Stephanum dixere, ad Christi cultum traduxit. Ejusdem religionis autor fuit Sclauis. rem denique Christianâ longè latèque propagauit, vt non tam rex Germaniæ, quàm doctor dici possit. Iam castimonia illius supra omnia exempla est, nec habet nisi vnicum in Oriente Marcianum, & Pulcheriam Augustos,

stos, qui id primum ausi sunt, in regiâ licentiâ tentare, vt in medijs aulae delicijs, tanquam extra aulas, in solitudine positi, vellent Deo puris corporibus litare. Sed Marcianum Pulcheria iurejurando, ne deuotam se cælo contingeret, adigit: Henricus & Cunegundis sponte animi Deo, de corpore suo thus virginitatis adoleuere: Nec minus sanctè custoditus ab utroque pudor, quàm signatus; quod ex candenti ferro à Cunegunde nudis vestigijs, & illæsis calcato patuit, cum regiæ virginis existimatio in discrimen suspicionis, malâ demonis arte, incidisset. Quo attonitus Imperator prodigio, suspensionem omnem ex animo deleuit, & moriturus Augustam, vocatis propinquis, cum hoc elogio reddidit; *qualem accepi, talem reddo; virginem dedisti, virginem recipite.* Nec minus ipse sanctus castusq; atq; imperatrix fuit. Omitto hic claudicationis, stateræ, & calicis aurei in morte visi, calculi, morbi, aliæque apud antiquos scriptores, & membranarum Babenbergensibus notata miracula; nō quod ea, quemadmodum profanissimi quidam, & ab omni Numine, verâque religione deserti, somnia credam; dormiant illi somnum suum, & nobis fidem cum pietate relinquunt; sed quod plura sint, (præsertim quæ post Imperatoris mortem sunt perscripta) quàm vt hic percenseri commodè possint, & singulari volumine nuper ab nostro Gretsero comprehensa legantur. Quæ me res etiam breuiorem facit, præsertim in Cunegunde & Othone. Sed Henrico vindiciæ fuerunt scribendæ, vt origine Bojum, non Saxonem fuisse (causâ tamen cum vltimâ sententiâ ampliata) ostenderem, quamuis apud Deum non sit Iudæus vel Græcus, sed omnes vnum in Christo IESU. His ergo Henricus præclaris, & immortalibus operibus editis, famæque inclitus, ab mortali & perituro regno ad cæleste & immortale imperium tandem est profectus. Vixit annos quinquaginta duos; regnavit quatuor & viginti, imperauit vndecim. Conditus Babenbergæ, & illustri Mausoléo cultus, ac tandem propter ingentem miraculorum vim ab Eugenio III. anno CIO. CLII (centesimo vicesimo octauo post anno) in censu beatorum collocatus.

Interim tu SALVE IMPERATOR O. M. BOIORVM SIVS, GERMANIAE SOL, ALTER CONSTANTINVS, ALTER THEODOSIVS, ALTER MARTIANVS, RELIQVIS MAIOR, SANCTIOR OMNIBVS: CIVIVM AMOR, HOSTIVM TERROR, CHRISTIANI NOMINIS APVD PANNONAS CONDITOR, VBIQVE PROPVGNATOR, EXEMPLVM ÆVI, CASTIMONIA VIRGINIBVS, RELIGIONE PONTIFICIBVS, RELIQUA VITA CUNCTIS.

Agnoscent sanctitatem Henrici etiam ab omni sanctitate Romanæ fidei alieni; vnus dodecastichon subscribam.

Felix

DE S. HENRICO IMPERATORE.

*Reisnerus
in iconibus
Saxonum.*

Felix militia, vitâ castusque piusque,
Sumptibus erexi splendida fama meis.
Fratres edomui Cunigunda conjugis ambos:
Flandria quando subit capta, Metisque jugum.
Sarmaticâ fudi junctum cum gente Boemum:
Christiadum docui Pannonia regna fidem:
Quando soror Stephano datur Uxor Gisela Regi:
Cumque Saracenis arma cruenta tuli:
Quid Frisios, Henetosque loquar, Victosque Pelasgos?
Celitis hinc nomen pro pietate fero.
Magna fuit gentes bello frenasse superbas
Gloria: sed major fama, fuisse PIVM.

*Lib. IV.
p. 150.*

Adde ad signum hoc fol. 103. verba Carionis. Henrico S. mortuo Imperium Occidentis & Bauaria deseruit esse apud stirpem Saxoniam Henrici Aucupis, reuolutum ad Francos. Bauariam Imperator concessit Henrico nepoti ex fratre conjugis Cunegunda & Lotharingia Mosellana, etsi superessent agnati Principes, qui in Saxonia amplius regionibus dominabantur titulo Marchionum Saxonie. Erant enim Henrico Bauaro Ottonis Primi fratri nati Henricus Hecelo, Sancti pater, qui in Bauaria principatu successit, & Bruno Marchio Saxonia, cujus filius Bruno Cognominem filium & Ludolphum reliquit. Ludolpho filij fuerunt Bruno, Ecbertus Ultimi Ecberti pater, & Otto dominus terrarum ad Visurgin propè Vuestualiam, qui ab Henrico quarto Bauariam recepit. Sed ob conspirationem factam in Imperatorem, iterum excussus Henrico Crasso, seu pingui filio comitatum in Ringelheim cum dominio terrarum ad Visurgin reliquit, ut dicitur. Sed Henricus Sanctus hoc testamento præterijt. Id vel persuasum conjugis, vel ob præstitam in bello operam factum esse ratiocinor. Non rectè vereque ratiocinatus est Cario. neque enim ob eas causas Henricus testamento præterijt Saxones, quas Cario narrat, sed quod Saxones non essent è stirpe Henrici, nec Henricus è Saxonum gente, duceret genus: Non repugno tamen Cunegundis fratris nepoti concessum principatum Bauariæ vel ob preces Augustæ, vel ob nauatam in bello operam.

S. CHVNE.

S. KVNEGVNDIS IMPERATRIX, CONIVNX, VIRGO.

Edomat indomitas Aetnae potentia cautes,
Et molit in cineres cornua dura focus.
Expugnat solidum chalybis fera flamma rigorem;
Ledere virgineos cur timet illa pedes?

Rupibus et saxis, et dentibus atq. metallis
Fortior est tenera Virginitas ergo pudor?
Coniugis intactae Caesar miracula palles?
Parce metu: castum styx timer ipsa torum.

S. CHVNE-

...et in ...
...et in ...
...et in ...
...et in ...

S. CHVNEGVNDIS

A V G V S T A.

Hunegundis Mosellana Sigefridi Metensis reguli filia, Henrici S. conjunx, desponsum Deo florem Virginitatis, apud virum, per invidiam & artes impurissimi hostis cacodæmonis, in suspensionem adductum, grauissimo candentium igne vomerum experimento (a) judicioque exploratum, comprobauit. Verita enim est flamma lædere illam, quæ illæsum Deo viroque torum & pudorem conseruârat. Nec contenta hac pulcherrimâ virtute, quâ Pulcheriam Augustam Marciani vel æquauit, vel superauit, ab Imperatoris Henrici obitu, vittâ sacrâ, pro coronâ, sumtâ, solenni ceremoniâ, sese rebus humanis omnibus abdicauit, Christoque cælesti Imperatori in Cœnobio Virginum ab ipsâ quondam extructo Babenbergæ in S. Benedicti familiâ se totam (b) emancipauit. Cælo adscripta, terris ejusmodi exemplum reliquit, quod omnis posteritas adhuc miratur, nemo in tanto fastigio imitatur. Qui plura desiderat, apud Gretserum in SS. Bambergensibus, nuper editis, cognoscet.

*idem auctores.
Crancius,
Lupoldus
Babenburgius. Tri-
themius de
vitis illust.
Ord. S. Be-
ned. Scri-
ptores Ger-
manici to.
II. 3. Mart.
passim aliq.
Gretserus
in SS. Bamber-
gensib.*

(a) De hoc genere purgationis per ignem disputat fuse Mart. Delrims Disquis. Mag. lib. 4. 7. 9. sect. 3. ubi varia adducuntur exempla.

(b) Obijt A. C. MXL. Lege Arnoldum VVionem 3. Martij.

DE S. GODEHARDO EPISCOPO.
S. GODEHARDVS
EX ABBATE ALTACHENSI,
HILDESHEMENSIS EPISCOPVS.

Al. Gode-
hardus.
Godhar-
dus, Gode-
hardus.
MS. Gode-
hardus.
IV. Maj.
Surtus
cod. D.
alis.

D Altachium inferius (a) honestis (b) parentibus na-
tus, ibidem primum sacrorum ordinum gradum hy-
podiaconi indeptus, religionem (c) proficitur, à san-
cto VVolfgango Sacerdotio initiatur, tandem Cœ-
nobio Abbas præficatur. Postremo Episcopus Hildes-
hemensis (d) creatur, opera supra naturam mirifica pa-
trat. (e) Perduelles ex subjectis quosdam anathemate iectos cum sa-
crificij tempore templo de more excedere iussisset, illique contu-
maces restitarent, ex dudum (f) sepultis, quos anathematis vincula
strinxerant, de tumbis surgunt, templumque egrediuntur; quos pu-
dore suffusi, viui illi rebelles etiam sequuntur. Godehardus adhor-
tatione acri ad subiectos, quibus mortuos obsequentiores haberet
viuis adhibitâ, defunctos censurâ soluit, qui capita pontifici incli-
nantes ad suum quisque tumultum redeunt. Decessit Anno Christi
MXXXVIII. (g) Multa ubique mentio sanctissimi viri, quem Inno-
centius II. P. M. (h) in Viennensi Concilio Diuorum Albo adscri-
psit. Vita extat apud Franciscum Haræum. Est & in MS. Cœnobij
Altachensis.

(a) In Boicâ. (b) E Comitum Schyrensum stirpe oriundum tradunt Laxius, Crancius, alij. Negant MS. Hun-
dus, alij. Hundus Rotmundum Godehardi patrem nominat. (c) Anno Christi CMXCII. (d) MXXII.
MS. & impressus Lipsiæ Anno Christi MDXVIII. (e) Ex MS. B. inferioris Althache. (f) Non absimilia
in Menæis Græc. XV. Octob. de Martyre Monacho: apud D. Gregorium in vita Benedicti: Massæum Hist. Ind.
l. 5. plura in primâ parte Viridarij Sanctorum XV. Octobr. (g) Arnoldus VVion lib. 3. ligni vite. 4. Maj.
plurimos laudat. (h) MS. Remensi vitiore, vii in numero ibid. peccatum. Nec in Pontificis nomine passum
conspirant. Anno Chr. MCXXXI. Al. 1130.

S. GODE.

S. GOTHARDVS EPISCOP. HILDESHAIM BOIVS.

Dum iacti in duros antistes fulmina ciues,
Nec Ciues Patris fulmina iacta pavent:
Horrida Pontificis sensere tonitrua Manes,
Et pauidi tumulos deseruere suos.

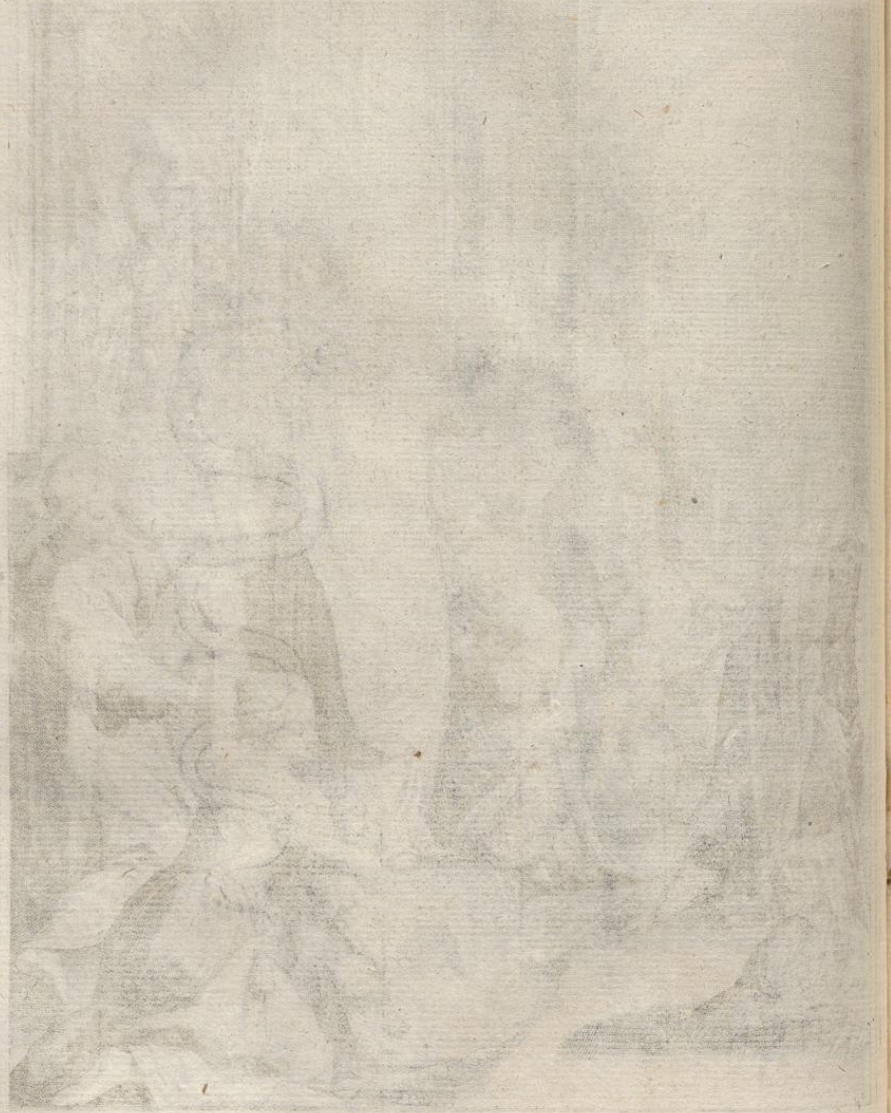
Attoniti stupuere omnes, similesq; sepulcris
Viui, mox culpas eruere suas.
Ite pii Manes, viuat modo mortua virtus,
Viuorum virtus examinata iacet.

T 2

S. OTHO

Das Gedächtnis des Kaisers

OTTO THEODORUS ECKHART HILDEBRAND

Das Gedächtnis des Kaisers
OTTO THEODORUS ECKHART HILDEBRAND
Das Gedächtnis des Kaisers
OTTO THEODORUS ECKHART HILDEBRAND

S. OTHO EPISCOPVS BABENBERG. POMER. APOSTOLVS.

Maxima Pontificis virtus spectetur OTHONIS,
Cuius ad imperium Dñg. Deaq. cadunt.
Mutus Apollo tacet, timet Herculis ira tiaram,
Natu sternuntur Iuno, Minerva, Venus.

Mars fremit extoriam sibi cum legionibus hastam;
Iupiter ipse iacens fulmina fracta gemit.
Ad pia signa CRVCIS pia gens POMERANIA currit:
Rursus aberrantem noīne reducis OTHO!

T 3

S. OTHO

S. OTHO ANDECENSIS

EPISCOPVS BAMBERGENSIS,

APOSTOLVS POMMERIANÆ.

Obilissima & religiosissima Andecensium comitum stirps, Ecclesiam sanctâ fecunditate ditauit, cælum Diuis auxit, pietatis exēpla terris immortalia reliquit, cujus illustre sidus fuit Otho Bertoldo II. creatus Mechtildis germanus, qui sanctitatis famâ orbem impleuit. literis à puero eruditus, easdem mox in Poloniâ profectus iuuentuti tradidit. Dein legatione Ducis Poloniæ Polislai perfunctus, (a) Henrico Imperatori ab Epistolis & facellis fuit, quo agente tandem Babenbergensis Ecclesiæ curam & Episcopatum, cum duos jam (b) recusasset, accepit, magnasque res cum virtutis studio, tum populum pro concione docendo effecit, variâque Cœnobîa & templa partim condenda, partim instauranda curauit. Polislai cum Pommeranos bello subegisset, eosdem cupiebat Christianâ disciplinâ ad cœlestem cultû informari. (c) Othonem ad hoc diuinum diuinæ legis promulgandæ munus inuitat, qui acceptâ ab Honorio Pontifice R. potestate, faustâque comprecatione eam gentem, quamuis horridam ac barbaram multis passim & ingentibus editis miraculis, magnisque laboribus & periculis defunctus cœlesti fonte tinxit, & ad omnem vitæ humanitatem ac honestatem traduxit. Postremò vitæ tumultuosæ pertæsus, cum ad religionis statum veluti quietis diuinæ portum aspiraret, frustra sacrum abdicare magistratum conatus, eundem administrare, quoad vita superesset, iussus est. In Moguntino Concilio patribus adsedit. Vitâ tandem & æuo laboribusque exhaustus religiosissimè diem obiit extremum, cui funebrem dixit laudationem Imbrico pontifex Heribipolensis, quæ & hodie legitur. Vixit annos LXX. migravit MC LXXXIX. III. Non. Iulij, (d) consecratus à Clemente III. MCLXXXIX. Colitur Babenbergæ in Cœnobio Montis. Plura cognosces apud Iacobum Gretserum, qui singulari Volumine DIVOS BAMBERGENSES ante biennium edidit, vt proinde non operæ sit, actum agere, cum liber in promtu sit.

CISXXXXX
Auctor An-
onymus
Synchro-
nus. An-
dreas Ab-
bas S. Mi-
chaelis ad
Babenber-
gam. Mar-
tyrologia.
Chronicon
Andecen-
se. Hirsau-
gense. Ba-
bergsche.
Grancius
Sax. lib. 6.
c. 5. Metrop.
Vandal.
Pommerā.
hist. Savi-
no. IV.
2. Iulij.
Baron. An-
nal. XII.
Gretserus
in SS. Bam-
bergenfib.
Ebbo. Sa-
fridus.
Thimon.
Heribert.

(a) Schismatico, sed confirmato à Paschali II. P. M. (b) hinc dictum est HYMILIS. (c) Auctor Othoni aqua-
nus, tres libros de rebus Othonis Episcopi scripsit. Lege tom. II. Antiq. lect. ex quo hac potissimum deprompsi-
mus. (d) Creatus Episcopus. M. C. Baronius Annal. 12. ex Canisij, Antiq. lect.

DE S. GVNTHERO
S. GVNTHERVS

MONACHVS

ET EREMITA.

CIXV.

*Auctor e-
qualis a-
pud Henr.
Canisium
Antiq. le-
tion. Vo-
lum. II.
p. 165.
Hundius
Metrop.
Sal. p. 117.*

Ognatus hic S. Stephani Pannonum regis, apud Turogos regia stirpe oriundus, cum ex ephebis & adolescentia etiam excessisset, vitæque eum solutioris admodum pœniteret, vocatis in consilium cogitationibus, cœpit fastidire omnia præsentia, cælumque toto pectore ardere. Abit ad Cœnobium, genus vitæ orditur laboriosum, nec satis expedit rationes fortunari, quibus abundabat, donec S. Gothardus Althæ in Boicis antistes, illum seueriore periculi denunciatione territum firmavit. Exin ingentes facere progressus in curriculo virtutis, opes omnes negligere, seipsum abjicere, parere non maioribus, sed paribus & humilioribus etiam, seuerè in se animaduertere, nec legibus aliorum rigidis contentum, addere insuper alias corpori afflictationes, & paulatim in sanctitatis opinionē venire. Iam ad Stephani regis aures fama cognati delata, etiam animum incēderat cupidine Guntheri coram spectandi. allegantur ad ipsum, qui humaniter inuident ad Pañonias & regem visendum; recusat ille, p̄fatus, se in alterius regis & Christi auctoritate esse, omnibus propinquitatibus defunctum. sed iterum ac tertium vocatus, cum fausta religiosorum imprecatione se cum legatis dedit in viā. salutatus à rege ingenti gaudio perfuso, regioque epulo exceptus, à carnibus tamen omnino abstinuit. Sed iterum ac sæpius à rege fatigatus, vti saltem ex pauone apposito aliquid gustaret, ne durus in regem & hospitem, & cognatum videretur, nihil ille quidem de alite attigit, sed capite in manus fuso, Deum precibus & lacrimis adiit, vt sine offensa regis, saluis suis legibus à mensa surgeret: impetrauit, vt rediuiua auis e patina ingenti prodigio auolaret: vnde rex, omnisque aula attoniti, de cætero Guntherum vrgere ad gustandas carnes desierunt. Ipse cum aliquot familiaribus inde in saltum Narvvaldensen Bohemiæ bonâ sui præsidis veniâ secessit, ibique septem & triginta annos religiosissimè vixit: quoad à Bredislao Sarmatarum & Boëmorum principe Venationibus intento deprehensus, in alterum illi diem suum è vitâ discessum post diurnam & religiosam fermocinationem aperuit; qui primâ luce cum Seuerò antistite ad ostium

*Hoc acti-
dis ante-
quam Ste-
phanus ef-
set Christi-
anus.*

S. GVNTHERS MONACH. ALTACH. ANACHORETA. *παρὰ δὲ*

Non est, falleris, hæc beata non est,
 Quam vos creditis esse, vita non est.
 Fulgentes alipitis videro gemmas,
 Regalis dapibus grauari mensas,
 Aut auro bibere, et cubare cocco,
 Aut testudineo iacere lecto,

Et pluma latus impedire molli:
 Sed gemmas, adamantas, uniones,
 Et flauum radiantis æs metalli,
 Et caras Tyrii rubeoris undas,
 Et citri maculas, eburiq; seclæ
 Regalæq; dapēs, cupiditasq;

Fastidire, Deoq; post habere
 Pèræ æstum properare pèræ, frigus,
 Et per pauperiem, sitim, famemq;
 Ad diuinum ambrosiam et perenne nectâr,
 Et nunq; caritura sine regna:
 Hæc non falleris, hæc beata vita est.

ostium

ostium Guntheri adest, caelestem agnum in viaticum porrigi jubet,
vbi ille inter piorū lacrimas & vota expirauit. anno Christi 610. XLV.
vii. Idus Octobris. Corpus per iumenta jugi insueta ad Brunouien-
se Cœnobium deductum, prodigijs vitæ prioris sanctimoniam
ostendit, ipse caelestibus post religionibus consecratus.

Auctor idem fuit Cœnobij Rinichnachensis Altachensi inferi-
ori per Henricum Imperatorem ipsius rogatu Guntheri subjectum,
adjecit Kunigundis & Gisela illa Henrici sponsa, hæc Con-
radi conjunx prædia & filuas, aliique
principes auxere.

*Herman-
nus con-
tractus.
Hundino
de Canob.
Rinichna-
chensis.*

S. REGIN-

DE S. REGINBALDO
S. REGINBALDVS
EX ABBATE S. VDALRICI AVGVSTÆ, EBERSPER-
GENSI, LAVRISHAIMENSI, EPISCOPVS SPIRENSIS.

CXXXIX.
CXXXIX.
Ex tabulis
Ebersperg.
Chronico
Spirensiu
Episc.
Catal. ab-
bat. S. V-
dalrici.
Annal.
Laurishai-
mensibus.
Bruschius
in Abb.
Mon. S. V-
dal. Aug.

Reginbaldus, vel, vt in Eberspergensibus chartis lego, Reginpoldus, seu Reginboldus, August. Vinde. Eberspergā euocatus, vndecimq; annos in Boicā versatus, magnam sibi virtutis & pietatis laudem collegit. Sed præcipuè benignitas ejus in pauperes p̄dicatur. Ebersperga ad Lorishamense Cœnobium missus à Conrado Salico demum impositus est sedi apud Nemetes Spirensi, pontificemque egit annos VII. qualem decebat illum, qui ex longā & religiosā disciplinā ad infulam inuitus esset protractus. Traditur ex S. Vdalrici gente Dilinganorū Dynastarum profectus. Abbatem Augustæ scribitur egisse anno Christi CIO. XII. nec amplius triennium præfuisse. Chartæ Eberspergenses mendosum habent numerum, quando signant annum CIO. I. & Henricum III. procūl omnia à vero, vt ratio temporum docet. Agnosces hunc etiam inter Diuos Augustanos, vbi res ab eodem gestas compendio scriptas leges. Laudatur ejus pensilis lychnuchus Spiræ, hodièque in æde summā spectā-
dus, & hoc carmine, quāuis rudi, circum extremā orbitā inscriptus:

Cernitur in medio Seraphin celsissimus ordo,
Eximius merito qui præsidet altus olympo.
Est Cherubin dictus celsissimus ordo secundus
Hinc angelis similes consistere laude tonantis
Cætus & angelicus reliquis Sanctis venerandus
Collaudat Dominum propriā Deitate respectum.
Formantur verè post almi quinq; Prophetæ
Spem magnam nobis qui prædixere salutis.
Virgo Dei genitrix, spes mundi, gloria, nutrix,
Gemma pudicitie, regali nat a radice.
Hinc Patriarcharum deuotus cerne senatus,
Hospitio Dominum qui sæpè recepit alendum.
Virgineo VERBUM portasti corpore CHRISTVM,
Quæ Regem Regū generans sub tempore legum.
Hinc duodenus apex equo discrimine iudex
Secernit justos ab iniquis igne cremandis.
Istud non magnum dignantur suscipere donum,
Quod Reginbaldus tibi præsul reddo misellus:
Munere sed paruo videas me cordis in aruo
Osse dabit mentem, simul & prolongat agentem
Pro peccatorum miseranda mole meorum,
Non tantum præsto, quantum tibi debitus exto,
Si Pater ac Natus Deus vnus Spiritus almus
Est quod velle meum tibi plus donare paratum.
Posito spiritu, cælo receptus est CIO. XXXIX.

S. REGIN-

S. REGINALDVS EPISCOPVS SPIRENSIS.

Odii quarentes, fugientes GLORIA querit;
 Ut sequitur corpus, corpus ut umbra fugit;
 Unde tibi surgunt tot REGINALDE tiare?
 Cui grauis omnis apex, est honor omnis onus;

Scilicet ut ferrum ducit Magnesia cautes,
 Mitrarum titulos sic tua vita trahit.
 Rhetia, Boia, Nemes tua præsul nomina poscant
 Nomina dum spernis plurima, plura capis.

B. ENGELMARVS.

ON inquilinus, sed indigena fuit Engelmarus Bojorum; ruri natus, vel certè educatus, rei rusticæ operam dedit. Sed vbi paululum adoleuit, à cultu terræ ad animi virtutibus excolendum toto se pectore contulit. ac post lustrata Diuorum vestigia, cum ex institutione D. Gregorij Armeniorum pontificis (qui dimissa clàm Pontificatus dignitate in Italiam peregrè aduenit, & circa Patauium versatus est) magnam rerum diuinarum cognitionem hausisset, reliquam vitam solitudinis silentio commendauit, & circa VVinburgi postea conditi, saltus & nemora cum socio pedem fixit, mapale extruxit, magnamque sanctitatis famam per omnem viciniam collegit. quam ipsius, verbo commilito, re vera hostis illi inuidens laudem, cum ipse velut nullius pensi homo negligetur, eius interficiendi consilium cepit. Nec fuit difficile impio, viro sancto suâ fide reliquos merienti, securo vitæ & insidiarum, soli & vni necem moliri. Itaq; hiemante cælo, cum altæ niues terrâ premerent, post Christi natalitia, nouo anno inchoante, ad ipsa Regalia, inuidus alienæ virtutis spectator, auditor coactus, nō suæ laudis, furiali rabie actus ad exēplum Caini Engelmarum velut infontem Abelem parricidal manu solum in nemorum saltibus nefarius latro inuadit, cecidit, maculat, & interemptum niuium aggere, ruderēque tegit, ac diu per vicinos, quæsitis alijs atque alijs mendaciorum strophis diligentiam vestigantium inquirentiūque elusit, donec ad vsque Pentecosten nullo de Engelmaro vnquam nuncio accepto, quò abiisset, vbi gentium versaretur, cur insalutatis hospitibus suis, & virtutum admiratoribus, discessisset, paulatim cœpit parricida in suspicionem cædis venire. quod ille maturè sentiens, salutem fugam mandauit, nec satis constat, quo fato miser & fatalis homo perierit. Certè Engelmarus repertus primū quidem ex præsentī copīa humili tumulo conditus, dein cella ejus in ædem sacram & cœnobium versa, hodiēque VVinburgi celebratur. Henricus Canisius ex antiquis Monasterij chartis reliqua descripsit ediditque. Nobis satis est sanctum ex tenebris & siluis in lucem & publicam venerationem extraxisse, cujus patrociniū velut martyris, vti spero, etiam in morte sentiemus. Vixit anno post alium Virginis partum

Virginis partum 619.LXXXVIII.

619.LXXXVIII.
VIII.
Ex MS.
Monasterij
Vunber-
genst.
Bruschius.
Henricus
Canisius
10.6. Ant.
Lect. p. 406
& seqq.

Tom. VI.
Ant. Lect.
pag. 402.

Chron. De-
 siderius
 Abbas Cas-
 sianensis.
 Lambertus
 Schafna-
 burgenfis.
 Ordo Fri-
 singens
 l. 6. c. 3.
 Platina,
 Vrſpergen-
 ſis, Auen-
 tinus lib. V
 p. 534. Onu-
 phrius Pan-
 uinius.
 Hundius
 Metrop.
 Caſſianus
 nu., alijs
 plerique
 omnes Ger-
 manici
 Scriptores.
 Baronius
 Annal. XI
 Anno Chr.
 610 XLIX.

Runo, quem Bavnonem alij nuncupāt, in noſtrā Ger-
 mania illuſtri Comitum Dagspurgenſium apud Elſa-
 tas genere, patre Hugone Hagenauenſi, matre Heli-
 cā Oppenheimij oppidi conditoribus natus, antiſtes
 Tulli, (hodie Toul) apud Leucos in Belgicā Galliā, vir
 in paucis eruditus, Iurisq; omnis diuini & humāi pru-
 dētiffimus fuit; quē exemto rebus humanis Damaso Pont. M. ordo
 Romanorū ſanctior miſſis legatis ad Henricum III. qui Romanis eſt
 II. (q̄ Henricus primus, dictus auceps, inſignia imperatoria recu-
 ſarit, eoque nomine in cenſum Imperatorum non ſit admiſſus) Fri-
 ſingæ Bojorum Chriſti nati ſolemnia agitantem, petiuerunt, ponti-
 ficem ſibi nominari, quem ipſi delectum eligerent, & ſolenni cere-
 moniā consecrarent. Placuit Henrico Bruno, quem illico cum lega-
 tis Romam miſit. Ex itinere, quod per Gallias cepit, cum diuertiret
 Cluniacum, vbi per eos dies Hildebrandus poſtea Gregorius ſepti-
 mus P. M. creatus, ſeueriſſimē a Cœnobij Priore monitus eſt, vt po-
 ſitā pontificali purpurā, priuatus Urbem ingrederetur, ne poteſta-
 tem pontificiam a Cæſare accepiſſe contra morem maiorum vide-
 retur; reſtitueret Romanis jus ſuum, & ab illis purpuram & ſacrum
 diadema expectaret, curaturum ſe, vt omnia commodē transfige-
 rentur. Dictum factum, Bruno a ſeipſo exauctoratus in itinere a cæ-
 leſti muſicā exceptus, audiuit illa verba: *Ego cogito cogitationes pacis, &
 non afflictionis*, urbem peregrini habitu, quamuis cum multo comita-
 tu multorum pontificum ingreſſus, omnium conſenſu pridie Non.
 Febr. 610. XLIX. Pontifex dictus, creatus, & Leo Nonus appellatus,
 ſanctiſſimē ſe in Pontificatu geſſit, Diuiſque accenſus, feſtā quotan-
 nis memoriā laudatur, orbemque terrarum nominis ſui gloriā, fa-
 māq; ſanctitatis adimpleuit. Sed mihi deliberatum non eſt exequi
 res omnes ab illo geſtas, illa duntaxat, quæ in terrā Boicā præſens
 ipſe geſſit, libet reuocare.

Venit in Germaniam Leo Pontifex M. anno 610 LII. rogatu An-
 dreæ regis Vngariæ ad componendam pacem inter Imperatorem
 Henricum & ipſum, ſimulq; ad petendum militem & auxilia con-
 tra Nortmannos, qui prouinciam pontificiam vexabant. Sub eam
 occaſionem dum Ratiſponæ, (quæ ſedes erat eā tempeſtate, &
 aliquandiu poſt, principum Bojorum) Pontifex cum Henrico
 moratur,

S. LEO IX P. O. M.

Absens pontificis crucis alma dextra tropaeo
Dedicat inscriptum dextra Leonis opus.
Quid faciat praesens, absens cum talia possit?
Est Deus in sancta praesulis ipse manu.

Qui rerum dominum, cali terraeq. potentem
Convivium meruit sanctus habere suum
Tergeminum maius Germani sanguinis heros
Antistes fecit religione decus.

V 4 moratur,

...
...
...
...

moratur, declarat publicâ auctoritate tabularum (quæ hodie leguntur, & subscribi possent, nisi apud Baronium extarent) seruari Ratisponæ S. Dionysij corpus, furto per Arnulphum Imperatorem Parisiis olim sublatû, indeque Ratisponam deportatum. Sed contrâ Rigordus historicus gente Gallus, qui sub Philippo Ludouici F. scripsit, exertè obnititur, docetque S. Dionysij sacra pignora custodiri Lutetiæ, nec vnquam fuisse inde sublata, literas esse confictas à Boijs, quod mihi procùl à verâ videtur ratione abesse. Quæ enim causâ Bojos adegisset litterarum excogitandarum, si Dionysio caruissent? aut quorsum illa opinio gentem inuasisset, si non Imperator ipse Arnulphus corpus in Bauariam transtulisset? an vt vmbram Dionysij, vel carula cæli adorarent?

Præterea diploma Leonis pro Boijs, vt ipse Baronius affirmat, in veteribus pontificû Romanorû scriptis reperiuntur ex* Antonio Augustino posset hic collocari, nisi apud Baronium legeretur. Quid ergo Bojos de literis confictis accusant? Otho tamen Frisingensis videtur rem in medio relinquere. sed quamobrem? Eod. loci Leo, S. VVolfgangum & Erhardum antistites olim sanctissimos Ratisponæ, multisque mirandis operibus viuos mortuôsque fulgentes, cælesti inter Sanctos religione colendos præcepit. Idem ædem S. Emerami corruptam incendio, instauratamque refecit. Dedicatum ab eod. Sacrum Simonis & Iudæ supra fornicem (in capitolio) curiæ contiguum. Ratisponâ dein Noribergam proficiscenti occurrere duo quidam viri illustres ex Schvvarzeburgiorum dynastarum gente, supplicésque rogauere, vt paullulum flecteret iter in latus, vbi in conspectu ædiculam S. Cruci constituerant, & sacellum sacræ ceremoniæ dedicaret. Leo non digressus loco, sed protensâ manu signum S. Crucis expressit, absensque locum consecrauit. Quare conditores haud contenti instabant, ne grauaretur, ipse accedere, & aras initiare. Tum deinde Pontifex, ite, inquit, & nisi ritè lustratæ adis signa expressa deprehenderit, reuersi me reuocate. Abiëre, domum sacro oleo delibutam offendere, cruces, literas in puluere scriptas, & alia lustrationis peractæ certissima argumenta; nec dubitauere, quin Pontifici cælites subministrârent. Hæc & his plura tum in Boicâ, Rhetiâ, aliisque Germaniæ partibus Leo præsens egit. Celebrant omnes ferè scriptores singularem ejus erga miseros benignitatem, quibus solitus est quotidie apponere mensam. Fœda lepræ scabie horrentem olim in suum ipse lectum deduxit, & postea requisitum nullum inuenit, nemine dubitante, quin Christum eo corporis habitu exceperet.

B. RAM.

B. RAMVOLDVS

ABBAS AD S. EMMERAMVM RATISPONE.

CCCL. ad.
ius.
CCL. obij.
Arnolph.
cones &
monachus
Ratisp. in
vita S. Em-
merami.
Cans. An-
tig. Leth.
tom. II.
Monumē-
ta MS. Ra-
tisb. alij.

Amuoldus apud Franconas equestri loco natus anno post virginum partum nongentesimo primo, posito literarum politiorum tirocinio, sacris animum & literis & ordinibus adiecit. Nam ex ephebis egressus Treuiros petijt, Henricoque pontifici Treuirensi, cujus in D. VVolfgangi rebus mentionem fecimus, à Sacellis fuit, eo ipso tempore, quo S. VVolfgangus patruelis ejus, Ratispone sem pontificatum administravit. Erat id ætatis Episcopus provincie, simul antistes & Abbas ad S. Emmeramum; sed hæcenus, ut nomen duntaxat, non onus ferret, aut munus Abbatis administraret, quo fiebat, ut disciplinam Cœnobij laboraret, & grex admodum errabundus pastorem desideraret. Quod diligenter animaduertit Sanctus VVolfgangus & Treuiris Romualdum, cujus emendatissimam vitam accuratè didicerat, euocatum suo nomine monasterio præfecit, ipseque vltro in omne reliquum tempus præfectis cœnobij suum officium administrandum commēdavit, nec ad Episcopatum reuocavit. Quod adeo feliciter cessit, ut odore Romualdi, quem virtus religiosissimi viri per omnem Boicam, Sueuiam, & Germanias terras sparsit, tracti haud pauci bono genere nati, se in ejus disciplinam ad virtutem erudiendos, & opes immortales quærendas, relictis mortalibus committerent. Ipsi interim ingens cura pauperum, quibus duo domicilia constituit, alterum quo peregrè aduenientes exciperet; alterum quo corpore debilitatos curaret, quibus non solum ad vsum vitæ necessaria suffecit, sed ipsemet ubi vsum erat, vltima seruorum officia exhibuit. Quibus rebus efficiebat, ut ad modum S. Tobie amisso repente luminum vsum, per biennium suam Deo tolerantiam probaret, quod adeo patienter præstitit, ut magnas etiam Numini gratias haberet de oculis extinctis. Enimvero nullo interea loci munere officij intermisso, perinde rem gerebat, ac si oculatissimus esset, quamuis in administranda re familiari alienis oculis fidere cogeretur. Exactis inde annis duobus, dum quadam noctu ardentibus votis cælum pulsaret, totoque corpore se humi in æde sacrâ ad cineres S. Emmerami prosternit, Christumque ante ora in cruce pendentem veneratur, prolapsus præter vsum, in somnum visus est sibi videre Christum ex arbore sacrâ descendentem, geminosque ex arâ cereos ardentes oculis admoovere, quorum calore

S. RAMVOLDVS ABBAS AD S. EMMERANVM.

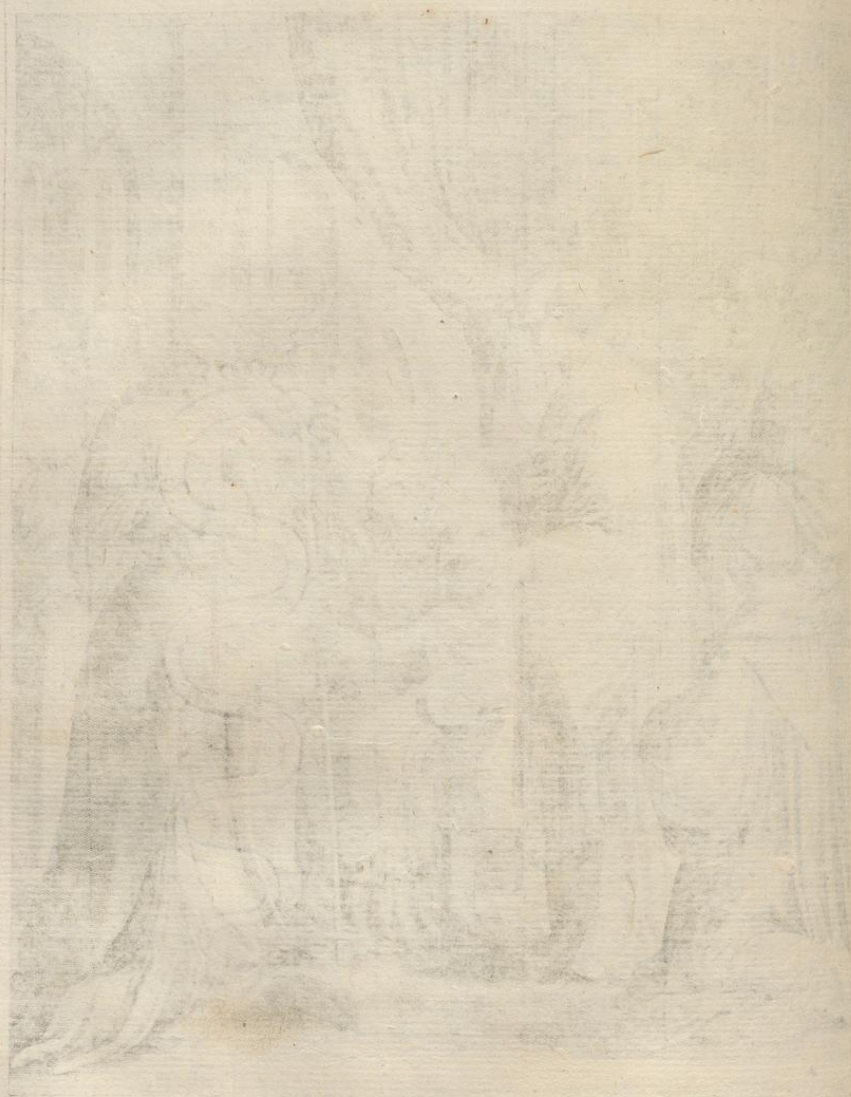

Hic luctatorum, pugilum colit ille palæstras:
 Seuua, lanista, tibi MARTIS arena placet;
 Virtutis Circo RAMVOLDVS præsidet, ex quo
 Tot mittit claros religionē duces.

WOLFGANGVS facit STADIARCHAM, præmiā cælo
 Athletis cæli conditor ipse dabit.
 I pugil, i cursor, luctator, olympionices:
 Hoc qui victor erit præsidet, semper erit.

calore

RAMONDEUS ABBAS ANS. CAMERANVM

RECTORIS A. STADT RICHARDI THOMAS
HABENS AN. 1500. 1501. 1502. 1503.
I. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508.
1509. 1510. 1511. 1512. 1513.

1514. 1515. 1516. 1517. 1518.
1519. 1520. 1521. 1522. 1523.
1524. 1525. 1526. 1527. 1528.
1529. 1530. 1531. 1532. 1533.

calore excitatus, repente circumspexit, omniâque clarâ in luce sita, sensit videndi beneficium sibi restitutû, cui rei specilla ocularia testes admirandi facti in æde S. Emmerami pro anathemate suspendit. Inter hæc exortâ graui procellâ tempestatis, ruptisque pacis vinculis, in mutua arma ab Henrico Bojorum regulo, & Bertholdo Palatino, ac Imperatore Othone itum, obsessâque regia Bojorum Ratibona. VVolfgâgus jam antè in rupes Salisburgenfes clam secesserat; Ramuoldus quoq; Treuiros ad S. Maximinû redierat, quoad Mars detonaret, gratâque concordie serenitas Boijs refulgeret: cum ad suos reuersus Ramuoldus, magnos pignorum sacrorum thesauros secum detulit, eoque loco deposuit, quo jam olim, pagani rerum potiti, magnam vim Christiani sanguinis profuderant, cryptamque molitus, arâque positas S. VVolfgangus SS. Trinitati dedicarat. Ipse secundum S. VVolfgangi supremum diem calumnijs apud Cæsarem appetitus, multâque indigna passus, serò tandem cognitâ à Cæsare Ramuoldi innocentia, principi recôciliatus, diem suum sanctè feliciterque obiit, cum annos vixisset omninò centum qui Christi erat c. 101. i. compositus in tumulo, quem ipse sibi quinto decimo anno prius quàm defungeretur, fodi curarat. Mortem Henricus Bojorum princeps, idemque mox Imperator, aut certè pater Imperatoris, adeo familiariter tulit, vt cum Gebhardo antistite Ratibonensi accurreret, & ipse desiliens in scrobem corpus ejus exciperet, componeret, & humaret, quod olim haud paucis claruisse miraculis cognoui. Epitaphios ad S. Altare in ipsâ cryptâ hic etiam hodie legitur.

Arnulfus
Gomes.
Vitus A.
rebeckus
alij.

B. RAMVOLDVS D. WOLFGANGI PATRVELIS COGNATIONE, AMORE, PIETATE ET ORDINE GERMANVS, VIR VITA ET CONVERSATIONE INTEGER ATQVE SANCTISSIMVS, EX TREVIRENSI VRBE ET MONASTERIO S. MAXIMINI A S. WOLFGANGO EVOCATVS ANNO 975, HVIVS LOCI ABBAS CONSTITVITVR, VBI IN LABORE ET SOLLICITVDINE PASTORALIS VITÆ STRENVE DESVDANS, MAGNO SE ARDORE ET CONATV ADVERSARIIS OPPOSVIT, PLVRIMVMQVE PRO LIBERTATE MONASTERII HVIVS LABORAVIT. OTTONI II. ROM. IMP. SEMPER AVGVSTO APPRIME CARVS, MIRO DEI IVDICIO BIENNIVM CÆCVS, MIRACVLO CRVCIFIXI AD SEPVLCHRVM S. EMMERAMI VISVM RECEPIT. CRYPTAM HANC AD SANCTORVM ET POST. MEM. A FVNDAMENTIS EXCITAVIT ETC. TANDEM CVM XXVI. ANNOS, MENSES V. DIES XVII. SANCTISSIME REXISSET, FEBRICVLA CORREPTVS ANNO DOMINI c. 101.

*KAL. IVLII, ÆTATIS SVÆ C. BEATO FINE QVIE-
VIT, MIRACVLIS CLARVS.

*XV.

S. THIEMO

MARTYR

ARCHIEPISCOPVS SALISBURGENSIS.

117
 C13 Cl.
 Vita apud
 Henricum
 Cant. An.
 Lect. tomo
 IV. & VI.
 Carol. Epi.
 Salisburg.
 Odo. Epi.
 l. VII. c. 14.
 VVeingar.
 l. de Guel.
 fi. Trith.
 lib. A. cap.
 CXXII.
 de Sira. Il.
 lustr. Ord.
 S. Bened.
 Id. Chron.
 Hirsang.
 Hundius
 Met. Sal.
 Barorius
 tomo VIII.

Thiemonem, quem & Theodamarum & Diethmarū lego vocitatū, ab illustri Bojorum gente progenitum, facile ostendit generosissima ipsius indoles, quæ maximis & maximè arduis in rebus semper enituit. Conradum Medlingensem comitem habuit cognatum, vnde cognoscis de stirpe. Primam adolescentiam ingressus se contubernio S. Benedicti addixit in cœnobio Altachensi; ubi Deo sanctissimè operatus, disciplinis etiam liberalissimis ingenium, quod illi natura felicissimū indulgit, egregiè excoluit, omnesque literas nullo negotio perdidicit, plurium adhuc capax etiam pingendi, fingendi, calandique artificia complexus, veluti mollis cera omnes formas accipiebat. Iam si virtutis habitum, cultūque spectares, mirabantur hi singularem in tam excelsa indole modestiam; laudabant alij sinceram morum integritatem; venerabantur illi maturam in adolescente prudentiam: Inuidebat (vt solet hostis cum futuros magnorum ingeniorum fructus auguratur) cacodæmon tam felices præstantis iuuenis progressus, omnibûsque artibus ipsius constantiam aggressus expugnare conabatur. Nec semel iterum, ac sæpius repulsus tamen cedebat, maioribus identidem machinis admotis tamdiu arietibus pectus Thiemonis quassauit, donec Thiemo propemodum fatiscens septa claustrī egressus abituriret. Hoc enim insidiator agebat, vt illum à sodalitate bonorū auulsum, solū aggrediretur, & importunis tentationū telis oppressum in mortē daret. Sed enim Thiemo vix pedem domo extulerat, cum facti poenitens iter simul & mentem correxit, recurrītque eadem, quā abierat, viā ad salutis asyllum, ac religionis portum, omnium gratulatione exceptus, quamuis ipse sibi iudex durior satisfacere legibus majorum conaretur. Insequente proximā nocte veluti prostrato jam hoste, celesti viso recreatus didicit, & se Salisburgensi insulā dignandum, & olim Christi legem sanguine apud Barbaros restaturum. Moderabatur id temporis Salisburgi cœnobio S. Petri Irembertus, sed pertinaci morbo afflictus non erat oneri ferendo, eoque se vltro magistratu sacro abdicauit, suūmq; munus Thiemoni ex Altachēsi sede jam famā celebri per Gebhardum pontificem Salisburgensem euocato

S. THIEMO ARCHIEP. SALISBURG. M.

Heu crudele nefas, scrutatur viscera ferro
 Pontificis, ferro durior ipsa manus.
 Quid rabiose latro quæris, vitamne, fidemve?
 Vt vitam possis tollere, tolle fidem.

Non acies centum, non agmina mille mouebunt
 Pontificem, non si totum Acheronta trahas.
 Hac vis est Christi: non ipsa potentia mundi
 Vel mentem pueri flectere tota queat.

Die Kirche von Salisbury, die Kathedrale der Diözese Salisbury, ist eine der größten und schönsten Kirchen Englands. Sie wurde im 11. Jahrhundert erbaut und ist heute noch in Gebrauch. Die Kirche ist ein hervorragendes Beispiel für die englische Romanik und ist ein wichtiges Wahrzeichen der Stadt Salisbury.

euocato commisit. Quod Thiemone susceptum cum ingenti curâ, nec minori prudentiâ & laude administrauit. Sed cum atrox in Ecclesiâ dissidiorum orta tempestas orbem concuteret vniuersum, orbis capitibus Pontifice & Cæsare inter se dissentientibus, fulmen hoc etiam Salisburgensem prouinciam afflauit, cum Gebhardus religiosissimus antistes contra Henricum diris execrationibus deuotû, & ab Ecclesiæ societate proscriptum, pro Gregorio VII. P.M. staret, eoque nomine & ipse gradu per Cæsarem dimotus esset, occupatâ à Bertholdo Gebhardi Cathedrâ, ne Thiemone sanctiores partes secutus, contra Rom. Pontificem cogeretur sentire, inde in Sueuiam profugit, ædésque illic sacras Schaffhusianam & Hirsaugiensem lustrauit, quod id æui illa duo Cœnobia maximè famâ virtutis & optimis institutis florent, hæsitque totum triennium in postremo; vbi perinde se gessit atque vnus aliq; de grege, ad omnia religiosæ disciplinæ officia demissus. Tum deinde ratus mitiora tempora secutura, simul ad suos redijt, à Bertholdo nunc promissis inuitatus, nunc minis impulsus, vt in ejus & Cæsaris partes concederet, cum nullum periculi exitum domi reperiret, iterum profugus in Admontanum cœnobiū haud multis ante annis à Gebhardo apud Tauriscos in Stiria, magnæ Dei matri & S. Blasij venerationi constitutum secessit. Interea Gebhardus cum illustri sanctitatis, fidei & constantiæ laude ad Superiorem societatem euocatus, sedem à Schismatico per vim occupatam, Thiemoni eorum consilio, qui sanam Pontificis rationem & auctoritatem sequebantur, & Bertholdum lupum non custodē gregis arbitrabantur, reliquit. Bertholdus amoto Gebhardo tutam sibi pontificatus Salisburgensis possessionem relictam existimans, omnia sibi Archiepiscopi munia vendicare voluit. Sed vbi de creatione Thiemonis cognouit, sanè perturbatus contra æmulum & legitimum pontificem auctoritate & factione Cæsaris vehementer auctus, arma sumsit, & Thiemonis copias nondum satis confirmatas aggressus partim fudit, partim fugauit; ipsum Thiemonem fugâ elapsū, ac per Taurum montem apud Tauriscos incedentem cepit, totoque quinquennio in vinculis habuit, & omni genere ærumnarum exercitum postremò etiam occidere virum sanctum impius decreuit: hi enim sunt schismaticorum & hæreticorum æterni fructus, arma, cædes, rerumque publicarum euerfiones. Immissus in carcerem percussor, cum sceleratam securim in sacrosanctam cervicem stringeret, sanctum præfalis caput ære solidius, vt illius apud S. Hieronymum fæminæ septimū ictū, ictum lictoris elusit; qui proinde ac si casu ferrum à destinato exerrasset, altius sublatâ dextrâ,

quasi grauiore, certioréque vulnere sacrum os Thiemonis præcísus, telum imminenti suprà tigno impegit, fregitque, ac tum demum aduerit, se cum cælestibus pugnare; abiectaq; ascia, damna-
 toque scelere, pedes præfulis suppliciter complexus, veniam impijs conatibus postulauit, illicóque impetrauit, monuit tamen eundem Thiemone, videret, quomodo cæleste numen placaret, cui ipse facta delicti veniã, non præscriberet. Nondum Bertholdus, quamuis scelere victor, arma victricia circumferret, omnem Thiemonis regionem suæ ditionis fecerat. Hærebat Vdalricus dynasta, dux copiarum pro Bertholdo & Cæsare propugnans in obsidione arcis Thiemoni fidæ, opere locique ingenio egregiè munitæ, commeatu etiã præuisa antea belli tempestate, copiosè instructæ; cùmque nullam potiundi castris spem esse videret, vinctum adduci iubet Thiemonem cum necessarijs & amicis ad obsessos, minaturq; vltimū supplicium pōtifici, ni se præsidiumq; dederent Bertholdo. Expectabatur, quid religatus ad robur Thiemone p̄ciperet obsessis, sperabantq; omnes eū & suo, & suorum periculo permotū loco & possessione cessurum; cùm ille imperterritus, & conscientia testimonio securus: res non esse suas, sed Ecclesiæ atque S. Ruperti; proinde se non posse, quod suum non esset, hostibus Ecclesiæ contra jus, fas, fidemque prode-
 re; statuerent de se & propinquis, quod videretur. Sibi decretum esse pro Christo & Ecclesiâ potius occumbere, quàm Deo fidem fallere. Reductus tamen in custodiã pactusq; clam pecuniam excubitori, euasit in Sueuiam, liberaliter à Gebhardo Constatiensi antistite acceptus, aliquandiu in vicinis canobijs pacatè vixit, ac demum consilium cepit Hierosolyma petendi. Godefridus ante paucos annos Vrbe & regno potitus, rem Christianam in Palæstinâ feliciter & fortiter agebat, crebrisque nuncijs auxilia ex occidente petebat, ne multitudine hostium circumuentus opprimeretur; nam Christiani illic etiam secundis prælijs tamen paullatim atterebantur. Thiemone cum Sueuâ & Bojcâ nobilitate duce Guelfone iter aquâ ingressus, & in orientem transgressus, Guelfone circa Paphum insulâ extincto, in Galilæam, haud procùl vrbe, cui olim Corozaim ex aduerso Capharnai interlabente Iordane sita transmisit, vbi à paganis Turcis & Saracenis circumuentus, ac pedicis indutus, cùm ex veneratione popularium, & oris dignitate, regioque corporis habitu princeps appareret, ad tyrannum deductus est, rogatusque, quas artes calle-
 ret? Hic Thiemone se Christi præconem, atque architectum affirmabat, qui cælestis templi fundamenta collocaret. Iussus istiusmodi facessere, & si quid in statuaria pingendi fingendique disciplinâ pos-
 set,

set, edere. Annuente Thiemone, paganus sibi tanquam rem factam haberet, de nobili artifice gratulatus, simulacrum Mahumetis peruetustum, & vitio ætatis corruptum, manusq; truncum integrare iubet. Poscenti Thiemoni malleus porrigitur, quo ille totum tartarei monstri domicilium & oraculum toti vicinæ pro numine singulari superstitione cultum, membratim comminuit. Quâ re princeps irâ, præ quàm dici potest, accensus, Thiemonem vestibibus omnibus spoliatum, jumentoque impositum scutica toxicata cædi præcepit. Erat ea vis soleæ veneno tinctæ, vti contactâ cutē veluti visco picis herentē subito conuelleret. Ad hunc modū per viam omnem fortissimus Christi tribunus laniatus, in cāpum certaminis & arenā peruenit, vbi circumfusus carnificibus & barbaris articulatim, per digitos, manus, pedes, brachia, (velut Iacobus ille apud Persas) inciditur, ac demum omnibus membris detruncatis, ad modum S. Erasmi, recluso ventre intestini caput bacillo implexum euoluitur, quoad per flexuosos orbes exhaustis ilibus ipsa sedes vitæ cor auulsum sequeretur, cum quo simul extremus pontificis spiritus est extractus, qui inter horrenda crudelitatis exempla assiduè Numen veneratus in Davidis hymno animam in Dei sinum ac manus effudit, quam cælitum symphonia cum Epinicio in templa cælestia deduxit, vbi in omnes omnium temporum æternitates beata triumphabit. Vixit anno Christi c10. c1. iv. kal. Octob. pridie S. Michaelis. Dissecti, disiectique sacratissimi Martyris artus Christianis concessi, quos frustra pagani remouere è medio, & abolere conabantur. Edes ibidem illius memoriæ postea magno sumtu condita est, depulsaq; ab apprecantibus humanæ fortis mala, morbi, cæcitas, elephantiasis, mortes. Et contrâ in mortem dati contumaces irrisores, aut in sacros cineres contumeliosi; quæ apud ipsos barbaros ac paganos magnam Thiemoni famam & venerationem peperere, vti proinde mirer, non clariorem in nostris partibus, vnde ille profectus est, memoriâ illius extare, vel dudum etiam extitisse. Sed ille cælo contentus, apud immortales nobilis, ingratiâ mortalium obliuionem nil moratur.

DE B. ERMINOLDO ABBATE.
B. ERMINOLDVS
ABBAS PRÜFENINGENSIS
AD RATISPONAM.

1103 CXXI.
Monachus
Prüfenin-
gensis anno
1103 CXXI.
Henricus
Caus. 10. 11
Ant. 10. 11
p. 107.
Vita V. Vil-
helmi prio-
ri & Caro-
lo Stenge-
lmo edita.

Erminoldus apud Sueuos bono loco natus, literas & religionem, optimosq; mores à Guilelmo Hirsaugiensi antistite imbibit. Sæpè obseruatum est in Sancto- rum memorijs, pleròsq; omnes, qui ad aliquam sanctitatis famam & laudem aspirarunt, sanctis vfos magistris. Rarò certè natura in vitium cerea flecti ducit alumnos suos ad vitam seuerā, contentā, religiosā. plus sæpe potest in homine disciplina, quàm ingenium. Erminoldus utròque felix, & per se ferebatur ad virtutem, & culturæ patientissimam paratissimamque aurem præbebat. Creuit mox fama de Erminoldo, & virtus illius clarescens velut flamma emicuit, induxitque Henricum Imperatorem, vt illi Lorfacensis Ecclesiæ præfecturam demandaret. Sed cum didicisset Imperatorem ab germano fratre suo muneribus cultum, veritus ne Simoniana pactio intercessisset, extemplo, ne labe aliquā sacrilegā aspergeretur, se curā Lorfacensis ædis abdicauit, atque ad suum se cœnobium, cum non exiguo fânore tractē secum iuuentutis redijt. Nec tamen diu latere priuatus est permissus. Otho Babebergensis pontifex, vir vsquequaque sanctus, supràque laudatus, cœnobium amplum, nobile & copiosis censibus instructum haud procul Reginoburgo constituerat, cui præsidem & moderatorem aptum quærebat. Occurrit Erminoldus, à quo prima virtutis & innocentiae fundamenta in cælesti religioforum domicilio iacerentur. Neque recusauit onus, honoris diuini, quàm sui studiofior Erminoldus, cum suam ad multorum salutem curam pertinere haud occultis numinis indicijs cognosceret, adeoque se commodè gessit in suo munere, vt omnium sermonibus noua ædes, nouique incolæ celebrarentur. Quæ fama quoque ad aures Imperatoris Henrici, quamuis à Pontifice Romano sacris interdicti peruenit, qui tractus cupidine tanti viri coram intuendi & consalutandi, venit cum Aulicis officijs ad ædem Erminoldi. Quod vbi Erminoldus intellexit, venire Augustum ad Cœnobium, occlusis foribus foras ipse solus progressus tanquā alter Ambrosius, negauit sibi licere hostem Ecclesiæ pronunciatum in Ecclesiam admittere. Erat fortè in comitatu Cæsaris Otho sanctissimus præsul, auctor & conditor eiusd. Monasterij, qui molire animum Erminoldi conatus, affirmabat

B. ERMINOLDVS ABBAS.

Ambrosium credas hunc, fascēs atq; securas
A sacris ausum peltare liminibus.
Quale fuit Patri circum praeordia robur,
Cui furor imperij nil nisi risus erat?

Qui non feras acies, non mille phalanges
Extimuit, magno tutus ubiq; Deo.
Nullos formidat bene mens sibi conscia reges;
Saepe tremenda Duci trita lacerna fuit.

bat

...
...
...
...

bat nondum liquere causam Imperatoris: Mihi verò, inquit Erminoldus, abundè liquet, vt qui illam ore meo promulgarim. Proinde saluâ religione admittere Imperatorē nullo modo possum. Erant in Satellitio (vt *Maxima quæque domus famulis est plena superbis*, præfertim adulatoribus) Cæsaris, qui dicerent vim adhibendam, nec committendū, vt monachus vnus & vnicus aduersus omne imperium & Majestatem augustam, tantam contumaciam impunè ferret. Imperator tamen, vtrum vindicem Numinis iram metuens, an auctoritate viri sancti, vt olim Alexander Macedo, cætera terror orbis, territus, vim prohibuerit, incertum: lēdi certè neminem est passus. Quin cum ejusdem asceterij sancti alumni, extra septa contubernij sui in pomerio excolendo ab eodem prætereunte deprehensi essent, atque injurijs obnoxij viderentur, diligenter cauit, ne quis vlli molestus esset; adeò compluries etiam improbis, piorum probitas curæ est. Sed quos Cæsaris præpollentis potentia offendere non audebat, vicini non fauentes è S. Emmerami sodalibus crebris lacefebant injurijs, quos Erminoldus religiosæ pacis amantissimus, vt sibi suisque beneuolos redderet ex inuidentibus, hujusmodi artificium ex occasione adhibuit. Immiserant Emmeramiani operas, in cōfinia B. Erminoldi, vt fossam ducerent, quā vtriusq; cōnobij limites signati definirētur; fiebatque, vt aditus ad Erminoldi domū multo fierent angustiores, quā prius fuissent, magnāque pars agri Erminoldi familiæ adimeretur. Hanc iniuriā Erminoldus hac viā vltum iuit. progressus ad fossores, veluti labores illorum spectaturus, vbi sub meridianum solem ex opere fatiscentes, æstūque & sudore perfusos vidit, officiosissimè ad religiosas dapes inuitauit. Non recusarunt humanitatem fame sitique incensæ operæ, pròque tenuitate religiosorum lautè ac benignè habitæ; adeò prædicarunt charitatis officium in Erminoldo, vt à mensis digressæ rectà ad opus properarent, fossamque, qua parte cōnobium angustijs laborabat, injecta rursus humo implerent, homines quamuis agrestes execrati suorum avaritiam, ac demirati Erminoldi, post acceptam etiam injuriam, liberalitatem. Mitigauit ipsam quoque S. Emmerami familiam narrata Erminoldi liberalitas, vt omnino violare tantam virtutem de cætero sibi religioni ducerent. Affirmant hunc Erminoldi benignum animum alia quoque tempora, quibus in Boicâ munificentia ejus medicinam fecit. Premebatur ingens turba rei cibariæ, famis tempestate, graui inopiâ, multique, nisi per Erminoldum fuisset, periissent, quibus tamdiu succurrit aperta manus illius, quoad exhaustis omnibus cellis & granarijs, ipsemet egere cum suis inciperet; sed quod prioribus sequentibusq; sæculis sæpenumero factū memi-

DE B. ERMINOLDO ABBATE.

Psalm. 36.

*Vol. II. An.
Lect.*

meminimus, vti Dei clementia alumnis suis, in rebus tam arctis, & annonæ difficultate succurreret, id Erminoldo quoque supplices preces ad Deum allegati, beneficiū Dei providentia impertiuit, cum altero post vota suscepta die vir nobilis & copiosus Erminoldi clientibus, liberali manu succurrit. Verissimam enim illā Erminoldus regiā Davidis vocē, imò Dei nōrat: *Non vidi justum derelictum, nec semen ejus querens panem.* Miranda ejus & extra naturę ordinē, supraq; ejusd. vires facta multa narrantur, singulari Volumine ab auctore vitæ cōprehensā, sed pleraq; omnia secundū supremū illius diem perpetrata prætereo, apud Henr. Canis: expressa. Hoc viuo accidit. Exclusus erat fortē templi foribus, seroq; ejus memor janitor, dum ad pandēdas portas accurrit, clausis portis ingressum, & ad aram supplicantē admirabūdu offendit, cui seuerissimē interminatus est Pater, ne cui id aperiret, antequam ipse oculos in mortem clauderet. Disciplinæ religiosæ adeo seuerum custodem fuisse intelligo, vt illius violatores acerrimē coërceret. nec cuiusquam in eo vel odiū, vel gratiam spectaret: quanquam omnes omni beneuolentia complecteretur, singulari tamen amore studiosos virtutis & integritatis colebat, quemadmodum & solutos malęque feriatos velut ignauum fucos pecus, & molestum muscarum genus acriter persequebatur, quoad ipsi quoque ad melioris exempli, vitęq; sanctioris formam se componerent. Quod vti bonis gratum & salutare, ita cessantibus & otiosis adeo odiosum & inuisum fuit, vt non nemo ex domesticis, vt olim Iudas, vitę ipsius neceret insidias; quas ipse velut alter Benedictus parum veritus, vtrō adiit, animiq; constantiā teritis impijs in præfens disjecit. Occultus tamen latro ex iisdem domesticis postea facinus pessimum ausus, transeuntem solum opportunē occupat, vetēque capiti impacto tanquam victimam sternit, nec illicō tamen extinctum, sed cum aliquot dies animam traheret, horam, quā migraturus erat, fatalem ad ipsa Regalia præfensit, prædixitq; , cælestibus antea visis recreatus, cum affirmaret, volumen sibi ostensum, in quo suorum sectatorum nomina aureis descripta characteribus cognouisset, tam eorum, qui olim jam defuncti essent, quā præsentium & futurorum. Spiritum vltimū inter ipsa rei diuinę solemnia, vt præfenserat, exhalauit. Præfuit cœnobio annos non amplius septem, vixit post Christum natum CIO CXXI. Hęc compendio ex totis libris dicta sunt. Cætera auctor vetus in Antiquis Lectionibus Canisij exponit.

B. GVILEL-

B. GVILELMVS PEREGRINVS.

Mille per et casus, et mille pericula rerum
 Prebuit elapso Boica terra solum.
 Senserat Albertus, flexo cui nomen ab arcu,
 Deposuit medicis omnibus, huius opem.

Cui monitus posuit pro sostris nobile templum
 Accensus Divis cum GVILIELME foras.
 Vvinburgum locus; inuideant cui Thessala tempe,
 Sanctus ab æde sacra, sanctior indigenis.

Y

B.GVL

B. GVILELMVS

PEREGRINVS.

Mplissimum Cœnobium est in Boicâ trans Danubi-
um, quâ Bohemiam spectat, IN SCLAVORVM MONTE,
vulgò VVINBURGVM, loco peramano & edito colle,
haud procul Pogenio, cuius origo ex MS. ejusd. cœ-
nobij & Gasparis Bruschi ineditis chartis, Antiq. eti-
am lection. Vol. vj. copiosè explicatur. Ad hanc vici-
niam velut ex tempestate & naufragio longæ peregrinationis dela-
tus Guilelmus, atque ex vinculis elapsus, maximisque laboribus &
periculis defunctus, hîc gratum quietis portû inuenit, à LVICARDE,
quam & HEDVVIGEM & HADEVVIGAM dixere, ALBERTI Comitis
POGIANI Coniuge liberaliter adiutus, atque annonâ subleuatus.
Rebus diuinis solis in locis assiduè deditus, multa à cœlitibus didicit,
quæ Imperatori ac imperio imminabant. præfagebat bellum & stra-
gem Henrici III. (qui Germanis est quartus) cum Saxonum gente.
Alberto Comiti valetudinem restituit, suam & secuturam mortem
prædixit. A morte eidem visus auctor fuit, vt quo loco corpus serua-
batur, sacellum tanquam sostrum pro recepta sanitate, gratique ani-
mi mnemosynon, poneret. Fuit hic Albertus Vvinburgensis etiam
cœnobij conditor. Guilelmus sociam peregrinationis habuit B. Iu-
nanum, ex cuius defuncti artubus diuini cuiusdam odoris, supra
omnes Arabiæ liquores, fragrantia halasse memorant. Guilelmus
vixit XII. Cal. Maij, anno incerto, nec multo tamen
ante CIO CXLVII. quo Albertus
decessit.

CIO CXLVII.
MS. codex
Vvinburg.
Casspar
Bruschius.
Henr. Ca-
nissius An-
tiq. Lect.
Vol. VI.
p. 402.

B. MECHTILDIS

VIRGO ANDECENSIS.

CICLIV.
Chronicon
Andecen-
se. Trithemio,
Chronicon
Hirsau-
gensis. alij
Engelhardus
Abbas
Lanchau-
mensis.
Vide V. to.
antiqu. lect.

Diesseus
canonij &
Odisseus
Abbas
rissa.

MCLIV.
Vel et alij,
MCLX.
IV. Cal.
Martij se-
pultus in
Damascia-
no cenobio
Bavaria.

Am testata fuit huius virtus virginis, vñ nefama qui-
dem auderet de ea mentiri, quod, magno teste Am-
brofio, decus maximum est, quo commendatur Vir-
go. Quam ergo te memorem virgo, quam innocen-
tia fecit homine maiorem? Nihil erat te, nobilissimo
Berchtoldo ex illustrissima Andecensium Comitum
familiâ oriundam? nihil Principū & Imperatorum propinquam? ni-
hil quod mirari solet orbis, tibi mirum vel expetendum; quæ sub
ipfos infantia annos, iam cælum animo concepisti, nihilque men-
te nisi diuinum & cæleste complexa es. quinquennis Deo dedi-
cata, mox vini, carnis, lecti, omniumque suauioris vitæ commo-
dorum vsu abstinuisti, ibique tantum in vitâ liquorem vitis gusta-
sti, cum aqua ipsa, occultâ vi Numinis, in vini laticem tertium mi-
grauit. Felix Damascium, cui tanta contigit Antistita, felices virgi-
nes, quæ tali paruerunt magistræ; impiæ, quæ huius imperiū & magi-
sterium vel contemserunt, vel neglexerunt; cui demones ipsi obse-
qui sunt coacti, quos ex humanis corporibus pulsos procul eiecit;
morbi profligati sanctam clamitarunt, cum ad illius vocem à lan-
guentibus recesserunt. Quid miramur illam futurorum consciam
fuisse, quæ omnium sæculorum conditorem semper in pectore, &
virgineo corpore circūferebat, præsertim cum tanta ejus fuerit re-
ligio, vt vnus dicti causâ, quod inane & profanū virgini videbatur,
magnam vim lacrymarū profunderet, inediâ multorum dierum &
peruigilijs expiaret. Nec illud supra fidem in vltimis versanti, voce
viribusque defectæ à cælitibus cælestem agnum in cibum ac viati-
cum allatum, quando cum illis mox corpore expedita, in cælum
euolauit.

O virgo flos pudoris,
O virgo flos honoris,
Quæ nat a non parentes
Arripit, aut superbos
Sceptroque purpurâque,
Quamuis sat propinquos
Ducēsque cesarēsq̃ue,
Vastōsq̃ue Barbarosq̃ue;
Sed omnium parentem

Ducūmq̃ue Cesarūmq̃ue,
Diūmq̃, conditorem:
Quinquennis huic puella,
Puella adhuc tenella
Mechtildis est dicata,
Mechtildis est sacrata
Æterna sponsa celo;
Cui virgo sola mater
Paterque solus ille est,

Qui solus vnus vnus
Gignitque, amatque natum:
Cui supplicat clienta
Natura tota Patri.
O virgo flos pudoris,
O virgo flos honoris,
Fane patrona terris,
Votisque pande cælum,
Quod culpa nostra clausit.

B. MECH-

B. BERTHA CVM FRATRE.

Moliri superis aras, communia Mystis
Tecta sacris, laceris ptochodochia togis,
Est heriscundas Christo transcribere gazas
Anne heres alij sanctior villus erat?

Quid iuvat ingratis legare nepotibus aurum?
Qui quod habent Veneri, vel tibi, Baccho, litant.
Sint bene parca licet, malus haec male dissipat heres;
Quae Christo dantur non moriuntur opes.

B. BERTHA CANTHART

B. BERTHA

BIBURGENSIS.

Ata hæc & mortua in Boicâ est, Biburgique extante supra pavementum tumulo condita. Erant Henrico Hilpoltainio dynastæ ex Berthâ conjuge liberi XI. stirpis virilis decem; muliebris vnica Bertha, quâ de hic tractamus. Parentibus ad plures profectis, hæredes inter se bona partititi, præter alia Biburgum Conrado Erboni & Berthæ reliquere, qui consilio juxta ac auxilio D. Othonis Babenbergensis pontificis res suas ad rerum diuinarum vsum contulere, molitique sunt S. Benedicti sodalibus contubernium, ædem sacram, & miseris tectoque carentibus Xenodochium: Berthâ ipsâ nudâ pedes onera saxorum, & materiâ siluæ quâuis tenerâ & nobili subeunte, cujus exemplū imitatæ reliquæ fœminæ, & ipsæ manus pio operi admouere. Templum intra octennium demum absolutum ab Othone Babebergensi & Henrico Ratisponensi Episcopis initiatum. Cœnobio præfectus S. Eberhardus, de quo suprâ memoratum est. Bertha post multa pietatis & misericordiæ exempla cælo dignata spiritum posuit, cujus tumulo per oram hic Epitaphius est celte inscriptus.

encl.
Hæc
Auentin.
Monum.
ta Bibur-
gensia.

ANNO DOMINI CIO CII. OBIIT SANCTA BERTHA,
PIÆ MEM. HVIVS LOCI FVNDATRIX.

S. EBER-

DE S. EBERHARDO
S. EBERHARDVS
EX ABBATE BIBVRGENSI,
ARCHIEPISCOPVS SALISBURGENSIS.

cid. clxiv.

obijt.

Radeu-

cus. Dis-

pules S. E-

berhardi.

tom. II. an-

119. lect.

Henr. Ca-

nist, p. 286

& tom. VI.

p. 1194.

Chron. MS

Epif. Salis-

burgens.

Chron. Sa-

lisburg.

impress.

Baron. 10.

XII. Anno

1160. & c.

Auentim.

l. VI. p. 631.

Casarius

lib. VIII. c.

33. Chron.

Recherf.

anno 1147.

Hundius

de Bibur-

gens Mon.

(a) Hilpol-

stainum

oppidum

in Norico

hinc pro-

cul Norin-

bergæ.

Berhardus auita majorum nobilitate illustris, haud procul Abusina Bojorum, ex (a) Hilpolfstainiorum Comitum gente natus, parentes religiosissimos habuit, qui magnæ Dei matri in toparchiâ suâ sacram ædem constituerunt, ad quam mater ipsa, quamuis nobilis non erubuit humeros saxis gestâdis, longôq; spatio per duo millia passuum nuda pedes deportandis subijcere, quo factò magnum reliquarum fæminarum numerum ad idem præstandum inuitauit. Ad mensam ferè nihil præter legumina adhibebat; rarò carnem gustabat; rarissimè cœnabat, votis impensè addicta; egentibus, dum esset quod largiretur, negabat nihil, & vt non posset negare, Deus opes liberaliter sufficiebat. Vt ergo fortes creantur fortibus, ita pijs probisque maioribus plerumque sancti nascuntur, aut sanctè certè educuntur nati & nepotes, virtute parentum cum sanguine in posteros fluente. Literarum tirocinium Babenbergæ posuit, hausitque celeriter felix indoles adolescentis optimas quasque disciplinas, vt castus animus sapientiæ maximè cupiens & capax est. Adlectus dein in concilium Canoniorum è re suâ fore iudicauit, si omnino præsentis vitæ commoda æternis permutaret, nudusque nudum Christum sequeretur, quod præclare intelligeret, nisi mox omnia defereret, ab ijs se deferendum; illud fieri cum æternâ bonorum compensatione; hoc nullo operæ fructu, qui non sequitur relictos, sed relinquentes. Itaque clam omnibus ad Cœnobium S. Michaelis confugit, vt monachum ibi profiteretur: Sed, vt solet à multis hodièque fieri, antistes ædis maximæ (quem proximū ab Episcopo præpositum vocamus) cognito Eberhardi consilio, stipatus Clericorum choro, nobilissimum & religiosissimum juvenem ex Monasterio volentem nolentem extraxit, quod contra auctoritatem priuato consilio vsus esset, vnâque cum pædagogo in Gallias amandauit, quod jam in Monachum attonsus Babenbergæ inter Canonicos non eleganter appareret. Vfus est Eberhardus tempore, & in Gallijs ingenium maximis literarum ornamentis vsuque simul & prudentiâ excoluit, vt reuersus Babenbergam etiam maiores natu suâ auctoritate percelleret. S. Otho per id tempus pontificatum

S. EBERHARDVS ARCHIEP SALISB.

Enemorum latebris olim fuit eruta virgatus,
Atq; admoa sacris vi licet acta, pedis.
Tu quoq; de socijs ornasti mille cathedras,
Quos cura instituit, per Benedicte, tua.

Hoc erat è cœtu tuus hic EBERHARDVS, agenti
Cuius erat dānādo semper aperta manus.
Sapius adsueta vestigia lambere Coëtri,
Presulis excelso quā resideret throno.

catum

EXCERPTA E HISTORIA

2. FRIEDRICH VON ARNHEIM 1818

1. Die Stadt von Arnheim ist eine der größten Städte der Niederlande. Sie ist eine der ältesten Städte der Welt und hat eine lange Geschichte. Die Stadt ist eine der schönsten Städte der Welt und hat eine sehr schöne Landschaft. Die Stadt ist eine der reichsten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Lebensqualität. Die Stadt ist eine der beliebtesten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Bekanntheit. Die Stadt ist eine der wichtigsten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Bedeutung. Die Stadt ist eine der größten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Einwohnerzahl. Die Stadt ist eine der ältesten Städte der Welt und hat eine lange Geschichte. Die Stadt ist eine der schönsten Städte der Welt und hat eine sehr schöne Landschaft. Die Stadt ist eine der reichsten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Lebensqualität. Die Stadt ist eine der beliebtesten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Bekanntheit. Die Stadt ist eine der wichtigsten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Bedeutung. Die Stadt ist eine der größten Städte der Welt und hat eine sehr hohe Einwohnerzahl.

catur Babebergæ administrabat. Eberhardus quam semel induerat mentem religiosæ vitæ complectendæ, exiit nunquam. quadragesimum jam annum agitabat, pacēque ab Othone viro sancto impetratā, ad religiosam vitam, quam coactus deseruerat, postliminio redijt. Erbo id loci Abbas contubernio præerat, cum Eberhardus religioso cœtui est accensus, incensusque rerum cœlestium ardore, mira pietatis, modestiæ & pœnitentiæ documenta reliquis præbuit. Prüfeninganum erat id asceterium ab ipso Othone conditum, & victu, rebusque ad vitam necessarijs liberaliter instructum.

Inter hæc germani germanæque Eberhardi studio pietatis ardentes, & ipsi ne quid fratri in cultu Numinis concederent, sacris viris domicilium sacrum moliri cœpère. Nouem omnino fratres numerabat Eberhardus eodem patre Henrico Comite Biburgensi, & matre Berthâ ex Istriâ oriunda natos. Vlricum, Gebhardum, Conradum, Erbonem, Meginhardum, Othonem, Magnum, Albertum, Hazilonem, & sororem Bertham. quatuor postremi ante parentes rapti, diem suum obierunt, Meginhardus Reginoburgi ad vetus sacellum antistes; Vlricus & Gebhardus post parentum decessum diuisis possessionibus Hilpoltainium occuparunt; Conradus, Erbo, & Bertha Biburgum, Othonis pontificis Babenbergensis auctoritate (ubi nunc Societas degit) DEO DEIque ministris destinârunt, S. Benedicti instituta professis sacram ædem, sæminis parthenonē, egenibus xenodochium instituere cœperunt, atque intra octennium fabricis vltimam manum imposuerunt. Innocentius P. M. pietatem familiæ ratam habuit, tabulisque publicis stabiliiuit. Vdalricus Stainius cœnobium in suam cliētelam suscepit, villamque Perchachensem donum, volentibus Halica conjugē & Burcardo filio, adjecit, ab Henrico Ratisponensi, & Othone Babebergensi die SS. Simonis & Iudæ festâ ceremoniâ dedicatum. Scio Auentinum diuersa inconstanter narrare; ego diligentiorē Hundium secutus sum.

Primus loco designatus ab Othone Abbas est Eberhardus ex Prüfeningano euocatus, rexit annos XIII. Exin Conrado pontifici Salisburgensi cognato fatis functo suffectus, anno post Christum natum CIO. ID. XLVII. (sic habent emendatiores chartæ) curauit Episcopatum annis XVII. præfensit hoc futurum Ebbo antistes Eberhardo familiaris, & sædum Ecclesiæ dissidium, & Eberhardi constantiam, quem meliores partes secuturum prædixit.

Imperator enim Fridericus Ahenobarbus cum Alexandro pontifice Maximo grauissimas inimicitias exercuit, quæ orbem Christianum concussere vniuersum. celebrata in pontificem conciliabula

Z Ticini

A.C.
1125.
1133.

Historia
eius temp.
omnes.

Ticini: Antipapa Victor, deinde alius atque alius nequicquam pro Pontifice à perduellibus Ecclesiæ adorati. Omnes propè antistites Cæsaris votis subscripsere, Treuirensi & Salisburgensi eximjs, quos morbus diuinitus, vt videtur, immissus à cæpto ad concilium Ticinense itinere exclusos, coëgit ad sedes suas redire. Pauci ex cautionibus sententiæ suæ annexuere, hæcenus se reliquis subscribere, si Ecclesiæ Catholicæ placeret, aut non contrà veniret. Quæ Radeuicus copiosius denarrat. Ita duo maiores in Germaniâ præfules, ijdémq; sanctiores omnino sententiam cohibuere, nequid contra Alexandrum & veram Ecclesiam sentirēt dicerentue. Dedit opinor hoc cæleste numen Eberhardo, ne à vero aberraret, quòd ipse omnes cogitationes suas ad vitæ innocentiam componeret, miseros vbique omni ope, consilio, auxilio præfens absens subleuaret; pauperum vlcero forum, Elephatiacorum tuguria per se coràm adiret, reuiferet, victus & morbi subsidia benignissimè præberet, sordes, vomicas, faniem, taboque fluentes artus ipse contrectaret, nihilque prætermitteret officij, quod ab infimo quoque non sine fastidio & horrore præstari solet. Refert Cæsarius, qui verissimas, æui sui potissimum, historias, ac pias tantum in chartas retulit, de Salisburgensi Episcopo antistite, quem pronum est existimare Eberhardum fuisse, neq; enim nomen exprimit, Ita omnia huic ad vnguem conueniunt. *In Salzbουργensi Ecclesia* (iuuat verba Cæsarij hic collocare) iam à multo tempore religiosi extiterunt Episcopi, ex quibus vnus, nescio verum huius, qui nunc est, siue eius, qui ante eum fuit prædecessor, infirmorum seu leproforum lares studiosè, etiam quandoque per semetipsum visitauit: Die quadam tuguriolum quoddam intrans, & leprosum, vt ei visum est, hominem in eà lecto decubantem ac gementem reperiens, si aliquid vellet, exquisiuit. Cui cum ille responderet; Corpus CHRISTI desidero; Episcopus festinus abiit, & attulit, orique leprosi, qui valde horridus videbatur, cum cautela, qua potuit, immisit. Ille verò ad comprobandam antistitis fidem, antequam masticasset Eucharistiam, nauseam simulauit, & cum fetidissimo vomitu, quod sumpserat, reiecit. Episcopus verò territus, manibus mento eius suppositis, eiectas recepit immunditias, quas statim in os mittens sumpsit, ob honorem Sacramenti. Postea cum eundem leprosum visitare vellet, & non inueniret, dictum est ei à circumstantibus, quod multo tempore in eadem domuncula nullus habitasset leprosus. Et cognouit vir Deo plenus, tum ex testimonio referentium, tum ex gratia ex prædictâ suspensione perceptâ, quia CHRISTVS esset, qui multis modis electorum suorum constantiam probare consuevit.

Mirificè hæc cum dictis Radeuici consentiunt, quæ adiungere nisi Baronius ead. recitasset, & in promptu essent cum Othone Frisingensi coniuncta. Multa super ejusdem virtutibus narrat auctor vitæ
apud

apud Canisium. Atque inter alia Eberhardum cum præfectum Cœnobij ageret, in Romano itinere morbo depositam feminam iumento suo inposuisse, ipsūque veluti ministrum per asperrima viarum iugi Apennini pedibus secutum, donec transportatam largāq; stipe impertitam dimisit. In hospites tam fuit liberalis, vt nullum tecto prohiberet, nullum sine beneficio dimitteret. Accesserat ad cœnobium Biburgense ex itinere miles, qui hero suo præsentem ad vires reficiendas e cella potionem petijt. Præfectus rei vinariæ vir natu magno, & cætera pius, vnusque ex cœtu religiosæ familiæ, Dominum officiosius intra septa Cœnobij deducit, famulo pro foribus relicto, qui abiit Ratisbonam. Discit hoc Eberhardus adhuc cœnobiarcha, monachūque id ætatis & qui propriæ valetudinis causâ icta venâ sanguinē detraxerat, insequi pedibus iubet, & petrum vini laticem offerre. Miratus famulus, jam urbem ingressus, & monachi sortem suā causâ fatigati miseratus, hausit calicem æterno dignum pretio, siue iubentis spectes misericordiam; siue obsequium ei obedientis. Non immerito Fridericus hunc præ reliquis veneratus magni faciebat, singularesque literas ad eum componebat, ratus se rem factam habiturum, si Eberhardum in suas partes deduxisset, sed frustra fuit. Non solum ipse perseueravit piam sententiam, sed alios etiam a Cæsare ad Alexandrū abstraxit. In quem absentem cum fremeret hoc nomine Imperator, vbi tamen præsentem vidit, tanquam aliquid majus & augustius homine spectaret, illico compositis irarum fluctibus, placidè reuerentérque numine mentem principis in clementiam flectente compellabat.

Multa præterea viuus, plurima mortuus vſitatam rationem, modūque naturæ excedentia effecit, singulari libro à vitæ auctore tractata nec reuocanda. Eberhardus tandem patris multis diuinis & immortalibus pietatis operibus, ad cæleste beatorum concilium euocatus, conciliatis inter se sub ipsum morbum animis Germaniæ regulorū, Cal. Iulij c. d. c. l. xiv. decessit. Cōploratio plurima miserrorum fuit, his patronum, illis altorem, alijs tutorem, alijs patrem & parentem lamentabili comploratione amissum cōclamantibus; Documentum sanè æui & pontificum, qui aurum non in frenis,

nec thesaurum in cænis, sed peregrinorum hospitij,

esurientium familijs, ægrorum curis, si-

tum habebat.

Z 2

ABBAS

DE B. ABBATE ANONYMO.
 ABBAS ANONYMVS
 IN BOICA.

*Circiter
 annum
 MD CCXX
 Caesaris
 lib. XI.
 ca. XXVI.*

Vdouicus Bojorum princeps, Othonis, cui postlimi-
 um fuit per Ahenobarbum, ad principatum, filius, Pa-
 latinus Rhēni primus ex Schirensi gente, qui & jus
 septemuiratus creando Cæsari in Rhēni palatium in-
 tulit, vti doctissimus vir Christophorus Gevvoldus in
 suâ Antithesi ostēdit. Hic, inquam, Ludouicus, vt tem-
 porū ratio docet, præfectum, incertum cuius, cœnobij virum san-
 ctum, negotiorum causâ Ratisponam, euocauit, hospitiumq; æsti-
 uam domum in horto & horreo colendam assignauit. Abbas secū-
 dum aduentum suum vesperi dictis Deo gratijs & laudibus se cubi-
 tum contulit. comes antistitis post januē candelabrum ardente ce-
 reo incautē fixum oblitus neglexit; pessulum cubili extrorsum ob-
 didit, ne quis inuito se aut incio ad suum herū se insinuaret. Interibi
 accensus lychnus de poste omnibus imprudētibus decidit, densaq;
 infra stipulā exceptus, conceptā mox flammā in ingens erupit incen-
 dium. Cœnobiarcha ignis vapore & flammæ crepitu somno exci-
 tus cum fugam tentaret, oclusaque omnia offenderet, omni eua-
 dendi spe projectā, humi se in crucis modum, cernuum prosternit,
 æstūque & fumo afflatus exanimatusque & ipsa flamma contactus
 animam Deo commendauit. Princeps serius de periculo admoni-
 tus, extemplo tamen cum satellitio aduolare, flammamq; exultan-
 tem necquicquā compescere, omnia vi perfringere, & ad præsu-
 lem irrumperē, medijsque ex ignibus semiustulatum extrahere: sed
 iam suffocatū offendit. Gestabat vir S. pendentem ē collo, vestibus
 corruptis intactā lipsantheā, ferreamq; circa lumbos seriem cate-
 næ. quo spectaculo attonitus Ludouicus, en, inquit, non satis erat
 viro sancto, asper cultus & ipse religionis rigor seueraque viuendi
 disciplina, de suo adiecit etiam ferrum, quo corpus diuexaret & ex-
 cruciaret. Tum deinde funus in ædem principem Ratisponæ intulit,
 iustaq; funebria perfoluit. Fortē euenit, vti post paucos dies duo
 ē custodia corporis Ludovici, rei diuinæ in eod. templo interessent,
 quorum alter inter populū paulo ante sepulti Abbatis tumulū im-
 prudens ascendit, subitōq; igne sacro per pedes afflatus est; inaniter
 vociferaretur tum illius commilito: Hic, inquit, cineres illius nuper
 ambusti & tumulati Abbatis siti sunt, quos cura & prouidentia Dei
 noluit indignorum pedibus calcari. Desiliit illico satellites, exindēq;
 cultus sancto præfuli, velut vni ē cælitibus adhiberi cœptus est.

B. Abbas

B. ABBAS ANONYMVS.

Omnia tempus edax absorbit, et omnia delat;
Abstulit hoc nomen Coenobiarche tuum.
Nulla tamen potuit tua facta abolere vetustas,
Quamvis post cineres prodita facta tuos,

Viventis latuit virtus velata cucullo
Non timet Autolici condita gemma picem.
Postq̃ flamma vorax corpus nudavit amictu,
Nescia virutis prodidit exuvias.

S. ELISABETHA VIDVA REGINA.

Ut caput impediunt cæso diademate reges,
 Tela per et flammæ, armâ, virôsq; ruunt;
 Regia pro, quantum manus hæc ex regibus extat,
 Abjicit ad nudos quæ sua regna pedes!

Et pedibus claudis festinat ad altera regna,
 Non rapienda armis, non capiendâ viris.
 Quis maior, qui querit opes, an calcât hic illis.
 Imperitat, servus servit at ille suis.

DES. ELL.

ELISABETHA REGINA

ELISABETHA REGINA
 ELISABETHA REGINA
 ELISABETHA REGINA

ELISABETHA REGINA
 ELISABETHA REGINA
 ELISABETHA REGINA

DE S. ELISABETHA

REGINA, PRINCIPE THVRINGIÆ VIDVA,

RELIGIOSA, CÆLITE.

Ultires, per hanc, auspice Deo, gestas, literis consignarunt, quos extra ordinē versuū cognoscis. Ego ex omnibus illustrissima quæq; delibata conferam in pauca.

Natam tradunt anno receptę salutis c. d. cc. vii. patre Andrea Rege Vngarię, matre Bojā, reginā Gertrude, filiā Bertoldi IV. ex vetustissimā & illustrissimā Andecensium principum stirpe oriundi, quam ad Rapoldum arcis cōditorem, & hunc ad Carolum Magnum referunt. Bertoldus Mærenia, Carinthiæ & Histrię prætor fuit & princeps.

Sax. l. VII. c. CXLVIII. Marcus Vysp. Minor. Chron. lib. IX. c. X. Trithem. Chron. Hirsang. anno c. d. cc. xxxi. c. xxxvi. Conradus Marburgius Ecclesiastes. Sifridus Episc. Moguntinus. Remundus Abbas Eberbacensis. Antonius Bonfinius hist. Vngar. Chronicon Andecense, sed omnium copiosissimè Theodoricus Turlingus, è S. Diminici contubernio, cuius octo libros leges apud Henricū Canisium Nouiomagensem, Vol. V. Antiq. Lect. Vitus Arnbeckius presbyter. Iustus Lipsius de B. Virgine Hallensi.

Diem natalem Elisabethę Clingsorius (quasi diceret Aurisonantius ab aure, non auro) in Daciā Matheſeos laude, generis que claritudine, & opum copijs eā tempestate longē nobilissimus, prædixit, adjecto de illius morum & vitę castimoniā vaticinio, maritumque Ludouicum ex nomine designauit Hermannō Thuringiæ & Hassiæ Landgrauio natum. Quadrimulam Hermannus Tugrorum regulus ab Andrea sponsam filio suo Ludouico Elisabethę æquali petitam, missis legatis ad se deportari curauit, vt cum filio integrè sanctęque educaretur. Gertrudis regina infantem omnibus ornamentis cultam, cum amplissimis donis & magnā pecunię vi ad Hermannum deferendam legatis, quorum princeps erat Menhardus Comes Malburgius, cum V Valtero Varila, viro nobili, & Berthā, clarissimā fœminā Egelolphi Bendenleibij olim conjugē, quę nutricis & matris interim vicem expleret, commisit. Exceptaq; est ab Hermannō, aulicis que officijs, ingenti cum applausu, paruulique Ludouici osculo jam votiua conjunx admota.

Enituere intra paucos annos radij futurę sanctitatis indices in puella. Nam siue cum æqualibus luderet, prodebat signa virginitatis, verecundię, modestię, siue regio cultu mitręque ornaretur, detrahebat clam aliquid sibi de ornamentis, coronamque dum rebus interesset diuinis ponebat, admirante principe Sophiā, rogantēque quid sibi vellet illa ceremonia. Respondit non sibi verum videri regiā

Faſti Rom.
XIX. Nou.
Iacobus Mo
tan^o apud
Suriū To.
VI. D. An
toninus
part. III. tit.
XIX. c. XI.
Petrus in
Catal. l. X.
c. LXXIX.
Cranzius

DE S. ELISABETHA REGINA,

già coronâ ornari, dum supremi Regis filius in arâ litaretur, paliuris olim & vepreto redimitus. Ita adolescebat regia virguncula, vt inter delicias palatinas non obliuisceretur patientis pro se Christi tormentorum, vt & ipsa velut rosa inter spinas casta integrâque efflo-
reret, verè vt Poëta canit:

Vt flos in septis secretus nascitur hortis,

Ignotus pecori, nullo contusus aratro,

Quem mulcent aura, firmat sol, educat aër

Multiillum pueri, multæ optauère puellæ.

Inter hæc hominem posuit Hermannus; Elisabetha cum vbiq; religionis & pietatis indicia ederet, Sophia futura socrus dubitabat, an illam nurum adoptaret, quòd Cœnobio aptior, quàm aulæ videretur. Ita sunt mores hominum, vt adolescens innocentia mox vel in inuidiâ vel contemptum veniat, ac pro infantiâ & stulti-
tiâ, quod religioni & sapientiæ diuinæ proximum est, censeatur. Nempe jam olim verè meminit ille ----- *Exeat aula,*

Qui vult esse pius.

Iam socrus, jam alij ab arcanis Principi, agitabant consilia de Elisabethâ in Pannonias ad Andream remittenda, velut parum comoda Ludouico futura. Mater Elisabethæ à popularibus immaniter contrucidata, alieno scelere, vt videtur, occubuerat; VValterus erat, qui Elisabetham in Thuringiam cum legato paruulam appor-
tarat; is omni studio pro illa contendebat: sed potentiorum factionibus oppressus dubitabat, an ipse etiam Ludouicus à futuris Elisabethæ nuptijs abhorreret. Proinde captâ alloquendi principis occasione, exploraturus animû sponsi, solus ad solum adiit, veniâq; audaciæ præfatus rogauit, quo animo esset erga sponsam? Erant ambo in itinere, & monti proximi, cùm Ludouicus: dubitas, de meo erga Elisabetham affectu? Montem hunc ingentem, quem corâm intueris, si ab imâ radice ad summum verticem in purum putum aurum migraret, præ desiderio sponsæ lutum ducerem. eiq; hoc nunciare iussit, adjecto etiam symbolo amoris, speculo Christi de cruce pendētis imagine insignito, nam & Ludouicus eximiè colebat numen: quæ causa fuit, vt facilè pares cum paribus jungerentur.

Ergo quartum decimum annum, qui fuit Christi MD. CCXXI. ingressam festâ pompâ bonis auibus Elisabetham vxorem Ludouicus duxit, & eximiè quoad vixit, charam habuit. Erat prope par in vtroque virtus, eadēque ambos pietas & castimonia mirificè deuinxit, vtî rarò tam illustre, modestum, & par omnino connubium inueniretur. Conrado Marburgio, viro religioso & acerrimo consci-

conscientiæ ipsius cognitori obsequium non abnuente viro, in ijs quæ ad salutem & religionem pertinebant, voto addixerat. Hic accumbenti Elisabethæ ad communem mensam cibis omnibus interdixerat ex injusto partis. Nam Ludouicus Thuringorum princeps hujus & Hermanni pater, fundos agrósque Ecclesiæ inuaserat, ^{Casarius} subjectos diris exactionibus oppresserat, nihilque pensi habue- ^{p.l.c. XXX} rat, quo minùs jura diuina & humana permisceret, omnéque ^{II. XXXI} fas abrumperet. quin & sepe monitus à religiosis viris; etiam atque ^{III. p. 2. c. 116} etiam videret, quid ageret; supremo illum dictatori rationes factorum redditurum, respondit: *Calum cali Domino, terram autem dedit filiis hominum.* hoc ludibrium illi carò stetit, quando post mortem grauissimas Deo pœnas æternis inferorum supplicijs (vñ pluribus diuinitus est significatum) mancipatus exsoluit. quamuis moriturus domesticis præceperit, vñ secundum fata cadauer cucullo tegerent, parum illi retentis Ecclesiæ prædis & prædijs, profuturo. in quem ridiculè ex militum natione & custodiâ corporis lusit, cum diceret. En principem nostrum omni virtutum genere clarissimum. Armorum scientiâ, dum viueret, superauit omnes: mortuus etiam religiosorum silentia damnat; quis illo taciturnior? an vocem vllam cucullatus mittit? Huic ergo Ludouico filius cognominis in bona per fas nefásque parata successerat, nec dum sacris sua redhibuerat, quod Conradus haud ignorabat, qui Elisabethæ proinde interdixerat, ne quid gustaret, quod ex raptò appositum esset. Ludouicus vt erat pius, Elisabethæ factum non solùm ægrè non tulit, sed rationes etiam initurum spopòdit, quibus aliena redderet, suisque securus religionis, frueretur. Interibi Elisabetha cum suo gynæceo ex dote paternâ, quamuis modicâ sobriè admodum vixit, vt non infrequenter etiam tanta regina esuriret, quod satius iudicabat, quàm ex injustâ quadrâ lautitias capere. Sed neque victu tantùm sobrio vitam tolerabat; In cultu corporis quoque eam modestiam adhibuit, quam nemo nisi sanctus inuideret. Processerat olim in publicum regio mundo fulgens, gemmisque & auro grauis, omniumque oculos & ora in se conuerterat, cum ascensura limen templi, quod petebat, lumina in Christi de cruce pendentis effigiem conjicit, contemplaturque concretos sanguine crines, diro spinarum vepreto implexos, nudum corpus & confuso vulnerum liuore cruentum, manus pedesque trabalibus clauis trajectos; se contrà regio luxu, mitrà, purpurâ, gemmis superbam: quâ meditatione tanto animi

DE S. ELISABETHA

animi dolore contacta est, ut defecta viribus exanimis concideret. territæ ancillæ aqua lustrali sopitam recreant, animamque fugientem & calorem colorémque in vultum reuocant. Ab illo momento omnem ornatum vel reiecit, vel subiecto cilicio, ne Christi memoriam poneret, asperauit. Imò cum princeps profectionem longiorem sine illa adornaret, vestem illa preciosam omnino viliori commutauit, pullamque & lugubrem viduæ ritu sumfit. Reuerente eodem, & illa ad mundum muliebrem redijt, ne viro molesta esset, cui seruiendum haud ignorabat. Fecundauit ergo Deus tam sanctum connubium, & stirpem virilem, hæredémque principatus illi impertiuit; muliebrem quoque geminam adiecit, quarum altera principi Belgæ Brabātino nuptui tradita est; altera Cælo deuota præter Christum nulli adhæsit, cuius parthenoni Aldenburgenfi antistita præfedit. Hermannum filium, ubi dies lustrationis appetijt, ipsa suis gestans manibus ad Virginis & Matris Dei exemplum nuda pedes, insuper & lanâ, non serico vestita, difficili & scruposâ viâ ad ædem sacram deportatū cum cereo, cælesti patri vitæque auctori stitit, & velut hostiam pignusque sui erga Deum cultus consecrauit. Ludouicus cum pietatem Coniugis obseruasset, non solum impedimento non fuit, sed vel maxime adjumento, datâ ei plenâ copiâ miseris, quæ vellet tribuendi: qua illa copiosè vsa, tam profusè omnia in egentes congeffit, ut regna etiam diuisura videretur. Nec in eo sibi satisfaciebat, cum liberaliter elargiretur, quod suppeditabat, nisi suis pedibus vilissimorum casus obiret, manibus vlcerosos tractaret, psoras abstergeret, sordes ablueret, ægros leuaret & laueret, omniâque vltimæ familiaris ancillæ munia obiret.

Miserat Andreas Pannonum Rex, pater Elisabethæ, legatos ad Ludouicum, & vxor id loci abiectâ admodum cyclade tecta incedebat, ut pæniteret non tam illam, quàm ipsum principem Coniugis tam sordidè incedentis. Et doleo, inquit soror, (ita compellabat Elisabetham Coniugem) tibi non esse in promptu lautiores vestes ad proceres popularium tuorum prodituræ, nec mihi otium nouæ tibi comparandæ. Nihil est, inquit illa, quod erubescas meas sordes, vestium splendorem semper contemsi. In publicum tamen progredientem Deus ipse Hyacinthinâ gemmis auróque fulgente, decorè & magnificè, ingenti miraculo ornauit.

Restitit Elisabetha, clarâque in veste refulsit.

Os humerosque Deæ similis, namque ipse decorans

Induerat natæ pallam, lumenque iuuentæ

Purpureum, & letos oculis afflarat honores.

Obstupuit

Obstupuit princeps, vnde coniugi nouus & inusitatus honor vestis, seorsumque postea rogauit, vnde cultū illum accepisset? sic, inquit illa, nouit caelestis munerarius suos cultores, cultricesque in tempore exornare. Expectabatur eadem in publica panegyri ad mensam à maximā nobilitate frequentatam, cum in ipsis gradibus, per quos Elisabethæ ad triclinium erat descendendum, iacens vltimæ sortis rogator opem reginæ maximis vocibus implorabat. Nec tempus, inquit illa, nec res, est, quam tibi in præsens largiar. Maioribus inde clamoribus vocata pallium ipsum, quo tegebatur, nobile & regium proiecit petenti, qui collectum tollit, absceditque. conuiuis inde præstolantibus, dapifer reunciat principi, Dominam occupatā cum mendicabulo, superiore veste illi porrectā carere. Ludouicus ad coniugem ingressus rogat, ecquando tandem ad prandium sit accessura; vbi pallium sit, quo tegatur? Illa: paratam se venire, pallium illic in pertica suspensum pendere, quod mox ancilla attulit, suspensio admiratione principe, ab ipso Christo acceptam relatāque vestem.

Inter rei diuinæ solemnia ipsi solemne erat coronam pōnere, monilia gemmasque detrahare, inter plebem, cum palam per dies rogationum supplicaretur, consistere. Die parasceues imperauit domesticis, vt neglectis omnibus mundicijs vrbānis, nullum sibi honoris aut venerationis cultum exhiberent, nulla genu poneret, nulla quasi dominam agnosceret, quod illis diebus supremus mundi regnator DEVS omnibus modis abiectus infami cruce occubisset. Visa est olim in æde sacrā tanto fulgore circumfusa, vt religiosissimus ex Sacerdotibus, oculis perstrictus contra tueri non posset. Non mirabimur & adorabimus tam illustre par coniugum? Ludouicus Elisabethæ relinquebat arbitrio, res suas in pauperes partiri; ipse Imperatori adesse, rempublicam iuuare, in medium consulere, inter aulicos tamen strepitus ac vrbānas delicias seipsum circumspectū habere, pudorēque ac fidem coniugi factam tectam custodire, scorta introducta abigere: Si cœlum, inquit, non respicerem, tamen torum coniugis meæ quamuis absentis, hac ignominia non notarem; sed aspicit omnia cæleste numen, & grauissimas ab adulteris poenas exigit.

Elisabetha porro, absente viro, id vnum studuit, vt omne studium in egentes Christi greges conferret, haud ignara Deum sibi facta charitatis officia interpretari, quæ miseris præstitisset. Itaque Xenodochia peregrinis, Nosocomia ægris, Pædotrophia pupillis, Gerontodochia senectæ ætati molita, omnia vectigalia sua

Aa impen-

DE S. ELISABETHA REGINA,

impendit in pauperes. Annonæ precium accenderat frumenti inopia, multos dira fames emaciatos in mortem dabat: occurrere studebat Elisabetha pro viribus publicis malis. Omnia horrea aperuit, descriptis per classes esurientibus in diem demensum dedit. Sed maximâ curâ circa ægros erat, quos quotidie reuisebat. Nullius corpus tam vlcerosum erat, quod illa non regijs manibus contrectaret, nulla scabies tam saniosa, quam non abstergeret, nulla lues tam infamis, à quâ abhorreret, quorum ancillâtes puellæ pedorem ferre non poterant, Domina fouebat, gestabat, in sinu ferebat. Pupillis etiam singularem curam impendit, atque ex illis olentissimum quemque & maximè miserabilem præ cæteris studiosius & officiosius curabat, non immemor, huiusmodi Lazaros Deo maximè cordi esse, quos tanto securiores sciebat esse æternæ felicitatis, quanto minus hic de præsentis vitæ gaudijs gustarent. Præter valetudinaria non gentos in singulos dies pascebat, quando precium annonæ maximè creuerat. Nec imperasse alijs ministeria pauperum contenta, ipsa coram adibat, inspiciebátque, an ritè & ordine omnia administrarentur. Erat inter famulas prima, quæ mensam apponeret, cibos inferret, curarétque, ne quid infelices desiderare possent. Nudos amiciebat, & cum res deficeret, ipsa suas gemmas, pepla, pallas detrahebat, quibus ab hieme rigentem gelu turbam defenderet. Funera denique ipsa Elisabethæ benignitatem sentiebant. Telis nobilissimis & tenuissimis in partes diuisis cadauera velabat, preciosas diuitum pompas in exequijs prohibebat, vt esset, quod egentibus tribueretur professa vtilius esse defunctis, viuos tegi, qui sepultis apud auctorem vitæ pacem impetrarent.

Ludouicus domum reuersus, coniugem ad se de bonorum omnium profusione delatam absoluit, porroque iussit in studio pietatis & misericordiæ progredi.

Erat, vt suprà monui, vitæ illius moderator & custos conscientia, medicusque animi, Conradus Marburgius, vir summæ, ea tempestate, auctoritatis, famâ nominis, doctrinæ & integritatis inclitus, & Romani pontificis legatione ad signandum Christi militem in Orientem profecturum clarus, postea quæsitore corruptæ religionis, eoque nomine interfectus. Apud hunc bonâ principis sui Ludouici veniâ, castimoniam (saluo mariti jure) & obsequiû voto consignauit. Erat Conradus seuerus promissi exactor, minimèque in feminas blandus. Citatâ Elisabethâ olim ad Concionem, nescio quibus, vt in regijs aulis multa inter os & offam, feminis præsertim objiciuntur, impedita negotijs, nō apparuit, cui mox Conradus conditionem

ditionem & obedientiam renunciauit, iret & quæreret alium, cui promitteret numinis auctoritate obsequelam, nec præstaret. Indoluit sanctissima mulier de neglecto imperio, & per internuncios precata veniam actum egit. Venit ipsa, & ad pedes Conradi tanta princeps & regia matrona se abiecit, pacemq; tandem impetrauit, durius etiam pedisequis castigatis. In seipsam tam grauer sæpe animaduertit, corpusque regium adeo afflixit, vt religiosi possent exemplo erubescere. flagris se concidebat, & ancillarum manus virgis armabat, quibus ipsa laceraretur. quod spectaculum ita mouit posteritatem, vt etiam in pictorum tabulas exiret, & in aris publicis spectandum sisteretur. Interim Ludouicus professus militiam sacram, crucemq; insignitus in Orientem mouit, Elisabetham viduauit, in itinere Brundisij, vel Hydrunte, vt alij memorant, rapidâ febre extinctus. Nunciatur coniugi à Socru primū per ambages, mox aperte, mors Ludouici. Elisabetha concellatis digitis, quod est extremi doloris argumentum; Ergo inquit, frater occidit meus? (sic maritum appellare consueuerat) mihi ergo simul cum illo omnia mundi gaudia extincta sunt. illicoque surgens, & aulam percurrrens ad parietem adhæsit, parum gnara quo tenderet, aut quid actitaret: ita commouerat, & nonnihil emouerat mentem subitus animi motus. sed miti præsentium oratione recreatâ, & cælesti consolatione numinis, quod in tali tempestate suos non destituit, delibuta, animum paullatim recepit. Cæterum Deo reliquum omne vitæ tempus transcripsit.

Primum hoc telum erat, quo post Ludouici discessum iccta est Elisabetha, proxima virtute tolerantia, antiquissimæ memoriæ Iob, quem ad singulare certamen tyrannus inferorum prouocauit. Mox alterum longè atrocius in eandem intorsit. Henricus Ludouici germanus malis aulae coruis suadentibus, fratris bona, quæ ad Hermannum Ludouici ex Elisabethâ filium ex asse pertinebant, inuasit: arces, castra, oppida occupauit. Elisabetham (hoc est, ipsam virtutem) omnibus fortunis exutam præcipitem exturbauit. Descendit regia mulier, vt olim sanctissimus Rex Dauid à filio regno pulsus; descendit, inquam, Elisabetha omni suorum ope destituta, cum paucis pedisequis, in subiectum Castro oppidū, incerta quò diuerteret. & quæ paulo ante tot peregrinis hospitia, tot egris valetudinaria, tot miseris domicilia cōstituerat, ipsamet, quibus succederet tectis, nō habebat. Proximā inde cauponā ingressa, illius noctis partem traduxit, quoad signa ad preces matutinas canerent religiosorum S. Francisci, ad quorum ædem se mox

DE S. ELISABETHA REGINA,

contulit, rogauitque praesides Chori, ut vellent SS. Ambrosij & Augustini hymno Deum suo nomine laudare, quod data sibi esset occasio aliquem paupertatis gustum cum Christo experiri. tantum abest, ut indignatione mota, ulli mortalium, quamuis atrocissimis prouocata iniurijs male precaretur. Interim omnibus exclusa tectis, quod passim omnes ciues Henrici formidarent indignationem, non fuit ausa ad primam redire cauponam. Et paruuli interea ex arce deportati sunt ad eam liberi, cum geminis inquam sororculis Hermannus, qui maternum Elisabethae pectus dira commiseratione lancinabant, cum miserabilis matrona non haberet, quo loco paruulos reponeret, poterant haec clamitates heroum animum frangere, quae tamen Elisabetham non debilitarunt, cum illa tantis aerumnis afflicta quasi fortior, ut pressa palma exurgeret. Confugit primum ad Sacerdotis edes. mox ducta in amplam hospitis domum, tamen fere extra domum habitauit, in vltimum tecti angulum & angustias cum tota familia retrusa coactaque ad sordidum cauponis stabulum reuertii. Nec hic modus finisq; afflictissime principis fuit. Ingressa nescio quam viam oppidi alto caeno obsitam (angusta viatori semita patebat) occurrit illic Elisabethae anus, quam felix olim infelicem stipe aluerat, agrum medicamentis fouerat, aliisque beneficijs affecerat. haec vipera Elisabethae non modo viam non decessit, sed impulsam in medium lutum abiecit, ut omnem corporis cultum fedissime inquinaret, ipsaque se vestemque in flumine eluere cogeretur. nec interim aduersus lamiam indignata, risu etiam suam fortunam (quam supra fuerat) prosequatur. Sed tantam tamque exercitatum faemine patientiam non passa est Dei benignitas immunem abire, caelestibus delicijs, illustrationibus diuinis, visisque inulscatis, frequenter solari solita, magnaue gaudiorum copia inundare, ut se penitus in Dei prouidentiam, amicitiam & sinum conijceret, nouosque spiritus ad plura & grauiora perpetienda sumeret. Sed propinqui sortem iniquam Elisabethae miserati, curam illius suscipere, Matertera inquam Kizingensis antistita, & Ekbertus Babenbergensis pontifex, illa enim vocatam ad auunculum Babenbergam viduam deduxit, qui, uti parebat, & propinquitas ac humanitas monebant, officiosissime excepta, pro conditione principis, sororis filiam liberaliter habuit, sepositamque Babenstainij Castro, donec alterum illi maritum quaereret, aluit quod ubi illa sensit, hoc agi ab auunculo, uti contra animi sententiam & iuratam Deo castimoniam, cogeretur nupta fieri, statuit omni ratione repugnare, & si minus verbis profectura videretur etiam os truncatis naribus dehonestare, uti procos omnes a sui contemplatione

templatione & desiderio auerteret: hoc magis cælo se placituram rata, quo minùs mortalibus arrideret. Inter hæc Comites Asiaticæ expeditionis Rudolphus Pincerna Varilanus, Lentolfus Berlstet- tensis, Hartungus Erba, Gualterus Varila in Apuliam (vbi Lu- douicus spiritum posuerat) reuersi, corporis jam defecati exuuias vrnâ clausas secum in Germanias detulêre. Quod vbi Babenber- gæ nunciatum est, Ekbertus euocatam Ludouici olim conjugem Elisabetham monet, vt venientibus viri cineribus occurrat. No- uum vulnus optimæ & amantissimæ viri feminæ infligitur, cùm in nouum funus ipsa propemodum funus facta, vt par est credere, prodit, pignus viri amplectitur, & resumtâ animâ, vt erat reli- giosissima, Deo etiam hoc beneficium in acceptis retulit. iuuat precationis verba hîc collocare, ne mutatione vocum simul pieta- tis gustum corrumpam.

*Gratias tibi ago Domine, ancillæ tuæ ingens, quod habui desiderium, in aspectu
osum dilecti mei, adimplere, & afflictam & desolatam animam meam digna-
tus es misericorditer consolari. Ipsum tibi à semetipsò, & à me in subsidium TER-
RAE tuæ SANCTAE oblatum non inuideo; licet eum dilexerim ex corde. Tu
scis Deus, quòd ejus desiderabilem præsentiam, mihi gratissimam, omnibus huius
mundi delicijs, & gaudijs anteferre, si ipsum mihi tua benignitas concessisset.
Optaremq; omni tempore vitæ meæ in egestate & mendicitate viuere, dummodo
ejus fui contubernio de tuo beneplacito licuisset. Nunc verò ipsum, & me tuæ
voluntatis dispositioni committo. Nec enim, etiamsi possem, eum ad vitam re-
uocare minimo mei capitis capillo, præter tuum beneplacitum, vellem.*

Dein vocatos domum reduces, humanitérque salutados cùm
confidere iussisset, cœpit exponere, quid sibi, liberis, familiæ se-
cundum mariti obitum accidisset, quàm indignis modis ipsa te-
cto, liberi hæreditate, famulæ seruitio fuissent expulsæ, neque
se tam de sua sorte queri, quàm inter beatas reputaret, vt quæ jam pri-
dem omnes præsentis vitæ secundas res inter aduersas duceret, quàm
pupillorum vicē dolere, qui præter jus, fasque omne, bonis paternis
sint exuti, cum matre in vltimas vitæ necessitates coniecti, alieno-
rumq; misericordiâ viuere coacti. Hospites indignitate rei vehemē-
tissime comoti, causam se ejus acturos spopoderunt. Egit cum eis dē
Ecbertus auunculus Elisabethæ, pontifex Babenbergēsis, vt suis sedi-
bus & loco mater cum trigemina ple restitueretur. Interim ad Hen-
ricū nūcij volāt, adferri vrnâ pignorū Ludouici ex Apulia, Elisabethā
aduentare: q; vbi inter procures & populum increbuit, certatim gra-
tissimā apud omnes principis memoriā occursū est, funusq; maxi-
mā celebritate conditorio majorū illatū. Rudolphus exin pincerna

DE S. ELISABETHA REGINA.

Henricum aggressus, liberâ sanè voce compellauit: Ludouicus germanus tuus, fortissimus iuxta ac religiosissimus princeps, patriâ, liberos, coniugem, principatum, vitam reliquit, vt Christo sua terrâ sanctâ incunabula ex hostibus assereret; tu frater principis, quem ille tutorem coniugi, liberisque reliquerat, viduâ suis sedibus exturbas: ad vltimam necessitatem redactam stipem rogare cõgis: pupillos eijcis: hæreditatem inuadis: manes fratris inceitas. quid Deo iusto vindici respondebis? quid apud fratrem excusabis? quæ ista ratio inter proximas necessitudines est viuendi? tutior illa inter hostes apud Saracenos & paganos, imò feras, quàm leuimum vixisset. quod hostis erubuisset facere, frater designasti; vxorem fratris regiâ stirpe ortam, matronâ eui sui sanctissimâ, exemplû pudoris, pietatis, religionis proscribis? quam viri primùm discessu afflictâ, morte exanimatâ, ex suâ possessione in exilium, in viâ, in mendicitatē conijcis? tibi apud omnem posteritatem sempiternâ infamiam, apud omnes sapientes indignationem, apud subiectos odium creas. Erras, si perinde, vt feminâ solitudinem & viduitatem in terris omni desertam auxilio vides, à cælo quoq; numinis ope destitutâ credis. atrocissimâ supremi numinis vindictâ in te concitas. Quid in te mulier offendit, aut potuit offendere, quam nemo ne laudare quidem satis vnquam ob virtutem potuit? Malè gessisti rempub. turpissimam famâ notâ inuulsi nomini tuo, principatus iura cõfudisti, pupillos à matre abstraxisti, quos ob inopiam regia mulier alere non potuit. Non vides atque ad eò non sentis imminenti iugulo tuo sententiâ supremi iudicis viduarum, nisi læsam tam atrocibus iniurijs omni ratione placas, & illam ad iratum tibi numen placandum allegas. Euerberauit oratio Rudolphi, aures, animâq; principis torpentis. accepit in meliorem partem, quamuis liberâ admonitionem amici, Henricus, vel quòd nondum honesta indoles omnem humanitatis sensum extinxisset, vel quòd percussus, vti reor, metu numinis, nisi satisfaceret offensâ, imminenti sibi vindictam extimesceret. certè ærumnis illacrimans Elisabethæ, ad illius arbitrium se promptum esse omnia, quæ eripuisset, redhibere, ignosceret sibi, & iras cælitum à se auerteret. peccauerat enim Henricus, paullò ante adolescentiam egressus, non tam suòpte ingenio, quàm improbissimorum mancipiorum scelere circumuentus, quod Henrico non primo vsu venit: multos principes & Cæsares domesticorum seruorum impiâ fraude in scelus actos meminimus, Elisabetha vbi recognouit Henricum iniurias deprecari, paratimque ad castra, oppida, agros, omnia denique reddenda, quæ ad ipsam, vel liberos pertinerent, nihil pro se exegit, nisi quæ ad dotem pertinebant,

tinebant, cuius vsum fructum liberè petebat, vt esset, vnde egen-
tibus largiretur. liberis sua iura salua volebat. Ita conuenit inter
Henricum & Elisabetham, quam officiosissimè tractauit, quam-
diu apud illum in castro morata est. sed illa fastiditis aulicis mori-
bus ad caelestes delicias aspirabat. ambibant multi ipsius jam resti-
tutæ thorum, sed illa desponsam Christo viduitatem sacrosanctam
habuit, procùlque ab omni Veneris cupidine remouit. Quod
vbi proceres Thuringi animaduertère, feminam ab omni ciuili au-
licoque apparatu & fastu abhorrere, gaudere humilibus & abie-
ctis, negligere cultum vestium, omniàque gaudia corporis pro
tormentis aestimare, exospietatem, quam adorare debuerant, vñ
mos est profanorum hominum, pro deridiculo, fanaticam, fatu-
am, insanam dictitare, nec alloquio, nec vlla veneratione digna-
ri, quod sanctissimæ feminæ multo gratiùs fuit, ac si exquisitissi-
mis ceremonijs coleretur. Erant tamen è sapientioribus, qui ipsi-
us virtutem admirabantur, continentiam laudabant, modestiam
prædicabant. Quin ipse Christiani orbis Pater, Gregorius No-
nùs, qui ad Ecclesiæ Sanctæ clauum sedebat, cùm de tantæ prin-
cipis virtutibus accepisset, atque ingentes ærumnas, quibus à vi-
ri morte agitata fuerat, didicisset, Epistolam composuit, quâ il-
lam ad spem æternorum præmiorum excitabat, simulque Con-
rado viro religiosissimo, & id loci doctissimo, qui singularem ipsi-
us curam patris loco susciperet, commendauit. Grata fuit Elisabe-
thæ cura summi in orbe Patris, sed habebat illa Curatorem certio-
rem in cælo, qui maximis illam copijs gaudiorum explebat, qui-
bus adeò hilarata est, vñ nemo in summis honorum triumphis ita
exultarit, atque ipsa in omnium rerum contemptu. Itaque cœpit
apud animum tractare, quibus se modis magis inter homines abij-
ceret, vt maiore apud Deum gratiâ valeret. Institit ergo apud Con-
radum, cui dudum obsequium vouerat, petere, liceret sibi abdicatis
omnibus rebus humanis, etiam ipsâ dote, mendicatò viuere, & osti-
atim stipem rogare, quod tamen non impetrauit, sapienter Conra-
do feminæ desideria temperante, quod varias sciret necessitudines
in vitam humanam incidere, præsertim feminarum; Erant præterea
Ludouici, quæ fecerat nomina, dissoluenda. Illa tamen, quod proxi-
mum erat, vt Christum nudum, omnibus exuta commodis seque-
retur, in æde sacrâ D. Francisci apud religiosos paupertatem, quantū
in ipsa fuit, iurauit, omniàque vitæ commoda ejurauit. Secuta
Magistrum, Marpurgum, vbi conditâ ei ædiculâ sedem Conradus
posuit, vestes delicatas detraxit, abiectas induit, ancillas lautiores

DE S. ELISABETHA REGINA,

remouit, omni deniq; humanâ cōsolatione spoliavit, vt ardentius & plenius Christo inhærens adoleret. Marburgi valetudinarium institauit, vbique plenis votis miserabili turbæ ancillabatur, quibus ipsa mensam præbuit, & ad suam adhibuit, aded addicta fuit ægris, vt Conradus temperare virtutis ardorem coactus sit. Et cum nulla bona largitrici sufficerent, ipsaque leguminibus & olusculis aquâ elixis, vitam toleraret, lanâ faciendâ, quod in regijs matronis inauditum, suoque manus precio vixit. Detulit fama hanc vltimam inopiam Elisabethæ ad Andream Pannonum regem, parentem illius, quem verecundia simul natæ & miseratio mouit, vt ex nobilissimis dynastam, Marburgum mitteret primum rei cognoscendæ, deinde filiæ domum reducendæ; ratus in suam redundare infamiam filiæ mendicitatem.

Pama, hoc nomen legato erat, vbi Marburgum venit, ad colum sedentem regiam feminâ offendit, & attonitus; Christe sancte, inquit, quid hoc spectaculi aut miraculi, regium sanguinem Hungariæ rege natum, principē Thuringiæ seruuarū modo fustum torquere, in sordibus jacere, regiū corpus pannis oblitum squalere. quæ te miseram fata vrgent, aut quibus ærumnis conflictata in hunc fortunæ casum descendisti? Adsum Domina, vt te iussu Regis ad Regem patrem reducam, qui, si præsentem tuam vitæ conditionem aspiceret, exanimatus concideret. Elisabetha, gratijs parenti actis, decretū sibi respondit, spe melioris & æterni regis recipiendi, cœptam viuendi rationem pergere, viam sibi cæli Imperatorem præiuisse, hunc se sequi, nec ab eâ, quoad viueret, recessuram. Ita Comes ad Regem, illa ad lanam reuersa, quotidie maiora virtutis exempla edebat: A cuius familiâ nobiles puellæ remotæ, è seruili fortunâ assumptæ, quæ non tam ipsi, quàm ipsa illis seruiebat; In mensâ ad latus assidebant, Dominâ se appellari vetuerat, suo nomine, vt quisq; è vulgo alter alterum compellat, compellari voluit. Fuit inter famulares puellas Hyrmengardis obseruatrici simul & admiratrici operum Elisabethæ, quæ in submissione dominæ suæ attonita hærens: Tu quidem, inquit, hera, tibi præmia modestiæ concilias, dum nos mensâ tuâ dignaris, atque assidere, eadēque quadrâ viuere iubes: sed vide, ne dum tibi prodes, nobis obsis, quæ nobis de tantâ dignitate non mediocriter placere, atque etiam blandiri & intumescere possumus, quādo jubemur cum principe & reginâ ad eandē mensam accūbere, Hic Elisabetha: nihil est quod verecunderis; ipsamq; familiariter in sinum recepit, vt se plus humilium ancillarū cōiunctu quàm regiarum virginum obsequio, delectari ostenderet. Hanc ta-

men

men sibi auctoritatis prærogatiuam retinebat, vti nemini impunè liceret vocem mittere, quæ non pietatem, verecundiam, religionem saperet. Si quæ contrafecisset; Vbi, inquit, est Dominus, qui de se loquentibus medius adest. Adeò Numinis maiestatem semper præsentem animo intuebatur. Hoc vsitatum erat illi, & solemne, vt comitata puellis domos miserum adiret, panem, farinam, carnes sua manu egentibus dispartiret, inibique vestem, lectos, suppellectilem cõtemplata, vbi deesse necessaria animaduertit, anulis, preciosisque capitis ornamentis oppigneratis inopiæ succurrit. Quibus rebus adeo se Deo probauit, vt eam omnibus mortalibus suspiciendam miris & inuistatis factis exhiberet. Mater primum Gertrudis ante non paucos annos vitâ exturbata, piacularibus adhuc flammis vrgebatur, quod in luxu regio & moribus aulicis mirum non debet videri, cum paganus olim vates monuerit pietatem in aulis raram esse. Gertrudis ergo ante mortem, inopinatò obtruncata, nullis expiata sacris decesserat, & mens tamen reginæ bona, ac vltimus spiritus haud dubiè non sine dolore expressus ab inferis infelicè defenderunt, quæ permissu numinis secundum nocturnam quietem Elisabethæ visa: Nata inquit dilecta, magnis adhuc flammarum tormentis crucior, ob vitam non ex lege transactam, exora pacem, & veniam delictis, nam potes, impetra. Surrexit illico delecto Elisabetha, supplicibusque votis numinis clementiam matri conciliauit; cui mox illa omnibus pœnis expedita gratias egit, adiecitque preces illius omnibus, quibus vellet profuturas. Sed enim Elisabethæ mens in pauperum curam tota expendebatur, hæc illius erant miranda opera. Narratum est suprà, voluisse illam se omnibus bonis abdicare, prohibitamque à Conrado animi illius moderatore, iussamque pensionem annuam ex dote accipere, vnde & ipsa viueret, & alijs benignè faceret. Nouerat Conradus illam pecuniâ non nisi ad miserorum opem vsuram. Restabant tamen præter pensionem, fundi, agri, pagi, oppida, quæ bonâ Conradi veniâ per auctiorem vendita in pecuniam redegit. Dein rogatorum infinitam ex omni vicinia turbam ad certum diem cogi iussit. Confluxère tantæ copiæ, vt Exercitus videretur. His per ministros legem dixit, ne quis à destinato loco surgeret: ne bis ad capiendam stipem accederet: ne quis turbas cieret; qui contra fecisset, capillitio plecteretur. Ita expensa auri marcæ quingentæ, quæ supra sexaginta quatuor millia aureorum nostratis hodie numi efficiunt. Nullius vnquam Imperatoris, quamuis potentis tanta fuit in pauperes vno die munificentiâ. orbem ipsum si possedisset Elisabetha in egentes partita esset.

Nemo

DE S. ELISABETHA REGINA.

Nemo vnquam tam auidus fuit æris coaceruandi, quàm cupida fuit Elisabetha ejusdem tribuendi. Delata est per eam occasionem puella ad Elisabethā perinde quasi dictam illius legem violasset, iussaque est attonderi, & ferebat comam tam laudatam, vt & ipsa se circumspiceret, & passim omnes in sui spectaculum attonitos aduerteret. puella immanè vociferatur, non se ad stipem petendam, sed forem egram reuisendam venisse. quod cum Elisabethę renunciatum esset, rectè factum affirmavit, non redituram amplius ad saltantium choros, corāmque adductam rogauit, nūmne sanctioris olim vitæ cogitationem suscepisset? Dudū inquit virgo hoc apud me deliberatum habebā, vt res fugientes fugerem, & æternas per religiosam vitam consecraret. Enimuero flauentis & luxuriantis gratia comæ me à destinato retardauit. Ecce tibi, quæ olim cæsaries regiam Dauidis stirpem Absolonem à quercu suspendit, ead. hanc virginem à voto religionis suspensam interemisset, nisi Elisabethæ ferrum funem hunc iubarum abrupisset, quo plus se affici dixit, atque si Hermañus filius imperatoria cum imperio insignia cepisset. Mutauit ex in puella vinculis comę exsoluta mentem, vestem, vitam ducęque Elisabethā operam omnē & vitam in valetudinario ægris impendit, ac pro vanitate capillorum, coronam nunquā auferendam recepit.

Iam Elisabetha nullis poterat officijs erga miseros fatigari, nūc publica obeundo nosocomia, nunc singulis inquirēdis, quibus inferuaret. deprehenderat pupillum omni ope humanā destitutum, morboque molestissimo conflictatū, siue desenteria, siue hæmorrhoidis ille fuit, assiduo certè sanguinis profluvio laborabat. Hunc Elisabetha diu noctūq; suis manibus fouebat, gestabat, abluebat (cum sæpe per noctem illius opem infelix imploraret) quoad animā efflaret. Ab hoc ad virginem elephātiāsi, quam lepram vocamus, se conuertit, eamque in suum intum conclaue deportauit, illic omnem curam, vt postremissima serua adhibuit, vt ne quid ægra desideraret. huic cibum parauit, lectum cubicularem composuit, sordes abluit, surgentem vestiuit, ad somnum euntem deuestruit. Sed Conradus hanc ab illa curam remouit, veritus ne simul ipsa & familia contagione tam infamis morbi traheretur. Cuius loco mox puerum foedissima capitis porrigne tanquam fursuribus aspersum curādum suscepit. Denique inter ancillas ipsa ancillarum famulā egit. quicquid in culinā purgandum, domi verrēdum, curādumue erat missis subinde alio per id tempus domesticis ipsa expediebat. Vicinam olim partui per mensem aluit, abeuntem pallio textit, se se excalceauit, vt miserā à pedibus muniret, quæ cum relicto infante fugisset, precante

precante Elisabetha non potuit progredi, donec reprehensa, secum abstulit suum partū. In egentes tamen visa profusior, à Conrado coërcita est, ne familia rerum necessariarum inopiā premeretur. Itaque præcepit, ut singulis non nisi singulos teruncios impertiretur. Sed inuenit pietas illius etiam hinc artem plura largiendi. dare prius festerios solita, denarios eos in numos redegit, singulosque seorsum petenti adnumerauit, ut nunquam plus simplici vice daret, quàm numum, & tamen ut festerios exponeret. Itaque accusata à feminis, quas illi Conradus custodes, & velut magistras apposuerat, acriter & seuerè non verbis, sed verberibus, ac colaphis multata est. cui dulce fuit quicquid Christi nomine patiebatur. Nec minus animis curādis quàm corporibus intenta, multos ad expianda per confessionē peccata, multos ad religiosam vitam induxit. Nihil non poterat precibus apud Deum Elisabetha.

Gertrudis Leimbacha femina nobilis, ad Elisabetham venerat salutandam, quam comitabatur ephiebus Bertoldus, profano cultu corporis ornatus, sed parum à virtutibus excultus, ut solet vana iuuentus, parum pensi habens salutem, antè quàm ponit corporis ornamenta. Hunc contemplata Elisabetha, & ex habitu oris vestitūque vanitate coniectans de animo: Quid agis, inquit, adolescens parum bene ad virtutem composita, quam obrem non applicas animum ad virtutis cultū, & auctori vitæ tuæ te ipsum auctoras, à quo olim æternis bonis augearis? Propitia tu mihi, inquit, numen Domina, ut illum, pro ut par est, colam. Vis, inquit Elisabetha, pro te preces fundam? annuente & precante. Simul ergo Deo supplicemus. ambobusque in genua subsidentibus in Cœnobio VVerdenfi, ubi resgebatur, cœpit uterque Deo preces supplices sternere, & tam ardentes Elisabetha, ut adolescens sentiret non animum suum tantum cælesti calore inardescere, sed ardorē etiam, in corpus redundare, quem cum ferre vehementiorem non posset, rogauit, ut illa modum precandi faceret; sed perseverante cœpit sudore perfundi, toto corpore diffluere, æstuarē, concidere, ut ab accurrentibus fuerit leuandus, qui maximā voce inclamans Elisabetham, ut remitteret preces, alioquin in carbonē redigendus. desijt illa precari; ille feruere. calorem, imò ardorem adolescentis ancilla vix potuit sustinere, quæ manus illius tangebatur. Ipse ad S. Francisci familiam se mox contulit. Cæterum ipsa per se in meditationem rerum diuinarum coniecta hauriebatur à cælesti spiritu, Christi que multis sanctis stipati aspectu frequenter dignata absorbebatur, à quo miranda didicit, sed alto silentio pressit. Certè os à contemplatione redeuntis
adco

DE S. ELISABETHA REGINA,

adeo subinde radiabat, ut cum Mose in Sina versata videretur. Durabat hic secessus mentis multas sæpe horas, nec à reditu mentis cibos admittebat, cælestibus epulis saginata. Sed jam decurso tam laborioso vitæ stadio pacis tandem grata appetebat quies, ad quam ab ipso Christo coram benignissimè inuitata cognouit, quo die sibi vita migrandum esset. Decumbebat grauiter eodem tempore Conradus ipsius moderator conscientiæ, ad quem ingressa discipula solabatur laborantem. Et cum inter religiosam sermocinationem quaereret Conradus, quam vitæ rationem in suâ morte (summum sibi diem imminere ratus) cogitaret instituere: Hic Elisabetha de morte quidem Conradi conticuit, sibi verò adesse supremum vitæ tempus, idque se diuinitus cognouisse respondit, quartoque ab eo die valetudine tentari, ipsosque dies duodecim assidue laborare, sæpe intra eas dies cælestibus visis, symphoniâ, illustrationibusque recreari. Vltimis diebus nullum amplius ex visoribus præter Conradum & domesticas ancillas admisit, ad vltimum tribunal iudicis, inquebat, causa dicenda est, absint curæ mortales. Ergo sacris omnibus expiata, cum de ijs, quæ pauca supererant bona, à Conrado rogaretur, quid statueret, vestem duntaxat vilem, qua defuncta tegeretur, sibi retinuit. reliquorum omnium ex asse hæredem fecit in pauperibus Christum, ad quem anno virginæ partus MDCCCXXI. mense Nouembri ex præsentī vitâ est profecta, & quarto post die in ædicula Xenodochij, quod ipsa suo ære posuerat, condita. Ad funus ingens omnium ordinum concursus est factus, pauperum lacrymis illi parentatum, quorum alij benignissimam patronam lugebant, alij suâ altricem, famem & mortem formidantes gemebant, alij denique velut ipsam parentem deplorabant. populus ex funere reliquias carpsit. prodigia inde multa ad tumultum edita, omnis generis mala corporis & animi curata, sedecim in vitam reuocati, quæ mira Elisabethæ sanctitatem adeo celebrarunt, ut in publicas relata tabulas & præsulum signis testata ad Gregorij IX. Pont. M. tribunal examinanda mitterentur, qui, datis cognitoribus, posteaquam intellexit vera esse, quarto post anno, quàm erat defuncta, Perusij A. Chri. MDCCCXXV. VII. Cal. Iunij, præsentibus Patriarchis Hierosolymitano & Antiocheno, multis Metropolitanis, Episcopisque frequentissimo ordine hominum sacrorum, & infinito populi concursu, ipso die pentecostes instituta supplicatione à Gregorio cælesti religione consecrata, sanctâque inter Sanctos est accensa. Quod ubi in Germaniam est renunciatum, tota natio excurrit, & ad sacri corpusculi ex humili & abiecto tumulo proferendi transferendique, & nouo

nouo honore exornandi summâ frequentia accurrit, inter quos orbis princeps Fridericus Imperator, sacri tres Imperij Septem-viri, Moguntinus, Colonienſis, Treuirenſis, illisq; minores Pontifices ſubjecti, principes Imperij, duo germani, Ludouici mariti Eliſabethæ, fratres, Henricus & Conradus cum Sophiâ matre, ſocrâ Eliſabethæ. Denique cenſi omnes ſupra duodecies centena millia. Sacer olei liquor ex oſſibus benigniſſimæ principis, liberaliter cum gratiſſimâ odoris fragrantia promanauit, teſtis caſtimoniæ, ſanctitatis, & in pauperes benignitatis. Dona, votâq; regia, à Cæſare, & regni proceribus oblata. Illique ipſi, qui ante paucos annos Eliſabethâ ex arce, caſtro, ædibus, omnium egentem, exturbarant; qui fatuâ & ſtultam deriſerant, nunc ſupplices ad puluerem tumbæ jacent, plorant, venerantur, ac ſibi propitiari conantur. Hæc rerum conuerſio fieri ſolet in Sanctis, primûm abjectis, poſtea glorioſis & diuinis. Hæc ex octo libris in octo ferè paginas relata conſtrinxi, indignus qui de ſanctâ tam illuſtri & cæleſti feminâ tam indigne ſcribam: ſubſcribam tamen etiam Juſti Lipſij verba ex libro de D. Virgine Hallenſi, quibus hanc diuinam matronam & patronam illuſtrat: Nam poſt ſtirpis originem deſcriptam hæc ſubdit:

Quæ (Eliſabetha) admodum puella, & trimula dumtaxat, Ludouici filij p. 6. c. 2. Hermanni, Lantgrauij Thuringiæ & Haſſiæ, nuptijs deſpondetur, legatis vtrinque miſſis: qui Ludouicus inter potentes Germaniæ Dynaſtas eminebat, & genus ac ſanguinem ad Carolum Magnum referebat. Deducitur in Thuringiam anno poſt, id eſt, quadriennis: & ſub oculis curâq; parentum futuro marito creſcit & educatur. Quantis jam tum ſanctimonie indicijs, longum ſit dicere: hoc moneo, puellam, uxorem, viduam, mirâ pietatis laude celebrem fuiſſe: ideôq; à pictoribus aut ſculptoribus paſſim caput ejus triplici coronâ inſigniri, quam in quoque ordine illo jure ſibi poſcit. Sed hæc igitur grandiuſcula, & viri jam patiens, marito jungitur, annos nata circiter quatuordecim. Is mulierem matremque fecit, & genuit ex eâ anno altero Hermannum, primum unicûmque filium: & mox biennio poſt filiam Sophiam, quæ Duci noſtro Brabantie nupſit, ut dicam; iterûmque biennio, alteram Sophiam, quæ matris, opinor, monitis aut exemplo, perſa rerum terreſtrium, & cæleſtia ſpirans, ſacrarum Virginum cœtui ſe mancipauit, in Franconie monaſterio Kitzingâ. Quod ita in Chronicis Erphordi-enſibus fideliter ſcriptis reperio: etſi alibi, hanc non Sophiam, ſed Gertrudem dictam, & Virginitatem conſecraſſe Aldenburgi. Hi liberi. neque maritus diu ſuperſuit: cûm tactus piæ militiæ amore, anno M. CCXXVII. unâ cum Federico Imp. ad terræ ſanctæ recuperationem iret: iret, nec perueniret. Nam Hydrunti in Apulia, dum tranſgreſſi omnia parantur, febris correptus obiit, ſiue, ut alij, veneno interceptus. De loco plures conſentiunt: legi tamen, qui in Sicilia obiſſe

Bb

aſſerant,

DE S. ELISABETHA REGINA.

asserant, nostro fortasse, non suo errore: cum illius aui nomenclaturâ ipsa Apulia, & regnum illud hodie Neapolitanum, Sicilia nomine dicerentur. Duplex enim ea erat, ultra & citra fretum siue pharum, ut loquuntur: atque ita igitur hic capiamus. Sunt etiam qui in ipsâ Terrâ sanctâ obiisse, sed temerè & falso, tradunt. Loculus quidem & ossa paulo post ad mæstam Elisabetham translata: mæstam, etiam ab iniurijs, quas ab Henrico fratre mariti erat passa. Is enim à primis statim nuncijs de morte, Hermannii pueritiam suam cōmodum ratus, prouinciam, arcem, bona inuaserat: Elisabetham cum suis eiecerat: ita properè & ferociter, ut misera paruos liberos trahens, & cum fortunâ deserta ab omnibus, vix hospitium reperiret, metu potentioris. Contulit se itaque in Hassiam, tota pietati iam consecrata, eique assidue, ductore quodam Conrado, religioso & optimo viro, operatur Marburgi: ubi & diem suum obiit, etsi placato jam Henrico, & ideò ab opibus instructior. sed quas non nisi in pauperum usum, & statim elargitura admisit. Obiit autem quadriennio circiter à marito, anno MCCXXXI. quod scriptores ejus aui constanter tradunt: & ergo juvenis obiit, nec nisi annos viginti quatuor nata: breui circulo quantam virtutum copiam complexa? Quæ famâ, sed & miraculis diffusa, caput Ecclesiæ Gregorium tunc Nonum haud latuerunt: atque is eas produxit & propalauit, & ipsam, conuentu & consensu sacrorum procerum Perusiæ caelestium numeris adscripsit: jussitque precibus & veneratione prosequi, & festum quotannis diem habere XIII. Kalend. Decembres, quo ex hac vitâ migrasset. Diploma ipsum Pontificis Vaticana Bibliotheca in Registris suis habet, promulgatum anno MCCXXXV. quadriennio ab ejus morte. Eo autem in Germaniam perlato, concursus Marburgum factus: ossa de humiliore in altiore locum & augustiorem loculum, translata: cum adesset Imperator ipse Fridericus, honoris & pietatis ergò, itēque Archiepiscopi Moguntinus, Coloniensis, Bremensis, & magna utriusque ordinis procerum manus. Quo tempore è sacro cadauere oleum vbertim manauit. Imperator coronâ aureâ decorauit, alij donis alijs: ego te, Diua, breuiter laudibus precibusque, Salue & faue.

Aduerte Lector.

Pag. CXXXVIII. versu 7. post vocem hujus adde auus. Nam Ludouici VI. Ludouicus IV. auus fuit, non pater. Stirps tota huius nostri Ludouici ita se habet.

Generis caput est Guilielmus Arelatensis comes, non Aurelianensis, ut quidam tradunt.

Guilielmus creauit Ludouicum Thuringiæ comitem.

Ludouicus Ludouicum II. saltatorem.

Ludouicus II. Ludouicum III. Thuringiæ & Hassiæ Landgrauium.

Ludouicus III. Ludouicum IV. dictum ferreum, auum nostri Ludouici.

Ludouicus IV. Ludouicum V. & Hermannum patrem Ludouici VI. ex Sophia II. Othonis VII. Wicelsbachij principis filia.

Ludouicus VI. maritus S. Elisabethæ Hermannum II. & Sophiam.

Sophia nupta Henrico Brabantino, quorum filius Henricus Landgrauiorum Hassiæ, qui hodièque viuunt, auctor & propagator est.

Ita Ludouicus S. Elisabethæ conjunx matrem habuit Bauaram, Schirensen principem, & ipsa itidem Elisabetha Gertrudem Andecensem.

In auersâ facie ejusd. pag. versu quarto ante vltimum, in centone Virgiliano lege Restitit (Elisabe) clarâque in veste refulsit.

S. HEDVVI.

S. HEDWIGIS

ANDECENSIS.

Edvvigem (a) Bertoldo (b) Andecensi viro illustris-
simo natam constat, quem nonnulli primum (c) Me-
raniae ducem, comitemque Tiroleos laudant, à quo
Hedvvigis (d) Henrico Barbato Silesiae & Poloniae prin-
cipi nupta, senis editis liberis, concepto voto castimo-
niam, marito annuente, constanter per triginta an-
nos coluit, corpusque adeo durè habuit, vti summa hieme, cun-
ctis gelu rigentibus, nuda pedes, per niues incederet. Cibum gusta-
uit nunquam, nisi prius eundem egentibus, quos de nos ternos ad
numerus Christi & Apostolorum ubique secum habuit, flexo po-
plite ministrasset. Lumbos horrente setis veste strinxit, Vigilijs, in-
edia, flagris grauissimè se afflixit. Vnde magnis à Deo dignata be-
neficijs, futura prädicare, egros curare, arcana pectorum aperire,
incessum claudis, lumen cæcis dare poterat, vt alia innumera, mul-
tis paginis à varijs scriptoribus celebrata taceantur. Rem diuinam
ita assidue audiebat, vt vbicunque posset (e) sacrificanti Sacerdoti ad-
esset. S. Benedicti alumna religiosam vitæ disciplinam acerrimè ob-
seruauit, votis continuis addicta, quam olim ad Christi de cruce pē-
dentis effigiem preces fundentem, imaginis dextra clauo soluta, in
bene precantis modū cruce (f) signauit. Tandem à cælitibus inuita-
ta, Cracouiae Idibus Octobris Anno P.C.N. CIO.CCXLIII. in cælestē
aulam emigravit. A Clemente postea IV. consecrata, Diuisque re-
liquis quarto & vicesimo post mortem anno adscripta. In Chroni-
cis MSS. Franciscan. lego de hactè in hæc verba. *Hoc anno Idibus Octob.*
in Viterbio est canonizata per Dominum Clementem IV. pontif. ejus anno III. Ve-
nerabilis Hedvvigis, olim Ducissa Poloniae, quæ post suum felicem transitum pluri-
mis prodigijs miraculorum claruit.

Ioachimus Curæus, quem Scherer, interpreteris, in Silesiae mo-
numentis & annalibus Hedvvigis res gestas persecutus est, homo ab
Ecclesiâ Romanâ alienus, qui tamen illam cælo non deturbabat, sed
vltro fatetur sanctam beatam, & omni virtutum genere ornatam.
Næuos interim suos illi fuisse, quod castimoniam, annuente viro,
coluerit: quod sacras Dei Diuorumq; iconas venerata sit: quod parē-
tum ac liberorū mortē constantiori animo, quam fæminæ solent,
tulerit. Hosce næuos quis non videt eximias & nunquam satis lau-
datas

Bb 3

D E S. HEDWIGE

datas fuisse virtutes. Sed ineptus scriptor Hedvigem simul inter idololatrias collocat, & caelo transcribit, inmemor, nullam esse communicationem luci cum tenebris, nec posse nos duobus dominis feruire. Sed missos faciamus hosce Doctores: caeci sunt & duces caecorum. Impingit illi etiam notam damnatarum nuptiarum, cum neque illa matrimonium contemserit, neque Ecclesia (vt improbus improbe mentitur) coniugium proscripserit vnquam, aut proscribat, sed illud cuiusque arbitrio permittat, melioraque consilia sequentibus minimè repugnet.

(a) Ita omnes historici. (b) Chron. And. Laſum, alij. (c) Cromerus lib. 7. Carinthia & Moravia ducem nominat. In vita apud Surium, & Chronico Andecensi Merania & Tiroleos. comes appellatur rectius. nec enim Moravia, sed Merania princeps fuit. Laſum ducem Istria Bertoldum tertium Hedvigis patre affirmat.

(e) Hinc ille versiculus: In solâ Missâ non est contenta Ducissa.

Quot sunt presbyteri, tot Missas optat haberi.

(f) in ejus vita apud Surium.

B. ALBER-

B. ALBERTVS MAGNVS.

*Quod tibi MAGNE Pater natura nouerca negavit,
Mater celestis prestitit ingenium.
An sua noluerit prodi miracula mundus,
Nescio; MAGNE tibi prodita cuncta scio.*

*Prisca Stagira suum tot ab annis lætetur alumnū?
Non canat ALBERTVM Norica terra suum?
Illius doctas mirentur sæcula chartas,
Miron ego saluas, post tria sæcla manus.*

Bb 4

B. ALBER-

DE R. ALBERTO MAGNO

R. ALBERTVS MAGNVS

Albertus Magnus, Doctor Universalis, in Philosophia, Theologia, et Medicina, summus. Hic est Albertus Magnus, qui in Philosophia, Theologia, et Medicina, summus fuit. Hic est Albertus Magnus, qui in Philosophia, Theologia, et Medicina, summus fuit.

B. ALBERTVS M.

EPISCOPVS RATISPONENSIS.

Veuiæ, Boicæ, totiusque Germaniæ, ne dicam orbis
 terrarum lumen Albertus, cognomento, propter eru-
 ditionis excellentiam, Magnus, S. Dominici familiæ
 iam tum per orbem sparsæ singulare fidus, Lingonæ
 seu Lauingæ Sueuorum emicuit, optimo genere na-
 tus, indole probâ & honestâ, sed minùs ad cultum
 ingenij idoneâ, quod puerum laudis & excellentiæ appetentem
 miris modis torfit; cùm inter æquales nobilitate plerisque clarior,
 ingenio, quo tamen cedere nemo cuiquam cupiat, sordidis etiam
 opificum palliolis concederet, egrèque & multo vix tandem labore
 assequeretur, quod infimæ sortis adolescentes nullo negotio com-
 plectebantur. Itaque desertus à naturæ, quam nouercam experie-
 batur, præfidijs, ad asylum & aras Virginis, quæ supra naturam &
 Virgo, & mater DEI colitur, confugit, assiduusque fatigatam preci-
 bus propè coëgit hebetem animi tarditatem emendare & exacuere.
 Sed hoc postea. Interim statis illam votis quotidie quàm religiosissi-
 mè adiit, totumque se ejus clientelæ commisit, non secùs ac aduer-
 sus matrem familiariter affectus, cui se etiam clementissima regina
 mortalibus oculis spectandam obtulit, monuitque, vt S. Dominici
 per id tempus vbique locorum efflorescentem sodalitatem coleret,
 atque in ejus vestigia sensim pedem poneret; futurum olim, vt illius
 ipse gentis singulare ornamentum existeret. Reposuit altâ mente
 nobilis ephebus, quod à cælesti magistrâ monitus erat. Missus inde
 parentum voluntate Patauium, ad ingenium majoribus disciplinis
 excolendum, incidit in Iordanum vnum ex illo S. Dominici cœtu
 virum primarium, atque sanctitatis opinione eximium, parique fe-
 rè vi dicendi & persuadendi, quâ totas hominum turbas in religiosa
 castra contrahebat. Hujus quotidiano vsu & familiaritate, miris
 modis capiebatur Albertus; sed quo minùs jam tum suo consilio v-
 teretur, vestemque mutaret, & comam in monachum tonderet, ob-
 stabat præsens cognatus, qui ætatem illius ex majorum auctoritate
 regebat, & meliora iuuenis consilia intercipiebat, cùm vsu consue-
 tudinèque Iordani interdictus (qui multorum hodie sunt mores)
 cogeretur jurare, nihil se de genere vitæ mutando, nisi certo annoru
 numero decurso cogitaturum. Interibi Albertus, quod vltimū ha-
 bebat præfidiū, suam salutem curæ DEI matris quotidie multo stu-
 dio

CIO CCKK.
 Ex Annal.
 Dominic.
 ex Ital.
 translati.
 Thom. Bo-
 zio. Ru-
 dolpho No-
 uamago.
 lo. Flami-
 nis Foro,
 cornelense
 lib. III. de
 viru illu-
 stris. præd.
 Ordinis.
 Melanur
 XV. Nou.
 Trithem.
 passim.
 Michael
 Buchinger
 p. 244. ed.
 Mogunt.
 Sacrarum
 Colonia.

dio commendabat. Et fuit cordi caelesti patronæ clientulus Albertus. Interim dies vltimus exacti temporis illuxit; nec Albertus amplius cunctandum ratus, posthabitis omnibus rerum mortalium negotijs vltro ad Iordanum paulò ante sub ejusdem concionē nouo spiritu inflammatus aduolauit, dixitque se de cætero in illius velle auctoritate esse, Christumque, sanguine propinquo, parentibus, cognatis, opibus & copijs omnibus valere iussis, nudum sequuturum. Ciuile igitur pallium cum omni ornatu cultuque vestium abiecit, togā candidam sacrāmque sumsit, interq; religiosos coepit profiteri. Quod iuratisimo omnium religionum hosti ac perduelli DEI cacodæmoni adeò perdoluit, ita è faucibus suis nobilissimum iuuenē extorqueri, vt in omnes se partes versaret, omnesque artes adhiberet, quibus Alberti consilia interuerteret. Erant in Italiā multa & prompta, & magna ingenia iuuenum, qui in eodem S. Dominici contubernio cum Alberto studijs maioribus operabantur. Nam Iordanus magnum in accensendis adolescentibus, vti par erat, delectum habebat; & quantum fieri poterat, inter præstantiores præstātissimum quēmq; Christo asserebat. Albertum virtus, innocentia, nobilitas Iordano commendabat, quibus vt æquales facile superabat, ita naturæ ornamentis, & ingenij felicitate, à plerisque omnibus superabatur. Disputabant illi acriter, ingeniose, eruditè & acutè, laqueos dialecticorum callidè exhibant, aliosque iisdem inuoluebant: Albertus iacebat, nihilque admodum poterat, quin & ridebatur etiam vt peregrinus, cum rudiùs & pinguiùs de rebus subtilioribus differeret, quæ res insolētem ignominie animum ita abiecit & exanimauit, vt in vltimam desperationem coniectus, tristissima consilia de fugā & deferendā religione agitare. Quæ dum molitur exequi, in eaque cogitatione assiduè versatur, inter tantas animi angustias deprehensus, caelesti quadam illustratione per nocturnam quietem obiectā mirificè recreatur.

Etenim (iuuat hic interpretis ipsius ex Italicā voce tralata verba subscribere) de deferendo religiosa vitæ instituto cogitanti, & septa monasterij, audaci conatu transcendere cupienti, ipse sua Scholæ murus resistere, ac se opponere salienti visus est. Sed admotā scalā cum nihilominus capto non absisteret, ac versus monasterij portā, per eam egressurus tenderet, tum verò tria Virgines eximie venustatis formā venerabiles, se venienti Alberto obiecerunt, abituque omnem vise sunt corporum suorum obsruere oppositu. Harum vna iuuenem comiter affata, abitus causam poposcit; cui ille ingenij duritiem ac in studijs tarditatem retulit. Illa verò blande tristē solata, eam solitudinem ponere iubet; Deipara enim inquit, cui nos famulamur, quāmq; ipse præsentem spectabis, te tuo voto compo-

tem faciet, & quod postulas cumulatè præstabit, dummodo huic Domina supplices tendere palmas volueris, tuumque desiderium tu ipse exposueris. Albertus igitur tam blando verborum lenocinio recreatus, gestire & efferi gaudio mirabiliter cepit, & earundem comitatu stipatus, virgini Deipare sistitur. Rogatus ergo cuius rei copiam sibi fieri posceret, supplex penitissimam naturalis Philosophiæ cognitionem petijt; In quâ quidem enucleandâ eo tempore non satis feliciter laborabat, Cui calor Domina, Agedum, inquit, voto tuo potiùs, tamque prosperos deinceps experiere successus, ut omnino parem in Philosophiâ non sis habiturus. Nunquam certè meo destituere præsidio, neque committâ, ut Chrysippæis Philosophorû argutijs circûvenire, sic ut nunquâ verû fidei tramitè deferas, & per abrupta in præceptis deuoluâre. Atq; ut ex meâ istud munificentiâ, non tui felicitate ingenij promanasse cognoscas, paucis diebus ante quàm fato concedas, omniû penitus rerû scientiâ priuabere. Hoc ille tam blando mirificè recreatus in somnio, pristinas omnes religiosas vite deferendæ cogitationes execratus, ab eo tẽpore vniuersas ingenij vires ad ediscendam Philosophiam intendit. Ceterùm è sedibus ætherijs tantâ sapientiæ repentinâ vim fluxisse neminem rectè sentientem latere poterat. Etenim vix modico temporis spatio exacto, jam passim velut sapientissimus rerum naturalium scrutator cognitorque audiebat, Volitabatq; per ora hominum, adeo ut ad remotissimas quòque terrarum oras, nominis ejus fama peruaderet. Ceterùm quamuis non minimum laboris & operæ, in physicæ contemplationibus poneret, majus tamen in animo virtutibus excolendo, sanctoq; regularum instituto religiosus obseruâdo collocabat. Incredibile enim memoratu est, quanto in orationis studium flagrarit ardore, nunquam enim ejus satietate expleri posse videbatur, neque quidquâ fuit ei potius, quàm studium orationis arripere, ad quod tanquam ad asylum se recipiebat, priusquam reliqua scientiarû studia tractaret, adeo ut orationis præsidio fultus, ea facile rimaretur, & rimando penetraret, quæ nunquam ingenio, vel solerit rationum indagine potuisset assequi, idque in frequenti discipulorum cœtu libenter memorare solebat. Ejus etiam libri initio, quam summam inscripsit, asserit; plus ope precum, quàm contentione studiorum, in sacrarum scientiarum cognitione perfici. Quam quidem veritatem, autoritate sapientissimi Salomonis egregie stabili atque corroborat, dicentis; Optaui & datus est mihi sensus; Inuocaui & venit in me spiritus sapientiæ. Albertus verò tantâ jam tum doctrinæ famâ splendescere cœpit, ut præcipua quæq; magisq; inclyta scientiarû emporia, quæ vniuersitates dicuntur, non absens tantum nomine, sed præsens corpore adierit, à quibus non tam splendorem aliquem traxit, quàm cumulatè contulit. Ceterùm primam Doctoris Cathedrâ in Hildesimensi Saxonie Monasterio tenuit, inde Vapingi, post Ratispone etiam doctorem duobus annis cum laude egit. Sed & Lutetiam Parisiorum famâ sui nominis & præstantiâ eruditionis impleuit, sic ut innumeri ad eum audiendum confluerent. Cùmque tantam discipulorum multitudinem amplissima illa scientiarum palastra, & augustissimum Musarum domicilium, regio luxu & magnificentia substructum, capere nullo modo posset, progressus

DE B. ALBERTO M.

gressus in forum spatiosissimum (cui nomen à suo nomine inditum, ad omnem posteritatis memoriam reliquit) nudo cælo quasi amplissima tectus umbellâ, animos suorum scientiarum cupiditate nimium quantum inflammatos, sapienter expleuit. Tantus enim illi inerat nitor sermonis, tam prudens verborum delectus, tanta rerum & varietas, & clara distributio, tanta gravitati mista comitas, & utilitati suavis mista facundia, ut illud, ei, Horatianum non immeritò possit aptari. Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. Præterea uniuersos Auditores suos miro complectebatur amore, ac de eorundem profectu mirè laborabat, sic ut singulos in precordijs reposuisse, & imis condidisse medullis videretur. Ideoque cum hunc affectum ijs crebro monstraret, & ipsi gratas amoris vices magistro reddentes, affectu maiore, quàm cuiquam credibili, in eum ferebantur. Denique & Agrippinam Coloniam profectus, innumeram quoque nobilissimamque discipulorum cateruam eodem secum pertraxit. Quamquam inter innumeros Audientium greges, vnicus ille Doctor Angelicus Thomas Aquinas, poterat ei esse instar omnium; de quo illud memorabile circumfertur, quod, cum tanto polleret ingenio, tamen coram Alberto, fari iussus, omnibus artibus contremiscebatur. Verum enim verò tantum jam nominis splendorem consecutus, & tantâ scientiarum cognitione præstans, cum Diui Pauli iudicio, scientia, inflatum plerumque superbiæ typhonem generet, semper tamen sui similis, eandem religiosæ mentis demissionem, modestiamque seruabat. Erat igitur in eo viro tanta gravitati mista comitas, ut nihil esset illo humanius; tanta pietas, ut nihil in diuino cultu religiosius; orationis autem studio sic erat addictus, ut ex eo cuiusque religiosi hominis felicitatem pendere non imprudenter aestimaret. Ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum venerandum, teneriore quodam pietatis affectu flagrabat, quem egregie semper, quoties aliqua sese obtulit occasio, vel scripto, vel sermone prodidit, ut patet in illius libro, de Missæ mysterijs inscripto, quem sapientes satis vel admirari, vel dilaudare non possunt. Opusculum quoque de SS. Eucharistiâ D. Thomæ non satis prudenter ascriptum, Alberti est, velut manuscriptus ab eodem Codex Colonie seruatus indicat. Verum quàm tenerâ pietate complecteretur Deiparam, matrem suam, utpote cuius presidio omnis ejus & scientia & sanctimonia niteretur, explicari non potest, cuius laudes insigni Volumine profecutus, eandem vniuersius omnino, quàm vel Apelles potuisset, diuinus Encomiastes expressit, flagrantemque sui in eam amoris affectum, quoties incidisset sermo, etiam lachrymarum profusione testabatur. Iam verò quàm religiosè coleret admirandam Seruatoris nostri passionem, crucemque, qui se Crucis bajulum profiteretur, quis satis explicet? cum Christi crucem omnium mysteriorum maximum, maximis laudum encomiis, passim in suis Voluminibus extulerit. Ideoque crucifixum Colonie, Sanctorum reliquijs exornatum in templo sui Monasterij statuit, & ad Episcopale fastigium subuectus, omnibus eundem pio religionis actu venerantibus vnius anni concessit indulgentias. Prouidit quoque studiosè, ut aliquo ex ipsa Seruatoris nostri cruce segmento potiretur, potiusque, & igne probatum, auro gemmisque inseruit. Dæmon autem

virtutis

virtutis inimicus, non ferens in Alberto tam prospera virtutum incrementa, ter-
 rulentis eum concutere voluit, & Monachi vultum vestitumque indutus
 pulsat prius cubiculi illius ostio ingressus, sed subito, ijs verbis, quibus à Salvatore
 nostro repulsum passus est, Vade retro Sathana, dictoque citius in fumos euauit.
 Caterum F. Iordanus, Generalis ejus ordinis Magister, Hierosolymam profectu-
 rus, Albertum primò, suà vice fungi, inde Prouincialem quoque vniuersam Germa-
 niam præesse voluit. Quod munus cum laude expletum, postea F. Raimundo Penna-
 forti, in Iordani locum suffecto, deposuit; iterumq; Philosophiam, reliquaq; studia
 repetens, licet ætatis affectu, tantà cepit alacritate tractare, quasi tunc primum
 ejus laboris vitæq; religiosæ caperet exordium. Posito quoq; sibi ob oculos D. Domi-
 nico velut integritatis archetypo, non tantummodo virtutes ejusdem, pari passu
 nitebatur æquare, sed & si fieri posset, antecurrere. Quamobrem velut D. Do-
 minus hujus religiosæ familiæ princeps, multis eam Monasterijs auxit, in Italiâ,
 Gallijs, & Hispanijs, sic etiam ille in vastissimo amplissimoque Germania regno
 eandem longe lateque propagauit. Toto verò eo tempore, quo prouinciam cum po-
 testate tenuit, omnia itinera, quamuis asperrima, pedes confecit, viatica pecunia-
 rum, repote seuerus sanctæ paupertatis alumnus eximie spreuit, victumque suum
 ostiatim quaritauit, nunquam, ne vel minimam religiosæ disciplinæ legem labefa-
 ctans. Eandemque religiosæ vitæ formam vniuersis fratribus suis districtè seruan-
 dam proponens, seuerum quoque se præbebat in transgressores censorem ac vindi-
 cem; in eos etiam, qui vel mendicando victum non quæsitaissent, vel non incessis-
 sent in itinere pedites. Adeoque pio hujus studij ardore flagrabat, ut fratres
 suos, non solum exteriore morum integritate, Diuino Numini, ac Superis gra-
 tos optaret, sed & exteriore mortalibus. Didicerat enim cauendum esse diuini ver-
 bi præconibus, ne vox à vitâ dissentiret, neque illis tantummodo, qui eo tum mune-
 re fungerentur, sed & reliquis Collegis, qui vel opis, vel aliquid operæ, in eam rem
 conferunt, ne quod vox concionantis construeret, id vnius peruersi vitæ dissiparet.
 Commonebat etiam eosdem, ne tam verborum lenocinijs prurientes Audientium
 aures titillarent, quàm exulceratas sceleratorum hominum mentes, liberâ ver-
 borum seueritate, metûque diuini iudicij, ac tormentorum infernalium horrore
 sanarent. Primus ipse statuit, ut quotannis, ut minimum semel, abditas quisque
 conscientie suæ latebras, Prælato in confessione panderet, ut hac ratione pastor
 commissum sibi gregem non solum penitus cognoscat, sed etiam cognitum sapientius
 regat. Decreuit etiam, ne quisquam vel suas, vel alterius, vel paucas, vel multas
 pecunias, penes se, vel alium teneret; grauissimâ in eos penâ propositâ, quicumque
 legem latam temerè violarent. Adeoque ab hoc tenacitatis, vel, si ita loquifas est,
 proprietatis vitio abhorrebat, ut ipse, nec codices suâ manu scriptos, de loco in lo-
 cum transferre migraturus auderet. Ita passim sanctimonie suæ famâ vulgatâ,
 Pontifici quoque Urbano IV. cognitus, & à Ratissponensi Clero pastor expetitus,
 Episcopali insulâ decoratur, licet obnitente acriter Alberto, Humberto verò etiam
 Generali totius Ordinis Magistro, cum suis lugente, se tanti viri presidio destitui.

Cc

Verum

DE B. ALBERTO M.

Verum cum summi Sacerdotis imperijs necessario parendum esset, Albertus supremis sese fascibus submittens, Romaeque profectus expectabatur a suis avidè, sed ipse ut pompam, quam sibi paratam rescuerat, prudenter euitaret, ciuitatem noctis caligine tectus adiit, suorumque fratrum Monasterio est usus eam nocte, velut hospitio. Vix dum exactis sideribus dies se mundo reddiderat, cum Cathedrale templum ingressus, statimque praesentium Canonorum applausu exceptus, ipse genibus in terram fixis diu caeleste Numen precatus est. sed postquam fama, magnarum nuncia rerum Pastoris optati praesentiam vulgasset, omnium atatum ordinumque concursu salutatus, Episcopalem Cathedram conscendit, & illius Ecclesiae gubernacula tractanda sumpsit. Et verò quamvis parèmia in homines novos & honoris insuetos, circumferatur, Honores mutare mores, tamen Alberti moribus aptari non poterat, cum eandem prorsus animi modestiam, demissionem, lenitatem, ceterarumque virtutum rationem, sicut antè monachus, tunc etiam Episcopus seruaret. Porro prouinciam suam a fidei vel morum maculis expiandam obiens, non nisi delecta doctissimorum virorum coronam cingebatur. Rem familiarem suam omnem, ut pote quam in postremis locandam censeret, non proprio, sed alieno prudentium virorum iudicio arbitrioque regendam tradidit, sicque expeditus a fluxis atque caducis, proprias veri Episcopi partes ardentè amplexus, spiritualibus gazis cumulandis curam cogitationemque omnem studiosus adiecit, ut quam plurimas lucratus animas, easdem caelesti inferret arario. Iam Urbano V. fati concedente, & Clemente IV. in ejus locum successore, Albertus iterum ad amatos Rachelis amplexus, idem ad religiosam vitam quietem vehementer anhelans, infulam sacram, sicut Urbano iubente, coactus sumpserat, ita Clemente precibus annuente, posuit. Agrippinam deinde Coloniam profectus, solitas scientiarum disciplinas tractauit, tanto laudibus omnium dignior, quanto fuit in ijs respuendis ejus modestia major. Tanto igitur virtutum splendore diffuso, de remotissimis quoque terrarum oris, in rebus grauissimis velut oraculum consulebatur, imprimis in restringendis Illustrissimorum virorum plus quam Vatinianis odijs, studium suum singulare probauit. Ita auro florente religiosissime peracto, ultimam jam tum senectam fatigabatur, cum ecce (quo veritas oraculi, a Deipara quondam editi, veritas probaretur) Albertus nobili frequentique audientium cœtu septus, dum implicatas obscurissimarum questionum difficultates enuclearet, repente memoria & omnigenarum cognitione destitutus, obmutuit. Recordatus tamen Mariani Vaticanij, ad auditores conuersus, & ne suum tam repentinum silentium vel admirarentur, vel ob id offenderetur, obtestatus, ejus rationem reddidit. Ita digressus inde, lacrimas omnibus elicuit, qui Magistrum velut funus efferentes, honorifice prosecuti sunt. Copiosissimos tamen praeter reliquas imbres, Colonienfis Antistes velut orbatus patre puer spargebat, neque cuiquam copia lacrimarum deerat, quibus honestaret has quasi funebres tanti Magistri sui, licet adhuc viuētis exequias. Ipse solus cōstans & siccus inter singultus & lacrimas suorum, quasi puniceos oculos gerens, nullam lacrimam molliter exprimebat, quin immo lubens tam pie Dei Deiparae voluntati cedens, velut

velut alter Simeon, moriturus, in cygneas voces cum laude prorumpebat, gratias agens, affore propediem suum in calos abitum. Expeditus igitur à studiis literarum, mentem penitus ad caelestium rerum contemplationes subleuans, eo præmittebat cogitationem, quò secuturà haud multo post emittere gestiebat & animā. Ideòq; quotidie consuevit locū sepulturae suae destinatū inspicere, ibiq; exequias funebres sibi met etiamnum viuo persolvere. Tandem satietate viuendi expletā fratrum suorum coronā cinctus, eosdemq; ad omnem virtutē pio sermone cohortatus, & SS. Eucharistiae viatico instructus, cum vniuersa sua Philosophica & Theologica placita doctrināq; omnē Ecclesiae iudicio submisisset, vniuersis copiosè lachrymis ora rigantibus, ipse placido mortis sopore potitus, debitā lucis vsurā reddidit. Cujus viri morte vulgata, tanto funus ejus omnium etatū, ordinūq; confluxu, tanto dolore, nec femineo tantū, sed masculo etiam vlulatu celebratum est, vt ejus morte facile insignē calamitatē doloremq; se sensisse testaretur. Prodigia verò, quae plurima adhuc viuentem patrasse, certissimum est, tamen vel incuriā scriptorum, vel injuriā temporū, vel quod miraculorū multitudo propter eorundem frequentiam non aestimaretur, obliterata, in tenebris ignoratiæ delitescunt. Corpus ejus Coloniae in Monasterij sui templo cum eximio splendore conditū seruatur. Epitaphium illius aerea lamina incisum, quamuis inuenustum & inelegans, mendisque refertum, tamen amplam Magni nominis existimationem insigniter exprimens, sic habet.

Phoenix Doctorum, paris expertus Philosophorum,
Princeps Doctorum, vas fundens dogmata sacrorum,
Hic jacet Albertus, praclarus in orbe disertus,
Prae cunctis certus assertor in arte repertus,
Major Platone, & vix inferior Salomone.
Quem tu Christe bone, sanctorum junge coronā.
Annis bis denis, minus actis mille tricenis
Quintā post festum Martini luce molestum
Omne petendo Deum transiit agens Iubileum.
Qui legit hos versus mox ad tumultum retrouersus
Inclinans dicat, collectam illam, Requiescat.

et cetera
xxx.

Haec vitæ auctor, quibus addunt alij, corpus Alberti hodièq; sine
*labe tabèque illa sum per trecentos & triginta annos edurare, spectariq;, certum sanctè custoditi pudoris argumētum. Habet juvenis documentum ex Alberto plurimarum virtutum, quae proximè adolescentiam attingunt; innocentiae, laborum, studiorum, pietatis, religionis, quibus velut certis gradibus caelum aditur. Sed pluribus hodie alia omnia placent, donec in mortis limine ferò ingemiscant, & amissi temporis, actae ætatis, pietatis & salutis jacturam feri Phryges nec quicquam deplorent. Superi meliora. Scripsit Alberti vitam Rudolphus Nouiomagensis tribus libris Coloniae editis 1610. ccccxc. & Ioannes Antonius Flaminus Forocorneliensis lib. III. de viris illustribus è familiā S. Dominici. Quae contra hunc obijciuntur, Delrius, Trichemius, aliique diluunt.

* Sacra via
Colonia.

DE B. BERTOLDO.

B. BERTOLDVS

è S. FRANCISCI DISCIPLINA

RATISPONENSIS.

CIO. CC. LX
XII.

Andreas
presbyter
Ratisp. lib.
de Mon. Ba
uaria.

Gonzaga
in Francis.
I. laus. I. I.

ca. 5. pa. 46.

Stero. An-

no CIO CCL

& CIO CCL

III.

Auentin.

lib. 2.

*Stero. An-

no CIO CCL.

*Andreas

presbyter.

Atale & fatale solum habuit Bertoldus Ratisonam, germanissimus S. Franciscialumnus, magistro virtutis vsus viro pari religione B. Dauide, quem ab vrbe vocabant de Augusta, cuius religiosissima scripta nuper Augustæ prodierunt huic Bertoldo summæ tum spei furcalo olim dedicata; quæ sane spes Dauidem non fefellit, cum adeò progressus est in cælesti philosophandi disciplina, vt doctorem suum superasse videatur. Tantum potuit in dicendo Christiana eloquentia, vt veluti philtro quodam traheret auditores, quorum interdum censi sunt *sexaginta millia, interdum *centum millia. Sic enim Andreas presbyter in descript. Monasteriorum Bauariæ: Anno Domini CIO. CCLI. frater Bertholdus natione Ratisonensis, Ordinis fratrum Minorum prædicare cepit. Ad cuius prædicationem dicuntur aliquando centum millia hominum confluxisse. Hic sepultus est Ratispone ad fratres Miores, hoc habens Epitaphium.

CIO. CC. LXXII. XIX. CAL. IAN. OBIIT FRATER BERTHOL-

DVS. MAGNVS PRAEDICATOR. HIC SEPULTVS.

LVCIAE VIRGINIS.

Laudatur idem in libro conform. vitæ S. Francisci ad vitam Iesu
part. I. CHRISTI, & narratur miracula patrasse, interque Beatos *à Gonzaga numeratur. Insectabatur olim pro Cathedrâ, cum ad populum
p. 93. diceret, vitium acri & vehementi oratione, de quo sibi clam conscia
Anales famina quædam territa & exanimata metu in mediâ populi concione mortua subito concidit: tantus dolor simul poenitentem oppresserat. Sed cum admonitu Bertoldi, omnes in genua fusi, pro salute misere deprecarentur, reuixit, causamque mortis palam exposuit: iussam se in vitam redire, vt peccatum, quod exanimarat infelicem, confessione dilueret. Adiecitque inter alia, quæ coram ad tribunal supremi dictatoris mûdi citata spectârat, hoc tremendû sanè & narratu horrificum, ne dicâ spectatu. adducta simul eod. puncto temporis sexaginta animarum millia, quæ in omni orbe varijs casibus ex corporibus & vitâ eiectæ decesserant, trêsq; ex omnibus illis millibus ad piaculares purgatorii ignis flammâs destinatas, reliquas omnes præcipi-

Anales
Francisc.
Platus.
lib. ca. 5.

præcipientes abiisse ad sempiterna inferorum supplicia & tormenta, vnum è coetu & Francisci transisse per loca purgatoria, secumque duos ex olim familiaribus ad cælum intactum ipsum deduxisse.

In MS. conuentus Monacensis hæc de eodem Bertoldo cogno- 1256
sco. *His temporibus frater Bertholdus de Ratissponâ Ordinis nostri eximius prædicator, exequens inunctum sibi prædicationis officium, tantum profecit vniuersitati tam populi, quam Cleri, ut omnium in cordibus & auribus fuerit admirandus.*

In eisdem chartis anno CIO.CC.LXXI. & LXXII. hæc de eodem traduntur.

Anno prædicto CIO.CCLXXI. XVII. Calend. Decemb. obiit Reuerendus & religiosissimus Pater, Frater David in Augusta sepultus, socius Fratris Bertoldi de Ratissponâ, qui scripsit libellum De exteriori & interiore hominis compositione, secundum triplicem statum, videlicet incipientium, proficientium, & perfectorum. & breuem expositionem super regulam fratrum Minorum, ut clarius habetur in ejus legenda, quam in majori Cronica posui. Hora obdormitionis ejus reuelata fuit Fratri Bertholdo actu Ratissponæ prædicanti, qui recommendans eum populo hunc versum: Qui pius, prudens, humilis, pudicus,

Sobrius, castus, fuit & quietus

Vita dum præsens, &c. in ejus laudem dixit. Et sequenti anno CIO.CCLXXII. in festo S. Lucie Virginis obiit etiam feliciter ipse Frater Bertholdus de Ratissponâ, Prædicator magnus in diuersis Prouincijs, videlicet Thuringiâ, in Bohemiâ, vbi habuit interpretrem Fratrem Petrum cognomento Oderincium, sepultum in Glaz, & ibidem prædicauit Frater Bertholdus in campo sub tiliâ, quæ usque hodie dicitur Bertholdi, quam ego oculis meis vidi prope Glaz. Hujus prædicatoris verba vtilia & magnifica facta, ut alterius Helie, peccatores conuertentia ad Dominum fuerunt, Nam multos Vngaros conuertit, cum infideles Cumanii multos seduxissent. Verbum ejus quasi facula ardebat. Posuit enim Deus os ejus quasi gladium acutum. Super caput ipsius, in Thuringiâ à fide dignis religionis vtriusque sexus, cum secundum morem faceret, plures coronæ fulgidæ videbantur. Hic sepultus jacet in Ecclesiâ Fratrum Minorum Ratissponæ, juxta murum versus ambitum, & pluribus miraculis à die transitus sui claruit,

sicut latius continetur in majori Cronica. Hæc chartæ

Monacenses.

DE B. MARQVARDO.
B. MARQVARDVS
FRANCISCANVS
MONACHII.

Ex Man. S.
Monasterij
S. Franc.
Monachij
Gonzaga
in Seraphi-
ca historia

Marquardus è S. Francisci Conuentu Sodalis, domesti-
cis operæ negotijs addictus, longâ morborum toleran-
tiâ exercitus eo progressus est sanctitatis, vt numen
testis ipsius virtuti adstipularetur, cû ad sepultos ipsius
cineres multa multorum vitia corporum emendarentur;
aliisque tabes oculorum abstergeretur, alijs dies
reluceret, alijs elephas tolleretur, alijs elapsi in prauum artus integra-
rentur, & ad vsum suum conuerterentur, quemadmodum ex M. S.
Codice discis.

Ubi nunc est
monasterij
S. Georgij
altare.

Eodem anno CIO. CCCXXVII. In Monaco Vrbe Bauaria obiit frater
MARQVARDVS VVEISMALER (sic habet Cod. M. S. non Meismaler,
sicut impressi) Ordinis Minorum, vir mira patientiæ & deuotionis. Hic cum
multis annis esset infirmus & contractus, peruenit ad tantam perfectionem, vt
post mortem multis miraculis coruscaret. Nam puellam cæcam illuminauit, tres
contractos sanauit, & filium cuiusdam auri fabri de Monaco ad sepulchrum ejus
orantem tempore beatæ memoriæ Patris Ioannis de Capistrano, ac alium quendam
à dolore calculi totaliter sanat, deuotas personas ad ejus sepulchrum, pro suis an-
gustijs orantes, & patrocinium ejus inuocantes consolatus est. Sepultus fuit iuxta
altare S. Georgij in dicto Conuentu, cujus ossa de tumulo leuata sunt, anno Domi-
ni CIO. IO. V. post ejus obitum CLXXVIII. (liber habet CLXXIII. sed aberrat
numerus eleuatus enim esset CIO. IO.) in profesto S. Felicis Papæ & Mar-
tyris. Cippo illius seu saxo jam rupto, hic epitaphios fuit inscriptus.

Condita MARQVARDI penes hoc altare Beati
Ossa peregerunt mira fauente DEO.
Ex utero cæcæ lux reddita clara puellæ est:
Sæpius infirmis hinc quoque parta salus.
Qui patiens, humilis, contemptus vixit & aeger:
Post sua MARQVARDVS funera tanta potest.

B. MAR-

B. MARQVARDVS E S. FRANCISCI FAMILIA.

*Patria chara tuas sensit, MARQVARDE, medelas,
Aegro portari non tibi passus opem.
Qua nobis tam longa sacras, ô DIVE, fauillas
Fata sub extinctis occulere rogis?*

*Excute frigentes tacito de pulvere MANES,
Et deleta suo nomina redde loco.
Dona negant SVPERI nobis, cum vota tepescunt:
Dona ferunt SVPERI cum caluere preces.*

B. FRI.

B. FRIDERICVS, E S. AVGVSTINI FAMILIA.

Nunc Tagastini Patris miraris alumnus,
Prodijs ausum vincere sæcla patrum?
Ingeniose, albas i nunc ride improbe mentes,
Et nullum præter te sapuisse puta.

Ingenio chartas imple mirabilis orbi,
Atq; illud vulgi quære superbus, HIC EST.
Non malim: QVIS SANCTVS HIC EST, tam charus olympo?
Cui sua concessit proxima iura Deus!

B.FRL

DE FIDELITATE ET VIRTUTIBUS

FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA

FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA
FRIDERICI ET AUGUSTINI FAMILIA

B. FRIDERICVS

RATISPONENSIS.

Ridericus è S. Augustini fodalitate Ratisponæ vixit, interque suos quamuis illiteratus; rerum tamen diuinarum cognitione & dignatio neminimè postremus, docuit quanto Deo gratiora sit simplex obediencia, cura pauperum, casti mores, quàm multa varia & exquisita scientia. Depictam argumentis in pariete ædis

sacræ, & tabulis etiam æreis expressam spectauit, & mirificam Friderici virtutem multis & magnis prodigijs contestatam legi. Effusus erat in miseros, & incio sæpe Cænobij præside annonam egentibus porrigebat. Occurrerat olim Priori cum panibus, quos esurientibus ante fores Monasterij destinârat, roganti, quid sinu gestaret, mutatos extemplo panes in cædua ligni schidia exhibuit, & mox in suam redactos naturam rogantibus præbuit absumentos. In cella aliàs vinaria, dum extracto epistomio intrâq; cingulū condito in subiectam obbam vinum duceret, quod accubitoris in mēsam propinaret, subito Cænobiarchæ voce citatus, nec occluso siphunculo ad vocantem aduolat, quærîtque, quid se velit. Territus Prior animaduerso intra Zonam epistomio cum illo recurrit ad cellam, canalem videt apertum, nec quiquam tamen liquoris inde profluere. sensit illico prompto Friderici obsequio prodigium illud à Deo editum. Patuit ex alijs quoque mirandis illius sanctitas, & mediâ hieme cælestis internuncius Friderico rosas in altari posuit, quas ipse suo moderatori miranti & stupenti attulit. Occupatum olim in lignili, vehemens Eucharistiæ desiderium inceserat, cùm interim sacerdos sacris operatus animaduertit sibi de altari sacram hostiam, aut, vt reor, partem hostiæ subductam, quam anxie circumspiciens, diuque requirēs tandem intellexit à cælite Friderico impertitam. Ad ægrum quoque excubanti, parūque cōniuenti adfuit cælestis administer, qui per diuinam speciem Fridericum solatus, decumbentem interim sanauit. Ad extremum haud pauci feruntur ad funeris contactum curati. Grator nempè superis est simplex pietas, quàm erudita

superbia. Vixit anno **MDCCCXXIX**. locum conditorij ipse coram nuper cōtemplatus, viro S. honestiorem tumulum optauit.

Conradus
Schleierma
Prior ad S.
Aug. R.
1579

Bruma 18.
per.

DE B. IO. CAPISTRANO
B. IOANN. CAPISTRANVS
è S. FRANCISCI ORDINE.

CIS CCCC
LVI.
Chrō. M.S.
Monacēsis
Cenoby.
Aeneas
Siluius hi-
stor. Bohe.
cap. LXV.
Idē in de-
script. Eu-
ropæ, cap. VIII. Bonfinius Dec. III. l. VIII. Gonzaga in Austriacâ & Argentinâ provinciâ, pag. CCCCLI. Christophorus de Va-
russio. Hieronymus & Nicolaus de Lara, Blondus, Platus, Trithemius, Matthias Palmerius, Ioannes Taliacotius, Petrus Radil-
phus, Hiericus Sedulius ad vitâ S. Francis, Albertus Myraus M.CD.LVI. Claudius Nigronius passim in explicat. Regularum Soci-
IESV.

In tra-
cta-
tu tra-
ctatus.

In historia
Bohemica
cap. 65.

Illustravit hoc quoque fidus Germaniam terram & in hac Ratisponam & Augustam Ioannes Capistranus, à Nicolao V. Callisto III. in Pannonias & hasce nostras regiones allegatus. Cognomen tulit à patris solo Capistrano Aprutij oppido. Duabus maximè rebus suo suo plerisque; omnes mortales præstabat, excellenti doctrinâ, fuit enim omnis juris diuini ac humani consultis-

simus, & vitæ morumque innocentia cum admirabili ardore rerum diuinarum conjunctâ, quam & miranda ejus opera extra & supra ordinem naturæ perpetrata attestantur. Magistro vitæ & disciplinæ usus est S. Bernardino, à quo cælestes sapientiæ fontes hausit. In sanctissimo Florentinorum Patrum confessu velut sol quidam Ecclesiæ effulsit, & in æde principe ad Ecclesiasticos ordines è superiore loco verba fecit, voluménque quod SPECVLVM CLERICORVM inscripsit, in memorias hominum dedit, quod hodièque teritur. ac deinceps alijs atq; alijs ingenij monumētis, quæ sacri juris scriptorib. sunt inferta, orbem terrarum illustravit. Quatuor Pontificibus sumis gratissimus, Martino Quinto, Eugenio Quarto, Nicolao V. Callisto tertio. Demum in Vngariam legatus ad Taurunum, seu Belgradum victoriam precibus & militum adhortatione Turcis non semel extorsit. Viennæ populi mores correxit, apud Morauos, Bohemosq; Hussitarum hæresin & vim coercuit, magnúmque numerum ad Romani Pontificis auctoritatem traduxit. In superiore Germania plerâque omnia oppida concionibus per interpretem adjuuit, quo tempore etiam Ratisponæ Cathedram ascendit, & vsitato sibi ardore populum ad æternæ vitæ spem erexit. Lapsam etiam suæ familiæ disciplinam, ad primam pietatem reuocauit. Erit operæ vnius & alterius scriptoris fidei causa, verba subdere, vt qui vir Capistranus fuerit ex aliorum quoque auctoritate intelligatur.

Aeneas Siluius illustris historiarum scriptor Pius postea II. P. M. de Tauruni obsidione hæc de Capistrano. Ioannes Capistranus Ordinis Minorum professor, vitæ sanctimonia clarus, ea tempestate Hungaros in arma publicis sermonibus excitabat. Qui ubi appropinquare Turcas accepit, nihil moratus

B. IOANNES CAPISTRANVS Ë SODAL.B.FRANC.

Hic Franciscæ tuus miles, tua signa per orbem
 Nominis ingenti cum pietate tulit.
 Nunc inter promachos sine telo tota repressit,
 Et cruce percussit signa inimica crucis.

Alca damnata est flammis, talisq; latrôq;
 Totâq; chartarum plaustra cremata focis.
 Si purgare iuuat monstros feralibus orbem,
 Mitte CAPISTRANOS, Cerberus ipse tremet.

Dd 2 moratus

JOHANNES CASTRICUS ET SOCIJ
1511

JOHANNES CASTRICUS ET SOCIJ
1511

moratus in Albam se contulit haud paruum cruce signatorum manum adducens. Describit dein oppugnationem Urbis, virtutem Capistrani & Huniadis, demum concludit. *Felices animæ quibus tam claro peracto pretio, tanto populorum favore, quæsito ægra relinquere corpora datum est.* Nam paulo post Capistranus extinctus est, cuius tamen notauit studium gloriæ cum scripsit. Spreuerat Capistranus sæculi pompas, fugerat delicias, calcauerat auaritiæ, libidinem subegerat, contemnere gloriam non potuit. Hoc notauit Siluius in Capistrano, quod in descriptione pugnae ad Taurunum nullam ipsius fecerit Cardinalis legati, nullam Huniadis mentionem, sed Deo quidem auctori victoriam in acceptis retulerit, suam tamen operam omnia esse gesta affirmarit. Idem ferè de eod. in sua ^{*c. 8. de Ep. repa.} historia tradit. ^{Dec. mil. 8} Sed enim nec Huniades Capistranum, laudat in ejusd. prælij enarratione, uterque Deo laudè gratulatus. Bonfinius multò illustrius de ejusd. virtutibus encomium conscripsit: **Quin & Ioannem Capistranum, inquit, è Samnitibus editum, ac Diui Francisci sacris initiatum. præterea virum sanctissimum & ad excitandos ad id populos dicendi copia & vitæ probitate nimis idoneum in Alemannos, Vngaros, Polonosque miserat, qui ad Salutarem expeditionem sacris declamationibus homines hortaretur. Hic ne minorem quidem sanctitatem præditum Iacobum Picentem ejusdem Collegij Sacerdotem sibi socium adsciuit, qui in sacra peregrinatione quum Padum ambo transire vellēt, & à portitore pertinacissimè repellerētur, quia interdicta è diuino dogmate pecunia carerent, quam pronauo darent, in diffusum super undas pallium cum Comitibus cōsedere, & veluti quadam naufragij tabula, in ripam alteram non sine auari stupore portitoris diuinæ ope tutius translati sunt. Quum in Austriam & Germaniam venissent, in primis Diui Francisci religionem mirifice propagarunt. Multa in NORICIS, Germanis, Sarmatis & Pannonibus huiusce religionis Collegia, templaque fundarunt, languentem DEI cultum & timorem instaurarunt. Et quæ ibidem sequuntur. Vbi vero mortem ejusdem tradit, affirmat relatum in censum Cælitum, crebris auxilijs è cælo mortalibus præstitis, & anathematis signatis, sanctitatem præteritæ vitæ contestantem.*

Gonzaga pluribus locis Capistranum cōmendat in Argentinâ prouinciâ, sed maximè in Austriacâ, cuius verba subscribo.

B. etiam pater Ioannes Capistranus hac eadē in prouincia multa miraculorum centena, dum sacras conciones, quibus triginta aliquando hominum millia interfuerunt in publica platea Viennæ haberet, diuinam virtutem edidit. ^{pa. 412.} Insuper & septem mortuos ad vitam reuocauit. In omnibus præterea Germaniæ ciuitatibus, cum maxima omnium admiratione, concursu & miraculorum operatione fuit concionatus, præsertim verò Augustæ Vindel. Spiræ Vormatiæ, Norimbergæ, Ratissbonæ, Erfordiæ, Bambergæ atque Lipsiæ. Id ipsum quoque præstitit in multis Vngariæ, Boemiæ, atque Silesiæ Urbibus. Turcis etiam fuit flagellum, & virga ferrea. Trina

DE B. IO. CAPISTRANO

siquidem vice auctor extitit, ut relicta in Christianorum manibus ante Belgradum victoria receptui canerent. Quia tamen de admirabili ejus vita, gestu & sanctitate integer extat libellus, hæc de preclaris ejus virtutibus dicta sufficiant. Hæc Gonzaga. Si virtus vnius viri religiosi tantum potuit, quid non possit vniuersa religio, si multos huic pares alat. Subscribam pauca de ejus obitu ex Epistola ad Æneam Siluium à Capistrani sodalibus data, ex M.S. Conuentus Monacensis exscripta. Anno Dom. c10.

CCCCLVII.

Auctores
huius epi-
stolæ, Chri-
stophorus
de Varisio.

Hierony-
mus de Fa-
ra.

Nicolaus
de Fara.

quis totam
eiusd. Eniā
cōposuerūt
nobis de st
deratam.

Anno Domini c10. CCCC LVII. scripserunt socij beati Ioannis de Capistrano de ejus obitu ad R. D. Æneam Siluium Cardinalem. Tum post exordium epistolæ hæc subduntur: Non enim fert tempus, non sinunt occupationes, non patitur longa series pigritanti calamo breuiter explicare, quibus, quot, quantisque laboribus prædictum patrem nostrum suscitauit ardens pro fide desiderium, immensus pro Christiana religione Zelus, totiusque fidei orthodoxæ professus, posteaquam & R. D. Legatus & S. Dominus noster sibi crucem in hostes crucis prædicandam commiserit. Tot enim suis vehementibus prædicationibus contra Christi hostes euigilauit dormientes, ut sola hac proclamatione in omnem ferè terram diffusa, plerique hominum ad sumendam crucem conuolarèt, quodam diu-

*Alba Gra-
ea Belgra-
dum.

no incitati præfatio. Ecce dum res magis magisque feruet, impetit castellum *Nandoralbam Ungariæ Regni clauem, nephantissimus Turcorum imperator, maximo exercitu incredibilibusq; bellicis rebus munitus, ut eo potito facilis ad ceteras orbis partes aditus sibi pateret. Cōmune Christianæ religionis & reipublicæ excidium considerans, timensq; salutem populi Dei præfatus pater noster, vitā penitus exposuit pro tuendo Christi Iesu nomine, quam sepiissime publicè denunciāns populo: Vtinam inquiebat, omnis ruina, omnèq; infortunium Christianis imminens super me caderet, & periculo capitis mei humanum genus Christum Iesum in veritate sequens saluum fieret. Exilij irreuocabilis ad martyrium spirans gentium periculis obuiaturus. Currit, clamat, vocat ad opem ferendam omnes. Hos enim presentia com-
*in monet, illos literis aduocat, hos denique nuncijs admonet, ne *discrimine tanto deficiant. Non eum æstus, non solus ardor, non tenebræ, non fames, non sitis, non somnus, non senectus, non debilitas, non amicorum suasio, à continuis discursibus celerrimisq; reuocarunt vsquam. Ad castrum tandem multitudinem gentium congregauit, vbi aduersus hostes prior cum tribus turmis egrediebatur, optans ibidem palmam martyrij prorsus consequi, quam diu quæsuit. At protector clemens Deus noster famulum suum protexit, hinc à circumstantibus sagittis, inde ab emissis iaculis, illinc à stridentibus machinis, istinc denique à varijs bellorum telis in Christianorum necem excusis; attende quæso P. R. quis ejus animi feruor fuerit. Etenim cum sepiissime à socijs interPELLARETUR ne in mortem rueret, inter inimicorum cuneos ad hanc rem aiebat. Vtinam hic pro Christo moriar, Quicumque, inquit, propter Christum Iesum mori parati sunt, me sequantur.

Pest

Post crebras tandem congressiones; post acerbam vtrunque stragem; post Castri diruptionem ad inuocationem nominis IESV, ac ob preces seruorum suorum diuina pietas Christianis victoriam (Turcisque conflictum) celitus procul dubio est ^{Tencrii.} dignata donare. Prostratis demum tergaque vertentibus * Turcis in Nandoral- ^{Tencrii e-} ^{rat scrip-} ^{tum.} ba pater ipse moram traxit, vbi diuina visitatione morbo egrotare cepit, febribus videlicet quotidianis, & irrenocabili corporis fluxu. Voluit siquidem ipse Deus optimus, vt breue sanguinis martirium, quod maximopere cupierat, effugeret, & diuturnis egrotationibus tanquam aurum in fornace purgandus probaretur. Quid nam dicam. Sustulit enim forti animo languidum, attenuatum, & exile corpusculum illud LXX. & vnum etatis annos habens a sexta Augusti vsque ad XXIII. Octobris diem varia languorum genera, laudans semper benedicens & glorificans Deum, qui ob demerita mea inquit me pie longe minus, quam mereor cedit. Angebat siquidem illum continua febris, insanabilis fluxus, * moroydarum gra- ^{* Hemorra-} ^{rhoidum.} uedo, lapilli & arenarum passio grauis illum dolor, femorumque fractura, vt miserando Dei seruo probe praeinisset vates Maro.

Optima quæq; dies miseris mortalibus aui

Prima fugit: subeunt morbi, tristisque senectus.

Et labor & diræ subit inclementia mortis.

Languebat, igitur corpore ac spiritu, & diuina illustratione vigeat. Qui etiam egrotans in Castris aut in bello mori penitus affectabat. Cognoscens denique nonnunquam diuino prorsus oraculo hac eadem infirmitate oportere ipsum obdormire in Domino, sapius confessionibus inuigilabat, sanctissimam suspirans ab imo pectore, lacrimansque fumebat Eucharistiam. Non in stratu aut mollibus, sed in pauimento iacens. Postremoque sacra perungi vntione voluit, animamque DEO omnibus cum ceremonijs ac debitis solemnitatibus commendari, letus & sensu viuus vsque ad extremum perseuerans spiritum. Adeo enim vigeat in languido corpusculo viuax sensus, vt penitus intentus deuotis lectionibus ad animæ commendationem errantem in legendo Sacerdotem saepenumero emendaret, ac nobiscum semper eleuatis ac plaudentibus manibus responderet, Sancta Maria ora pro me: Sancte Michael ora pro me &c. deuoto magnoque animo vsq; ad finem peragens. Reddidit autem animam creatori XXIII. Octobris circiter XXI. horam dum ad vespertas Sabathi pulsaretur, ita suauius & quiete, ac si stunderet sopori paulatim se dare. Hic autem lacrimas abunde effundebant fratres, laudes ejus virtutesq; non mediocres commemorando, aiebant enim: Quanto bonus hic pater studio Ecclesiam Dei tutatus est. Quam seuerè in hostes Ecclesiæ procedebat, quam laudabiliter per XL. & vltra annos in obseruantia regulari perseuerauit. Quanto Zelo animas DEO lucrari satagebat, XXXIX. annis verbum DEI indefesse disseminans. Quanta gloriæ ordini suo fuit, auxitque ordinem. Quam mature & profunde singulas fere disciplinas tenuerit, Quanta vitæ parsimonia vixerit, quantis vigilijs, Quantis orationibus, quantis studijs, quantis

DE B. IOAN. CAPISTRANO

consilijs & diuinis operibus incubuerit; Quanta gratia & diuino munere claruerit, quanto seruiore ad martyrium cucurrerit; quantis denique virtutibus cum Deus optimus cum omni admiratione donauerit; Postremo quam DEO fuerit gratus, ^{*perinde. quàmque hominibus acceptus hi non desinebant predicare.} Ad Ecclesiam ^{*de- inde delatum est corpus illud per dies aliquot insepultum permanens, ita clarum incundum, & quasi aridens tractabile & flexibile per artus singulos, ac si gaudens uiueret; quod videre illud opera precium erat, commota ilico omnis est Ciuitas. Vclut ad Apostolum ingenti cum deuotione confluebant. Contestati sunt postea plurimi varijs languoribus languentes infirmos dona DEI & sanitatum munera per merita ipsius aut voto aut uisitatione impetrasse. In arca lignea vnde cunque serata è clauibus quinque cum catenis clausa & sigillata supra terram in conuentu nostro obseruantie regularis S. Mariae de Hvilack iacet, vbi magnificus baro ^{*Voiuoda.} Nicolaus ^{*Vayuoda} ornatum parat, sepultum in quadam circumclusa capella. Sequuntur plura, sed huc parum facientia.}

Vixit annos LXX. vti tradit Henricus Sedulius è S. Francisci sodalitate, vir in primis elegans & eruditus, obiit CIOCCCCVI. Itaque procul vero est Petrus Rudolphus, qui natum ait CIOCCCLXV. extinctum LIII. vtrumque mendosè. Nam CIOCCCCVI. obiisse certum est ex bello Pannonico, cui interfuit eo ipso anno ad albam Græcam. Vixisset annos supra octoginta, quod Sedulius refutat, cum septuagenarium affirmat in Capistrani elogio, quod iuuat apponere.

Capistrani (quæ Marsorum ciuitas) nobili genere natus est. Perusie LV. magno profectu studens, oborta seditione, in carcerem iterato coniectus fuit, cum hæcenus vane transegisset ætatem. Tunc caelesti voce monitus ad Ordinem Seraphicum capiendum: duce Religionis frugalitate, quantum prius vanitatis & superbie fuerat exemplum, tantum postea modestie & humilitatis speculum euasit. Continuis ac pene cottidianis concionibus totâ propemodum Europâ, annis quadraginta, multos hæreticos, Hufitas, Iudeos, Saracenos ad pietatem induxit, sermones ejus Domino confirmante sequentibus signis. Turcas Albam regalem (quod Taurunum olim, nunc etiam Belgradum appellatum) in Hungariâ, magnis copijs & apparatu militum tentantes; contractis autem multis Germanorum, Hungarorum, Polonorum millibus suo hortatu, consilio, ductu; etiam (mirum!) sagitta calitus demissa, & aureis his verbis inscripta; ESTO CONSTANS IOANNES! altari cum sacrificaret illapsa, confirmatis prostrigauit, ostensoque prælato Crucifixi salutari signo militibus fortissimè pugnantibus; & dulci nomine IESV, ad exemplum S. Bernhardini, cuius discipulus sectatorque fuit. Mortuus est eodem anno parte victoriæ CIOCCCCVI. ætate septuagenarius. Qui quamuis publicè inter Diuos relatus non sit: tamen quia viuus mortuusque multis miraculis coruscavit, Leo X. Pont. Max. in diœcesi Capistranâ caelestes honores

nores illi habendos decreuit. Iure quidem: nam cui ascensus patet in cælum, quamvis maxima, debito tamen minora sunt, quæ tribuuntur in terris.

Multo plura cum ex Gonzaga, tum alijs scriptoribus, quos ad oram initio vitæ laudaui, possent adduci. sed nobis hoc breuiarium ipsius vitæ hoc loco sufficit. Illud addam, expressum legi numerum de curatis partim mortuis, partim morituris. Ex illis ad officia vitæ reuocatos supra triginta: ex his aures apertas surdis trecentis septuaginta; ora mutis sex & triginta; oculos centum viginti tribus, vitia pedum vel articularum correctæ, seu tristi podagra, seu cruciabili chiragrâ, seu turpi claudicatione laborarent, nongentis viginti: aliorum morborum nullum numerum iniri potuisse. Epitaphios hic illi, simplex quidem & parum ex lege Prisciani scriptus, sed sincerus fertur.

*Hic tumulus seruat præclara laude Ioannem,
Gente Capistranâ fidei defensor & auctor,
Ecclesiæ tutor, Christi tuba, tum Ordinis ardens
Fautor in orbe decus, tum vericulator & equi
Et vitæ speculum, doctrinæ maximus iudex
Laudibus innumeris jam possidet astra Beatus.
Vixit annos XCI. M. III. D. XXII.*

F I N I S.

INDEX RERVM.

A.

Abbas anonymus incendio extinctus, cū fer-
reā catenā reperitur. 134. b. *Tumulum*
eius imprudenter calcans punitur 134. b
Abbas Augiæ diuitis S. Pirminius 59. b
Abbas Eberspergæ S. Reginaldus 114. b
Augustæ ibidem.
Abbas Biburgi S. Eberhardus 133. a
Abbas I. in Altonis cænobio, Alto 68. a
Abbas Batani Bojorum S. Seuerinus 26. b
Abbas Eluaci S. Wiſſerpus 50. a
Abbas Alachij S. Godehardus 109. b
Abbas Ratissone B. Ramuoldus 119. b
Abbas Prūſenningensis B. Erminoldus 124. b
Abstinentia B. Guntheri 112. b
Abodiacum castrum, ubi natus S. Henricus
Imperator 104. a
Adalberti absentis mortem præſenſit B. Her-
luca ejusdē inferna supplicia prædixit. 51. b
Adalbais à B. Herluca post mortem tenui nu-
be velata videtur 51. b
Adalualdus puer, filius Theodolindæ Longo-
bardorum reginæ, cum matre regnum ad-
ministrat 35. b
Adalulfus Gundebergam ad stuprum inui-
tat 36. b. *Eandem apud maritum falso ve-*
nesfici accusat, ibidem. Ejusdem vicarius
duello vincitur 36. b
Admontanum cænobiū lustratum à S. Thie-
monne 123. a
S. Adriani gladio cingitur S. Henricus Impe-
rator 105. b
S. Adrianus ab Henrico inuocatus apparet,
exercitum præcedit 105. b
Adicula S. Wolfgangi celebrata 96. a *In-*
genti miraculo se erga S. Wolfgangum in-
clinat 97. b
Ædes sacra primigeniis Noricæ doctōris Lau-
rentij 11. b
Agni sancti Floriani fonte hausto sanātur 18. b
Aſia Mart. 21. a, qui vitā ipsius scripserint 21. a
Ad cam diuertit S. Narcissus, à Gaio Rhatia
præſide fumo necata 21. a
Afflicatio membrorum S. Wolfgangi 97. a
Agilolfingi Boicæ imperantes 10. a
Agilulphus Longobard. rex per conjugem

Theodolindam ex Ariano Catholicus 35. a
Ahenobarbus fregit Bojorum potētiam 10. a
Henrico, principis titulo insignito Austriæ,
ac nonnullas Boicæ toparchias assignat 10. a
Proſcribit Henricum Leonem Bojorum ac
Saxonum principem 10. b *Boicam redgit*
Schirensibus, ex quib. Otho, non Saxo. ibid.
Aſtadianus Episcopatus à S. Bonifacio ex-
citatus 72. a
Alba Græca Belgradum siue Nandoralba à
Turcis oppugnata 159. b
B. Albertus socius S. Eberhardi 56. a 68. b. *in*
Scotia natus 68. b *Romam petit, ibidem.*
Septimus Ratissone Episcopus, ibid. eodem
cum fratre tumulo clauditur 68. b *varia*
eius peregrinationes ibidem
Alſaſſensis Archiepiscopus fuisse dicitur 68. b
Albertus comes Bogianus Winburgensis cæ-
nobij conditor 128. a *à B. Guiljelmo pere-*
grino sanitati reſtituitur 128. a
Altmannus antistes fatiscens S. Florianicæ
cænobium in majorem splēdorem eduxit 18. a
Albertus Magnus dæmonis insidias repellit,
151. a Prouincialis Dominicanorum per
Germaniam instituitur, ibidem. est pro
Generali, ibidem. Familiam S. Domini
passim auget, propagat, maxime per Ger-
maniam, ibid. pedes longissima itinera cō-
ficit, ibid. alienā misericordiā viuuit, ibid.
Confessionem generalem quotannis præſidi
suo faciendam suis præcepit, ibid. Peculium
omne ab singulis abdicatum, ibid. Ratisso-
nensis Episcopus creatur, ibid. honores su-
git, 151. b Quomodo se in Episcopatu gesse-
rit, ibid. Episcopatu se abdicat, ibid. iterū
ad docendum se confert, ibid. inter docen-
dum diuinitus obmutescit, causamque ejus
aperit, ibid. Quotidie locum sepultura sue
contemplatur, 152. Cohortatio ad fratres
ante mortem, ibid. Mors, funus, concursus,
lacrymæ populi, ibid. Colonia sepelitur. E-
pitaphios, ibid. Corpus ejus per trecentos
& triginta annos incorruptum, ibid. Ad-
monitio ad adoleſcentes, ibid. Scriptores
vita illius, atq. alia de eod. ibidem.
Altonis monasterium à quo cōditum, reſtau-
ratum 68. a
Alachiani

INDEX.

- Altachiani cœnobij origo 56. b. 59. b. 60. a
 Altabenses Sancti, Gothardus, 109. b Gyn-
 therus, 112. b Pirminius, 59. b Thimo,
 121. b
 S. Alto Abbas in Scotiâ natus, in Bauariâ mor-
 tuus, 68. a Cælesti voce Bojam petere jube-
 tur 68. a In Bauaria Monasterium condit
 68. a Publica liturgiâ colitur V. Idus Feb.
 68. a
 S. Ambrosius honorat sanctorum Martyrum
 cineres presat. 3. a
 Amerpachiensis cœnobij origo 59. b
 S. Amor discipulus S. Pirminij 59. b
 Abbas Amerpachiensis 59. b
 Anassus, siue Aneus, seu Ane sum flumen Hun-
 nos à Bois diuidebat 10. a In illud mersus
 S. Florianus 18. a
 Angelbertus cœnobium Benedictinorum assi-
 gnauit Augustinianis 18. a
 Angelus B. Fridericum ad ægrum excubantē,
 solatur, ægrumque sanat 157. a
 Angelus militans pro S. Henrico 105. b
 S. Anianus cum S. Marino 40. annis vitâ de-
 git in solitudine 54. a. b
 Andecensium comitum in Deum religio 112. a
 Andecensis mons omnium miserorum asslum,
 presat. 5. a
 Andecenses Sancti, Elisabetha, 137. a Hed-
 vigis, 147. a Mechthildis, 128. b Otho,
 112. Rathardus, 85. b. Ratho 90. a
 Annuersario cultu Curie colitur S. Lucius
 14. a
 Antistita Dieffensis, Edelstörtensis B. Mech-
 thildis 123
 Antistita Erentrudis Salisburgi 41
 Appulia ab Henrico Imp. deuicta, & imperio
 subiecta 105. a
 Apostolus Norici & Rætiae S. Lucius Brita-
 niæ rex, 14. a Curie mortuus, 14. non fuit
 Martyr ibid.
 Apoplecticos curat S. Erentrudis 41. b
 Aquilinus prefectus Laureaci acerrimas qua-
 siones in Christianos exercet, 18. a Qua-
 draginta varijs cruciatibus affligit, ibid.
 S. Florianum fustibus cædi, ferro lacerari,
 in flumen Anassum precipitari iubet ibid.
 Aquileia 4
 Aquis mersus S. Florianus 18. a
 Aqua repente scaturit, bonèq; S. Floriani cor-
 pus ad sepulchrum deferentes, sitique defe-
 ctos reficit 18. b
 Aqua S. Floriani repente scaturiens, hausta
 multis saluti fuit 18. b
 Aquis mergi non potuit S. Quirinus, quamuis
 saxo alligatus, priusquam à Deo id impe-
 traret 23. a
 Aquater B. Mechthildi in vinum mutata 128. b
 Ariani S. Valentinum Episcopum in exilium
 eijciunt 24. b
 Arianos S. Wieterpus Episcopus August. im-
 pugnat 50. a
 Arnulphus comes Voburgius Præpositus ad S.
 Emmeramum 4
 Astus quatuor virginum admirandus pro de-
 fendenda castitate 38. a
 Attila tyrannus 4
 Attila tyrannus quomodo interierit 26. b
 Auentinus refutatus 32. a
 Augia diues olim insula à S. Pirminio habitata,
 variisque serpentum monstris expurgata,
 58. a. b. Aedes sacra cum cœnobio cõdita, 58. a
 celebratur à vicinis, 58. a, prius Orva di-
 cta 59. b. 58. b
 Augienses Monachi quanto in precio habiti,
 58. b Monachorum Colonia inde aliò ducta,
 58. b. 60. a
 Augia diues curita dicta, 59. valde floret, 94. a
 Miraculis S. Pirminij etiam post mortem il-
 lustrata 60. a
 Augia institutus S. Wolfgangus, 94. a Semi-
 narium optimorum Episcoporum 94. a
 Augusta Vindelicorum S. Lucius multos ad
 fidem perducit, 14. a multa ibidem perpeti-
 tur, 14. a, reliquie ibidem asservantur, 14. a
 Aurelius Bojonius 12. a
 Autharis Longobard. Rex, Theodolinda ma-
 ritus, Arianus sublatu veneficio 35. b
 Auis S. Floriani corpus custodit 18. a
 Auis cocta è patina auolat precibus S. Gyn-
 theri 112. b
 Auxilium S. Floriani in incendijs, 18. b in bel-
 lo ibid.
 B.
 Batava Bojorum corpus S. Maximiliano trās-
 latum 16. a
 Batavorum Sancti, Valentinus Episc. 25. Pil-
 grinus Episc. 95. b Severinus Abbas 27
 Bauaria

INDEX.

- Bavaria veteris & novae fines*, 10. a, merito sancta indiget anda *prae*. 4. a
- Bavaria nunquam simul tota post receptam fidem à fide defecit* 4. a
- Bavaria Lutherum totum excussit* 4. a
- Bavaria in quatuor Episcopatus diuisa à S. Bonifacio* 71. b
- Bavarorum Apostoli*. B. Lucius rex, 14. S. Laurentius non Mart. 11. b, S. Severinus abbas Batavis, 26. b, S. Rupertus Episc. Salisburgensis, 40. a, b, S. Bonifacius 71. b
- Bauo siue Bruno comes, postea Leo IX. pōt.* 117. b
- Beata Virgo, vide Maria.*
- Beandorum paucitas exemplo ostensa* 152. b
- Bellum à Carolo Martello Boijs infertur* 66. a
- Benedictio mensa à S. Corbiniano quantitas estimata* 65. a
- Benignitas in pauperes* S. Maximiliani maxima, 16. a, S. Wolfgangi Episcopi 98. a
- S. Bennonis cultus Monachij* *prae*. 5. b
- Bernriedense canoniū adiit* B. Herluca, ibiq. diem ultimum clausit 51. b
- B. Bertha in Boica, nata, denata, Biburgi condita*, 132. a, nudapedes onera saxorum subit in moliendo templo 132. a
- B. Bertoldus Ratisspona natus, denatus*, 152. b ex S. Francisci familia, ibid. quis ejus magister, ibid. eloquentiae ejus vis, ibid. auditorum ejus saepe centum millia censa, ibid. vita ejus cum vita Christi comparatio, ibi. femina sub ejus concione repente extinguitur, reuocatur, causa reditus indicat, 152. b quibus in locis praedicauerit, 154. a, inter cōcionandum cognoscit obdormitionem Magistris sui Davidis 154. a
- Bertoldus IV. avus S. Elisabethae*, 137. a, *prae*. tor & princeps Meraniae, Carinthiae, &c. 137. a
- Bertoldus princeps, fautor S. Pirminij*, 59. b
- Biburgum canoniū* à B. Bertha fratribusq. conditum 132. a, 133. a
- Bohemia olim sub Episcopatu Ratissponensi*, 97. b
- Bohemiam Apostolus lustrat* S. Wolfgangus, 98. a, Episcopum illis creat ac mittit Adalbertum 98. a
- Boicam ad fidem deduxit* S. Rupertus 40
- Boica post Evangelij acceptam lucem, non spectavit haereticum tenebras, ut alia gētes*, 11. b
- Boijs quādo lux Christiana fidei affulsit*, 12. a
- Boij, siue Tolisto-Boij idem qui Galatae*, 11. b
- Bojorum gentē sigillatim accedit* S. Bonifac. 71. b
- Boij per Reginotrudem Theodori Bojorum ducis conjugem Christi iugo subiecti* 35. a
- Boleslaus Bohemus à S. Henrico victus* 105. a
- Boleslaus Sarmata à S. Henrico victus* 105. a
- S. Bonifacius S. Pirminium Gamundij interfecit*, 58. b consilia cum eo communicat, ibid. apud Frisios Evangelium promulgat ibid.
- S. Bonifacius Archiepisc. Moguntinus*, 71. a, b in Britānia sanguine regio natus, 71. a, prope infans ingreditur canoniū: sacris initiatur, 71. a, Christiani nominis propagandi venit in Frisiam, ibidem. Romam, 71. a inde Legatus in Germaniam, ibid. Episcopus insignitur, amplissima potestate donatur, 71. b, in Thuringia & Hassia que egerit, ibid. laboris socios ex Anglia vocat, 71. b singillatim Bojorum gētem accedit, ibiq. tria potissimum efficit, 71. b, haereticum Evensolum ab Ecclesiae communione reiecit, pseudoepiscopos remouet, 71. b, 72. a, multas passim in German. excitat sacras ades, 71. b ter Romam adiit, 71. b, Bauariā in quatuor Episcopatus diuidit, 71. b, excitavit sedē Aistadianam, 72. a, celebrat Ratisspona synodum Episcoporum, 72. a, Fuldense monasterium condit, 72. a Ostrachae Frisorum cum socijs trucidatur, 58. b, 72. b, corpus ejus Fuldae servatur 72. b
- Boues corpus S. Floriani ad sepulturam deferretes*, sitique defecti salienti scaturigine refectioni 18. b
- Brigitta S. Henrici soror*, 98. a, à S. Wolfgango instituta ibid.
- Britannia multos in Germaniam misit Apostolos* 14. a
- Britanni plerumq. se gentium saluti impendebant* 71. a
- Britanni cum S. Lucio rege à Fugatio & Donatiano sacris mysterijs initiati* 14. a
- Bruno siue Bauo comes, post Leo IX. P. M.* 117. b
- Bruno Archiepisc. Colonienfis, studiosus S. Wolfgangi* 95. a
- Bruno episc. August. S. Henrici Bauari & Imp. frater*, 98. a, à S. Wolfgango institutus, 98. a ejus insignia 103. b
- S. Burchardus Herbipolensis episcopus* 71. b
- Burgūdiones diuinitus victi à S. Henri.* 106. a Calceos

INDEX.

C.

Calceos suos exuit & pauperi induit S. Elisabetha 143.b
 Camina quis locus, 64. b, 65. a, Ecclesie Frisingensis adijcitur 65.a
 Campestris ciuis nobilis Augusta à S. Lucio cum alijs ad fidem traducitur 14.b
 Canonici à S. Wolfgango ad disciplinam reformati 95.b
 Cantherius in porta. prou. 10.a
 Capistranum Marforum Ciuitas 160.b
 Capistranus unde nomen traxerit 157.b
 Carinthia & Merania princeps Bertoldus IV. 137.a
 Carbonarius, in medio incendio à S. Floriano conseruatus 18.b
 Carnis abstinentia S. Guntheri miraculo declarata 112.b
 Carnifex S. Florianum in flumen demergens, repente luminum crepantium usu priuatur 14.a
 Carolus Magnus iubet Sanctorum vitas conscribi, pref. 2.b, à S. Bonifa. baptizatur, 72
 cur Magnus dictus. compositus cum Magnis 78. ubi natus. quib. parentib. ibid. genus ab Agilolfingis Boijs traxit, non hi ab illo, nisi poster. ibid. Eginhardus scriptor vitæ, ib.
 Ingelsheimum patria, ibid. Caroloburgi alij natus, ibid. de patria sub indice lis est, ib.
 patria auctoris iudicio incerta, ibid. Aulus Martellus, pater Pipinus, ibid. prelia Caroli M. varia, ibid. Thassilo & Carolus nati eod. anno ibidem
 Caroli M. studia, mores, coniugia, bella, religio, cultus numinis, edes sacre, mors, 79. & seq. copiose. consecratio, 82.b. in scriptio tumuli, 82. b, Episcopis, nouem sedes posuit, 80. b
 cilicium fere semper gestabat, 80.a, alia pretere multa ibid.
 Carolus Martellus Pipini non regis, filius Frisus habet, 71. contra Boios mouet, 66.a, b. iterato victoreuadit, ibid. ingentem gazam deportat, ib. S. Pirminij fautor 59.a, b
 Castimonia egregij exempli in Gundeberga Longobardoru regina, 36. b, item filie Gilulsi Forouliensis ducis, cu trib. sororib. astu mirabili utentib. 38.a. eandẽ cõprobanit ignitis vomeribus calcatis S. Chunegundis, 109.a
 Celeia oppidum Pannonia, patria S. Maximi-

liani Laureacensis Episcopi 61.a
 Censura sacra, vide excommunicati.
 Cerei innocentium, S. Seuerini precibus diuinitus accensi, prateriti sacrilegorum 29.a
 Chisma pro Confirmationis sacramento miris modis multiplicatum 60.a
 Christiani quidam metu suppliciorum Marti operati sunt 16.b
 Christianorum integritate, miraculisq. permotus S. Lucius fidem amplectitur 14.a
 Christiani precibus suis M. Aurelio Imperatori victoriam obtinent 14.a
 Chrotildis Francos ad Christi fidẽ adduxit, 35.a
 S. Chrysostomus cur Sanctoru tumultos adierit, prefat. 3.b
 S. Chunegundis unde orta, 109. a, virginitatẽ suam candenti ferro probat, ib. in virginum cænobia Babenberga à se extructo Deo se emancipat, 109.a. alia de ead. ibid. Chunibaldus & Gisilarius præsbyteri in Boica cõuertenda socij S. Ruperto 40.a
 Cilicium fere semper gestabat Carolus M. 80.a
 Cilicio item plurimum usa S. Hedviggis, 147.a
 item S. Elisabetha 138.b
 Cineres Sanctoru honorat S. Ambros. pref. 3.a
 Cinere moriendi locus constratus à S. Gunthero 101.a
 Cingulũ S. Pirminij salutare parturiẽtib. 60.a
 Clingorius S. Elisabethæ natalẽ predicat, 137
 Comitum Andecensum pietas 112.a
 Cænobiũ nomine S. Lucij Curia erectum, 14.b
 Communio sacra ante pugna à militibus obita, 105.b
 Communicauit ante mortem S. Wolfgangus, 98.b
 Conciliabula in Alexandrũ P. celebrata, 133.b
 Concio B. Bertholdi centum millium hominũ, 152.b, admirabilis euentus 152
 Confessionis gratia feminareuixit 152.b
 Confessus Eucharistiam recipit ante mortem S. Wolfgangus 98.b
 Confirmationis Sacramentum à S. Pirminia multum administratum 60.a
 Coniugium sanctum SS. Henrici & Chunegundis, 101. S. Elisabethæ & Ludouici, 137. S. Hedviggis & Henrici barbati, 174.
 Coniuges principes penitentes, 65.a
 Conradus Marburgius confessarius S. Elisabethæ, 137.b. 138.a, cibis omnibus Elisabetha Ee interdi-

INDEX.

- interdicit ex iniusto partis 138. a
 Consecrata res, etiam cibi, quam sanctè habende, 65. a
 Constant Imperator Longobardis bellum inferens impeditur à S. Ioanne Bapt. 36
 Constantinus Magnus iubet Sanctorum vitas conscribi pref. 2, b
 Constantia S. Quirini in obeunda morte, 23. a
 24. a. à Prudentio celebrata 24. a
 Constantia S. Maximil. dubios confirmat, 16. a
 Constantia S. Floriani 18. a
 S. Corbinianus Episc. Frising. 62. b, ex Gallis oriundus, ibid. ob sanctitatis famam crebrò aditur, ibid. Romæ angulū ad D. Petri impetrat, ib. creatur Episc. donatur sacropalio, ibid. in Gallias cum summa potestate remittitur, 64. a, miraculis fulget, ib. Melodunum se recipit, ibid. Romam iterum tendens in Norico laborat, ib. innitatur ad Frisingensem sedem, ibid. eius iussu versus equi necati sarcinā portat, 64. a, 65. b, à Luitprando & Grimoaldo cum veneratione excipitur, 64. b, veneratur reliquias S. Valerini, 64. b. Grimoaldo de iniusto thoro culpat, 64. b. Supplicium non horrescit. S. Ioannis Baptiste imitator, 64. b, coniuges penitentes recipit, in melius restituit, 65. a
 Caminā ad Ecclesiam Frisingensem adiungit, ib. de conuiuium principum indignabundus exilit, ibid. consecrationē mensā quanti fecerit, ib. fontem precibus impetrat, 65. b. ad S. Stephanic celesti flāmā fulgentē cōspicit, ib. veneficā insigniter multat, ib. ob feminā irā mortis periculū adit, & euadit ib. principib. exitium minatur & vaticinatur 66. a, percussoris designati infamis inberitus, 66. a. Hugoberto baptismi federe cōiūctus, & ab eo humaniter exceptus, 66. a, mortis diē & horā prænnunciat, ibid. Frisinge defunctus Maij se cōdi curat, 66. b. die obitus designato sacrificat, ac mox domi signo crucis formato sanctè expirat, ibid. Funus Frisinge curatū 66. b. dierum 30. pluuia, ib. corpus exhumatū integrū ac viuidi coloris Maias deportatum, ib. Sanguis ē naribus fluit, ib. Miracula circa transuentionē, ib. à sepulturā nocte tertiā in tēplo fulgor odorq. mirificus sparsus ib.
 Corona fulgida super caput sacrificantis B. Bertoldi visa 154. a
 Coronam deposuit S. Elisabetha dum rebus diuinis interesset 137. a
 Corpus S. Floriani aquis mersum, & ad saxum adherens, ab aue custoditur 18. a, b
 Corpus exhumatum S. Corbiniani integrū ac viuidi coloris, Maias deuectū, 66. b. integrū item B. Alberti Magni
 Corpus S. Bonifacij Fuldæ seruatur 72. b
 Corpus S. Maximiliani Batana translātū, 16.
 Corpus S. Dionysii Areopag. Ratisspona seruatur 114. a
 Cruce lignēā ad miraculū vsus S. Pirmin. 95. b
 Cruce signat coniuges principes penitentes S. Corbinianus 65. a
 Cruce in fronte format à obit S. Corbinianus, 66
 Crucem contra Turcas prædicauit B. Ioannes Capistranus 159. b
 Cunegundis, vide Chunegundis.
 Curia B. Lucius obdormijt 14. b
 D.
 Damon in cultu monachi B. Alberto M. insidiatur 151. a
 Damon B. Herluca candelam extinguit, 51. b
 precibus ab illa abigitur ibid.
 Demones in forma serpentum 60. b
 Demones à S. Wolfgango expulsi 98. b
 Dæmonū terribilia in S. Wolfgangū, 96
 Dalmatica vestis S. Pirminij salutaris parturientibus 60. a
 Damastia idem cum Dieffen 90.
 Damnandorum multitudo horribili exemplo declarata 152. b
 Danos ephebos conuersos abducit S. Bonifa. 71
 Dauid de Augusta Franciscanus, 152. b, eius beata mors & scripta 154
 Debora Abimelecis interfecitrix 38
 Deciana persecutio S. Maximilianū sustulit, 16
 Decurio sacrorum S. Wolfgangus 94. b
 Dieffen se cænobium conditum à B. Rathardo, 85. b
 S. Digna cum S. Afra August. & flammis tradita 21. a
 Diocletiani per præfectum Aquilinū in Christianos furor Laureaci 18. a, b
 S. Dionysii Areopagita corpus Ratisspona seruatur 119. a
 Diploma S. Leonis IX. corpus S. Dionysii Ratisspona asseruari non esse confictum 119. a
 Diuitia-

INDEX.

Diuitiarum contemptor S. Maximilianus, 16
 Diuortium inter coniuges principes 65. a
 Donatianus & Fugatus missu Eleutherij P.
 M. Britannos sacris mysterijs initiant 14. a
 Duellolum secreta & incerta causa finit, 36. b
 Dynastæ Schvvarzeburgij petūt à Leone IX.
 ut ab itinere diuertat ad sacellum S. Crucis
 consecrandum. 118. a

E.

Ebo antistes prædixit S. Eberhardo constan-
 tiam 133. a
 S. Eberhardus abbas Biburgensis, 132. a, illustri
 comitum genere natus, 132. b, mater eius æ-
 di sacra fruenda saxa apportat, ibid. fit ca-
 nonicus, 132. b, fugit in monasteriū Baben-
 berge, à preposito extrahitur. mittitur in
 Gallias, ib. reuersus ex Gallia denuò mona-
 chum induit, 133. a, Abbas primus fit Bibur-
 gi, ibid. fit Episc. Salisburgensis. ibid. contra
 Pontif. non subscribit cum cæteris Episcopis,
 133. b, eius in miseros & tenues amor ac stu-
 dium, ib. sordes, vomicas, saniem ipsorum cõ-
 trectat, ibid. leprosum suis manibus SS. Eu-
 charistia impertit. reiectam ipse sumit, le-
 prosus euanesceat, 133. b. monachum ob vini
 haustum largiendum Ratissponam vsq. di-
 mittit, 134. a, plurima supra naturam pa-
 trat, ibid. sub mortem regulos Germaniæ
 conciliat ibid.
 Eberhardus siue Erhardus opilio Frisingæ, 87. b
 conditus in ade S. Michaelis ibid.
 Eberspergæ abbas S. Reginbaldus 114. b
 Ecclesiasticorum bonorum directores æternis
 ignibus deuouentur à Theodolinda 36. a
 Euilastij præsidis in Christianos edicta tyranni-
 ca 16. a
 Elephantia in curat S. Erentrudis 41. b
 Eleemosyna B. Friderici miraculo insignis,
 157. a
 Eleutherius pontif. Rom. Fugatum & Do-
 natianum in Britanniam mittit ad conuer-
 tendum S. Lucium 14. a
 S. Elisabetha Andreâ rege Vngariæ nata,
 137. a, ejus natalis atque mores à Cingforio
 prædicti, ibi. quadrimula ad sponsum edu-
 canda defertur, 137. a, coronam dum rebus
 diuinis assistit ponit, ib. ob innocentiam in

patriam remittere voluit socrus, 137. b, Lu-
 douici sponsi in eam amor, ib. ejus obediendi
 studium salutis moderatori, 138. a, etiam re-
 gina subinde esurit, ib. omnem ornatū vel
 abiecit, vel cilicio asperauit, b. liberos gignit.
 Hermannum filium die lustrico Deo offert,
 ib. liberalitas in pauperes, 138. b, vilissimo-
 rum casas subit, vlcerosos manibus tractat,
 ib. vilitas eius vestitiū, & alia præclara. ibid.
 Eloquentiæ vis B. Bertoldi 52. b
 Eluanus & Meduinus legati ad summum pon-
 tif. missi à S. Lucio pro impetrandis Do-
 ctoribus Christianis 14. a
 S. Emmeramus Episc. Ratissponensis, 45. b,
 quos vitæ sue scriptores habuerit, quam pa-
 triam, 45. b, in Boicam delatus, ibid. status
 Bauariæ tempore aduentus S. Emmerami,
 ibid. Sigibaldus consule Ratissponensis natus
 de uirginat Vtham Theodonis principis fili-
 am, 47. a, Emmerammus culpam in se con-
 ferri patitur. ib. iter Romam adornat, ibid.
 Lantbertus Theodonis frater S. Emmera-
 mum insequitur, assequitur, crudeliter oc-
 cidit 47. b miracula in morte & post mor-
 tem, ib. Lantbertus profugus, 48. a, Theodo-
 S. Emmerammo cænobium ponit, 48, Fran-
 cisci Grünebaldi locus de S. Emmerāmo, 48
 Lantberti posteritas luit eadem S. Emme-
 rammi per trecentos annos ibid.
 Emerita soror germana S. Lucii cum illo pere-
 grinorum habitu in Rhatiam venit, 14. b
 per ignes fidem Christo comprobauit, ibid.
 B. Engelmarus Eremita & martyr ab eremi
 socio occiditur, 117. a, Winburgi colitur, ib.
 Episcopatus quatuor à S. Bonifacio in Bauaria
 instituti, 71. b, 72. a
 Episcopatuū in Bauaria ante S. Bonifacium
 nulli certi fines, nec certa successiones Epi-
 scoporum, 72. a
 Episcopis in reformandis cænobiis & canonicis
 exemplum præluet S. Wolfgangus 95. b
 Episcopi officium & cura in populo instituendo
 ibidem
 Episcopis ratio reddenda 96. a
 Episcopus negligens abscondat se ob neglectum
 officium suum 96. a
 Episcopi conuiuatores sint pauperes 98. b
 Episcopi viuendi ratio & ordo 98. b
 Episcopi constantia in defensione Ecclesiæ &
 Ecclesiæ

INDEX.

- Ecclesiasticorum bonorum* 123.b
Episcopi fauor potior in pontificem quam Imperatorem 134.a
Episcopi vita ratio memorabilis in S. Eberhardo 133.b
Epitaphios S. Bonifacii 72.b
Eptaticus quis locus, 50.a.b, in eo sepultus S. Victorpus Episcopus Augustan. ibid.
Eptatici habitat B. Herluca, indeque expulsa in Bernriedense canobium venit 51.
Equitrium colorum 60.b
Erbo abbas Babenberge 133.a
Erēmi in Heluetia canobium incoluit S. Wolfgangus monachus, 95.a. ibidem sacris initiatus à S. Valrico episc. Augustano 96.b
S. Erentrudis Iuuanij sacris virginibus preest. 41.b, ad vilissima quæq. officia se demisit, ibid. post mortem varios in mortales beneficia, Eius natalis, ibid. elephantia in curat 41.b
Erenuolfus primus in Bauaria hereticus 71.b
S. Erhardus episcopus: Boiusne, an externus fuerit, 56.a, Ratissone institutus, ib. episc. Ardakadensis, ibid. Episcopatum Treuirensē fugit, ibid. morbos curat, ibid. S. Otiliam S. Baptismotingit, eiq. visum recuperat, ib. Consecratur à Leone IX. ib. eiusdē socij qui ibid.
Ericus Foroiliensium dux, multis victoriis clarus, ferro cadit 76.b
Erimbertus S. Corbiniani frater, episcopus Frisingensis 72.a
*B. Erminoldus Abbas, domo Sueuus, 124.b, Priifeninge Canoliarcha in Bauaria, ib. Magister B. Erminoldi ibid. Lorfacensis Ecclesie prefectus, ibid. Simoniam execratur, ib. Henricus Imperator foribus excluditur ab Erminoldo, ob anathema, ibid. Erminoldus alter Ambrosius, ibid. iniurias beneficijs redimit, 126.a, S. Emmerami Religiosos sibi placat, ibid. est horreum pauperum, ib. Deus Erminoldicæ nobis succurrit, ibid. b, clausas portas ingreditur, ibid. Disciplina religiosa acerrimus vindex, ib. pigros, otiosos, vagos persequitur, ibid. à suis caditur, ibid. caelesti viso ante mortem recreatur ibidem
Error eorum, qui ex S. V. Victorpo Episcopo Augustano B. Fortunatum faciunt 50.a
*Erbo Abbas Augiensis, successor S. Pirminij, 59**
- Etico comes, primus cōditor monast. S. Altoni 68*
SS. Eucharistia S. Eberhard. manib. suis agn impertit, reiecta ipse sumit, leprosus euasceit 133.b, in Eucharistia pueri forma Christus videtur Wedekindo Saxonū principi, 81.a, Eucharistia se premuniūt milites pugnaturi, 105.b
Eucharistia ante obitū suscipit S. Wolsf. 98.b
Eucharistia à calite impertitur B. Frider. 157
SS. Eutropia & Eunomia Augusta cum S. A. fra combusta 21.a
Excantationes & incantationes illicitæ, 65.b
Excantationis vis irrita, 66.a,
Excomunicati mortui tēplis egreditur sub sacrificiū soluti ad tumulos redeunt 109.b
Exemplo bono Christianorum S. Lucius conuertitur 14
Exemplo Agilulphiregis ex Ariano Catholici, populares quoque heresin abiciunt 35
Exemplo matris filia quog. sancta efficitur 36.b
Exemplo Theodonis principis tota gens Boica Christo nomina dat 40
Exempli boni vis 95.b
Exul S. Valentinus Batauiensis Episcopus 26
- F
- Falco mons à S. V. Volfgango aditus* 96.b
Fauariensis canobij origo per S. Pirminiu, 59.b
Felerheus Rugiorum rex ingenio miti 28.b
Febris pellende utilis fons S. Pirminij 59.b
S. Felicitas B. Herluca ob mendaciū officiosum corrigit 51.b
Ferro candenti virginitatem probat S. Chlunegundis 109.a
Fides in Britannos per Fugatiū & Donatiū importatur, 14.a In Noricum & Rhetiam à S. Lucio ib.
Fidei causa multa perpeffus S. Lucius 14.b
Fidem Christi ubi prædicauerit S. Lucius, 14
Fides Christi per feminas ad varias gentes peruenit 35.a
Fidei Catholica susceptio quanta bona in Agilulpho rege effecit 35
Filij triginta duo Comitæ Abenspergensis, 103
Flagrūs casus S. Rupertus Bojorum Apostolus, 38.b
Flāmis cōbusta Augusta Vindel. S. Afra 21
Flammis à Sclauis injectus S. Marinus 54
S. Florianus tribunus militum ultro se hostibus Christianorum offert 18.a, Dijs adolere negat, ibidem. post varia supplicia in flumen

INDEX.

- flumen Anassum proicitur ibid. 12. a, apparitor deturbans illum excacatur, ibid. corpus eius in saxo herens ab alite seruatur, ib. fons agros curat, ibid. ad sepultas eius reliquias mortuus ad vitam redit, ibid. incendio carbonarium eripit, ibid. b, in eius memoriam templum cum cænobio conditū, ibid. boues corpus ad sepulturam deferentes siti liberat ibid.
- Flumina alta pedibus à Sancti transit 98. b
- Femina mores, 65. a, mala malus exitus, 66. a
- Femina in concione B. Bertoldi subito præ nimia scelerū detestatione extinguitur, redit confessionis gratia, narrat de statu alterius vite 152. b
- Fons repente natus, aqua bobus corpus S. Floriani ad sepulturā deferentibus largitur 18. b
- Fons precibus S. Pirminij elicitus 59. b
- Fons precibus S. Corbiniani extitit. 65. b
- Fons pedo S. Wolfgangi productus 96. a
- Fortuna ludibrium in Gundeburga Longobardorum regina, 38. Idem maxime in Pilitrude S. Corbiniani vexatrice 66. a
- Franci per Chrotildem Christi iugo subiecti, 35. a
- Fridericus Abenobarbus grauissimas cum pontifice inimicitias exercet 133
- Friderici in S. Eberhardum veneratio 134. a
- Fridericus Felethei & Gise filius in custodia ab aurificibus obfes tenetur 28. b, 29. a
- Fridericus Archiepiscopus Salisburg. 95. b
- B. Fridericus Augustinianus Ratissone, 157. a
- literarum rudis, non item rerum diuinarum, ibid. Virtutes eius & prodigia tabulis expicta, ibid. in pauperes effusus, ibid. panes pauperibus destinati in cædua ligni schidia ad occursum Prioris mutantur, mox innaturam redeunt suam, 157. a, obediendi studium magno miraculo declaratur. ib.
- Angelus mediā hieme illi rosas offert, 157. a
- SS. Eucharistia à calite impertitur, 157. a
- Angelus illum ad agrum excubantem solatur, agrum interim sanat, 157. Multi à funeris contactu sanati 157. a
- Frisinga Boiorum olim regia 64. a
- Frisingenses Sancti, S. Corbinianus Episcopus, 62. b S. Eberhardus opilio 87. b
- S. Leo IX. pontif. 117.
- Fugati ab Eleuthero P. in Britannias missi 14. a
- Fruxina eadem qua Frisinga 117. b
- Fuldense Monasterium à S. Bonifacio conditum 72. a
- Fur à S. Wolfgango defensus 98. a
- Furiosi curati à S. Wolfgango 98. a

G.

- Galata Boij Asiatici seu Tolisto-Boij ex Boijs orti 11. b
- Galatarum Doctor SS. Petrus & Paulus, 11. b
- Gaius Rhatia præfes S. Afram cum ancillis flammis addicit 21
- Gamundium à S. Pirminio cultum & sacratū 58. b, 59. a
- Gamundianicæ cænobij origo ibid.
- Ganboldus, seu Garibaldus Ratisspon. episcopus 72. a
- Gebhardus Archiepiscopus Salisburg. 121. b
- Geminipontis ciuitas 60. a, b
- Genginhacensis Cænobij origo, 58. b, 59. a
- S. Georgius à S. Henrico in bello inuocatus, 105. b
- Germani à Britannis, Scotis & Hibernis sepe infide edocti 14
- Germanis Marcomannis & Boijs quando lux Christiana religionis, & quomodo affulserit 12. a
- Germania pietas labascit, 56. b, ei ut succurrat, oratur S. Pirminius ibid.
- B. Geroldus Boiorum Prator, è Suenia, 76. a, Carolo Magno ab consilijs ibid. Hildegardis frater, ibid. patrimonium liberis carens, Augiensis & Sangallensi monasterio dilargitus, ibidem, Paderborna sacram ediculam condidit, ibidem. in bello dux copiarū Hunnico improuiso cecidit, incertum cuius virtute an scelere, 76. b, eius epitaphios, ibid. Sanctis Martyribus adnumeratus ibid.
- Gibuldus rex Alemannorum 29. b
- Gisa Felethei coniunx ingenio crudeli, 28. b
- S. Seuerino aliquid roganti impudentius respondet, 28. b, rite baptizatos denuo baptizat, ibid. Promisit S. Seuerino nunquā se eius petitionibus repugnaturam 29. a
- Gisela S. Henrici soror 98. a
- S. Godehardus unde oriundus, 109. b, religionem præ-

INDEX.

- nem proficitur, *ibid.* fit Abbas, *ibid.* sacerdotio initiatur à S. Wolfgango, *ibid.* fit Episcopus Hildeshemensis, miraq. patrat, *ibid.* anathemate percussos excedere templo iubet, de tūbis surgentes mortui egrediuntur, *ib.*
Gothi per Ingundem ad fidem Christi adducti 35. a
S. Gregorij Theologi de potentia Martyrū sententia, 35. a
Gregorius Armenus pōtificatū dimittit, 117. a
Gregorius Pontif. S. Corbinianum Episcopū creatum in Gallias mittit, 64. a. rursus ad Episcopale munus exercendum vocat, 64. b
Grimoaldus ob fratris defuncti ductam uxore grauiter à S. Corbiniano increpitus 64. b
de pane mensa cōsecrato proiecto redarguitur, 65. a. Patienter increpationem ferens satisfacere studet, *ibid.* Coniuratorum factione percussus interiit, 66. a. S. Corbinianū ad reditum frustra inuitat, *ibid.* bello petitur *ibid.*
Guelfo Boiorum Princeps ab Agilolfingis genus trahit 68. a. in orientem pro recuperandis Hierosolymis profectus, 123. b. circa Paphum extinctus *ibid.*
Guido Horbacensis cænobij locupletator, 59. a
eius error in tintinabulo transferendo, 59. a
60. a
B. Guilielmus peregrinus, 128. a. multa futura presentit, 128. a. Alberto Comiti valetudinem restituit, mortemque prædicit, *ibid.*
Post mortem apparet sibi que sacellum construi iubet, *ibid.* eius mors quando contigerit, *ibid.*
Gundeberga Theodolinda filia, regina Longobard. 36. b. eius pudicitia *ibid.* De venescio apud maritum falsò delata, *ibid.* vineta, dum innocentia duello facto appareret, *ibid.* Harodum in socium thori ac regni adscit, *ibid.* ille violata fide innocentē carceri mancipat, sed demum regno torq. restituit 38
Gunsus fluvius, in quem præceps datus S. Quirinus Laureacensis Pontifex, 23
S. Gutherus regia stirpe ortus, 112. b. monasterium ingreditur, à S. Godebardo firmatur, *ibid.* eius in virtutum studio progressus, *ib.*
ad S. Stephanum nondum id temporis Christianum, tertium vocatus, proficiscitur egre
ibid. regio epulo exceptus carnibus omnino abstinet, *ibid.* eius precibus cocta auis à mēsa auolat, *ibid.* Eremum ingressus, 37. annos ibiperdurat, *ibid.* Suum obitum Bredilao in alterum diem aperit, *ibid.* Corpus prodigiis prioris vitæ sanctimoniam declarat, 114. a. Diuis accensus, *ibid.* auctor fuit cænobij Rinichnachsensis *ibid.*
H.
Hac requies mea in seculum seculi, 60. a
Herefco in Bauaria tempore S. Bonifacij gemina causa 72. a
Hereticorum in Sanctos impia bella, præf. a. 3. a
Hereticus inter Boios primus Erenolfus, 71. b. eum S. Bonifacius ab Ecclesia communione separat anathemate, *ibid.*
Hereticorum fructus qui, 123. a
Harodi mala fides in Gundebergam reginam, 36. b. correctā demum, 38
Hartu vicus Archiepiscopus Salisburgensis venit ad S. Wolfgangum defunctum 99. a
Hedviga Alberti Comitis Pogiani uxor, 128. a. iuuat B. Guilielmum Peregrinum, *ibid.*
S. Hedvigis Andecensis principis Bertoldi filia, 147. a. Nupta Henrico Barbatō, *ibid.*
post senos filios vouit castitatem non abnuente marito, *ibid.* Tringinta annos à toro abstinet, *ibid.* rigor vitæ admirandus, *ibid.*
Hospita pauperum quotidie denorum tenorum, *ibid.* Cilicio corpus torquet *ibid.* miracula, *ibid.* Religionem proficitur, *ibid.*
Christus de cruce pendens precantē signat, *ibid.* Cracouia obit. *ibid.* in fastos SS. refertur, *ibid.* Curē Lutherani iudicium de ea, *ibid.* virtutes Sanctorum nauī hereticis, *ibid.* Curē calumnia aduersus Catholicos de nuptijs damnatis, *ibid.* b. Hedvigis nulum Missæ sacrificium neglexit cum interesse potuit *ibid.*
Henricus Boiorum princeps S. Henrici pater, eximie coluit S. Wolfgangum, 98. a. eius tumulus & Epitaphios Ratispona. 103. a. memoranda eius pietas, 103. a. pro Sancto cultus. 98. a
S. Henricus à S. Wolfgango institutus, 98. a
S. Maximiliani M. corpus Laureaco Batana Boiorum transfudit, 16
S. Henricus Imperator, 101
S. Henrici vitæ scriptores Σύγγραφοι Adelboldus

INDEX.

- dux & Dietmarus. 101. Dein alij atq. alij, ib.*
S. Henricus natus in Boica Abudiaci, 104. origi-
ne non Saxo, sed Bauarus, contra quam
adhuc pleriq. senserunt & scripserunt. 101. b
Auctor tamen amplius pronunciat, 101.
& seq. 104.
Henricus S. ex Caroli M. stirpe, 101. b.
Henrici S. Mater. 101. b
Henricum S. quomodo alij è Saxonum gente
deducant, 103. a
Henrici S. pater non Rixosus, 103. a. discrimen
inter S. Henrici patrem & Hezilone Sax-
onem, 103. a
Hezilo Saxo sepultus Gandershamij in Saxo-
nia. Pater S. Henrici Ratisponæ, 103. a
S. Henrici insignia, & Henrici Aucipis, Otho-
nis primi & Saxonum, & Henrici S. 103. b.
Henrici S. fratris Brunonis imago gētilitia 131. b
ania diuersa, liberi diuersi, & c. 103. b. Carionis
dubitatio, 103. b. Soror S. Henrici, 104. a
Henrici S. origo deducta ex Schirensibus, 104. a
S. Henrici institutor S. Wolfgangus, 104. b. Va-
ticinium S. Wolfgangi de S. Henrico & fra-
tre & sororibus, 104. b
S. Henrici sorores, 106. b
S. Wolfgangi aliud de Henrico imperatore va-
ticinium POST SEX, ibid.
S. Henricus sex annos continuos in expecta-
tione mortis transegit, ibid.
S. Henrici coniunx Kunegundis non fuit Pa-
latina Rheni, sed Mosellana, ibid.
S. Henrici & Kunegundis virgineum coniu-
gium, ibid. Othonis III. mors 105. a
S. Henricus rex Romanorum creatur 105. a
Heribertus Colonienfis septemuir & pontifex
inaugurat Henricum, ibid. 105. a. competi-
tores S. Henrici, 105. a. armis domiti ibi.
Hermannus Sueui regulum vincit, 105. a
Leopoldū Austriæ tetrarchā superat, 105. a
ab Ardoino Lōgobardo vincitur, 105. a. Ar-
doinum regno exuit, 105. a.
Henrici bella alia, Sarmaticum, Boemicum,
Belgicum, Gracum ad Trojam, Italicū seu
Appulum. Sclauonicum, 105. a. Saxonicum
105. b. aduersus Saracenos, 107. b. Burgun-
dicum 106. a
S. Henricus semper in bellis è calo suppetias pe-
tuit, 105. b. gladio S. Adriani se cingit, 105. b
voto se obstringit ante prælum, 105. b. SS
Martyres exercitum S. Henrici præcedunt
105. b. illustris victoria 106. a
S. Henrici clemētia erga hostes & victos, 106. a
mira narratio de agmine puerorum ab ho-
stibus missō, 106. a. b. quos Episcopatus in-
stituerit, quos instaurarit, 106. b. Cænobiū
Beneuentanum condidit, 106. b. quæ donā
passim Ecclesiis contulerit, 106. b. Baben-
bergenfis Episcopatus, 106. b. Pannonas seu
Hungaros ad Christi castra adducit, 106. b
sororem Gisclam Toxo despondet, ibid. ca-
stimoniam S. Henrici, 106. b. 107. a. cum
Marciano & Pulcheria comparatur, 107. a
S. Cunegūdis Augusta virginitas igne pro-
bata 107. a
S. Henrici in morte de Cunegunde dictum, ib.
de claudicatione, calculo, morbis, morte, vi-
sis in morte, mausoleo, epitaphio, elogio eti-
am non Catholicorum, 107. b. quare Baua-
riam non assignarit Saxoni 107. b
Henricus Episcopus Treuirensis familiaris S.
Wolfgangi 94. b
B. Herluca Sueua 51. a, prima eius ætas ibid.
morbo corripitur visumq. perdit, ibid. Ocu-
lum voto à S. Cyriaco obtinet, ibid. vilissima
munia obit. ibid. diaboli precibus abigit. 51. b
Officiosum mendacium multis lacrymis ex-
piat, ibid. visis celestibus fruitur, ibid. vitæ,
moderatore habuit Wilhelmum antisti-
tem, ibid. Eptatici S. Wictorpusei apparet,
ibid. Multa prædixit, præsertim Adelberti
damnationem, ibid. Venit in Pernriedense
cænobium, ibique diem ultimum clausit, ib.
Hermagoras Aquileiensis Episcopus, 12. a
Hermagoras S. Marci discipulus, 11. b
Heruli patibulo suspenderunt S. Maximum
presbyterum Salisburgens. 32. a
Hibernia multos in Germaniam misit Apo-
stolos 14. a
S. Hilaria Augusta Vindel. combusta, 21. a
S. Hildulphus Episcopus Treuirensis 36. a, Episco-
patu se abdicat, ibid. S. Erhardi socius, ibid.
Hirsaugienfē Cænobium lustratum à S. Thie-
mone, 123. a
Horbacensfē cænobiū illustris origo. 58. b. 60. a
Hospitalitas mira S. Eberhardi Episcopi, 134. a
Hugobertus filius Theodoni, Boicæ princeps,
66. a. 72. a. S. Corbinianum reuocat, 66. a
Hunni barbari à quatuor castis & regijs vir-
ginibus

INDEX.

ginibus mirè illuſe deceptique 38
 Hunni S. Marini & Aniani templum oppug-
 nantes excacantur, portasque reperire ne-
 queunt 54.b

I.

Iacobus Picens ſocius B. Ioan. Capiſtrani, 159.a
 Padum cum illo ſubiecto pro nauigio pallio
 traicit ibid.
 Idolorum cultoribus ſe oppoſuit S. Maximilia-
 nus Laureacens. Pont. 16.a
 IES V nominis inuocatione impetrat B. Ioan-
 nes Capiſtranus Chriſtianiſ victoriam con-
 tra Turcas 160.a
 Igneis uncis vititur & carpitur S. Florianus,
 Martyr 18.a
 Ignibus exuſta fidem Chriſti comprobauit S.
 Emerita ſoror S. Lucij, 14.b
 Ignibus addicta D. Aſra cum ancillis Auguſte
 Vindel. 21.a
 Imagines quindecim vitam S. Floriani intē-
 plo eiusdem exhibent 18.a
 Imperatores Sancti quā ratione fierent, 98.a
 Imperator S. Henricus cingit ſe gladio S. Adri-
 ani, 103.b
 Imperator quo pacto hoſtes vicerit, 105.106.a
 Incendi periculo Carbonarium liberat S. Flo-
 rianus, 18.b
 Infantium exercitus quid potuerit, 106.a
 Ingundis Gothos in Hiſpaniis ad Chriſti fidem
 adduxit 35.a
 Innocentia vincit duello 36.b
 Inſtituti bona à primis annis quantum poſſit
 & proſit, in S. Maximiliano Laureacenſi
 Pontif. patet. 16.a
 B. Ioannes Capiſtranus Franciſcanus 187.b
 vnde traxerit cognomentum ibid. quibus
 in locis verſatus fuerit, ibid. Iuris di-
 uini & humani conſultiſſimus 157. b, vite
 innocentia, ardore rerum diuinarum ibid.
 fuit in Florentino Concilio velut ſol. ibid.
 ſcripſit ſpeculum Clericorum, ibid. & alia
 præclara ibid. Pontificibus quatuor gratiſſi-
 mus, ibid. Quibus in locis verſatus cum fru-
 ctu fuerit ibid. 159. a, Lapsam ſua discipli-
 nam familiæ ad primam pietatem reuoca-
 uit ibid. Turcæ aliquot victorias precibus
 extorſit, ibid. 160. b. Padū cum ſocio ſubſtra-
 to pro nauigio pallio traicit 159. a, in Ger-

mania & Austria D. Franciſci Religionē
 mirifice propagat, alibi collegia fundat,
 ibid. relatus inter cæſites, crebris auxilijs
 mortalibus præſtitis, & anathematis ſigna-
 tis, ibid. olim 30. hominum millia con-
 cioni interſuere, ibid. ſeptem mortuos ad vi-
 tam reuocauit, ibid. Crux illi in hoſtes Cru-
 cis, prædicanda commiſſa, 159. a, petit omne
 Chriſtiani nominis infortunium in ſe vni-
 cōuerti, 159. b, ſeruor eius incredibilis contra
 hoſtes chriſtiani nominis, ibid. optat conſe-
 qui palmam martyrij, ibid. Impetrat chri-
 ſtianiſ victoriam cōtra Turcas, 160. a, Nan-
 doralba grauiffimè egrotat, 160. a, Cognōſcit
 diuinitus eo ſe morbo obiturum, 160. a, ſan-
 tiſſime cōcionatur, ſacroq. oleo perungitur,
 160. a, animā Deo latius reddit, 160. a, quan-
 do mortuus, ibid. ultra 40. annos in religio-
 ne ſanctè perſeuerat, ibid. a, eius virtutes
 à morte per fratres enumerata, 160. b, multi
 varijs languoribus à morte eius liberati, ibi.
 ubi ſepultus, 160. b, quandiu vixerit, ibid.
 160. b, cæleſti voce ad ordinē S. Fræc. vocatur,
 160. b, ſagitta calitūs demiffa cū hac inſcri-
 ptione, Eſto Cōſtans Ioānes, 160. b in Diaceſi
 Capiſtrana cæleſti illi honores permiſſi Pō-
 tificis habentur, licet non relato in cenſum,
 SS. 161. a, Mortuos ſupra triginta aut mori-
 tuos reuocauit, ibid. claudos, muſos, cæ-
 cos & c. plures curauit ibid. Epitaphioſ ip-
 ſius 161. a
 S. Ioannes Baptiſta Longobardorum Patro-
 nus, cui illi ſe voto obſtrinxere in annos ſin-
 gulos, 36. a, Defendit eos, quandiu cultus
 eſt, ibid.
 Iuanus B. Guilielmi ſocius peregrinationis
 128. a, Defuncti corpus gratos ſpirat odo-
 res, ibid.
 Iuauie Chriſtū annunciauit S. Lucius Rex
 Britannie, 14. b

L.

Landſridus Princeps pius erga S. Pirminium,
 59. b, 60. b
 Lapidibus impetitus S. Lucius Rex Britannie
 ob fidem Auguſte Vindel 14. b
 Latronū inſidijs alios liberat S. Ertrudis 41. b
 Laudum humanarum fuga mirabilis in S.
 Wolſgango 96. a
 S. Laurentius piè colitur à S. Henrico 105. a
 in

INDEX.

- in periculis innocatur ibid. eadem apparet ib.
S. Laurentius & S. Wicterpus B. Herluca ap-
 parent 51. b
S. Laurentius non Martyr. 11.
Laurentius quidam Laureaci Christiana le-
gis fundamenta jecit 11. b
Laureacum 4. a. Colonia Romana ibid.
Laureata olim caput Norici Imperij 11. b
Laureacum ubi olim positum 10. b
Laureaci Pontifex fuit S. Maximilianus Ce-
leia Pannonie oppido natus 16. a
Laureacensium primorum Episcoporum seri-
 es 12. a
Laureacensis Archiepiscopus atus fines Iuris Ec-
 clesiastici 10. b
Laureacensis Ecclesie antiquitas 11
Laureacum ab Atila funditus eversum 11. b
Lazius refutatus 32. a
Legio fulminatrix aquas caelestes precibus
 imperat 12. a
Legatio ad summum Pontificem Eleutherii
pro Doctoribus Christianis missa à S. Lucio
Britannie Rege 14. a
S. Leonardi Templum in Bauaria 5. b
Leo IX. Pont. Mante Bruno siue Bauo 117. b
Iuris diuini & humani prudentissimus, ib.
in Pontificem à clero Romano petitur, ibid.
Per Gallias in urbem priuatus venit, ibid.
musicà caelesti recreatur, ibid. Pontifex cre-
atus sanctissime vixit, ibid. Venit Pontifex
Ratisponam ad Casarem, ibid. Publica au-
ditoritate tabularum corpus S. Dionysij Ra-
tisponæ seruari per Arnulphum sublatum
testatur, pro quo diploma dedit, 119. a, In
itinere sacellum absens solo signo S. Crucis
rite consecrat, ibid. Eius erga miseros beni-
 gnitas, ibid.
Leo Pötifex S. Pulcheriā pro anchora habuit,
 35. a
Leprosus S. Leo P. in suum lectum deponit,
 119. a, is postea non repertus 16.
Leprosus reperit, eiq. S. Eucharistiam præ-
bet, S. Eberhardus Archiepisc. Salisb. 133. b,
ab eadem sordes exorbet, ibid. Christus fue-
 rat ibid.
Libertas loquendi contra Eiuulsum Præsidentem
S. Maximiliani Laureacensis Pontif. 16. a
Liberalitas in pauperes S. Maximiliani Lau-
 reac. Pontif. ibid.
Liberalitas in tenues, matris S. Eberhardi, 13. a,
ipsius 134. a, S. Elisabetha 138. b
Libidinem egregio facinore à se auertit filia
Gilulfi Foroiulienfis Ducis 38. a
Lictori S. Florianum de ponte precipitanti lu-
mina repente conuulsa exciderunt 18. a
Lipsanthea in incendio intacta 134. b
Locustarū agmina profligata à S. Seuerino 29. b
Longobardi per Theodolindam Boiam ad fi-
dem ducti 35. b, Res sacras prædantur, ibid.
Votum faciunt S. Ioanni Baptista 36. a
S. Lucius Britannia Rex Christianus Norici
Doctor. 14. a, Peregrini formicum Emerita
forore in Germaniam venit, ibid. Legatos
ad Eleutherium summum Pontificem Romanum
mittit pro Christianis doctoribus, ib. Fuga-
tius & Donatianus Lucium cum suis sociis
Christianorū mysterijs initiarunt, ib. Abdi-
cat se regno, Christi paupertatem vltro am-
plexatur, ib. b. Augusta Vindel. multa gra-
uia perpetitur, ib. Verberibus multatus, sa-
xis appetitus, in puteum conijcitur, à bonis
liberatur, ib. Campestrium quædam nobilem
cum familiā Augustæ Christianū facit, ib.
Ratisponæ & Iuuauij & passim in Norico
Christianam Religionem suadet, ib. Curie
moritur, ib. Cenobium eius nomine ibi ex-
structum, in quo pie colitur, ib. miraculis cla-
rui, ib. Non fuit Martyr, ib.
D. Lucillus Præbyter Batauiensis 30. b
Ludi SS mirandi exitus 98. a
Ludimagister S. V. Volfgangi Treuiris, 94. b,
Item S. Henrici Imperatoris 98. a
Ludimagistrorum exemplum singulare B. Al-
bertus M. 150. b
Ludouicus Othonis filius ius septemuiratus in
Rheni Palatium intulit 134. b
Ludouici Thuringie & Hassia Landgrauij S.
Elisabetha mariti virtutes 137. b
Ludouicus Thuringorum Princeps Herman-
ni Pater Ecclesie bona inuadit, 138. a, admo-
nitiones ob restitutiones vt illuserit, 138. a,
æterna supplicia luit, 138. a, cadauer cucullo
regi iubet secundum fata 138. a
Luitprandus Rex quantam beneuolentiam
& submissionem præstiterit S. Corbiniano,
 64. b
Luicardis siue Hedvigeis 128. a
S. Lullus Moguntinus Archiepiscopus 71. b
 Lumen

INDEX.

Lumen caeleste 65.b, 66.b
 Lutherum totum excussit Bauaria 4.a
 Lychnus pensilis S. Reginaldi pirae 114.b

M.

B. Magnus & Tozzo socij S. Wilelpi 50.b
 Mahumetis statua confringitur à S. Thiemone 124.a
 Maie ditionis olim Boica, primum ab Italia Castellum, 64.b, Boijs erepta à Luitprando, & Longobardis addita 65.b
 Maias praesentia sua illustrat S. Corbinia. 64.b
 ad eas periclitatus refugit 65.b
 Marcus Aurelius Imperator victoriam precibus Christianorum obtinuit 14.a
 S. Marcus Euang. Aquileienses conuertit 12.a
 Maria Virginis altare à S. Pirminio extructum 60.a, Apparet B. Alberto, 149. eidem ingenium & scientiarum lumen impertit. Colebat eam quotidie Albertus ibid.
 S. Marinus Episcopus cum S. Aniano, cuius erat Auunculus vitam Anachoretarum durissimam 40. annis agit, 54.a, & clauem questionibus & ignibus subiicit, ibi. Priamus presbyter eorum corpora reperit; translata Anrisum ibid. b, Hunni eorum templum euertere non potuerunt; imò excacati portas in eo reperire nequiverunt ibid.
 B. Marquardus è S. Francisci familia Monachij, 154.b, multis morbis exercetur ibid. est mira patientia & religionis ibid. ad cines eius multi morbi curantur, ibid. Monachij conditus, eius epitaphios 15 a, b
 Marti operari iussi Christiani 16.a
 Martyres SS. Salisburgenses è rupibus sunt precipitati, 32.b, coluntur in eade D. Amandi, quae hodie est D. Margaretha crypta. ibid.
 Mauri monasterium, alias Morsmünster 59 b
 S. Mauritij monasterium S. Priminus visit ac reformauit 60.a
 S. Maximilianus Laureacensis Pontif. 12. a, & 16. a, Idolorum sacris se obiecit, ibid. Qui historici de eo scripserint, ibid. Eius patria. Tempore posterior S. Quirino. Ab Oratio presbytero in pueritia ad omnem pietatem eruditus est, ibid. Eiusdem in egenos misericordia, ibid. Eius ad summum Pontificem in persecutione fuga, ibid. Eius in Panno-

niam missio, ibid. Laureacensem Pontificatum 20. prope annis administravit, ibid. Praefectum Eiulasum impietatis in publico foro accusauit, ibid. Cesus à carnifice, ibid. b, & 12.a, Eius corpus à D. Ruperto Laureacum, inde à S. Henrico Batava Boiorum deportatum. Templis magnificus erectis celebratur ibid. & 65.a
 Maximiliani Principis Boiorum cultus & studium erga Sanctos populares praef. 2.a
 S. Maximus Salisburgensis Presbyter, alij Episcopus, 32.a, patibulo ab Herulis suspensus, ibid. & 30. Cum eodem LV. Martyres occubuerunt ibid.
 Maximus seu Maximinus hiemate Caelo peruersum ad S. Severinum adducitur 30.a
 B. Mechtildis Virgo ex Comitum Andecensium stirpe, 128. b, Imperatorum propinqua, ibid. Quinquennis Deo dicata, ibid. Vini, carnis, lecti visu abstinet, ibid. Abbatissima Canobij Dieffensis & Oetistetini, ibid. Demones ex corporibus humanis eiecit, ibid. morbos profligauit, ibid. Futurorum conscia fuit, ibid. Inane dictum multis lachrymis, & c. expiat, ibid. Ab Caltribus agnum caelestem accipit ibid.
 Mediolani S. Quirinus Boicus in S. Vincentij aede quiescit, 23.a, Roma eò translatus ibid.
 Meduinus & Eluanus legati ad summum Pontificem Romam à S. Lucio Britannia Rege pro Christianis Doctoribus missi 14.a
 Mendacium officiosum corrigit S. Felicitas in B. Herluca 51 b
 Militum Tribunus S. Florianus 18.a
 Milites ante pugnam S. Eucharistiam sumserunt sub Henrico S. 105.b
 Miracula ad fontem S. Floriani 18. b, ad Reliquias eiusdem ibid. In incendijs, ibid. In bello ib.
 Miracula Christianorum S. Lucium Britanniae Regem permouerunt, ut se Christianis adiungeret, 14. a, Idem multos in Bauaria miraculis ad fidem perduxit ibid.
 Modaciae Regiam & Templum cōdidit D. Iohanni Baptista sacrum S. Theodolinda Longobardorum Regina 35.b
 Moguntino Archiepiscopo qui Episcopi parentant praef. 10.b
 Mons Andecensis omnium miserorum asylus, a Monasterij Virginum ad disciplinam reducere la.

INDEX.

ra laborat S. Wolfgang. 95.b
 Monasterium ad Anassum varijs Religiosis
 assignatum 18.a
 Mors sacrarum virginum agrè emendati,
 95.b
 Mourbacensis Cænobij origo per S. Pirminium
 58.b, 59.a, b, 60.a
 Mores monasteriani monasterij origo 58.b, 59.b
 Morbi hausto S. Floriani fonte curantur 18.b
 Morbos immedicabiles varios curat S. Eren-
 trudis 41.b
 Morbis emendationem vitæ docemur 51.a
 Mors viro queritur pro Christo, à S. Florianio
 ibid.
 Mortuus ad Reliquias S. Floriani in vitam re-
 diti 18.b
 Mulieres illustres tam noui quam veteris in-
 strumentum, per quas Deus varias gentes ad
 fidem vocauit 35.a

N.

Nandoralba siue Alba Græcia à Turcis oppug-
 nata, à B. Ioanne Capistrano obtenta 160.a
 Nantuuini templum in Bauaria præf. 5.b
 D. Narcissus Augustam Vind. venit 21.a
 D. Afram cum totâ familiâ ad Christi fidem
 traduxit ibid.
 Nebi Princeps 59.b, 60.b
 Niuueneru vileriani Cænobij origo per S. Pir-
 minium 58.b
 Niderburgum à S. Pirminio cultum 59.a
 Norici Doctor S. Lucius Rex Britannia 14.a
 Norici Euangelium prædicauit S. Quirinus,
 ille Laureac. Pontifex, 23. a, Non Tegern-
 seensis ibid.

O.

Obediendi studium S. Elisabethæ erga salutis
 moderatorem 138.a
 Obedientia B. Friderici miraculo testata 157.a
 Obitus mirè pius S. Wolfgangi 98.b
 Obitus pius B. Guntari Epif. Ratisp. 101.a
 Oculi lictori ex ponte Anassi S. Florianum præ-
 cipitanti repente conuulsi exciderunt 18.a
 Oculum B. Herluca à S. Cyriaco oculo cereo ob-
 tinet 51.a
 Odor miraculo fusus 65.b, 66.b

Ongendus Danorum Princeps 71.a
 Orationis studium per noctem S. Wolfgangi,
 98.b
 Orationibus suis Christiani victoriam M. Au-
 relio Imperatori obtinent 14.a
 Oranius Presbyter Præceptor S. Maximiliani
 Laureac. Pontif. 16.a
 Osterhoua S. Pirminij curâ condita & sacra-
 ta 59.a
 S. Othmari ades 98.b
 S. Otho ex Comitum Andecensium stirpe ori-
 undus, Bertoldo secundo creatus 112. a, lite-
 ras in Polonia iuuentutem docet, ibid. Le-
 gatus Ducis Polonia Polislai, ibid. Henri-
 co Imp. ab Epistolis & sacellis, ibid. duobus
 Episcopatibus reiectis Babenbergensem Im-
 peratore agente accepit, Biburgi templum
 consecrat 131. a, ibid. ad Pommeranos diui-
 nâ lege imbuendos proficiscitur. multis mi-
 raculis, laboribusq. conuertit. Sacrum Magi-
 stratum frustra abdicare conatur. Interfu-
 it Concilio Moguntino. Religiosissimè diem
 extremum obiit. In Catalogum Sanctorum
 adscribitur à Clemente III. ibid.
 Othoni I. somnio diuinitus immisso Pont. Ra-
 tisp. eligendus significatur 99.b
 Othonis Imp. cum S. Wolfgango congressus 97.b
 S. Othilia à S. Erhardo baptizatur 56. a, ab eo-
 dem visum recipit 56.a
 Ouvia quid rei 58.b, 60.b

P.

Padum subiecto pro nauis pallio trajcit B. Ioan.
 Capistranus 159.a
 Panes B. Friderici in pauperes destinati ad
 Prioris occursum in cædua ligni Schidia
 mutantur, mox ad naturam redeunt, ac
 distribuuntur 157.a
 Pannonias Apostolus lustrat S. Wolfgangus,
 95.b
 Partus dolores curabiles per Dalmaticam aut
 cingulum S. Pirminij 60.a
 Pater S. Lucij Britannia Regis fuit Coillus
 14. a
 Patriam Christi causâ in habitu peregrini re-
 liquit S. Lucius Rex Britannia 14.a
 Patria S. Maximiliani Laure. P. & M. Celeia
 Pana

I N D E X.

Pannonia oppidum, 16. a, huius amore non
recusavit discrimen capitis obire *ibid.*
Patria S. Floriani Zeiselmurus pagus inferioris
Austrie 18. a
Patientia suis commendata à S. Pirminio 59. a
Patientia exemplum in Gundeberga Longo-
bardorum Regina 36. b
Patibulo suspensus S. Maximus Presbyter Sa-
lzburgensis 32. a
S. Paulus scripsit Boiis sue Tolisto-boiis, qui &
Galatae & illos coram adiit. 11. b
Paulus Diaconus quibus limitibus veterem
Boicam definiat 10. a
Pauperes ad mensam adhibiti à S. Wolfgango
98. b
Paupertatem addicato regno amplexus est S.
Lucius Rex Britanniae 14. a
Pedorum miracula 58. a, 96. a, b, 95. a
Peregrini habitu in Germaniam venit S. Lu-
cius Rex Britanniae 14. a
Pertinax & Trebellius Christiani facti S. quo-
que Lucii Britanniae Regem exemplo suo
permonuerunt, 14. a
S. Petrus scripsit Boiis sue Tolisto-Boiis 21. b
S. Petrus Episcopus. Ticinensis 62. a, prius alio
nomine dictus. è sanguine regio. Templum
S. Sabini M. religiose adibat. Diui-
nitus ei factum oraculum. Castitatis inte-
gra laude insignis, miraculis inclitus. Spo-
letum exul missus. S. Sabino Basilicam ere-
xit *ibid.*
Pfaffenmünster S. Priminij curâ structum 59. a
Philippus senior Imp. primus fide Christiana
ab Origine instituitur. 12. a
Philosophiae cognitio à B. V. Alberto Magno
collata 150. a
Pilidrudis uxor Theodibaldi, eiusdem defun-
cti fratri se tradit, 64. b, Vt Herodias qua-
dam in S. Corbinianum exasperatur. pœni-
tentiam agit memorabilem, 65. a, Rursum
mirè in S. Corbin. irritatur. 30. in eum furit
& necè machinatur. Iezabelis emula. 66. a,
minatur illi S. Corbin. In Bello à Carolo Par-
tello victore captiua abducitur. ad summas
calamitates redigitur. In Italiam delata
infelicitè moritur. Infelix etiam in libe-
ris. *ibid.*
S. Pilgrinus Episcopus Bataviensis, 95. b, S.
Wolfgangum in Pannonias lustrandas de-

stinat, *ibid.* eundem ad Episcopus. Ratibo-
nens. permouet, *ibid.* Pipinus in Regem
Francorum à S. Bonifacio unctus 72. a
Pirminius Meldenfis an Metensis Episcopus
56. b, 59. a, eius virtutes, 56. b, Concionandus
vis & fructus, *ibid.* Romam proficiscitur,
58. a, 59. b, Pirminij pedum in solidum pau-
mentum velut ceram defixum, 58. a, Greg.
II. P. excipitur, & cum auctoritate in Gal-
lias & germaniam religionis erigenda dele-
gatur. In Francia laborat. Ad Augiam di-
uitem, tunc insulam horridissimam adue-
nit. sedemque ponit, 58. a, 59. b, Serpentes
immensam vim miraculo profligat. eadem
sacram ibidem condit & canobium. Fontem
precibus impetrat agris salutarem, laborat
sanctè, miraculis plurimis inquit à claret. ca-
nobiorum plurimum est auctor. Gamundium
& Horbach consecrat. A S. Bonifacio Ger-
maniae Apostolo visitur, 60. a, cum eodem
pios congressus celebrat. Sub obitum qua
suis pie exhortans commendauerit, 59. a,
sanctè obit. Eius Reliquia Oenipontem
translatæ, in eade Soc. I. E. SV. seruantur. ib.
Martello patrono vsus. A Theobaldo Duce
Sueuorum pulsus in Alsatiā migravit,
Eius eruditio. Monachus B. Benedicti, &
ubi, Abbas constituitur in Augia diuite,
eius successor Etho, B. Virgini altare con-
struxit, 60. a, Confirmationis Sacramen-
tum multum administravit, miraculo Chri-
stina multiplicauit. Contemplationis studi-
osus. Post mortem in Augia claret mira-
culis, Eius cingulum & vestis Dalmatica
salutaria parturientibus 60. a
Pluuia 30. dierum post obitum S. Corbiniani,
& cur? 66. b
Pœnitentia desertæ Religionis, 121. b
Pœnitentia illegitimorum coniugum 65. a
Pœnitentia spiritus & ritus sub obitum 101. a
Pontifex Max. pro laborante in Pannoniis Ec-
clesiâ S. Maximilianum Laureacens. Pont.
ablegat 16. a
Ponti fluminis Anassi insistsens S. Florianus ca-
pitur 18. a
Possessiones Ecclesiarum redditæ ab Ariano Rege
Longobardorum, Agilulpho ad fidem Ca-
tholicam reducto 35. b
Post nubila Phœbus, exemplo est Gundeberga,
Filia

INDEX.

Filia Theodolinda, 38.a
 Post gaudialuctus. Exemplo est Theodolinda mater 38. & 35.a,b
 Potestas civilium Principum & sacrorum antistitu non iisdem terminis descripta 10.b
 Praeones primi apud Boios 11.a
 Praeceptoris Oranij Presbyteri apta disciplina & institutio 16.a
 Praecipitur in puteum S. Lucius Rex Brit. Augusta Vind. 14.46,
 Praecipitatus de ponte in flumen Anassum S. Florianus 18.a
 Precibus à Deo obtinuit S. Quirinus Laureacens. Epis. ut in Gunso flumine mergi posset 23.a
 Precibus Christianorum M. Aurelio Imperatori Victoria obtenta 14.a
 Precibus S. Floriani ab incendio liberatus Carbonarius, 18. b, precibus item suis idem Sanctus in bello presto est innocantibus ib.
 Principum penitentia & mira submissio apud S. Corbinianum 65.a
 Principis egregia erga Episcopos modestia & patientia 65.a
 Principes Boici hodierni unde gen^o trahāt 10.b
 Principum Boicorum primus Christianus Theodo. III. 41.a
 Proculam feminā ob servatum in fame communifruentū increpat S. Severinus 28.a
 Proscriptio Christianorum sub Decio 16.a
 Prüfeninganicenobij origo, ibid. Abbas B. Erminoldus 124.b, eiusdē cultor & Monachus S. Eberhardus 133.a
 Pudicitia egregium exemplum in Gundeburga Longobard. Regina 36.b
 S. Pulcheria velut Anchora fuit Leoni Pöt. 35.
 Puppigā obitu cōsecrauit S. Wolfgāgus 98.b
 Pussen arx in Suevia in excelsō mōte sita 76.a
 Puteo iniectus S. Lucius Brit. Rex Augusta Vindel. 14.a

Q.

S. Quirinus S. Maximiliano fuit posterior tēpore ex M. Welferi sententiā 16.
 S. Quirinus Illyricus Laureac. Pontif. 21.
 Controversia inter scriptores de S. Quirinipatria, genere &c. 21.b, Duo Quirini suēre. Tegernseensis unus sub Claudio Gothico Romae casus, qui in Boica nunquā nisi per beneficia mortalibus prestita fuit.

Alter Boicus, de quo hic, 23. Noricis qua Pannonias spectant legem Christi tradidit, 23.
 Galerij iussu vinctus & saxo ingenti de collo appenso in Gunsum fluuium praecipitatus est, ibid. votis obtinuit, ut mergetur, ibid. Romā translatus Mediolani quiescit & colitur, ibid. Constantiam eius in obeundā morte eleganter celebrat Prudentius 23.a,b, & 24.

S. Quirini Templum Tegorij 5.b
 Quirinus Philippi senioris filius Episcopus Laureac. & Aquileiensis 12.a

R.

B. Ramuoldus apud Francoas natus, 119. b, Henrico Pontifici Treuirensi à sacellis fuit. Abbas S. Emmerami Ratisbonae à S. Wolfgango constituitur. Multi bono genere nati se in eius disciplinam ad virtutem erudientes tradiderunt. Eius cura in pauperes, duosq; eis domicilia erecta. Per biennium usum luminum amittit. Recuperat oculos per preces.

Rasso seu Ratho ex Damascanis Dynastis: hi ex Andecensibus nati 90.a, Damascia qua Straboni & ubi. Andeciani unde Ratho Austriae Prator. Corporis magnitudo. Sanctorum cineres ex Palestinā in Boicam desert. Hierosolyma adit. Carnobium condit. Conditorium eius. Vita Rathonis à mendis commendata. Rex equestrium ludorum, 90.b, Eius statua qua & an iusta. Statua equestris. Imago gentilitia Rathonis. An vulgo edita sit germana. Tituli eiusdem. Montis S. celebritas, Religio, Sanctorum ibid. reliquia. Merania & Moravia distincta regiones 91.a

Ratisbonae S. Lucius Rex Britāniae fidē Christianā suavit. 14.a, ibid. celebrata Synod. 72.b
 Ratis. Sancti, S. Emmeramus, 46. S. Wolfgangus, 93. S. Guntarius, 100. B. Alb. Mag. 148. S. Erhardus, 55. B. Albertus Peregrinus, 69. B. Ramuoldus Abbas, 120. B. Abbas Anonymus 135 B. Bertholdus Franciscanus, 153. B. Fridericus Augustinianus 156

B. Rathardus Andecensis: presbyter heredem Christum instituit, 85 S. Gregorio sacramentum ponit S. Augustino contubernium instituit: quod ab Arnolpho Principe evertitur, B. Rathardi ades instauratur. Tumulus

Ff

lus

INDEX

lus reperitur & pignus Rathardi miracu-
lum in reſerato ſepulchro. Honoratio re tu-
mulo colitur *ibid.*
S. Reginaldus ex Dynaſtis Dilinganis ortus,
114. b. Auguſt. a Vindel. egit pro abbate, Item
Eberſperga per vndecennium. Eius in pau-
peres benignitas. Fit Episcopus Spirensis.
Eius penſilis lychnus hodieq; Spira ſpecta-
tur. Quando mortuus fuerit *ibid.*
Reginoburgum ſeu Ratiſpona olim Boiorum
Regia 72. a
Reginotrudis Theodoni Boiorum Ducis con-
iunx Boios Chriſti iugo ſubiecit 35. b, Eius
dem in S. Rupertum ſtudio 38. b
Regnardi cupido oia ſpōdet, 36. b. nihil preſtat. *ib.*
Regularum Religionis exacta obſervantia B.
Alberti M. 157. a
Regula S. Benedicti à S. Pirminio ſtudioſè cul-
ta traditaq; 60. a
Religionis ineunda deſiderium ac ſtudio B.
Alberti Magni, 149. a. b, Religionem deſere-
re cogitat, retentus à B. Virgine *ibid.*
Religio Principum eſt tutela regnorum 4. a
Religio & virtus armis ſunt potiores 2. b
Religionis deſertione tentatus S. Thimo 121. b
Religionis ingreſſus S. Eberhardi 131. b
Religione extrahitur. In Gallias miſſus ut ſe
geſſerit, 131. b, ad Religioſum inſtitutum re-
ditus eiufdem 133. a
Religioſa vita ineunda deſiderium in S. Wolf-
gango 94. b, 95. a, Pro Religione ineunda
pugna cum parentibus & conſtantia S.
Wolfgangi 95. a
Reliqui S. Floriani ſepultis, mortuus in vitā
rediit 18. b
Reliquia SS. in ignibus illaſa 134. b
Reliquia S. Valentini Episcopi veneratur S.
Wolfgang. Episc. 64. b
Rex Britan. S. Lucius regno ſe abdicat ob Chri-
ſti amorē & peregrinū ac ſervū induit 14. a
Rex S. Corbiniano Episcopo pro reuerentiā ad
genua accidit 64. b
Rhetia Apoſtolus S. Lucius Rex Britannie 14. a
Romana Eccleſia geſta SS. Martyrum con-
ſcribi curat 2. b
Romā proficiſcitur S. Pirminius 58. a, S. Em-
meramus 47. a
Roſwitha virgo ſacra poetria 103. a
Roſwald. 60. b
S. Rupertus Boiorum Apoſtolus, 38. b, Eius ge-

nus, pontificatus, predicatio Evangelij *ibid.*
Flagris caſus. urbe eiectus. A Theodone
Boiorum Principe Ratiſponam vocatur, &
honorificentiſſimē exceptus Principem bap-
tizat. deinde omnia Danubio adſita oppi-
da, ipſaq; Pannonias docendo, infirmoſq;
curando peragrat 40. Socios ex Gallis ſibi
aſciſcit in opus, *ibid.* Sedem pontificiam Sa-
lisburgi ponit, Parthenonas, aſceteria tē-
pla condit. Ipſo die Paſche moritur. Trans-
fertur à D. Virgilio, *ibid.* Corpus S. Maxi-
miliani Laureacensis Pontificis & M.
Celeſti Laureacum transfert 16
S.
Sacellū à Leone IX. abſente ritē cōſecratū 118. a
Sacrificat S. Corbinianus ipſo die mortis 66. b
Sagitta delapſa cœlitus ad B. Ioan. Capiftrani
cum hac inſcriptione: Eſto conſtans Ioan-
nes 160. b
Salisburgi ſedem ponit S. Rupertus 40. a
Salisburgensis Eccleſia quantum debent
Theodoni III. aliſq; Boiorū Principibus *ib.*
Salisburgenſes SS. S. Rupertus. S. Vitalis S.
Virgilius. Thimo. S. Eberhardus. S. Maxi-
mus. SS. LV Martyres. S. Erentudis.
Salisburgenſes Episcopi poſt Rupertum & Vi-
talem 72. a
Salisburgum vaſtatum, ciues abducti 30. a
Saluatoris noſtri Tempia in Bauaria, preſ. a
Sanctorum inuocatio ante pugnam bellicam
105. b Communis inuocatio eorundem 36.
Sancti obſtant hoſtibus, ut Io. Baptiſta Con-
ſtanti Imperatori 36. a
Sancti numquam gratis coluntur preſ. 2. a
Sanctorum vel exigua ſanguinis gutta idem
poſſunt quod corpora, & corpora idem quod
ipſa eorum anima preſ. 3. a
Sancti Domeſtici familiarum Religioſarū 3. a
Sanguis calidus ē manibus S. Corbiniani fluuit
die 30. poſt mortem 66. b
Saxo corpus S. Floriani tam diu inherens di-
uinitus conſeruatur, dum ſepelitur 18. b
Saxis impetitus S. Lucius Rex Britannie
Auguſta Vind. ob fidem 14. b
Saxo de collo appenſo in Gunſum flunium pre-
cipitatus eſt S. Quirinus Boicus 23. a
Saxū, cœu mollis cera cedit S. Wolfgango 97. a
Schaffhuſium luſtratū à S. Thimone 123. a
Schaffhuſ. canobium florebat 123. a
10

I N D E X.

In Schirensi castro nuptie celebratae S. Stephani Regis 104. a. b
 Schismaticus Episcopus Salisburgi Bertholdus 123. a
 Schismaticorum fructus 123. a
 Schulerianae nobis origo per S. Pirminium 60. a
 Schulturani caenobii origo per quem 58. b
 Schvurazachensis caenobii origo per S. Pirminium 60. a
 Scotia multos in Germaniam misit Apost. 14. a
 S. Sebastiani Templum Ebersperga 5. b
 Securis à S. Wolfgango iacta 96. a. b
 Sepultura S. Corbiniani nobilis 66. b
 Serpentes ex parte Daemonum spectra 60. b
 Serpentum ex Augia diuite fuga per S. Pirminium 58. a, memorabili & incredibili copia ibid. & 59. b
 Seruus factus humilis pro Christo S. Lucius Rex Britanniae 14. a
 S. Severinus Noricorum Apostolus 26. b, quando Christianam in Norico inchoarit, ib. Astutus quam sanctè vixerit populo futura cladis discrimen aperit, monetq. Numinis iram precibus placandā. Sed frustra. Comagenios item imminētis mali monet. Fautanos seu Viennenses fame liberat. Proculam ob seruatiū frumentum increpat. Praedatione abacti Viennenses per eum recuperantur, praeconesq. capiuntur, 28. a, Caenobium Viennae extra muros molitur. Purgū abijt, fame se cruciat, medio Decembri nudis vestigijs glaciem Danubij premit, 28. b, Rex Rugiorum barbarus opem ab eo impetrat, membrīs captum sartum tectum restituit. Odoeni homini vili regnum vaticinio assignat. Gisam Reginam ferro ingenio mitiorē reddit, 29. a, Futura praesentit. Maurum captum liberat, ibid. ipsius precibus cerei innocentium diuinitus accensi sunt, praeteritis sacrilegorum, agmina locustarū precibus & ieiunijs indictis ab agris auertit, 29. b, precibus suis cereū accendit. Fugientē ex corpore animam reuocauit. Vndas sibi obsecundantes habet. B. siluinū mortuū rogat, num velit in vitam redire: negat ille ac mox denuo quiescit. Laureacenses fame eximit. Gibuldum Alemanorum Regem à vastatione agri Bataviensis deterret, captiuos impetrat, 30. a, Batavienses ad fugam

hortatur: vaticinia eius videntes trucidati, ibid. Diuinitus cognoscit de aduentu cinerum S. Ioannis Baptistae. Eius beneficia in agros, profugos, exules. Cognoscit Maximū per Vrsū ad se adductum Barbaros ab opidis precibus abigit. Seuerè Pheletum & Gisam adhortatur Diem suum fatalem biennio ante designat, 30. b, beatè defungitur. Corpus post sextum annum miro redolent odores, in Lucullano hodieq. colitur ibid. Eideris praesagiū ante ortum S. Wolfgangi 94. a
 Silentij studium in S. Wolfgango 98. b
 Sintlas siue Sindeslaus auctor S. Pirminio, vt Germaniae in re diuinā laboranti succurrat 56. b, 58. a, quā pius in illū & liberalis 59. b
 Somnia diuinitus immissa 94. a, 99. b, 121. b
 Somnicastigatio mirabilis S. Wolfgangi 97. a
 Specilla ocularia pro anathemate suspensa 121. a
 Spoleti vixit S. Petrus Bauarus, post Episcopum Ticinensis 62. a
 S. Stephani ades à S. Corbiniano adiri frequenter solita, 65. a, In ea concentus & fulgor caelestis, 65. b, odor item suauissimus per triduum ibid.
 Suicardus Helfensteinius conditor Collegij Soc. I. E. S. V. Landspergensis, 59. a, Reliquias S. Pirminij Societati Oeniponti donauit ib.
 Synodus Ratissponae à S. Bonifacio coacta 72. a
 Syrus Papiensis à quibus Laureacenses conuertisse scribatur 12. a

T.

Taurunum siue Alba Regalis, nunc Belgradum, 160. b, precibus B. Ioannis Capistrani Turcae extortum 157. a
 Tegernseensis S. Quirinus quando & sub quo passus, 21. b, Inter Boios sanctos non ponitur, & quamobrem 23.
 Templa in Bauaria miraculis clara 5. a
 Templa B. V. in Bauaria celeberrima ibid.
 Templis magnificis erectis S. Maximilianus colitur 16.
 Templū illustre in memoriam S. Floriani 18. a
 Templi consecrationis luculentum miraculum 119. a
 Templorum neglectus exitium infert gentibus 36
 Templum Princeps Henricus, Henrici S. pater assidue obijt, etiam ante lucem 103. a

INDEX.

- Tetrarchia* quatuor olim Boica descripta 10. a
Thassilo ultimus Agilolfingorum, quibusdam
 Rex appellatur, 83. a. multa cœnobîa posuit.
 Monachus, Pipini ex filiâ nepos. Carolus M.
 amicus Thassilonis, ibid. b. Fabula de ex-
 cecatione per peluim. Alia quedam de co-
 dem incerta. M. Velferi iudicium de Thaf-
 sillonis vitâ. Thassilo numquam Longobar-
 dorum Rex, 84. a. Thassillonis liberi Gunte-
 rus & Theodo. ibid. b. Thassilo verè pius Prin-
 cept. Vxor eius Luitburga Desiderij Lon-
 gobardorum Regis filia. Thassilo filium Ro-
 mam ad lustrationem baptismatis portat.
 Thassillonis labe. Cœnobîa multa condidit,
 85. a. eadem ibidem enumerantur. Laurif-
 se Monachus obit. Arnoldus Wion tradit in-
 numeris post mortem miraculis claruisse, &
 in numerum Sanctorum adscriptum, quod
 ego nusquam reperio. Thassilo S. Corbinia-
 num Maij Frisingam deferri curat. S. Va-
 lentinianum Batava Boiorum Tridento.
 Salisburgensem Ecclesiam donis ornat. Blä-
 diri Regibus noluit ibid.
 Theodoricus Rex S. Pirminij fautor 59. b
 Theodo Boiorum Princeps quàm pius in Sa-
 cerdotes & Episcopos, 64. a. S. Corbinianũ
 excipit & in suas terras inuitat, ibid. Eius
 filius & successor Grimoaldus ibid.
 Theodorus Laureac. archiepiscopus 10. b
 Theodosius Magnus res gestas Sanctorum con-
 scribi iubet 2. b
 Theodo III. Boiorum Princeps, 41. a. per Con-
 iungem Reginotrudem ad fidem deductus
 38. b. S. Rupertum Ratissponam vocat hono-
 rificè excipit, ibid. Ab eodè baptizatus 40.
 primus Boiorum Ducũ Christi professus 41.
 Theodonis & Boiorum Principum munificen-
 tia & liberalitas in Salisburgensem Eccle-
 siam 40. b
 Theodolinda Boiorum Princeps, Regina Lon-
 gobardorum, 35. Longobardos Christi iugo
 subiecit. Pontificem Max. summè coluit.
 Parens & genitrix eiusdem. Cum filio Adal-
 ualdo per 10. annos regnum administrat.
 Filium suum Ioanni Baptistæ offert. Tem-
 pla varia ab eâ condita.
 Ticinense concilium pro Cesare contra Pont.
 Alexandrum 133. a
 Ticini Episcopus S. Petrus 62. a
Tintinabulum aliò translatũ miraculo non so-
 nat, relatum clarissimè in sonat 59. a
 Tolsto-Boij in Asia ex Europæ oriundi 11. ad
 hos (qui in Asia Galata dicti) S. Pauli ex-
 tat epistola ibid.
 Translatio corporis S. Maximiliani 16.
 Translatio S. Ruperti à D. Virgilio facta 40. b
 Tres maximi nominis Christiani Principes 2. a
 Trebellius & Pertinax Romani non illim-
 peratores, sed senatores, Christiani facti ex-
 emplo suo Lucium quoq; Britannia Re-
 gem ad fidem Catholicam permonere 14.
 Troia in Italia à S. Henrico expugnata 105. a
 V.
 Vale ultimum dicit domesticis S. Florianus ad
 Martyrium abiturus 18.
 S. Valentinus ex Abbate Episcopus Batavian-
 sis 24. b. Eius patria. Contra Idololatras &
 Arianos pugnat. Romam proficiscitur. Epi-
 scop' creatur. Exulat ab Arianis pulsus. Vi-
 ta sua terminum præsciuit. Ad alpes Maias
 conditur. Corpus eius Batava Boiorũ trans-
 latum. ibid. Eius Reliquias colit S. Corbi-
 nianus. 64. b. Templum in Camina 65. a
 Vaticinium ab homine solitario Constanti Im-
 peratori factum, Longobardos eueri non
 posse, dũ S. Ioannem Bap. colerent 36.
 S. Vdalricus quando & ubi natus 91. 6. Alij in
 Bavaria, alij in Suevia, alij in Heluetia-
 tum tradunt. Videtur in Boica natus, apud
 Heluetios educatus, in Suevia moratus &
 denatus. Petrus de Natalibus Romanum
 affirmat. Parentes S. Vdalrici Comites Ky-
 burgenses, Bavariam sepe obiit. Virtutum
 S. Vdalrici Catalogus. Scriptores vitæ. In
 acie versatus cum Othone M. Elogium eius
 ex Sieberto, ibid. Initiauit S. Wolfgangũ
 in Eremita 95. b
 Verberibus Augusta Vindel. S. Lucij male
 mulctatur 14.
 Venatorum mapalia in Canobium à S. Pir-
 minio versa 60. a
 Venesica à S. Corbiniano probè mulctatur 65. b
 De Venesicio falsò delata Gundeberga 36. b
 Vgrovum 5000. à S. Wolfgango baptizati, 95. b
 Victoria mirabilis S. Henrici Imp. 106. a
 Victoria M. Aurelio Imperatori precibus Chri-
 stianorum obtenta 14
 Vidua per nocturnam quietem à S. Floriano
 mone-

M V R O I N D E X

monetur de corpore ipsius sepeliendo 18
Vienna fame à S. *Seuerino* liberata 28. a
Vinum aperto canali ob promptum B. *Fride-*
rici studium obediendi non fuit 157. a
Virginitatis flore insignis S. *Pet. Bauarus* 62. a
Virginitas S. *Chunegundis* ferro candenti probata 109. a
S. *Virgilius*. *Hibernus* domo 74. a, claris maioribus natus. Ad *Vtilonem* Principem *Boiorum* venit. *Episcopatum* per biennium recusat. *Comites* S. *Virgilij Cunibaldus* & *Gislarus*, S. *Ruperto* Templum condit. *Carinthiorum* Apostolus. *Controversia* cum S. *Bonifacio* de Baptismo, de duobus mundis, S. *Virgilius* publice *Calitibus* adscriptus. *Conradus Witelspachius* Card. *Archiepiscopus* *Salisb.* S. *Virgilij* reliquias inuenit 74. b
Miracula ad *Cineres* S. *Virgilij*. *Diaconus* incredulus & obrectator S. *Virgilij* à *Dæmone* arripitur & adtumbam S. *Virgilij* curatur, ibid. b. *Greg. IX.* S. *Virgilium* in falsos sacros refert. *Elogium* S. *Virgilij* ibid.
Vilum multis restituit S. *Erentrudis* 41. b
Vitilo *Episcopus* *Batauiensis* 72. a
Vltio diuina in *Apparitore* S. *Florianum* submergente 18
Vncis candentibus uritur & carpitur S. *Florianus* 18
Vota & *preces* S. *Floriani* contra incendij pericula 18.
Voto se obligant S. *Ioanni Baptistæ* *Longobardi* 36.
Vrsus S. *Corbiniano* paret, & sarcinam portat 64. a
Vtlo *Bauaria* *Dux* tempore S. *Bonifacij* 72. a

W.

S. *Walburgis* *Richardo* Rege *Anglorum* nata, 71. a, *Virgo*, & socia laborum S. *Bonifacij* 71. b
Walpach: quid ibi fecerit S. *Henricus* 105. b
Weinberi *Franci* *Dynastæ* liberalitas in S. *Pirminium* 58. b. 60. a
Westerich 60. b
Wellenburgum ortu suo consecrauit S. *Wolfgangus* 94. a
S. *Wictorpus* *Episcopus* *Augustanus* 50. *Apuerit* à pietatis cultor. D. *Benedicti* instituti secutus. *Elefancensis* canobi præfectus. Cō-

tra *Arrianos* pugnavit. D. *Afræ* eadem restituit. *Socios* laboris à Deo impetrauit votis
SS. *Magnum* & *Tozzonem* 50. b, *Eptatici* mortuus & sepultus ibid.
Wilhelmus *Hirsaugiensis* *Canobij* *Antistes*, B. *Herluca* *Magister* 51. b
S. *Wilibaldus* *Aichstaterensis* *præsul*. 71. b
Winburgum *Canobium* in *Boicâ* 128. a
B. *Winthirus* *Mulio* 44. a, *Colitur* *Neubusij* prope *Monachium*. *Miracula* eius carmine descripta ibid.
S. *Wolfgangus* ex *Comitum* *Pfullingerorum* stirpe oriundus, 94. a, *scriptores* *vita* eius. In *Augiâ* diuite literas discit. *Herbipolim* proficiscitur, doctorem suum docet. *Treuiris* iuventutem docet, 94. b, benignus in pauperes. *Decanus* *Sacerdotum* disciplinam sancit. *Parentes* à *Religionis* ingressu impedire frustra *Wolfgangum* conantur, 95. a, *Eludit* *Parentes*. *Quid* apud *Pannonas* effecerit, 95. b, *Ratisponensis* *Episcopus* creatur. *Mores* *populi*, *sacrarum* *Virginum*, *Cleri* emendat. In solitudine fugit, 96. a, *Quid* ibidem fecerit. *Nobile* carmen *Philippi Menzelij* de solitudine, loco, miraculis S. *Wolfgangi*, 96. a, b, 97. a, *Inuenitur*, *reducitur* in *Episcopatum* 97. a, Ab *Othone* *Imperatore* vocatur, 97. b, *Bobemis* *Episcopum* *Adalbertum* dat 98. a, S. *Henricum*, postea *Imperatorem*, instituit. *Vaticinia* S. *Wolfgangi* de eodem, eiusq. fratre ac sororibus. *Infurem* deprehensum clementia. *Familij* tenuioribus *portulas* missit, 98. b, *Preces* assiduas. *Miracula* singularia. *Mors*, *funus*, *lachrymæ*, cōsecratio, inuētio *supera* 98. b, 99. a
Wortzohoni *Canobij* origo 58. b
S. *Wunibaldus* *germanus* S. *Wilibaldi* 71. b

X.

Xistus *Pontifex* *Max.* S. *Maximilianū* *Laureac.* *Pontif.* in *Pannonias* *Christianis* in *Decianâ* persecutione auxilio mittit 16

Z.

Zeiselmurum pagus inferioris *Austriæ*, patria est S. *Floriani* 18
Zrveibruck 60. b
S. *Zenoni* Templum extructum à S. *Corbiniano* 65. a

INDEX AVCTORVM.

HOC TOTO OPERE AD TESTI- MONIVM CITATORVM.

A.		Berno	
Adelboldus Episc.	100.b, 105.a	Blondus Flaccius Foroliuensis	19.b
Ado	21.b	Breuiarium Ambrosianum seu Mediol.	157
Æmilius	66.a	91.b	
Æneas Siluius P.	157	Breuiarium August.	91.b
Aimoinus	36.b, 60.b, 66.a, 78.a, 84.b	Breuiarium Constantiense	60.a
Albertus Abbas	85.a	Breuiarium Curiense	14.a, b
Alcuinus	72.b	Breuiarium Batauiense	24.b, 26.b
S. Ambrosius	3.b	Bruschius	21.b, 56.b, 60.b, 114.b
Andreas Abbas	112.a	117.a, 128.a	
Andreas Præbyter	10.a, b, 14.a, b,	C	
35.a, 45.b			
Annales Augienses	76.a	Cæsius	131.b, 133.b, 134.b, 138.a
Annales Helueticorum	95.b	Canisij Martyrologium	60.b
Annales Dominicanorum	149.a	Cario	103.b, 107.b
Annales Laurishemenses	114.b	Carolus Stengelius	50.a, 50.b, 124.b
Anna Sabina Antistita Chiemseiana,		Castiodorus	21.b
83.a		Catalogus Abbatum S. Vdalrici August.	
Anonymus auctor	112.a	114.b	
D. Antoninus	137.a	Catalogus Episc. August.	50.a
Antonius Augustinus	119.a	Catalogus Episc. Salisburg.	121.b
Antonius Bonfinius	137.a	Christophorus de Varusio	159.b
Arenbeckius MS.	45.b	Christophorus Gevvoldus	134.b
Aribo	45.b, 62.b, 66.a	Christophorus Hartmannus	56.b, 94.a
Arnoldus Wion	38.b, 60.a, b, 83.b,	95.a	
85.a, 109.b		MS. Christophorus Hoffmannus	45.b
Arnolphus Comes	45.b, 48.a, b,	48.a, 68.b	
94.a, 99.b, 119.b, 121.a		Chronicon Andecense	90.a, 112.a
Auentinus	32.a, b, 38.b, 45.b, 48.b	128.b, 137.a, 147.a, b	
51.b, 56.a, 90.a, b, 94.a, 95.b, 104.a		Chronicon Augiense	60.a, b
117.b, 131.a, b, 133.a		Chronicon Babenbergense MS.	101.b
B.		112.a	
Baronius in Martyrol.	14.a, 18.a, 38.b	Chronicon Belgicum	78.a
60.a, b in Annalium tomis	14.a	Chronicon Episc. Spirens.	114.b
18.a, 21.b, 35.a, b, 38.b, 60.b, 74.a,		Chronicon Francicum	60.b
78.a, 91.b, 101.b, 112.a, 117.b, 119.a		Chronicon MS. Franciscanorum	147.a
121.b, 131.b, 133.b		Chronicon Hirfaugienfe	112.a, 128.b
Bartholomæus Zucchi	35.a, b, 36.a	Chronicon Batauiense MS.	16.a
Beda	21.b, 56.b	Chronicon Reichersperg.	131.b
		Chronicon Salisb. impressum	131.b
		Chronicon MS. Salisb.	38.b, 74.a, 131.b
		S. Chry.	

INDEX AVCTORVM.

S. Chrysoſtomus	3.b	H.	
Clemens	2.b	Heito, Ep.	76,b
Clingſorius	137.a	Helpidannus	103,b
Conradus de montepuellarum	45.b	Henricus Ab: Augiæ diuitis	56,b
48.b, 68.b		Henricus Caniſius	38.b, 40.a, b, 48.a
Conradus Marburgius	137.a	74.a, 112.b, 117.a, 119.b, 121.b, 124.b	
Cranzius	94.a, 109.a, b, 112.a, 137.a	126.b, 128.a, b, 131.b, 134.a, 137.a	
Cratopolius	56.a, 60.a, b, 85.a	Henricus Sedulius	157, 160
Cromerus	147.b	Heribertus	112,a
Cuſpinianus in Austria	16.a, 21.b,	Hermannus Contractus,	60.a, b, 114.a
117.b		117 b	
D.		S. Hieronymus	21,b
Demochares	60 a	Hieronymus de Fara	159,b
Deſiderius Abbas Caſſinenſis	117.b	Hieronymus Platus	152,b
Dietmarus	91.b, 94.a, 98.a, 99.b, 100.b	Hiſtoria Miſcella	21,b
103.a, 104 a		Hundius in Metropoli	16.a, 21.b, 32.b
E.		38.b, 51.b, 54.b, 56.a, b, 60.a, b, 68.a, b	
		90.a, b, 94.a, 95.b, 99.b, 109.b, 112.b	
		114.a, 117.b, 121.b, 131.a, b, 133.a	
		I.	
Ebbo	112,a	Iac: Gretſeri Diui Bambergensēs cum	
S. Eberhardus Episcopus Salisburgensis		Notis	101,b, 105.b, 109.a, 112.a
47,a		Iacobus Ianuenſis	38.b
Eginhardus	76.a, b, 78.a, b, 82.b, 84.b	Iacobus Montanus	137.a
Eiſengreinſius	83.b	Imbrico Ep:	112,a
Engelhardus Abbas	128.b	Ioach: Curēus	19,a, 147,a
Eugippius	24.b, 26.b, 28.a, 32.a, b	F. Ioannes à Taliacotio	157,b
Eusebius	21,b	Ioannes Flaminius Forocomecienſis,	
Eutropius	21,b	149,a	
F.		Ioannes Gailkircher	44.a
Fabricius	104.a, b	Ioannes Rieber	56,b
Felix Faber	60,a	Ioannis Salleri ſyntagma de ſtirpe S.	
Fortunatus	21,a	Henrici M.S.	101.b, 103.b
Fr. Belforeſtius	83.b, 85.a	Iſidorus	21,b
Franc. Gonzaga	154, 157, 159	Iulius Nigronius	157
Fran. Guenevvaldus	45.b, 48.a	Iuſtus Lipſius	145.a, 137.a
G		L	
Gasp: Burschius	60,a	Lambertus.	94,a
Gildo ſapiens	14,a	Lambertus Schafnaburgensis	117,b
Glaber	100.b, 106,a	Lazius	28.b, 29.a, 32.a, 109.b, 147.b
Goldaſtus	60,a	Leander	23,a
Gregorius Magnus	35,a	Leo Oſtienſis	117,b
Gregorius Nazianzenus	3,b	Leopoldus Babeburgius	99.b, 109.a
		S. Ludgerus Ep.	71,a
		Ff 4	M.S.

INDEX AVCTORVM.

M

MS. 16.a,b
 MS. Altachenſe 109.b
 MS. è conuentu Monacenſi S. Franciſci 154.b,a
 MS. Ratiſponenſe 119.b
 MS. Wintbergenſe 117.a, 128.a
 Maſſeus 109.b
 Marcianus præſb. 29.a
 Marcus Veſſerus de Sanctis Auguſt. 14.
 a,b, 21.a, 50.a, 91.b
 Idem de S. Afra 21.a
 Idem de rebus Boicis, & lib. VI. inedito
 16.a, 18.a, 21.b, 23.a, 35.a, b, 36.b, 38.b
 40.b, 45.b, 48.a, 56.a, 59.a, 62.a, b, 68.
 a, b, 71.a, 74.a, b, 76.a, b, 83.b, 84.b
 Idem in Notis ad Eugippium, 26.b
 28.a, 29.b, 32.a, b
 Marcus Vlyſſip. 137.a
 Martinus del Rio 152
 Martyrologia 21.a, 24.b, 45.b, 62.b, 71.
 a, 91.b, 94.a, 112.a, 147.a
 Martyrologium Rom. 14.a, 16.a, 18.a,
 21.b, 26.b, 38.b, 56.b, 62.b, 94.a, 137.a
 Matthias Palmerius. 157.b
 Maurus Baldungius 56.b, 59.a
 Meginfridus 45.b, 48.a
 Menæa Græcorum 109.b
 Metellus Mon: Poeta 21.b, 23.a
 Michael Eiſengreinius 85.a
 Michael Puchinger 149.a
 Molanus 16.a, 21.b, 38.b, 56.a, 78.a, 149
 Monachus Prüfenningenſis 124.b
 Monumenta cœnobij Altonis 68.a
 Monumenta montis Andecenſis 56.a
 Monumenta Biburgenſia 131.a
 Monumenta MS. cœnobij Dieffenſis 85
 b, 90.a, 91.a
 Monumenta MS. cœnobij Friſingenſis,
 87.b
 Monumenta cœnobij Rotani 51.a
 Monumenta MS. Salisburg. 38.b

N

Nicolaus de Fara 159.b
 Nicolaus Serrarius 48.b, 71.a
 Nonnoſius 100.b, 105.b

O

Officiũ de Carolo Magno 78.a

Onuphrius Panuiniuſ 119.b
 Origenes 21.b
 Oroſius 21.b
 Othlonus 71.a
 Otho Friſing. 85.a, 117.b, 119.a, 121.b
 133.b

P

Paulus Bernriedenſis 51.a
 Paulus Diaconus 10.a, 35.a, b, 62.a, 80.a
 Petrus Caniſius 105.b, Martyrol. alibi
 citat.
 Petrus de Natalibus 38.b, 91.b, 137.a
 Petri Abbat. Friſingenſis litteræ 87.b
 F. Petrus Rodulphius Toſſinianenſis 157
 Philippus Menzelius Medicus, poeta 96
 Plaſina 117.b
 Proprium Sanctorum Batauenſium 18
 Prudentius 21.b, 23.a

R

Radbodus Epiſc. 71.a
 Radeuicus 131.b, 133.b
 Reiſnerus 103.a, 104.b, 107.b
 Remundus Abbas 137.a
 Rigardus, Gallus 119.a
 Rudhardus Hirſaug. Mon. 71.a
 Rudolphus Nouiomagus 149.a

S

Sabina Abbatiſſa 83.a
 Sacrarium Colonia 149.a
 Sangallenſis 78.a, 80.a
 Scriptores varii generatim 29.b, 101.b
 Scriptores Francorum 78.a
 Scriptores Germanorum 78.a, 101.b
 109.a, 117.b
 Scriptores vitæ S. Wolfgangi 94.a
 Sebastianus ab Adelzhaufen 18.b
 Sebaſt. Munſterus 48.b
 Seſſridus 112.a, 137.a
 Sigebertus 76.b, 91.b, 101.b
 Sigonius 35.a, b, 36.b, 101.b
 Stero 74.b
 Surius 18.a, 21.a, 24.b, 38.b, 45.b, 48.b
 50.a, 62.b, 71.a, 91.b, 94.a, 109.a, b
 112.a, 137.a, 147.b
 Symmachus papa 10.b
 Tabulæ

INDEX AVCTORVM.

<i>T.</i>		Vetrius	76.a,b
Tabulæ Coenobij Augienfis	56.b,60.b	Vita Guilielmi Prioris	124.b
Tabulæ Eberspergi	114.b	Vita MS. S. Maximiliani	162
Tertullianus	2.b	Vita S. Meginradi	56.b,58.b
Theganus	78.a	Vita S. Rastonis MS.	90.a,&c.
Theodoricus Turingus	137.a	Vita S. Wolfgangi edita 1614.	94.a
Thimon	112.a	Vitus Arébeckius MS.66.b,121.a,137.a	
Thomas Bozius	149.a	Vrspergenfis	117.b
Thomofonus Lezemus	71.a	Vuardus	162,21.b
Trithemius 38.b,56.b,60.a,b,94.a,99.b			
109.a,121.b,128.b,137.a,149.a			
<i>V.</i>		Warmannus Episc.	56.b
		S. Wilibaldus Episc.	71.a
Valafridus	76.a	Witichindus	91.b

fauc.

Pagina 26 b. Versus 13. a fine, lege, *bis* 28 b. & 9. Slt. Sltro. 28 b. & 9. reddidit. 30 a. & 9. certiores, S. Maximus. 31 a. in orare
DCCXVI. 36 a. & 9. i. a fine. MODICEIENSIS. 40 b. & 9. coplures, Mancos. 41 b. & 9. Rupertus memorat dignum. 58 b. & 9. f.
fin. 80 a. & 9. a finem. 60 b. & 2. ante finem. Belforsio. 65 a. & 9. i. moneo, obsequi. 67 b. & 9. collecta. 9. 10 a. & 9. Sltro
65 a. & 9. & 9. Sorata. 174. 76 b. & 9. fortuna a destitut. 9. 13 prosperiore. 79 b. & 17 a. fine, coniectum. 80 b. & 11 a. fine. Syno-
bis finis eliminari. 81. & 9. 13 regibus bladiari. 91 b. & 13. lxxc. & 9. bi est dcccce. 94 a. & 2. a fine. cenderet, incodit. 91 a. & 5. b.
dificiat. 9. 11 a. fine. indigere. 9. 7 a. fine. faustis omnibus. 91 b. & 9. A. Reidenfelden finem. 96 a. & 9. Minus Versus. 98. & 9. 98 b. &
admiratum. 99 a. & 12. clausum fini, & spf post. 9. 11 inter calces colii infusus. Latius. 99 b. & 2. a fine. caterog. 103 a. & 10. a fin.
Henrico Imperatori 107 b. & 2. funa. 119 a. & 9. ad iterum excepandam fraudem. fi. 128 b. in margine. Nota: Tribeni-
mus in Chron. Hist. de alia Mochidi de Spanheimis inquam, narrat proinde ille illa: Trithemius Chron. Hirsaugensis.
In eadem remenda numerum CIO. LIV. & scribere, CIO. CLX. Si alter numerus infusus habet. 131 a. & 8. partiti. 9. 9. Conrado.
Erboni. 130 pro suprie, pone, infra. & 18. memorem etiam. 139 a. & 8. nec res, tolle com a post res. & 3. a fine. Citat. Elisabetha,
reine cath. 170 b. 11. calamitates. 183. censo oblitam. 143 a. & 1. auctoritas. 167 b. & 17. a fine dysenteria. 144. & 8. ante finem.
Elisabetham rogabat. 145 a. & 13. propitiare. 147 a. & 6. a fine. exturbat. 150 a. & 21. Sirivibus. 6. & 21. humanius. & 22. religio-
sus. 91 a. & 12. a fine. de veritas. 152 a. in carn. & 7. sita interpuge. Annis, bis denis minus, alio minus tricenis. In indice Chro-
nologico Versus ultimo emenda hoc modo numero cum. CCCCLVII in indice rerum MAXIMILIANI, Sltar erat MAXIMILIANO.

Cateras operari laeabales prudens Lector hoc iudicio facile diluet, exempli causa, p. 12. §. 2. ante finem est, affuisse, qui non videt legendum, affuisse. Et. Obscura laudari a VVine p. 85. §. 2. a fine, Belforsum in 7. affillene, affirmarique Thafiloni miracula locum inter ab illo explicari; cum nihil singillatim narret, tantumque miracula post mortem clausisse ab omni more deat. Locum ipse inveni, cum VVine, si puto, nunquam dicit.

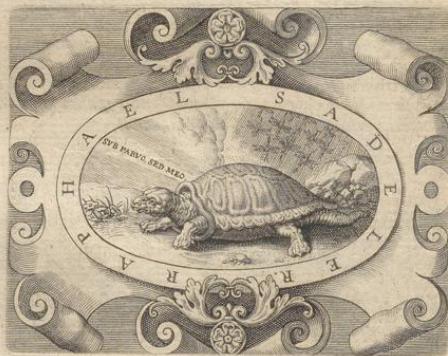
AVCTO.

AVCTORITAS S. C. MAIESTATIS, SOCIETATIS IESV LIBRIS EDENDIS

CVM PRIVILEGIO DATA.

EX sacra Cæs: Majestatis auctoritate & Privilegio nostræ Societatis pro libris siue puris, siue pijs imaginibus illustratis, ipsiq; imaginibus separatim ejusdem operâ edendis ex ante d. xii. Calend. Octobres Anno CIO. IDC. XII. Pragæ concessõ, ego MELCHIOR HARTELIUS Societatis IESV per Superiorem Germaniam Prepositus Provincialis RAPHAELI SADELERO Sereniss: Bojorum Principis eximio Iconographo potestatem faciopias imagines ad BAVARIAM SANCTAM ab MATTHAEO RADERO nostræ Societatis presbytero conscriptam factas, adjunctasque edendi; eidemque SADELERO cautum volo, ne quis præter illum contra auctoritatem S. C. Majestatis eandem BAVARIAM SANCTAM siue cum iconibus, siue sine iconibus, quacunque formâ, unquam edat. Ad quam rem testandam, & manu mea subscribo, & publicè sub signo. Ingolstadij Cal: Januarij, CIO. IDC. XV.

MELCHIOR HARTELIUS

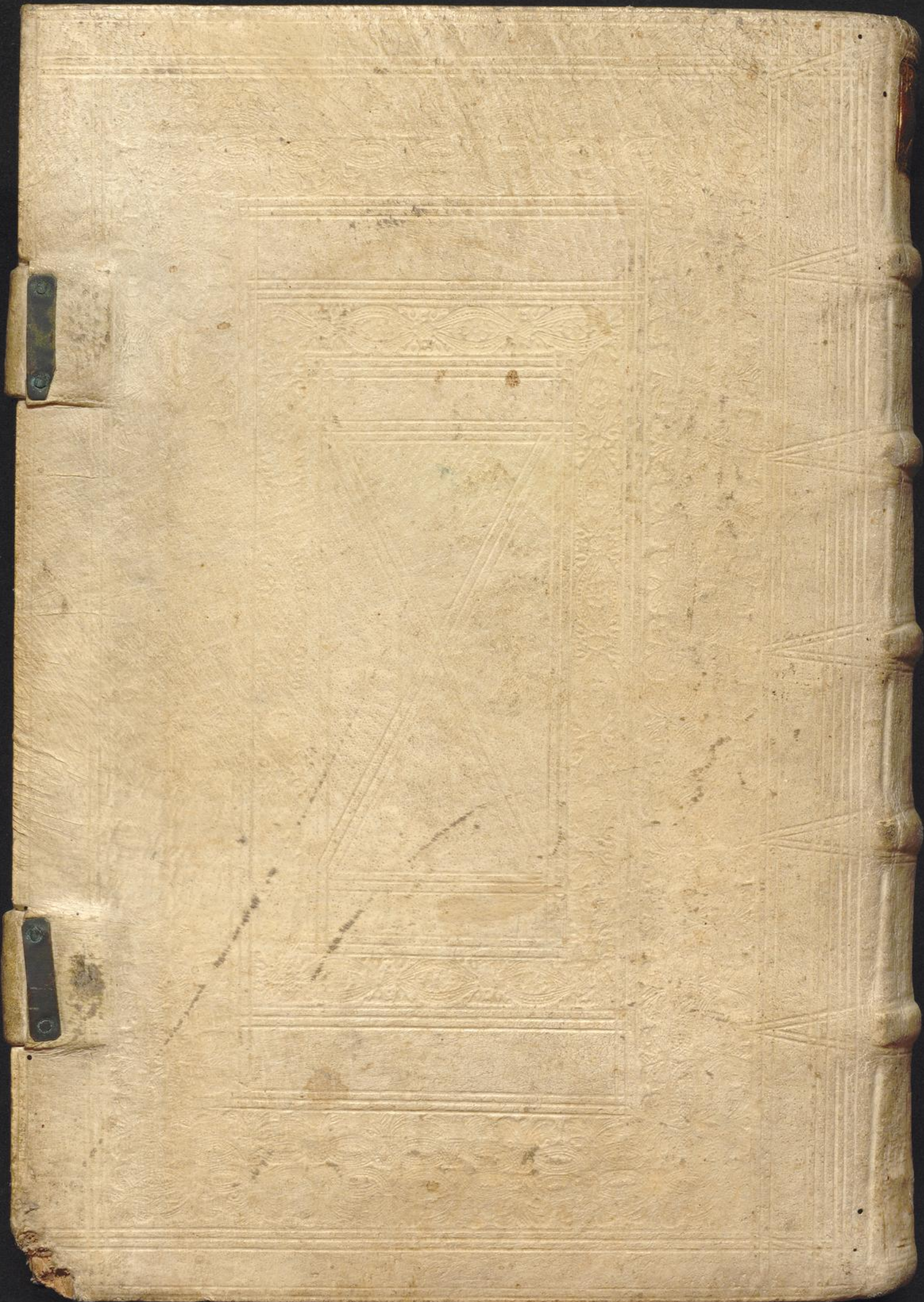
M O N A C H I I.

Ex formis Annæ Bergiæ viduæ.
Apud Raphaelem Sadelerum Sereniss: Bojorum principis
Iconographum venalis.

CIO. IDC. XV.

BAVARIA
SANCTA

Th
745a

